

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Μαρία Φραγκίσκου Χανιώτη

Διπλωματική Εργασία

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη
(ΠΜΣ. Executive MBA)

2006

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Παρουσίαση των Προτύπων, επισήμανση της σπουδαιότητά τους και κάποιες ουσιώδεις διαφορές τους σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα, ανάλυση των Προτύπων 32 & 39 και χρησιμοποίηση των οικονομικών καταστάσεων της ΑΤΕbank ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ, με σκοπό την ανάλυση των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ Ελληνικών και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, ως προς την παρουσίαση, ταξινόμηση και αποτίμηση των χρηματοπιστωτικών προϊόντων, καθώς και κάποιων άλλων σημαντικών διαφορών, και του τρόπου που αυτές επηρεάζουν τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα της Τράπεζας

Μαρία Φραγκίσκου Χανιώτη

Πτυχίο Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Υποβληθείσα για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

Αφιερώνεται, εξαιρετικά, στους λατρεμένους μου γονείς Φραγκίσκο και Μίνα και τον πολυαγαπημένο μου αδερφό Βασίλη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Δ.Λ.Π. (I.A.S.)	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (International Accounting Standards)
Δ.Π.Χ.Π. (I.F.R.S.)	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Standards)
Ε.Λ.Π.	Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
Ε.Γ.Λ.Σ.	Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο
Χ.Α.Α.	Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
ΕθνΚΤ	Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες
Ν.Χ.Ι.	Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα
Μ.Ε.Δ. (S.I.C.)	Μόνιμη Επιτροπή Διερμηνειών (Standing Interpretations Committee)
Ε.Δ.Λ.Π. (I.A.S.C.)	Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee)
Ο.Δ.Λ.Π.	Οργανισμός Διεθνών Λογιστικών Προτύπων
Σ.Δ.Λ.Π. (I.A.S.B.) Ή (F.A.S.B.)	Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board) ή (η Αμερικάνικη Οργάνωση: Financial Accounting Standards Board)
Σ.Ε.Π.	Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων
Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π.	Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
Α/Κ	Αμοιβαία Κεφάλαια
Κ.Α.Χ.	Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως
Κ.Τ.Ρ.	Κατάσταση Ταμιακών Ροών
Κ.Μ.Ι.Κ.	Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων
Ν.	Νόμος
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Κ.Β.Σ.	Κώδικας Βιβλίων Στοιχείων
Φ.Π.Α.	Φόρος Προστιθεμένης Αξίας
Σ.Ο.Ε.Λ.	Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών
Δ.Ο.Λ. (I.F.A.C.)	Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (International Federation of Accountants)
ΣΜΕ	Συμβόλαιο Μελλοντικής Εκπλήρωσης
ΣΕΑ	Συντελεστής Επικινδυνότητας Αντισυμβαλλομένου
ΣΕΚ	Συντελεστής Επικινδυνότητας Καλυμμάτων

II

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

	Σελίδα
ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΙΣΧΥΟΝΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	27-29
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΕΡΜΗΝΙΕΣ	29-31
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	Παραρτήματα

III

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σελίδα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

18

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Μαρία Φρ. Χανιώτη

Σημαντικοί όροι: Διεθνή λογιστικά πρότυπα (Δ.Λ.Π.), ελληνικά λογιστικά πρότυπα (Ε.Λ.Π.), συγκρισιμότητα, πληροφόρηση, διεθνοποίηση, προσαρμογή, μετάβαση, χρηματοπιστωτικά προϊόντα, καταχώριση, αποτίμηση, εύλογη αξία, τρέχουσα αξία, παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, κίνδυνοι, πραγματικό επιτόκιο, αποτελεσματικό επιτόκιο, αντιστάθμιση κινδύνων, καθαρή παρούσα αξία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικειμενικοί σκοποί της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση των Δ.Λ.Π. και της χρησιμότητας καθιέρωσής τους, καθώς και η ανάλυση των Προτύπων που αφορούν στην παρουσίαση, καταχώριση και αποτίμηση των χρηματοπιστωτικών μέσων. Η μελέτη που έγινε καταδεικνύει την ανάγκη ύπαρξής τους, αφού δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αγορά κεφαλαίων, στην οποία θα παρέχεται αξιόπιστη και διεθνώς συγκρίσιμη λογιστική πληροφόρηση, σύμφωνα με πρότυπα και διαδικασίες που παρουσιάζουν συνέχεια και συνέπεια.

Η εργασία ξεκινάει με μια εισαγωγή για τα Δ.Λ.Π., μια αναφορά στους Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που καθιέρωσαν την εφαρμογή τους, κάποια άλλα γενικά σχόλια, καθώς και μια συνοπτική παρουσίαση όλων των Προτύπων, επισημαίνοντας τη χρησιμότητά τους και κάποιες ουσιώδεις διαφορές τους σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα.

Ακολουθεί η εκτεταμένη παρουσίαση και ανάλυση των Δ.Λ.Π. 32 και 39, δηλαδή η ανάλυση του τρόπου γνωστοποίησης και παρουσίασης (Δ.Λ.Π. 32) και καταχώρισης και αποτίμησης (Δ.Λ.Π. 39) των χρηματοπιστωτικών μέσων στις οικονομικές καταστάσεις.

Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα την ΑΤΕbank και τις οικονομικές της καταστάσεις, αναλύονται οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ Ε.Λ.Π. και Δ.Λ.Π., ως προς την παρουσίαση, ταξινόμηση και αποτίμηση των χρηματοπιστωτικών προϊόντων, όπως και κάποιες άλλες διαφορές, και πώς αυτές επηρεάζουν τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα της Τράπεζας.

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη, αναφέρονται κάποια συμπεράσματα σχετικά με το πώς επηρεάζεται η χρηματοοικονομική θέση, καθώς και τα αποτελέσματα της Τράπεζας, από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. (κυρίως των Δ.Λ.Π. 32 και 39) και τις αλλαγές που αυτά επιφέρουν σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα.

Τέλος, αναφέρονται κάποιες γενικότερες συμπερασματικές σκέψεις, σχετικά με τη χρησιμότητα των Δ.Λ.Π., την ανάγκη καθιέρωσής τους, τα οφέλη και κόστη που αυτά συνεπάγονται, καθώς και κάποια προβλήματα που ενδεχομένως θα παρουσιαστούν κατά τη μεταβατική περίοδο αλλά και μετά την καθιέρωσή τους, αν δεν κατανοηθούν πλήρως οι διατάξεις και οι στόχοι της νέας πραγματικότητας και αν δεν υποστηριχθεί και ενισχυθεί το νέο λογιστικό σύστημα από όλους εκείνους τους φορείς που έχουν τη δυνατότητα να το προαγάγουν και να το εγκαθιδρύσουν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας, αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις πιο θερμές και ειλικρινείς μου ευχαριστίες σε κάποιους ανθρώπους που με βοήθησαν στην επιτυχή ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού μου τίτλου σπουδών και της συγκεκριμένης μελέτης.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τους ανθρώπους που αγαπώ περισσότερο από κάθε τι στον κόσμο. Αναφέρομαι στους πολυαγαπημένους μου γονείς Φραγκίσκο και Μίνα και τον αδερφό μου Βασίλη, οι οποίοι στάθηκαν κοντά μου με κάθε τρόπο κατά τη διάρκεια των σπουδών μου, αλλά και σε κάθε μου προσπάθεια, προσφέροντας την αμέριστη συμπαράσταση και βοήθειά τους και κάνοντας όσα περισσότερα μπορούσαν ώστε να φτάσω εδώ που είμαι σήμερα.

Επίσης, ευχαριστώ θερμά όλους τους Καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, που μου μετέδωσαν τις πολύ χρήσιμες γνώσεις και την εμπειρία τους και ενίσχυσαν την επιστημονική μου κατάρτιση και τις προσωπικές μου δεξιότητες, για μια επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία και συνεχή προσωπική βελτίωση.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες επιθυμώ να εκφράσω στον επιβλέποντα Καθηγητή αυτής εδώ της προσπάθειας κύριο Γεώργιο Αρτίκη, ο οποίος μου έδωσε την ευκαιρία να μελετήσω και να εμβαθύνω στο συγκεκριμένο θέμα και συνετέλεσε καθοριστικά στην εκπόνηση της μελέτης μου, ενθαρρύνοντας την προσπάθειά μου με τις πολύτιμες υποδείξεις και την καθοδήγησή του.

Θα ήθελα ακόμη να ευχαριστήσω εγκάρδια τους προϊσταμένους και τους συναδέλφους μου, για τη στήριξη και τις συμβουλές που μου προσέφεραν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου, καθώς και όλους μου τους φίλους και τις φίλες, που στάθηκαν κοντά μου όλο αυτό το διάστημα.

**ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ**

Μαρία Φρ. Χανιώτη

Διπλωματική Εργασία

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη
(ΠΜΣ. Executive MBA)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίδα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ			I
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ			II
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ			III
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1		ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	
1.1		Αντικειμενικοί σκοποί της παρούσας μελέτης	1
1.2		Μεθοδολογία	2
1.3		Χρησιμότητα	2
1.4		Διάρθρωση εργασίας – μελέτης	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2		ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (Δ.Λ.Π.)	
2.1		Εισαγωγή	5
2.2		Πράξη για τα Δ.Λ.Π.	7
2.2.1		Κανονισμός 1606/19-07-2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου	7
2.2.2		Νόμος 2992/20-03-2002	9
2.2.3		Συναφείς Πράξεις	10
2.2.3.1		Κανονισμός 1725/29-09-2003 της Επιτροπής	10
2.2.3.2		Κανονισμός 707/06-04-2004 της Επιτροπής	11
2.2.3.3		Κανονισμός 2086/19-11-2004 της Επιτροπής	12
2.2.3.4		Κανονισμός 2236/29-12-2004 της Επιτροπής	13
2.2.3.5		Κανονισμός 2237/29-12-2004 της Επιτροπής	14
2.2.3.6		Κανονισμός 2238/29-12-2004 της Επιτροπής	14
2.2.3.7		Κανονισμός 2181/16-12-2004 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	14
2.2.3.8		Κανονισμός 211/04-02-2005 της Επιτροπής	16
2.2.3.9		Κανονισμός 1751/25-10-2005 της Επιτροπής	16
2.2.3.10		Πράξη Διοικητή αριθ. 2563/19.07.2005	17
2.3		Γενικά σχόλια για τα Δ.Λ.Π.	17
2.3.1		Κύρια όργανα κατάρτισης Δ.Λ.Π.	17
2.3.1.1		Ε.Δ.Λ.Π. – Σκοποί της	17
2.3.1.2		Σ.Δ.Λ.Π.	19
2.3.1.3		Σ.Ε.Π.	19
2.3.1.4		Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π.	20
2.3.2		Υποχρεώσεις των μελών της Ε.Δ.Λ.Π.	20
2.3.3		Διεθνή και τοπικά λογιστικά πρότυπα	21
2.3.4		Πεδίο εφαρμογής των Δ.Λ.Π.	21

2.3.5	Διαδικασία έκδοσης των Δ.Λ.Π.	21
2.3.6	Γλώσσα των Δ.Λ.Π.	22
2.3.7	Το κύρος των Δ.Λ.Π.	22
2.3.8	Φορολογικές επιπτώσεις	22
2.3.9	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)	23
2.3.10	Σύνδεση Δ.Π.Χ.Π. με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)	23
2.3.11	Σύνδεση Δ.Π.Χ.Π. με τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.)	23
2.3.12	Περιεχόμενο του όρου “οικονομικές καταστάσεις” – Πλαίσιο Κατάρτισης	24
2.3.13	Βασικές Παραδοχές για τις οικονομικές καταστάσεις	24
2.3.14	Ποιοτικά χαρακτηριστικά των οικονομικών καταστάσεων	25
2.3.15	Η αρχή της οικονομικής ουσίας πάνω από το νομικό τύπο	25
2.3.16	Πιστή απεικόνιση	26
2.3.17	Σύνεση – Πληρότητα – Συγκρισιμότητα	26
2.3.18	Έγκαιρη Πληροφόρηση – εξισορρόπηση κόστους-οφέλους – εξισορρόπηση μεταξύ ποιοτικών χαρακτηριστικών	27
2.4	Ισχύοντα Δ.Λ.Π.	27
2.4.1	Ισχύοντα Δ.Λ.Π. – Αρχική υιοθέτηση	27
2.4.2	Ισχύουσες Διερμηνείες	29
2.5	Συνοπτική παρουσίαση των Δ.Λ.Π. και επισήμανση των βασικών διαφορών τους με το Ε.Γ.Λ.Σ.	31
2.5.1	Δ.Λ.Π. 1	31
2.5.2	Δ.Λ.Π. 2	33
2.5.3	Δ.Λ.Π. 3	34
2.5.4	Δ.Λ.Π. 4	34
2.5.5	Δ.Λ.Π. 5	34
2.5.6	Δ.Λ.Π. 6	35
2.5.7	Δ.Λ.Π. 7	35
2.5.8	Δ.Λ.Π. 8	36
2.5.9	Δ.Λ.Π. 9	37
2.5.10	Δ.Λ.Π. 10	37
2.5.11	Δ.Λ.Π. 11	38
2.5.12	Δ.Λ.Π. 12	38
2.5.13	Δ.Λ.Π. 13	39
2.5.14	Δ.Λ.Π. 14	39
2.5.15	Δ.Λ.Π. 15	40
2.5.16	Δ.Λ.Π. 16	41
2.5.17	Δ.Λ.Π. 17	43

2.5.18	Δ.Λ.Π. 18	44
2.5.19	Δ.Λ.Π. 19	45
2.5.20	Δ.Λ.Π. 20	46
2.5.21	Δ.Λ.Π. 21	47
2.5.22	Δ.Λ.Π. 22	49
2.5.23	Δ.Λ.Π. 23	49
2.5.24	Δ.Λ.Π. 24	51
2.5.25	Δ.Λ.Π. 25	52
2.5.26	Δ.Λ.Π. 26	53
2.5.27	Δ.Λ.Π. 27	53
2.5.28	Δ.Λ.Π. 28	54
2.5.29	Δ.Λ.Π. 29	56
2.5.30	Δ.Λ.Π. 30	57
2.5.31	Δ.Λ.Π. 31	59
2.5.32	Δ.Λ.Π. 32	61
2.5.33	Δ.Λ.Π. 33	61
2.5.34	Δ.Λ.Π. 34	62
2.5.35	Δ.Λ.Π. 35	63
2.5.36	Δ.Λ.Π. 36	63
2.5.37	Δ.Λ.Π. 37	65
2.5.38	Δ.Λ.Π. 38	67
2.5.39	Δ.Λ.Π. 39	68
2.5.40	Δ.Λ.Π. 40	68
2.5.41	Δ.Λ.Π. 41	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ 39	32
3.1	Εισαγωγή	70
3.2	Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32	70
3.2.1	Σκοπός του Προτύπου	70
3.2.2	Πεδίο εφαρμογής	72
3.2.3	Χρηματοοικονομικά μέσα – Χρηματοοικονομικά στοιχεία	72
3.2.4	Παρουσίαση – ταξινόμηση χρηματοπιστωτικών μέσων	76
3.2.4.1	Υποχρεώσεις και Ίδια Κεφάλαια	76
3.2.4.2	Σύνθετα χρηματοπιστωτικά μέσα	79
3.2.4.3	Παρουσίαση κερδών, ζημιών, τόκων, μερισμάτων στην Κ.Α.Χ. ή στα Ίδια Κεφάλαια	81
3.2.4.4	Απόκτηση ιδίων μετοχών	82
3.2.4.5	Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων Ενεργητικού και Παθητικού	83
3.2.4.6	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	84
3.2.5	Γνωστοποιήσεις	86

3.2.5.1	Γνωστοποιήσεις αναφορικά με τους κινδύνους των χρηματοοικονομικών μέσων	86
3.2.5.2	Γνωστοποιήσεις αναφορικά με τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις λογιστικές πρακτικές των χρηματοοικονομικών μέσων	94
3.2.5.3	Γνωστοποιήσεις λογιστικών αρχών σχετικές με την αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού	95
3.2.5.4	Γνωστοποιήσεις σχετικές με την απεικόνιση κερδών και ζημιών που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού	96
3.2.5.5	Γνωστοποιήσεις για την εύλογη (πραγματική) αξία	96
3.2.5.6	Γνωστοποιήσεις για χρηματοοικονομικά μέσα που απεικονίζονται με λογιστική αξία πάνω από την εύλογη	99
3.2.5.7	Γνωστοποιήσεις για την επανάκτηση ιδίων μετοχών	99
3.3	Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39	99
3.3.1	Σκοπός του Προτύπου	99
3.3.2	Πεδίο εφαρμογής	100
3.3.3	Ορισμοί σχετικοί με την καταχώρηση και αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων	101
3.3.4	Αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων	102
3.3.4.1	Παραδείγματα καταχώρισης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης	104
3.3.4.2	Παραδείγματα μη καταχώρισης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης	104
3.3.5	Μεταγενέστερη αποτίμηση - ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων	105
3.3.6	Ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής έναντι της ημερομηνίας διακανονισμού	118
3.3.6.1	Ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής	118
3.3.6.2	Ημερομηνία διακανονισμού	118
3.3.7	Μεταγενέστερη αποτίμηση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	119
3.3.8	Απομείωση-μη εισπραξιμότητα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	119
3.3.9	Διαγραφή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	121
3.3.10	Διαχωρισμός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου σε υποχρέωση και συμμετοχικό τίτλο	121
3.3.11	Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα	122
3.3.11.1	Δικαιώματα προαίρεσης (Options)	122
3.3.11.2	Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (ΣΜΕ)	

	(Futures)	128
3.3.11.3	Προθεσμιακά συμβόλαια (Forwards)	132
3.3.11.4	Ανταλλαγές (Swaps)	134
3.3.12	Λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων – λογιστικός χειρισμός	138
3.3.12.1	Εισαγωγικά	138
3.3.12.2	Μέσα αντιστάθμισης	140
3.3.12.3	Προϋποθέσεις ένταξης στις διατάξεις της αντισταθμιστικής λογιστικής	140
3.3.12.4	Αντισταθμιστική λογιστική – Τύποι αντιστάθμισης κινδύνων	142
3.3.12.5	Εκτίμηση αντισταθμιστικής αποτελεσματικότητας	150
3.3.13	Γνωστοποιήσεις	151
3.3.13.1	Γνωστοποιήσεις αναφορικά με την πολιτική αντιστάθμισης – διαχείρισης κινδύνων	152
3.3.13.2	Άλλες γνωστοποιήσεις	153
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ 32 ΚΑΙ 39	
	Εφαρμογή στην ΑΤΕbank ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	
4.1	Χρηματοοικονομικά προϊόντα - Εισαγωγικά	155
4.2	Χρεόγραφα	155
4.2.1	Γενικά	155
4.2.2	Ομόλογα – Διαφορές σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα	156
4.2.3	Μετοχές – Διαφορές σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα	156
4.2.4	Αμοιβαία Κεφάλαια	156
4.2.5	Αποτίμηση	157
4.2.6	Απομείωση χρεογράφων	157
4.3	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και μέσα αντιστάθμισης κινδύνου	158
4.3.1	Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς	158
4.3.1.1	Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς – Αποτίμηση	158
4.3.1.2	Τι συμβαίνει στην πράξη – Διαφορές σε σύγκριση με τα Ελληνικά Πρότυπα	159
4.3.2	Παράγωγα για σκοπούς αντισταθμιστικής λογιστικής	160
4.3.2.1	Γενικά	160
4.3.2.2	Αποτελεσματικότητα αντιστάθμισης	160
4.3.2.3	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας - Αποτίμηση	160
4.3.2.4	Αντιστάθμιση ταμιακών ροών – Αποτίμηση	161
4.3.2.5	Διακοπή αντιστάθμισης	161

4.3.2.6	Τι συμβαίνει στην πράξη – Αποτίμηση - Διαφορές σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα - Προβλήματα	162
4.4	Δάνεια – Διαφορές σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα	163
4.5	Ταξινόμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αναλυτικότερα	163
4.5.1	Γενικά	163
4.5.2	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων – Καταχώρηση και αποτίμηση	163
4.5.3	Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	164
4.5.3.1	Καταχώρηση και αποτίμηση	164
4.5.3.2	Απομείωση δανείων και λοιπών χορηγήσεων – Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	164
4.5.3.2.1	Εισαγωγή	164
4.5.3.2.2	Τι συμβαίνει στην πράξη	165
4.5.3.2.3	Διαφορά σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα όσον αφορά στις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	166
4.5.4	Επενδύσεις διακρατούμενες ως τη λήξη	168
4.5.5	Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	168
4.6	Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμώνται σε εύλογη αξία	168
4.7	Ημερομηνία σύναψης της συναλλαγής	169
4.8	Αποτίμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αναλυτικότερα - Συμπεράσματα	169
4.9	Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων	170
4.10	Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα	171
4.11	Παύση απεικόνισης χρηματοοικονομικών μέσων στις οικονομικές καταστάσεις	172
4.12	Συμφηφισμός απαιτήσεων και υποχρεώσεων	172
4.13	Διαχείριση κινδύνων	172
4.13.1	Εισαγωγικά	172
4.13.2	Κίνδυνος αγοράς	174
4.13.2.1	Συναλλαγματικός κίνδυνος	174
4.13.2.2	Κίνδυνος επιτοκίου	175
4.13.3	Κίνδυνος ρευστότητας	175
4.13.4	Πιστωτικός κίνδυνος	176
4.14	Πλαίσιο κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων της ΑΤΕbank βάσει Δ.Π.Χ.Π.	177
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
5.1	Οικονομικά αποτελέσματα – Οικονομικές	

	καταστάσεις ΑΤΕbank 2004 σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. - Επιπτώσεις των Δ.Λ.Π. στον Ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσης της Τράπεζας	178
5.2	Οικονομικά αποτελέσματα – Οικονομικές καταστάσεις ΑΤΕbank 2005 σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π.	182
5.3	Επίλογος – Σπουδαιότητα των Δ.Λ.Π. - Προβλήματα	186
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		194

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΑΡΙΘ.
2563/19.07.2005** (στοιχεία που
υποβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στην
Τράπεζα της Ελλάδος για την άσκηση
ελέγχου φερεγγυότητας, ρευστότητας και
αποδοτικότητας)

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ**

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΤΕbank 31 Δεκεμβρίου 2005
(βάσει Δ.Π.Χ.Π.)**
**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΤΕbank 31 Δεκεμβρίου 2004**
**ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 31
Δεκεμβρίου 2005**
(βάσει Δ.Π.Χ.Π.)
**ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 31
Δεκεμβρίου 2004**

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ
ΑΤΕbank (σε επίπεδο Τράπεζας και
Ομίλου) 31/12/2005**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

**ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ ΑΤΕbank (σε
επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου)
31/12/2005**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII

**ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΤΕbank
(σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου)
31/12/2005**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Αντικειμενικοί σκοποί της παρούσας μελέτης είναι αφενός να παρουσιαστεί η χρησιμότητα της καθιέρωσης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) (International Accounting Standards – I.A.S.) και η ανάγκη ύπαρξής τους τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε διεθνές, εξαιτίας της διεθνοποίησης, πλέον, της δυνατότητας δανεισμού φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων και αφετέρου να αποδειχθεί πόσο έχει αλλάξει η νοοτροπία όσον αφορά στην επεξεργασία στοιχείων, στη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων και στην παρουσίαση πληροφοριών προς τρίτους.

Η εργασία αυτή επικεντρώνεται στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 32 και 39, που αφορούν στα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και συγκεκριμένα στον τρόπο γνωστοποίησης και παρουσίασής τους (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32 – Δ.Λ.Π. 32) και στον τρόπο αναγνώρισης και αποτίμησής τους (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 – Δ.Λ.Π. 39).

Επομένως, πέρα από κάποιες σημαντικές αλλαγές που επιφέρουν τα υπόλοιπα Πρότυπα στις οικονομικές καταστάσεις, θα δούμε, κυρίως, τον τρόπο παρουσίασης, καταχώρησης και αποτίμησης των χρηματοοικονομικών προϊόντων και τις αλλαγές που ο χειρισμός τους επιφέρει στον τρόπο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων.

Αναφορικά με το πόσο διαφορετικός έχει γίνει ο τρόπος σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, θα δούμε, στην παρούσα εργασία, με τη χρησιμοποίηση ως παραδείγματος της ΑΤΕbank ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ, τις επιπτώσεις που επιφέρει η καθιέρωση των Δ.Λ.Π. στον Ισολογισμό και τα Αποτελέσματα Χρήσεως Τραπεζών.

1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Τα βήματα που θα ακολουθηθούν, προκειμένου να αποδειχθούν οι αντικειμενικοί σκοποί που έχουν τεθεί, είναι, μέσα από τη θεωρητική παρουσίαση των Πράξεων για τα Δ.Λ.Π. και του πεδίου εφαρμογής τους και μέσω της συνοπτικής παρουσιάσής τους και των αλλαγών που επιφέρουν, να γίνει σαφές πόσο επιτακτική είναι η ανάγκη καθιέρωσής τους και ειδικότερα μέσα από τη θεωρητική, αλλά και με παραδείγματα, αναλυτική παρουσίαση των Προτύπων 32 και 39, καθώς και τη χρησιμοποίηση των οικονομικών καταστάσεων και των αποτελεσμάτων της ΑΤΕbank ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ (μελέτη περίπτωσης – case study), να αποδειχθεί πόσο επηρεάζεται η οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της Τράπεζας, εξαιτίας των διαφορών που υφίστανται μεταξύ Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (Ε.Λ.Π.) και Δ.Λ.Π., κυρίως, όσον αφορά στο χειρισμό των χρηματοοικονομικών προϊόντων.

1.3 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η χρησιμότητα της εν λόγω εργασίας συνίσταται στην παρουσίαση των Δ.Λ.Π., που αποτελούν κανόνες διεθνούς αναγνώρισης και παραδοχής, και της νέας κατάστασης που διαμορφώνεται, αναφορικά με τα στοιχεία και τις πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται στις δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις μίας εταιρίας.

Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. εισάγει καινούργιες αρχές και μία καινούργια φιλοσοφία, αναφορικά με τη δίκαιη απεικόνιση των δραστηριοτήτων των εταιριών.

Σε μία εποχή που οι κεφαλαιαγορές και χρηματαγορές έχουν διεθνοποιηθεί, με συνέπεια οι οικονομικές καταστάσεις των διαφόρων εταιριών να γίνονται αντικείμενο εξέτασης από τους κατοίκους όλων των χωρών, όπου ισχύουν διαφορετικοί κανόνες μέτρησης της περιουσιακής κατάστασης και του οικονομικού αποτελέσματος δραστηριοποίησης, καθίσταται σαφές ότι μέσα από την εφαρμογή ενιαίων λογιστικών προτύπων, εξασφαλίζεται η συγκρισσιμότητα μεταξύ των λογιστικών καταστάσεων που συντάσσονται από τις εταιρίες που δρουν στο «παγκόσμιο χωριό».

Μέσα από την εφαρμογή ενιαίων προτύπων περιορίζονται το εύρος και οι διαφορές που εντοπίζονται σε εναλλακτικές λογιστικές πρακτικές. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι λογιστικές καταστάσεις αποκτούν μεγαλύτερη συνοχή, αφού πλέον η σύνταξή τους στηρίζεται σε ένα σύνολο προτύπων και διαδικασιών, μεταξύ των οποίων υπάρχει μία λογική συνέχεια και συνέπεια και όχι αντιφάσεις και αντιθέσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών κανόνων, εναρμονίζει τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παρέχουν οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες, με σκοπό την εξασφάλιση της προστασίας των επενδυτών, τη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης προς τις χρηματιστηριακές αγορές και τη διευκόλυνση της διαπραγμάτευσης κινητών αξιών σε διεθνές επίπεδο.

Η καθιέρωση των Δ.Λ.Π. είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, γιατί δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μία ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αγορά κεφαλαίων και παρέχει τη δυνατότητα σύγκρισης των καταστάσεων στην ενιαία αγορά, προκειμένου να διευκολυνθεί ο ανταγωνισμός και η κυκλοφορία των κεφαλαίων.

Ιδιαίτερα για τη χώρα μας, πρέπει να τονιστεί ότι, η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, μέσα στις συνθήκες του έντονου ανταγωνισμού που επικρατούν στο διεθνοποιημένο πολιτικο-οικονομικο-κοινωνικό περιβάλλον, έχει άμεση σχέση με την προσαρμογή των ελληνικών επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες και την ομαλή και όσο το δυνατόν απροβλημάτιστη μετάβαση τους στην καινούργια πραγματικότητα που διαμορφώνεται στο παγκόσμιο στερέωμα.

1.4 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΜΕΛΕΤΗΣ

Τα κεφάλαια που ακολουθούν περιλαμβάνουν, το δεύτερο, μία εισαγωγή για τα Δ.Λ.Π., μία αναφορά στους Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που καθιέρωσαν την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., κάποια εισαγωγικά στοιχεία αναφορικά με τα όργανα κατάρτισης των Προτύπων, το πεδίο εφαρμογής τους, τη διαδικασία έκδοσής τους, κάποια άλλα γενικά σχόλια επάνω στα Δ.Λ.Π., καθώς και μία συνοπτική παρουσίαση όλων των Προτύπων, επισημαίνοντας τη σπουδαιότητά τους και κάποιες ουσιώδεις διαφορές τους σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα.

Το τρίτο κεφάλαιο ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με την παρουσίαση και εκτεταμένη ανάλυση των Δ.Λ.Π. 32 και 39, δηλαδή με την ανάλυση του τρόπου γνωστοποίησης και παρουσίασης (Δ.Λ.Π. 32) και καταχώρησης και αποτίμησης (Δ.Λ.Π. 39) των χρηματοπιστωτικών μέσων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, και, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα την ΑΤΕbank ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ και τις οικονομικές της καταστάσεις, αναλύονται οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ Ελληνικών και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, ως προς την παρουσίαση, ταξινόμηση και αποτίμηση των χρηματοπιστωτικών προϊόντων, καθώς και κάποιες άλλες σημαντικές διαφορές, και πώς αυτές επηρεάζουν τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα της Τράπεζας.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο αναφέρονται κάποια συμπεράσματα σχετικά με το πώς επηρεάζεται η χρηματοοικονομική θέση, καθώς και τα αποτελέσματα της Τράπεζας, από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. – κυρίως των Δ.Λ.Π. 32 και 39 - και τις αλλαγές που επιφέρουν τα Διεθνή σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα. Επίσης, αναφέρονται κάποιες γενικότερες συμπερασματικές σκέψεις, σχετικά με την αλλαγή που τα Δ.Λ.Π. επιφέρουν στην όλη νοοτροπία ως προς την επεξεργασία στοιχείων, τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και την παρουσίαση πληροφοριών προς τρίτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (Δ.Λ.Π.)

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα Δ.Λ.Π. αποτελούν κανόνες διεθνούς αναγνώρισης και παραδοχής, όσον αφορά στα στοιχεία και τις πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται στις δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις μίας εταιρίας (Κυλώνης 2004).

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης λογιστικών προτύπων, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, λόγω της διεθνοποίησης των δυνατοτήτων δανεισμού των επιχειρήσεων.

Το άνοιγμα των κεφαλαιαγορών και χρηματαγορών έχει ως αποτέλεσμα οι οικονομικές καταστάσεις τέλους χρήσεως των επιχειρήσεων να γίνονται αντικείμενο εξέτασης σε διαφορετικές χώρες, όπου ισχύουν διαφορετικοί κανόνες, βάσει των οποίων γίνεται η μέτρηση του οικονομικού αποτελέσματος της δραστηριότητας και της περιουσιακής κατάστασης των εταιριών. Συνεπώς, μέσα από την εφαρμογή ενιαίων λογιστικών προτύπων, εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα μεταξύ των λογιστικών καταστάσεων που συντάσσονται από διάφορες επιχειρήσεις, μέσω του περιορισμού του εύρους και της ποικιλίας των διαφορών που εντοπίζονται σε εναλλακτικές λογιστικές πρακτικές. Μέσα από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., οι λογιστικές καταστάσεις αποκτούν μεγαλύτερη συνοχή, αφού πλέον η σύνταξή τους στηρίζεται σε ένα σύνολο προτύπων και διαδικασιών, μεταξύ των οποίων υπάρχει μία λογική συνέχεια και συνέπεια, ενώ αποφεύγονται αντιφάσεις και αντιθέσεις (Grant Thornton 2004).

Τα Δ.Λ.Π. δεν αποτελούν απλά μία υποχρέωση, αλλά, πρωτίστως, ανάγκη μίας επιχείρησης για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της και ένα μέσο στα χέρια της που θα μπορέσει να τη διαφοροποιήσει έναντι του ανταγωνισμού, δίνοντάς της συγκριτικό πλεονέκτημα.

Η εφαρμογή των νέων προτύπων εισάγει καινούργιες αρχές και μία καινούργια φιλοσοφία, σχετική με τη δίκαιη απεικόνιση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων.

Μέσα στις συνθήκες του έντονου ανταγωνισμού που επικρατούν στο διεθνοποιημένο πολιτικο-οικονομικο-κοινωνικό περιβάλλον, η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας έχει άμεση σχέση με την προσαρμογή των ελληνικών επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες και την ομαλή και όσο το δυνατόν χωρίς προβλήματα μετάβασή τους στην καινούργια πραγματικότητα.

Η καθιέρωση των Δ.Λ.Π. αποσκοπεί στη δημιουργία προϋποθέσεων για μία ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αγορά κεφαλαίων, παρέχοντας τη δυνατότητα σύγκρισης των καταστάσεων στην ενιαία αγορά, προκειμένου να διευκολυνθεί ο ανταγωνισμός και η κυκλοφορία των κεφαλαίων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών κανόνων, εναρμονίζει τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παρέχουν οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες, με σκοπό την εξασφάλιση της προστασίας των επενδυτών, τη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης προς τις χρηματιστηριακές αγορές και τη διευκόλυνση της διαπραγμάτευσης κινητών αξιών σε διεθνές επίπεδο.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 13^{ης} Ιουνίου 2000, με τίτλο «Στρατηγική χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της Ε.Ε.: η μελλοντική πορεία», προτεινόταν να καταστεί υποχρεωτικό για όλες τις κοινοτικές επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά της Ε.Ε. να καταρτίζουν υποχρεωτικά τους ενοποιημένους λογαριασμούς τους σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. από το 2005. Στις 17 Ιουλίου, το Συμβούλιο ECOFIN τόνισε στα πορίσματά του ότι η συγκρισιμότητα, η αξιοπιστία και η διαφάνεια των λογαριασμών των

ευρωπαϊκών επιχειρήσεων αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της ολοκλήρωσης και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών. Η έγκριση Δ.Λ.Π. διευκολύνει την εμπορευσιμότητα κινητών αξιών, τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις και εξαγορές και τις πράξεις χρηματοδότησης (<http://europa.eu.int>).

Από το 2005 όλες οι εισηγμένες της Ε.Ε. (συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων) πρέπει να εφαρμόζουν Δ.Λ.Π. υψηλής ποιότητας κατά την κατάρτιση των οικονομικών τους καταστάσεων. Τα κράτη-μέλη μπορούν ακόμη να επιβάλλουν τη νέα νομοθεσία σε μη εισηγμένες τράπεζες ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις, ενώ μπορούν να αναστείλουν την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων έως το 2007 για τις εταιρίες που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο της Κοινότητας και σε οργανωμένη αγορά τρίτης χώρας.

2.2 ΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΤΑ Δ.Λ.Π.

2.2.1 Κανονισμός 1606/19-07-2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Με τον κανονισμό αυτό τίθενται σε εφαρμογή τα Δ.Λ.Π.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε τον παρόντα κανονισμό, που έχει ως στόχο την υιοθέτηση και χρήση Δ.Λ.Π. στην Κοινότητα, προκειμένου να εναρμονιστούν οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες που παρουσιάζονται από τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες. Αποτέλεσμα των παραπάνω θα είναι η εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου διαφάνειας και συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων τους και, ακολούθως, η αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των κεφαλαιαγορών της Κοινότητας και της εσωτερικής αγοράς.

Για κάθε οικονομικό έτος που αρχίζει από την **1^η Ιανουαρίου 2005** και έπειτα οι εταιρίες που διέπονται από το δίκαιο ενός κράτους-μέλους καταρτίζουν τους ενοποιημένους λογαριασμούς τους σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π.

Για τους σκοπούς του παρόντα κανονισμού, ως «διεθνή λογιστικά πρότυπα» νοούνται τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) (International Accounting Standards – I.A.S.) , τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.) (International Financial Reporting Standards – I.F.R.S.) και οι συναφείς ερμηνείες (ερμηνείες της Μόνιμης Επιτροπής Διερμηνειών-M.E.Δ. – Standing Interpretations Committee S.I.C.), οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις των εν λόγω προτύπων και συναφών ερμηνειών, καθώς και τα μελλοντικά πρότυπα και συναφείς ερμηνείες που θα εκδοθούν ή θα δημοσιευτούν στο μέλλον.

Για την ανταγωνιστικότητα των κοινοτικών κεφαλαιαγορών, είναι σημαντικό να επιτευχθεί σύγκλιση των προτύπων που χρησιμοποιούνται στην Ευρώπη για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων με διάφορα Δ.Λ.Π., που μπορούν να χρησιμοποιούνται παγκοσμίως για τις διασυνοριακές συναλλαγές ή την εισαγωγή σε χρηματιστήριο.

Η προστασία των επενδυτών και η διατήρηση κλίματος εμπιστοσύνης στις χρηματοπιστωτικές αγορές συνιστούν άλλη μία σημαντική πτυχή της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς σ' αυτόν τον τομέα. Ο παρών κανονισμός ενισχύει την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και βοηθά τις κοινοτικές εταιρίες να ανταγωνίζονται σε ισότιμη βάση για την εξεύρεση διαθέσιμων χρηματοοικονομικών πόρων, τόσο στις κοινοτικές όσο και στις διεθνείς κεφαλαιαγορές.

Προκειμένου να εγκριθεί ένα Δ.Λ.Π. που θα εφαρμόζεται στην Κοινότητα, πρέπει να αντικατοπτρίζει μία πραγματική και αμερόληπτη-έντιμη εικόνα της χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων της επιχείρησης, να προάγει το ευρωπαϊκό δημόσιο συμφέρον και να ικανοποιεί την απαιτούμενη ποιότητα πληροφόρησης για τις οικονομικές καταστάσεις, ώστε να είναι εύχρηστες.

Τα Δ.Λ.Π. εκπονούνται από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Ε.Δ.Λ.Π.), της οποίας σκοπός είναι η δημιουργία μιας ενιαίας και υψηλής ποιότητας δέσμης παγκόσμιων λογιστικών προτύπων. Την 1^η Απριλίου 2001, η Ε.Δ.Λ.Π. μετονομάστηκε σε Οργανισμό Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Ο.Δ.Λ.Π.), και τα Δ.Λ.Π. μετονομάζονται σε Δ.Π.Χ.Π.

Ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ στις 14.09.2002 (Επίσημη Εφημερίδα L 243, 11.09.2002) και εγκρίθηκε σύμφωνα με ένα μηχανισμό διπλής διάρθρωσης:

- Ένα κανονιστικό επίπεδο με τη σύσταση κανονιστικής επιτροπής λογιστικών θεμάτων, που θα απαρτίζεται από αντιπροσώπους των κρατών-μελών και θα προεδρεύεται από την Επιτροπή. Αυτή θα αποφασίζει την έγκριση των Δ.Λ.Π. στη βάση πρότασης της επιτροπής, με στόχο την εξασφάλιση απόλυτης διαφάνειας και ευθύνης έναντι του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου.
- Ένα τεχνικό επίπεδο με τη σύσταση τεχνικής επιτροπής λογιστικών θεμάτων, που θα απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες σε θέματα λογιστικής του ιδιωτικού τομέα πολλών κρατών-μελών και θα παρέχει υποστήριξη στην Επιτροπή κατά την αξιολόγηση των Δ.Λ.Π. (www.hba.gr & www.icap.gr).

2.2.2 Νόμος 2992/20-03-2002

Ρυθμίσεις χρηματιστηριακής νομοθεσίας - Καθιέρωση των Δ.Λ.Π. (ΦΕΚ 54 Α')

1. Τα Δ.Λ.Π. εφαρμόζονται στην Ελλάδα κατά την κατάρτιση των δημοσιευόμενων οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν: α) Ισολογισμό, β) Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως (Κ.Α.Χ.), γ) Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων (Κ.Μ.Ι.Κ.), δ) Κατάσταση Ταμιακών Ροών (Κ.Τ.Ρ.) και ε) Σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων, ως ακολούθως:

- Υποχρεωτικά από τις Ανώνυμες Εταιρίες, οι μετοχές των οποίων είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.)
- Προαιρετικά από τις λοιπές επιχειρήσεις που έχουν τη μορφή Ανωνύμου Εταιρίας και επιλέγουν τους τακτικούς κατά νόμο ελεγκτές τους από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών – Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.).

2. Στις οικονομικές καταστάσεις της παραγράφου 1α - 1γ περιλαμβάνονται τόσο οι ατομικές καταστάσεις των μητρικών εταιριών όσο και οι ενοποιημένες καταστάσεις των Ομίλων εταιριών, που συντάσσονται με ευθύνη των μητρικών εταιριών.

3. Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. αφορά στις οικονομικές καταστάσεις, ετήσιες ή περιοδικές, που καταρτίζονται κατά τις διαχειριστικές χρήσεις ή περιόδους που λήγουν μετά τις 31.12.2002.

4. Οι εταιρίες που εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π., κατά την υποβολή των ετησίων δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, προσαρμόζουν στις φορολογικές δηλώσεις εισοδήματος το λογιστικό αποτέλεσμα, όπως εμφανίζεται στην Κ.Α.Χ., προς το φορολογητέο αποτέλεσμα, που προκύπτει βάσει των διατάξεων της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας, και φορολογούνται με βάση το αποτέλεσμα αυτό. Η συμφωνία του λογιστικού προς το φορολογικό αποτέλεσμα της υπό εξέταση χρήσης παρουσιάζεται σε ιδιαίτερη σημείωση επί των οικονομικών καταστάσεων.

5. Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν υποχρεωτικά ή προαιρετικά τα Δ.Λ.Π. μπορούν να σχηματίζουν αφορολόγητο αποθεματικό ισόποσο του κόστους προσαρμογής στα Δ.Λ.Π., κατά τη χρήση 1^{ης} εφαρμογής τους.

2.2.3 Συναφείς Πράξεις

2.2.3.1 Κανονισμός 1725/29-09-2003 της Επιτροπής

Αφορά στην υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π., σύμφωνα με τον κανονισμό 1606/2002.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με αυτόν τον κανονισμό, υιοθέτησε όλα τα ισχύοντα Δ.Π.Χ.Π., με μοναδική εξαίρεση τα Δ.Π.Χ.Π. 32 και 39 (www.taxheaven.gr).

Η υποχρέωση αυτή καλύπτει τις παρακάτω εταιρίες:

- Εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά

- Οι συνδεδεμένες με αυτές που είναι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά
- Οι μη εισηγμένες και οι μη συνδεδεμένες Α.Ε. και Ε.Π.Ε., εφόσον υπάρχει απόφαση Γενικής Συνέλευσης.

Αυτός ο κανονισμός υιοθετεί όλα τα Δ.Λ.Π. και τις συναφείς ερμηνείες (Μ.Ε.Δ.), επιβεβαιώνοντας την υποχρεωτική εφαρμογή τους από το οικονομικό έτος 2005. Η θέσπισή του αποτελεί συνέχεια της ομόφωνης έγκρισης των Δ.Λ.Π. από την κανονιστική επιτροπή λογιστικών θεμάτων. Η έγκριση αυτή συμπεριλαμβάνει όλα τα Δ.Λ.Π. και τις ερμηνείες τους, εξαιρουμένων των Δ.Λ.Π. 32 και 39 και των Μ.Ε.Δ. 5, 16 και 17, που αναφέρονται σε αυτά. Τα συγκεκριμένα Δ.Λ.Π. δε συμπεριλήφθηκαν επειδή αποτελούσαν αντικείμενο αναθεώρησης.

Η πρώτη κατάσταση που θα πρέπει να συνταχθεί με βάση τα Δ.Π.Χ.Π. είναι η κατάσταση της 31.03.2005.

Ο παρόν κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 3^η ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος-μέλος.

2.2.3.2 Κανονισμός 707/06-04-2004 της Επιτροπής

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π. (www.taxheaven.gr).

Προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση προς τα Δ.Λ.Π. και τα Δ.Π.Χ.Π., το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αποφάσισε, στις 19.06.2003, να αντικαταστήσει τη ΜΕΔ-8, που επέβαλε πολύ βαρείς όρους στις εταιρίες που επέλεγαν να χρησιμοποιήσουν Δ.Λ.Π. αντί για τα γενικώς αποδεκτά σε εθνικό επίπεδο λογιστικά πρότυπα, με το Δ.Π.Χ.Π. 1: Πρώτη εφαρμογή των προτύπων διεθνούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Το νέο πρότυπο περιλαμβάνει τη διαδικασία που πρέπει να τηρηθεί κατά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Λ.Π.,

ιδίως όσον αφορά στον Ισολογισμό έναρξης, που αποτελεί το σημείο εκκίνησης για την εφαρμογή των Δ.Λ.Π./Δ.Π.Χ.Π. Επιπρόσθετα, εγγυάται την ύπαρξη διαφάνειας, καθώς υποχρεώνει τη δημοσιεύουσα οντότητα να εξηγήσει τις επιπτώσεις που έχει η μετάβαση στα Δ.Λ.Π. στην οικονομική της κατάσταση, τα αποτελέσματα χρήσης και τις ταμιακές ροές της, έτσι ώστε να περιοριστούν οι αντιδράσεις της αγοράς.

2.2.3.3 Κανονισμός 2086/19-11-2004 της Επιτροπής

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π., όσον αφορά στην ενσωμάτωση του Δ.Λ.Π. 39 (www.taxheaven.gr).

Μετά τη θετική γνώμη της κανονιστικής επιτροπής λογιστικών θεμάτων της Ε.Ε., η Επιτροπή ενέκρινε τον κανονισμό για το Δ.Λ.Π. 39: Χρηματοπιστωτικά μέσα: καταχώρηση και αποτίμηση. Το εν λόγω πρότυπο ισχύει για όλες τις εταιρίες που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο της Ε.Ε. από την 1^η Ιανουαρίου 2005 και παρέχει τη δυνατότητα αποτίμησης όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού στην εύλογη αξία, χωρίς κανένα περιορισμό, με την επιφύλαξη δύο προσωρινών εξαιρέσεων. Η μία αφορά στην εφαρμογή του συστήματος «εύλογης αξίας» (fair value) σε όλα τα στοιχεία του Ισολογισμού μίας εισηγμένης επιχείρησης, η οποία συνίσταται στην αποτίμηση του στοιχείου στην αγοραία αξία εκείνη τη στιγμή (και όχι στην αξία αγοράς) και τη λογιστικοποίηση των παραγώγων των πολύπλοκων χρηματοοικονομικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την κάλυψη των κινδύνων τους. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, οι εποπτικοί φορείς που εκπροσωπούνται στην επιτροπή της Βασιλείας και οι ρυθμιστικές αρχές των κρατών-μελών στον τομέα των κινητών αξιών ανησυχούν για το ενδεχόμενο καταχρηστικής εφαρμογής της ευχέρειας αυτής, ιδιαίτερα όσον αφορά στα στοιχεία Παθητικού μίας επιχείρησης. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η οδηγία 78/660/ΕΟΚ για το εταιρικό δίκαιο δεν επιτρέπει την εφαρμογή της επιλογής της εύλογης αξίας σε όλα τα στοιχεία του Παθητικού, και ιδιαίτερα στις μετοχές και τις συμμετοχές των εταιριών. Η δεύτερη εξαίρεση αφορά στην

εφαρμογή ορισμένων διατάξεων σχετικά με τη λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου (δυνατότητα λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου), η οποία, σύμφωνα με την πλειονότητα των ευρωπαϊκών τραπεζών, θα συνεπαγόταν δυσανάλογες και δαπανηρές τροποποιήσεις της διαχείρισης του Ενεργητικού/Παθητικού τους και των λογιστικών τους συστημάτων. Συγκεκριμένα, εξετάζεται αν το Δ.Λ.Π. 39 λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείριση Ενεργητικού/Παθητικού σε πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες, ιδίως σε ένα περιβάλλον σταθερών επιτοκίων. Το ζητούμενο είναι ο περιορισμός της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου είτε στις ταμιακές ροές είτε στην εύλογη αξία και οι αυστηρές απαιτήσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης αυτής. Πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες υποστηρίζουν ότι το Δ.Λ.Π. 39 δεν τους επιτρέπει να εφαρμόσουν λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου στις βασικές τους καταθέσεις σε βάση χαρτοφυλακίου και θα τις υποχρέωνε να προβούν σε δυσανάλογες και δαπανηρές μεταβολές, τόσο στη διαχείριση Ενεργητικού/Παθητικού, όσο και στα λογιστικά τους συστήματα. Προκειμένου να τηρηθεί η προθεσμία την 1^η Ιανουαρίου 2005, το Δ.Λ.Π. 39 πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή, με εξαίρεση τις συγκεκριμένες διατάξεις για τη χρησιμοποίηση της εύλογης αξίας και τη λογιστική της αντιστάθμισης κινδύνου.

2.2.3.4 Κανονισμός 2236/29-12-2004 της Επιτροπής

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π., σε ό,τι αφορά στα Δ.Π.Χ.Π. 1, 3, 4 και 5, τα Δ.Λ.Π. 1, 10, 12, 14, 16-19, 22, 27, 28 και 31-41 και τις Μ.Ε.Δ. 9, 22, 28 και 32 (www.taxheaven.gr).

Βάσει του ανωτέρω κανονισμού:

- Το Δ.Λ.Π. 22 και οι Μ.Ε.Δ. 9, 22 και 28 αντικαθίστανται από το Δ.Π.Χ.Π. 3: Συνενώσεις επιχειρήσεων
- Ενσωματώνεται το Δ.Π.Χ.Π. 4: Ασφαλιστήρια συμβόλαια
- Το Δ.Λ.Π. 35 αντικαθίσταται από το Δ.Π.Χ.Π. 5: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

- Υιοθετούνται και κάποια άλλα Δ.Π.Χ.Π., προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των Δ.Λ.Π.

2.2.3.5 Κανονισμός 2237/29-12-2004 της Επιτροπής

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π., σε ό,τι αφορά στο Δ.Λ.Π. 32 και το Δ.Π.Χ.Π. 1 (www.taxheaven.gr).

Βάσει του κανονισμού αυτού, ενσωματώθηκε το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 32: Χρηματοπιστωτικά μέσα: γνωστοποίηση και παρουσίαση, που καθορίζει θεμελιώδεις αρχές για την κατάταξη των χρηματοπιστωτικών μέσων ως υποχρεώσεις ή ως Ίδια Κεφάλαια. Επιπλέον, ενσωματώθηκε και η διερμηνεία Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π. 1 (Επιτροπή Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης): Μεταβολές σε υφιστάμενες υποχρεώσεις θέσης εκτός λειτουργίας και αποκατάστασης και σε συναφείς υποχρεώσεις.

2.2.3.6 Κανονισμός 2238/29-12-2004 της Επιτροπής

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π., σε ό,τι αφορά το Δ.Π.Χ.Π. 1, τα Δ.Λ.Π. 1-10, 12-17, 19-24, 27-28, 40 και 41 και τις Μ.Ε.Δ. 1-7, 11-14, 18-27 και 30-33 (www.taxheaven.gr).

2.2.3.7 Κανονισμός 2181/16-12-2004 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 2423/2001 (ΕΚΤ/2001/13), σχετικά με την ενοποιημένη λογιστική κατάσταση του τομέα των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (Ν.Χ.Ι.) και τον κανονισμό 63/2002 (ΕΚΤ/2001/18), σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία επιτοκίων, εφαρμοζομένων από τα Ν.Χ.Ι., σε καταθέσεις και δάνεια που αφορούν σε νοικοκυριά και μη χρηματοδοτικές εταιρίες (ΕΚΤ/2004/21).

Βάσει αυτού του κανονισμού, μεταξύ άλλων, έγιναν και τα εξής:

- *Λογιστικοί κανόνες:* Με την επιφύλαξη των λογιστικών πρακτικών και των διατάξεων περί συμψηφισμού, που επικρατούν στα κράτη-μέλη, η υποβολή όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού γίνεται, για στατιστικούς σκοπούς, σε ακαθάριστη βάση.
- *Στατιστική αποτίμηση υποχρεώσεων από καταθέσεις και δανείων:*
 - Ø Οι υποχρεώσεις από καταθέσεις και τα δάνεια παρέχονται ως ανεξόφλητα ονομαστικά ποσά στο τέλος του μήνα και σε ακαθάριστη βάση. Ως ονομαστικό ποσό νοείται το ποσό κεφαλαίου που ένας ορισμένος οφειλέτης υποχρεούται να εξοφλήσει σε έναν πιστωτή στο πλαίσιο σύμβασης.
 - Ø Οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες (ΕθνΚΤ) μπορούν να επιτρέπουν την παροχή στοιχείων για δάνεια που καλύπτονται από προβλέψεις μετά την αφαίρεση των προβλέψεων, καθώς και την παροχή στοιχείων για αγορασθέντα δάνεια, στην τιμή που συμφωνείται κατά το χρόνο κτήσεώς τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω πρακτικές παροχής στοιχείων εφαρμόζονται από όλες τις μονάδες παροχής στοιχείων που έχουν την ιδιότητα του κατοίκου και είναι απαραίτητες για τη διατήρηση της συνέχειας στο πλαίσιο της στατιστικής αποτίμησης των δανείων σε σχέση με τα υποβληθέντα στοιχεία περιόδων πριν από τον Ιανουάριο του 2005.
- Οι διορθώσεις, λόγω αναπροσαρμογών της τιμής τίτλων, αφορούν σε διακυμάνσεις στην αποτίμηση των τίτλων, οφειλόμενες σε μεταβολή της τιμής λογισμού ή διαπραγματεύσεώς τους.
- Δεν καθορίζεται ελάχιστη υποχρέωση παροχής στοιχείων για το παθητικό σκέλος της λογιστικής κατάστασης. Εάν, ωστόσο, οι πρακτικές αποτίμησης που εφαρμόζουν οι μονάδες παροχής στοιχείων στα εκδοθέντα χρεώγραφα, επιφέρουν μεταβολές στα οικεία υπόλοιπα στο τέλος της περιόδου, επιτρέπεται στις ΕθνΚΤ να συλλέγουν στοιχεία αναφορικά με αυτές τις μεταβολές, τα οποία παρέχονται ως διορθώσεις λόγω αναπροσαρμογών αξίας.
- *Εισπρακτέοι δεδουλευμένοι τόκοι δανείων:* Σύμφωνα με τη γενική λογιστική αρχή της πραγματοποίησης των εσόδων/εξόδων, οι εισπρακτέοι τόκοι

δανείων πρέπει να καταγράφονται στη λογιστική κατάσταση, βάσει του χρόνου στον οποίο καθίστανται δεδουλευμένοι (βάσει της αρχής του δεδουλευμένου) και όχι του χρόνου είσπραξής τους (ταμιακή βάση). Οι δεδουλευμένοι τόκοι δανείων ταξινομούνται στην κατηγορία “Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού” σε ακαθάριστη βάση και δεν περιλαμβάνονται στο δάνειο που αφορούν.

- *Πληρωτέοι δεδουλευμένοι τόκοι καταθέσεων:* Ισχύει ότι και για τους δεδουλευμένους τόκους δανείων. Οι τόκοι αυτοί ταξινομούνται στην κατηγορία “Λοιπές Υποχρεώσεις” σε ακαθάριστη βάση και δεν περιλαμβάνονται στην κατάθεση που αφορούν.

2.2.3.8 Κανονισμός 211/04-02-2005 της Επιτροπής

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π., όσον αφορά στα Δ.Π.Χ.Π. 1 και 2 και τα Δ.Λ.Π. 12, 16, 19, 32, 33, 38 και 39 (www.taxheaven.gr).

Ο κανονισμός αυτός, ενσωματώνει το Δ.Π.Χ.Π. 2: Παροχές που εξαρτώνται από την αξία μετοχών, το οποίο απαιτεί για πρώτη φορά από τις εταιρίες να εμφανίζουν στα αποτελέσματά τους τις επιδράσεις των συναλλαγών πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που σχετίζονται με συναλλαγές μέσω των οποίων παρέχονται στη διεύθυνση και στους εργαζομένους μίας εταιρίας μετοχικά δικαιώματα προαίρεσης (στο παρελθόν, οι συναλλαγές που περιελάμβαναν τη χορήγηση μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης στους εργαζομένους, δεν αναγνωρίζονταν στα αποτελέσματα, δημοσιεύονταν απλώς στο προσάρτημα. Η υιοθέτηση του Δ.Π.Χ.Π. 2 έχει ως επακόλουθο την τροποποίηση του Δ.Π.Χ.Π. 1 και των Δ.Λ.Π. 12, 16, 19, 32, 33, 38 και 39, προκειμένου να εξασφαλιστεί συνοχή μεταξύ Δ.Λ.Π.

2.2.3.9 Κανονισμός 1751/25-10-2005 της Επιτροπής

Ο κανονισμός αυτός τροποποιεί τον κανονισμό 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Δ.Λ.Π., όσον αφορά στο Δ.Π.Χ.Π. 1, το Δ.Λ.Π. 39 και τη Μ.Ε.Δ. 12 (www.taxheaven.gr).

Βάσει του κανονισμού αυτού, ενσωματώθηκε το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 39: Χρηματοπιστωτικά μέσα: καταχώρηση και αποτίμηση, που καθορίζει τις βασικές αρχές για την καταχώρηση και αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού.

2.2.3.10 Πράξη Διοικητή αριθ. 2563/19.07.2005

Τροποποίηση και κωδικοποίηση της ΠΔ/ΤΕ 1313/09.06.1988 με θέμα «Στοιχεία που θα υποβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στην Τράπεζα της Ελλάδος, για την άσκηση ελέγχου φερεγγυότητας, ρευστότητας και αποδοτικότητας» (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ)

2.3 ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΑ Δ.Λ.Π.

2.3.1 Κύρια όργανα κατάρτισης Δ.Λ.Π.

Τα κυριότερα όργανα κατάρτισης Δ.Λ.Π. είναι η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Ε.Δ.Λ.Π.) (ή International Accounting Standards Committee - I.A.S.C.), το Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Σ.Δ.Λ.Π.) (ή International Accounting Standards Board - I.A.S.B.), η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (Σ.Ε.Π. ή S.A.C.), η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π. ή I.F.R.I.C.) και η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.).

Το Μάρτιο του 2001 αποφασίστηκε ότι όλα τα Πρότυπα που θα εκδίδονται πλέον από την I.A.S.B., θα ονομάζονται Δ.Π.Χ.Π., ενώ τα Πρότυπα που είχαν εκδοθεί από την I.A.S.C. κατά την περίοδο 1973 – 2001, ονομάζονται Δ.Λ.Π.

2.3.1.1 Ε.Δ.Λ.Π. – Σκοποί της

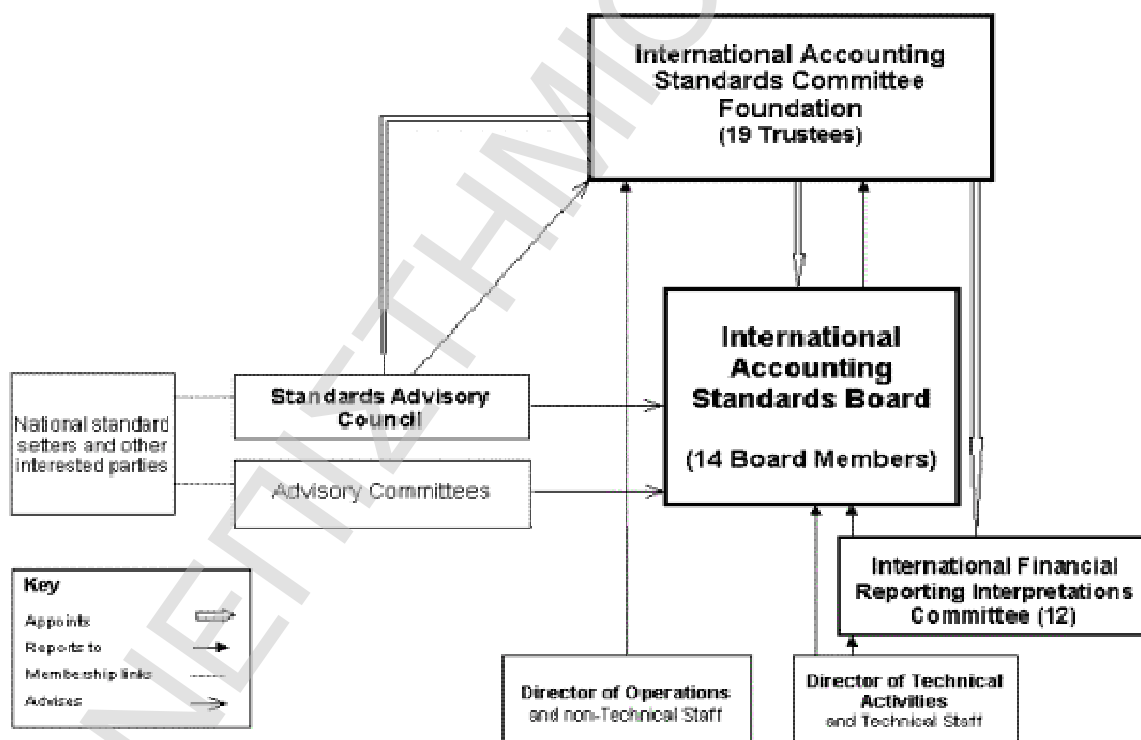
Η Ε.Δ.Λ.Π. συστάθηκε στις 29 Ιουνίου 1973, ύστερα από συμφωνία των Λογιστικών Σωμάτων της Αυστραλίας, της Γαλλίας, του Καναδά, του Μεξικού, της Ολλανδίας, της Ιρλανδίας, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, της

Αγγλίας, της Γερμανίας και της Ιαπωνίας. Η συμφωνία αυτή αναθεωρήθηκε το Νοέμβριο του 1982, οπότε και υπογράφηκε το αναθεωρημένο καταστατικό της.

Η επιτροπή ήταν υπεύθυνη για την έκδοση των λογιστικών προτύπων και απασχολούσε μερικώς δεκατρία μέλη, που προέρχονταν από πολλά γνωστικά αντικείμενα. Το Μάρτιο του 2001, η Ε.Δ.Λ.Π. αναδιοργάνωσε τη λειτουργία της, λαμβάνοντας υπόψη κάποιες προτάσεις μελέτης με τίτλο «Προτάσεις για τη Δόμηση της Ι.Α.Σ.Σ. στο μέλλον».

Ως αποτέλεσμα συστάθηκε ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός, με έδρα την πολιτεία του Delaware των Η.Π.Α. Αποτελεί τη μητρική εταιρία του Σ.Δ.Λ.Π., το οποίο έχει ως έδρα του το Λονδίνο και αποτελεί την ανεξάρτητη αρχή που έχει την ευθύνη κατάρτισης και έκδοσης των Προτύπων (Grant Thornton 2004).

Η Ε.Δ.Λ.Π. έχει την ακόλουθη δομή:

Πηγή IASC website

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Τον Απρίλιο του 2001, η Ε.Δ.Λ.Π. μετονομάστηκε σε Σ.Δ.Λ.Π., για να εναρμονιστεί η επωνυμία της με αυτή της αμερικάνικης οργάνωσης (Financial Accounting Standards Board – F.A.S.B.).

Σκοποί της Ε.Δ.Λ.Π. είναι:

- Η διαμόρφωση και δημοσίευση στο ευρύ κοινό λογιστικών προτύπων που πρέπει να τηρούνται κατά την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων
- Να προωθεί την παγκόσμια αποδοχή και τήρησή τους
- Να εργάζεται για τη βελτίωση και την εναρμόνιση των κανόνων, των λογιστικών προτύπων και των διαδικασιών κατά την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων.

Η ιδιότητα του μέλους της Ε.Δ.Λ.Π. (που είναι η ίδια με αυτή του μέλους της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (Δ.Ο.Λ.) – International Federation of Accountants – I.F.A.C.) αναγνωρίζει ότι η Ε.Δ.Λ.Π. έχει απόλυτη αυτονομία ως προς την έκδοση Δ.Λ.Π. (Σακέλλης 2002).

2.3.1.2 Σ.Δ.Λ.Π.

Απαρτίζεται από δώδεκα μέλη πλήρους απασχόλησης ενώ απασχολεί μερικώς άλλα δύο. Τα μέλη του επιλέγονται από την Ε.Δ.Λ.Π.

Κριτήριο επιλογής αποτελεί η δημιουργία μίας ομάδας ανθρώπων που θα συνδυάζει πλήθος τεχνικών ικανοτήτων, μεγάλη εμπειρία σε θέματα διεθνών αγορών και επιχειρήσεων και ευρύτερη γνώση των συνθηκών των αγορών, έτσι ώστε να συμβάλουν στη δημιουργία Δ.Λ.Π. υψηλής ποιότητας.

Βασικές αρμοδιότητες του Σ.Δ.Λ.Π. είναι η ανάπτυξη και έκδοση των Δ.Π.Χ.Π. και προσχεδίων Προτύπων (exposure drafts). Πριν από την έκδοση κάθε Προτύπου, η επιτροπή δημοσιεύει ένα προσχέδιο του Προτύπου, που τίθεται για σχόλια στη διάθεση των ενδιαφερομένων.

2.3.1.3 Σ.Ε.Π.

Απαρτίζεται από πενήντα περίπου μέλη από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους, διορίζονται για χρονικό

διάστημα τριών ετών και ανά έτος προβλέπονται τρεις τακτικές δημόσιες συνεδριάσεις με το Σ.Δ.Λ.Π., με σκοπό:

- Την παροχή συμβουλών προς το Σ.Δ.Λ.Π. για τα τρέχοντα έργα
- Την πληροφόρηση του Σ.Δ.Λ.Π. για τις επιπτώσεις των προτεινόμενων Προτύπων στους χρήστες.

2.3.1.4 Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π.

Απαρτίζεται από δώδεκα μέλη, τα οποία διορίζονται από τους επιτρόπους (trustees), με διάρκεια θητείας τριών ετών. Η Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π. συνεδριάζει δημόσια κάθε δεύτερο μήνα. Τα βασικά της καθήκοντα είναι η ερμηνεία των Προτύπων και η έγκαιρη παροχή οδηγιών πάνω σε θέματα που δεν αναλύονται επαρκώς στα εκδοθέντα Πρότυπα.

2.3.2 Υποχρεώσεις των μελών της Ε.Δ.Λ.Π.

Τα μέλη της Ε.Δ.Λ.Π. έχουν ως υποχρέωση να υποστηρίζουν το έργο της και συγκεκριμένα:

- Να δημοσιεύουν στις χώρες τους τα Δ.Λ.Π. που γίνονται αποδεκτά για δημοσίευση από το Συμβούλιο της Ε.Δ.Λ.Π.
- Να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλίζουν ότι οι δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις συμμορφώνονται με τα Δ.Λ.Π. και να γνωστοποιούν το γεγονός της συμμόρφωσης αυτής, να πείθουν τις Κυβερνήσεις, τα όργανα της λογιστικής τυποποίησης, τις αρχές που ελέγχουν τα χρηματιστήρια αξιών και την εμπορική και βιομηχανική κοινότητα ότι οι δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις πρέπει να συμμορφώνονται με τα Δ.Λ.Π.
- Να ενθαρρύνουν την αποδοχή και τήρηση των Δ.Λ.Π. διεθνώς (Σακέλλης 2002).

2.3.3 Διεθνή και τοπικά λογιστικά πρότυπα

Η έκδοση των οικονομικών καταστάσεων ρυθμίζεται από τη νομοθεσία της κάθε χώρας, η οποία περιλαμβάνει τα λογιστικά πρότυπα που έχουν δημοσιευτεί από διοικητικά όργανα ή επαγγελματικά λογιστικά σώματα των αντιστοίχων χωρών.

Τα Δ.Λ.Π. που δημοσιεύονται από την Ε.Δ.Λ.Π. δεν υπερισχύουν των τοπικών Προτύπων και των εγχωρίων κανόνων της κάθε χώρας. Τα μέλη της Ε.Δ.Λ.Π. επικεντρώνονται στη γνωστοποίηση της εφαρμογής των Δ.Λ.Π. από κάθε ουσιώδη άποψη, όπου τα Δ.Λ.Π. εφαρμόζονται και, στα σημεία που οι τοπικοί κανόνες απαιτούν παρέκκλιση από τα Δ.Λ.Π., προσπαθούν να πείσουν τις αρμόδιες αρχές να εναρμονιστούν με τα Δ.Λ.Π. (Σακέλλης 2002).

2.3.4 Πεδίο εφαρμογής των Δ.Λ.Π.

Τα Δ.Λ.Π. επικεντρώνονται στη ρύθμιση ουσιωδών θεμάτων, πρέπει να εφαρμόζονται στο σύνολό τους από την καθοριζόμενη ημερομηνία τους, ενώ επιτρέπεται κάποιος περιορισμός στην εφαρμογή ενός Προτύπου μόνο σε περίπτωση που αναφέρεται η δυνατότητα αυτή στο κείμενό του. Τα Δ.Λ.Π. δεν έχουν αναδρομική ισχύ, εκτός αν ορίζεται αντίθετα στο Πρότυπο.

2.3.5 Διαδικασία έκδοσης των Δ.Λ.Π.

Η διαδικασία έκδοσης των Δ.Λ.Π. είναι η εξής:

- Οι κατευθυντήριες επιτροπές επιλέγουν τα θέματα που θα υποβληθούν σε ενδελεχή μελέτη, ύστερα από την οποία εκδίδεται ένα "Σχέδιο" επί του θέματος
- Το σχέδιο υποβάλλεται στο Συμβούλιο, όπου και πρέπει να γίνει δεκτό από τα 2/3 των μελών του
- Το εγκεκριμένο σχέδιο διαβιβάζεται στις Κυβερνήσεις, στα Χρηματιστήρια Αξιών, στα Λογιστικά Σώματα, στα κρατικά όργανα και άλλους ενδιαφερομένους για σχολιασμό

- Το Συμβούλιο επεξεργάζονται τα σχόλια επί του σχεδίου και, αν καταστεί αναγκαίο, το Σχέδιο αναθεωρείται
- Το αναθεωρημένο σχέδιο, προκειμένου να οριστικοποιηθεί και να εκδοθεί, πρέπει να εγκριθεί τουλάχιστον από τα 3/4 των μελών του Συμβουλίου
- Κατά την ανωτέρω διαδικασία, μπορεί το Συμβούλιο της Ε.Δ.Λ.Π. να αποφασίσει ότι πρέπει να εκδοθεί ένα έγγραφο συζήτησης, προκειμένου να παρασχεθεί επαρκής χρόνος για διατύπωση απόψεων, το οποίο έγγραφο πρέπει να γίνει αποδεκτό από την απλή πλειοψηφία του Συμβουλίου
- Στις ψηφοφορίες, κάθε χώρα και κάθε οργανισμός εκπροσωπείται με μία ψήφο
- Το Πρότυπο μπαίνει σε εφαρμογή από την ημερομηνία που αναγράφεται σ' αυτό (Σακέλλης 2002).

2.3.6 Γλώσσα των Δ.Λ.Π.

Τα Δ.Λ.Π. εκδίδονται από την Ε.Δ.Λ.Π. στην αγγλική γλώσσα. Οι όποιες μεταφράσεις είναι ευθύνη των μελών της Ε.Δ.Λ.Π., κατόπιν αδείας του Συμβουλίου και στις μεταφράσεις αυτές δηλώνεται ότι πρόκειται για μετάφραση του εγκεκριμένου κειμένου, καθώς και το όνομα του Λογιστικού Σώματος που την εκπόνησε.

2.3.7 Το κύρος των Δ.Λ.Π.

Η συμμόρφωση προς τα Δ.Λ.Π. δεν μπορεί να επιβληθεί μονομερώς από την Ε.Δ.Λ.Π. Στόχος της Ε.Δ.Λ.Π. είναι η υποστήριξη του έργου της για την αποδοχή των Δ.Λ.Π. από όλες τις ενδιαφερόμενες ομάδες, έτσι ώστε να επεκταθεί η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων παγκοσμίως.

2.3.8 Φορολογικές επιπτώσεις

Η εφαρμογή των Προτύπων είναι ουδέτερη φορολογικά, αφού δεν έχει ως αποτέλεσμα την καταβολή λιγότερων ή περισσότερων φόρων. Ανεξαρτήτως του αποτελέσματος που θα προκύψει από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., κάθε εταιρία

θα φορολογείται, βάσει του εισοδήματος που θα προκύπτει από τις φορολογικές διατάξεις. Το φορολογητέο αποτέλεσμα ισούται με το λογιστικό αποτέλεσμα βάσει Δ.Λ.Π. (Ημερολόγιο & Καθολικό Λογαριασμών) + το Ημερολόγιο & Καθολικό Φορολογικών Διαφορών (ενοποίηση Καθολικού των Προτύπων και Καθολικού Φορολογικών Διαφορών).

Όσον αφορά στο μητρώο παγίων, ο νόμος προβλέπει: α) τη δημιουργία νέου Φορολογικού Μητρώου Παγίων (είτε ανεξάρτητο είτε ενσωματωμένο με το υπάρχον Μητρώο Παγίων) ή β) την παρακολούθηση των διαφορών μεταξύ της λογιστικής και φορολογικής αξίας των παγίων σε ειδικό Καθολικό. Η τήρηση του Ημερολογίου Φορολογικών Διαφορών, του Καθολικού Φορολογικών Διαφορών και του Φορολογικού Μητρώου Παγίων είναι υποχρεωτική (Κυλώνης 2004).

2.3.9 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)

Δεν παρατηρούνται ουσιαστικές μεταβολές, σε σχέση με τον Φ.Π.Α., από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., λόγω του ότι ο κρίσιμος χρόνος για την επιβολή του Φ.Π.Α. είναι εκείνος της έκδοσης του τιμολογίου.

2.3.10 Σύνδεση Δ.Π.Χ.Π. με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)

Ο ν. 3229/2004 παρέχει τη δυνατότητα απόκλισης από το Ε.Γ.Λ.Σ. για την εύρυθμη εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π.

2.3.11 Σύνδεση Δ.Π.Χ.Π. με τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.)

Ο ν. 3229/2004 προσέθεσε, όπως παραπάνω αναφέρουμε, δύο νέα βιβλία που πρέπει μία εταιρία που εφαρμόζει τα Δ.Π.Χ.Π. να τηρεί: το Ημερολόγιο και το Καθολικό Φορολογικών Διαφορών. Επίσης, η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. δεν επιφέρει καμία μεταβολή στα στοιχεία που εκδίδει η εταιρία (τιμολόγια, δελτία αποστολής).

2.3.12 Περιεχόμενο του όρου “οικονομικές καταστάσεις” – Πλαίσιο Κατάρτισης

Ο όρος “οικονομικές καταστάσεις” περιλαμβάνει τον Ισολογισμό, την Κ.Α.Χ., την Κ.Μ.Ι.Κ., την Κ.Τ.Ρ. και το Προσάρτημα (δεν υπάρχει Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων) – Λογιστικές μεθόδους και επεξηγηματικές σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων. Σκοπός τους είναι να παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά στην οικονομική θέση, τις ταμιακές ροές, τα αποτελέσματα μίας επιχείρησης, προκειμένου να διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων των χρηστών. Κάθε εταιρία μπορεί να καταρτίζει οικονομικές καταστάσεις για εσωτερική χρήση. Όταν, όμως, αυτές απευθύνονται προς τρίτα πρόσωπα, όπως οι πιστωτές, οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι, το ευρύ κοινό, οι καταστάσεις αυτές πρέπει να καταρτίζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Δ.Λ.Π. Η ευθύνη για την κατάρτισή τους ανήκει στη διοίκηση της επιχείρησης και αποτελούν το αντικείμενο έκθεσης ενός ελεγκτή.

Η Ε.Δ.Λ.Π. εξέδωσε το 1989 το πλαίσιο κατάρτισης για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων (framework), το οποίο θέτει τις λογιστικές πολιτικές, πάνω στις οποίες βασίζονται τα Δ.Λ.Π.

Σκοπός του πλαισίου κατάρτισης είναι:

- Να βοηθήσει τους χρήστες και τους ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και κάθε ενδιαφερόμενο να καταλάβουν αν οι καταστάσεις αυτές έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις αρχές των Δ.Π.Χ.Π.
- Να βοηθήσει τις επιχειρήσεις στην εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π.
- Να βοηθήσει την Ε.Δ.Λ.Π. στην ανάπτυξη καινούργιων Δ.Λ.Π. και στην αναθεώρηση των υπάρχόντων, καθώς και στην εναρμόνιση των Δ.Λ.Π. με τις λογιστικές πρακτικές και διαδικασίες που σχετίζονται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων.

2.3.13 Βασικές Παραδοχές για τις οικονομικές καταστάσεις

Η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων στηρίζεται σε κάποιες παραδοχές, που είναι η *Αρχή της συνεχούς επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern)* και η *Αρχή των δεδουλευμένων (Accruals Basis)* (Grant Thornton 2004).

Σύμφωνα με την πρώτη, οι λογιστικές καταστάσεις πρέπει να συντάσσονται στη βάση της συνεχούς επιχειρηματικής δραστηριότητας, εκτός αν υπάρχουν λόγοι για το αντίθετο. Η διοίκηση μιας εταιρίας πρέπει να κάνει εκτίμηση της δυνατότητας συνέχισης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, για διάστημα τουλάχιστον μεγαλύτερο του έτους και αν υπάρχουν σημαντικές αμφιβολίες σχετικά με τη δυνατότητα αυτή, τότε πρέπει να γνωστοποιηθούν οι λόγοι που δημιουργούν αβεβαιότητα και αμφιβολία για τη συνέχιση της δραστηριότητας ή οι λόγοι για τους οποίους είναι βέβαιο ότι η επιχείρηση θεωρεί ότι δε μπορεί να συνεχίσει την επιχειρηματική της δραστηριότητα.

Σύμφωνα με τη δεύτερη, η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, εκτός, βεβαίως, από την Κ.Τ.Π., πρέπει να στηρίζεται στην αρχή των δεδουλευμένων (εσόδων – εξόδων, αναγνώριση εξόδων σύμφωνα με τη συσχέτισή τους με τα αντίστοιχα έσοδα που δημιουργούν), με άλλα λόγια στην αναγνώριση και απεικόνιση των συναλλαγών στις οικονομικές καταστάσεις, στις χρήσεις που πραγματοποιούνται.

2.3.14 Ποιοτικά χαρακτηριστικά των οικονομικών καταστάσεων

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των οικονομικών καταστάσεων είναι εκείνα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη λήψη σωστών αποφάσεων και είναι η *σαφήνεια*, η *συνάφεια*, η *αξιοπιστία* και η *σημαντικότητα* στις πληροφορίες που παρέχουν οι οικονομικές καταστάσεις, έτσι ώστε οι πληροφορίες να είναι αντίστοιχα κατανοητές από τους χρήστες, να τους βοηθούν στο να αξιολογούν παρελθόντα, παρόντα και μελλοντικά γεγονότα, να είναι απαλλαγμένες από λάθη και προκαταλήψεις, ώστε να μπορούν να βασίζονται σε αυτές και τέλος, να είναι σημαντικές, με την έννοια ότι μία παράλειψη ή μία κακή διατύπωσή τους θα μπορούσε να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών (Grant Thornton 2004).

2.3.15 Η αρχή της οικονομικής ουσίας πάνω από το νομικό τύπο

Η οικονομική ουσία των γεγονότων και των συναλλαγών είναι αυτή που διασφαλίζει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων και δε συμπίπτει

πάντοτε με τη νομική υπόσταση - τύπο των γεγονότων και συναλλαγών αυτών. Για παράδειγμα, μία επιχείρηση μπορεί να πουλήσει ένα στοιχείο του ενεργητικού σε τρίτο, με τέτοιο τρόπο, ώστε να περνά η νομική ιδιοκτησία του στοιχείου στον τρίτο, σύμφωνα με τα δικαιολογητικά, αλλά, παρόλα αυτά, να υπάρχουν ειδικοί όροι που να ορίζουν ότι η επιχείρηση συνεχίζει να απολαμβάνει τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που ενσωματώνονται στο εν λόγω στοιχείο. Αντιλαμβανόμαστε, ότι η απεικόνιση της συγκεκριμένης πώλησης δεν αντιπροσωπεύει την ουσία της συναλλαγής.

2.3.16 Πιστή απεικόνιση

Προκειμένου οι πληροφορίες που παρέχουν οι οικονομικές καταστάσεις να είναι αξιόπιστες, θα πρέπει να απεικονίζουν πιστά τις οικονομικές συναλλαγές και τα γεγονότα που πραγματοποιούνται ή αναμένεται ότι θα πραγματοποιηθούν.

2.3.17 Σύνεση – Πληρότητα – Συγκρισιμότητα

Σύνεση: Σε κάθε κρίση επί των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να υπάρχει σύνεση, με σκοπό, σε συνθήκες αβεβαιότητας (π.χ. επισφαλείς πελάτες) που μπορεί να προκύψουν, τα στοιχεία Ενεργητικού & έσοδα / υποχρεώσεις & έξοδα να μην υπερεκτιμώνται/υποτιμώνται αντίστοιχα.

Πληρότητα: Οι πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις, προκειμένου να είναι αξιόπιστες και επαρκείς, πρέπει να είναι πλήρεις, χωρίς παραλείψεις ή λάθη.

Συγκρισιμότητα: Επιπρόσθετα, οι πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα συγκριτικής πληροφόρησης μέσα στο χρόνο, με αποτέλεσμα να μπορούν να παρουσιαστούν οι τάσεις στην οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα μίας επιχείρησης.

Η επιχείρηση οφείλει να αποκαλύπτει τις λογιστικές πολιτικές που ακολουθεί στην αποτίμηση των στοιχείων του Ισολογισμού της και στην απεικόνιση του οικονομικού αποτελέσματος των συναλλαγών της. Η αποτίμηση και απεικόνιση αυτή πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ομοιόμορφο, τόσο μέσα στην ίδια την επιχείρηση διαχρονικά, όσο και σε διαφορετικές επιχειρήσεις. Η εναρμόνιση με

τα Δ.Π.Χ.Π. βοηθά στην επίτευξη αυτής της συγκρισιμότητας (Grant Thornton 2004).

2.3.18 Έγκαιρη Πληροφόρηση – εξισορρόπηση κόστους-οφέλους – εξισορρόπηση μεταξύ ποιοτικών χαρακτηριστικών

Έγκαιρη Πληροφόρηση: Οι πληροφορίες που παρέχει η επιχείρηση, προκειμένου να αξιολογηθούν όσο το δυνατόν επαρκέστερα, πρέπει να δίνονται αφού γίνουν γνωστές όλες οι λεπτομέρειες των συναλλαγών.

Εξισορρόπηση κόστους-οφέλους: Ευνόητο είναι ότι, τα οφέλη που προκύπτουν από τις πληροφορίες που παρέχονται πρέπει να υπερκαλύπτουν τα κόστη.

Εξισορρόπηση μεταξύ ποιοτικών χαρακτηριστικών: Προκειμένου τα ποιοτικά χαρακτηριστικά να ανταποκρίνονται στους σκοπούς των οικονομικών καταστάσεων, πρέπει να υπάρχει μεταξύ τους ισορροπία.

2.4 ΙΣΧΥΟΝΤΑ Δ.Λ.Π.

2.4.1 Ισχύοντα Δ.Λ.Π. – Αρχική υιοθέτηση

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ισχύοντα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

IAS	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΚΔΟΣΗ ή ΑΝΑΘ/ΣΗ	ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ
1	Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων	1997	01.07.1998
2	Αποθέματα	1999	01.01.1995
3	Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις	1993	(Καταργήθηκε από τα Δ.Λ.Π. 22, 27 & 28)
4	Λογιστική Αποσβέσεων	1994	(Καταργήθηκε από τα Δ.Λ.Π. 16, 22 & 38)
5	Πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται με τις Οικονομικές Καταστάσεις	1994	(Αντικαταστάθηκε από το Δ.Λ.Π. 1, 1998)

IAS	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΚΔΟΣΗ ή ΑΝΑΘ/ΣΗ	ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ
6	Λογιστική αντιμετώπιση των μεταβολών των τιμών	1973	(Καταργήθηκε από τα Δ.Λ.Π. 15 & 29, 1994)
7	Καταστάσεις Ταμιακών Ροών	1992	01.01.1994
8	Αποτελέσματα Περιόδου, Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές στις Λογιστικές Εκτιμήσεις και Λάθη	1993	01.01.1995
9	Δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης	1993	(Αντικαταστάθη κε από το Δ.Λ.Π. 38)
10	Γεγονότα Μετά Την Ημερομηνία Ισολογισμού	1993	01.01.1980
11	Συμβάσεις Κατασκευής Έργων	1993	01.01.1995
12	Φόροι Εισοδήματος	1997	01.01.1998
13	Εμφάνιση Κυκλοφορούντος Ενεργητικού και Βραχυπροθέσμων Υποχρεώσεων	1994	(Αντικαταστάθη κε από το Δ.Λ.Π. 1, 1998)
14	Οικονομικές Πληροφορίες Κατά Τομέα	1997	01.07.1998
15	Πληροφορίες Που Φανερώνουν Τις Επιδράσεις Από Μεταβολές Τιμών	1994	01.01.1983
16	Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις	1998	01.01.1995
17	Μισθώσεις	1997	01.01.1999
18	Έσοδα	1993	01.01.1995
19	Παροχές Σε Εργαζομένους	1998	01.01.1999
20	Λογιστική Των Κρατικών Επιχορηγήσεων Και Γνωστοποίησης Της Κρατικής Υποστήριξης	1994	01.01.1984
21	Οι Επιδράσεις Των Μεταβολών Στις Τιμές Συναλλάγματος	1993	01.01.1995
22	Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων	1998	01.07.1999
23	Κόστος Δανεισμού	1993	01.01.1995
24	Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών	1994	01.01.1986
25	Λογιστική Επενδύσεων	1994	(Αντικαταστάθη κε από το Δ.Λ.Π. 40)
26	Λογιστική Και Πληροφόρηση Προγραμμάτων Παροχών Αποχώρησης Από Την Υπηρεσία	1994	01.01.1988
27	Ενοποιημένες Και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις	1994	01.01.1990

IAS	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΚΔΟΣΗ ή ΑΝΑΘ/ΣΗ	ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ
28	Λογιστική Επενδύσεων Σε Συγγενείς Επιχειρήσεις	1998	01.01.1990
29	Οικονομικές καταστάσεις Σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες	1994	01.01.1990
30	Γνωστοποιήσεις Στις Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζών Και Ομοίων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων	1994	01.01.1991
31	Λογιστική Δικαιωμάτων Σε Κοινοπραξίες	1998	01.01.1992
32	Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποίηση Και Παρουσίαση	1996	01.01.1996
33	Κέρδη Ανά Μετοχή	1997	01.01.1998
34	Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις	1998	01.01.1999
35	Παύση Επιχειρ/κών Δραστηριοτήτων	1998	01.01.1999
36	Απομείωση Αξίας Στοιχείων Του Ενεργητικού	1998	01.07.1999
37	Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις Και Ενδεχόμενες Απαιτήσεις	1998	01.07.1999
38	Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία	1998	01.07.1999
39	Χρηματοοικονομικά Μέσα: Καταχώρηση Και Αποτίμηση	1998	01.01.2001
40	Επενδύσεις Σε Ακίνητα	1998	01.01.2001
41	Γεωργία	2001	01.01.2003

2.4.2 Ισχύουσες Διερμηνείες

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ισχύουσες Διερμηνείες

SIC	ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΕΣ	ΣΧΕΤΙΚΟ Δ.Λ.Π.
1	Αρχή Της Συνέπειας – Διαφορετικοί Τύποι Κόστους Για Αποθέματα	2
2	Αρχή Της Συνέπειας–Κεφαλαιοποίηση Δανειακού Κόστους	23
3	Απάλειψη Μη Πραγματοποιηθέντων Κερδών Και Ζημιών Από Συναλλαγές Με Συγγενείς Εταιρείες	28

SIC	ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΕΣ	ΣΧΕΤΙΚΟ Δ.Λ.Π.
4	Δεν έχει εκδοθεί	
5	Ταξινόμηση Χρηματοπιστωτικών Μέσων – Προβλέψεις Ενδεχόμενου Διακανονισμού	32
6	Δαπάνες Τροποποίησης Υπάρχοντος Λογισμικού	38
7	Εισαγωγή Του Ευρώ	21
8	Πρώτη Εφαρμογή Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων Ως Βασική Λογιστική Αρχή	1, 8
9	Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων – Ταξινόμηση Είτε Ως Αγορές Είτε Ως Συνενώσεις Δικαιωμάτων	22
10	Κρατική Υποστήριξη – Καμιά Ειδική Σχέση Με Επιχειρηματικές Δραστηριότητες	20
11	Συνάλλαγμα – Κεφαλαιοποίηση Ζημιών Που Προέρχονται Από Σοβαρές Υποτιμήσεις Του Νομίσματος	21
12	Ενοποίηση – Ειδικού Σκοπού Οικονομικές Μονάδες INCOME TAXES	27
13	Από Κοινού Ελεγχόμενες Οικονομικές Μονάδες – Μη Νομισματικές Συνεισφορές Από Κοινοπρακτούντες	31
14	Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις – Αποζημίωση Για Την Απομείωση ή Ζημία Στοιχείων	16
15	Λειτουργικές Μισθώσεις – Κίνητρα	17
16	Μετοχικό Κεφάλαιο – Επαναπόκτηση Ιδίων Μετοχών	32
17	Καθαρή Θέση–Δαπάνες Μιας Συναλλαγής Καθαρής Θέσης	32
18	Συνέπεια – Εναλλακτικές Μέθοδοι	1
19	Τηρούμενο Νόμισμα – Αποτίμηση Και Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων Σύμφωνα Με Τα Δ.Λ.Π. 21 & 29	21, 29
20	Λογιστική Μέθοδος Καθαρής Θέσης - Καταχώρηση Ζημιών	28
21	Φόροι Εισοδήματος – Ανάκτηση Αναπροσαρμοσμένων Μη Αποσβεσμένων Περιουσιακών Στοιχείων	12
22	Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων – Μεταγενέστερη Αναπροσαρμογή Πραγματικών Αξιών Και Υπεραξίας Αρχικώς Καταχωρηθείσα	22
23	Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις – Έξοδα Σημαντικής Επιθεώρησης ή Γενικών Επισκευών	16
24	Κέρδη Κατά Μετοχή - Χρηματοπιστωτικά Μέσα Και Άλλες Συμβάσεις Που Μπορούν Να Διακανονιστούν Σε Μετοχές	33
25	Φόροι Εισοδήματος – Μεταβολές Στο Φορολογικό Καθεστώς Μιας Επιχείρησης ή Των Μετόχων Της	12
26	Δεν υπάρχει	
27	Εκτίμηση Της Ουσίας Των Συναλλαγών Που Συνεπάγεται Το Νομικό Τύπο Μιας Μίσθωσης	17

SIC	ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΕΣ	ΣΧΕΤΙΚΟ Δ.Λ.Π.
28	Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων – Ημερομηνία Ανταλλαγής Και Πραγματικής Αξίας Των Συμμετοχικών Τίτλων	27
29	Γνωστοποίηση – Συμφωνίες Για Παραχώρηση Του Δικαιώματος Παροχής Υπηρεσιών	22
30	Τηρούμενο Νόμισμα – Μετατροπή Από Το Νόμισμα Αποτίμησης Σε Νόμισμα Παρουσίασης	21
31	Έσοδα – Συναλλαγές Ανταλλαγής Που Εμπεριέχουν Υπηρεσίες Διαφήμισης	18
32	Δεν υπάρχει	
33	Ενοποίηση Και Μέθοδος Καθαρής Θέσης – Δυνητικά Δικαιώματα Ψήφου Και Κατανομή Δικαιωμάτων Ιδιοκτησίας	28

2.5 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟ Ε.Γ.Λ.Σ.

2.5.1 Δ.Λ.Π. 1

Το Δ.Λ.Π. 1: Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων (I.A.S. 1: Presentation of Financial Statements) έχει σκοπό την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, με τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται συγκρισιμότητα τόσο διαχρονικά, με τις οικονομικές καταστάσεις της ίδιας εταιρίας προηγούμενων χρήσεων, όσο και με τις οικονομικές καταστάσεις άλλων επιχειρήσεων (διακλαδικά). Για την επίτευξη του σκοπού αυτού καθορίζει:

- Τις γενικές αρχές παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων
- Τις κατευθυντήριες γραμμές ως προς τη δομή τους και
- Τις ελάχιστες απαιτήσεις ως προς το περιεχόμενό τους (Grant Thornton 2004).

Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν μία δομημένη παρουσίαση της οικονομικής θέσης και απόδοσης μίας επιχείρησης και των συναλλαγών που έχουν αναληφθεί από αυτήν.

Μέσω αυτών, επιδιώκεται η παροχή πληροφοριών σε κάθε ενδιαφερόμενο, σχετικά με την οικονομική θέση της επιχείρησης, την απόδοση και τις ταμιακές ροές της, με τρόπο ώστε να διευκολύνεται η λήψη οικονομικών αποφάσεων. Απώτερη επιδίωξή τους είναι να βοηθήσουν τους χρήστες να εκτιμήσουν τις μελλοντικές ταμιακές ροές της επιχείρησης ως προς το χρόνο και τη βεβαιότητα της δημιουργίας τους.

Μία πλήρης σειρά οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνει:

- Ισολογισμό
- Κ.Α.Χ.
- Κ.Μ.Ι.Κ.
- Κ.Τ.Ρ. και
- Επεξηγηματικές Σημειώσεις, που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις, σχετικά με τις χρησιμοποιούμενες λογιστικές πολιτικές και επεξηγηματικές πληροφορίες.

Την ευθύνη για την κατάρτιση και παρουσίασή τους φέρει το Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης ή άλλο διοικητικό όργανο.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 1 εφαρμόζεται στις οικονομικές καταστάσεις γενικού σκοπού, όχι σε ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις συνοπτικού τύπου και εφαρμόζεται τόσο στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης, όσο και στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της.

Το εν λόγω Πρότυπο αφορά σε επιχειρήσεις όλων των ειδών, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων (για τις οποίες ορίζονται και άλλες ρυθμίσεις από το Δ.Λ.Π. 30).

Η βασική του διαφορά σε σχέση με το Ελληνικό Δίκαιο (Ν.2190/1920 – άρθρο 42^α, παρ.1), είναι ότι, βάσει Δ.Λ.Π. 1, τα στοιχεία που συνθέτουν τις οικονομικές καταστάσεις είναι ο Ισολογισμός, η Κ.Α.Χ., η Κ.Μ.Ι.Κ., η Κ.Τ.Ρ. και οι Λογιστικές Μέθοδοι και Επεξηγηματικές Σημειώσεις, ενώ, βάσει Ν.2190/1920, οι οικονομικές καταστάσεις απαρτίζονται από τον Ισολογισμό, την Κ.Α.Χ., τον

Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων και το Προσάρτημα. Ως προς την Κ.Τ.Ρ., κατά την ελληνική νομοθεσία, η σύνταξή της είναι υποχρεωτική αποκλειστικά και μόνο για τις εισηγμένες στο Χ.Α.Α. εταιρίες, κατόπιν σχετικής απαίτησης της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Μία επόμενη σημαντική διαφορά έγκειται στο περιεχόμενο του Προσαρτήματος. Βάσει του Ν.2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών και τη φορολογική νομοθεσία, οι πληροφορίες που γνωστοποιούνται στο Προσάρτημα υστερούν σε μεγάλο βαθμό από αυτά που προβλέπει το Δ.Λ.Π. 1, με συνέπεια οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να λαμβάνουν ελλιπή πληροφόρηση. Αντιθέτως, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1, οι επεξηγηματικές σημειώσεις αποτελούν φορέα απαραίτητων και ουσιωδών πληροφοριών.

2.5.2 Δ.Λ.Π. 2

Σκοπός του Δ.Λ.Π.: 2 Αποθέματα (I.A.S. 2: Inventories) είναι ο καθορισμός του πλαισίου παρουσίασης, αναγνώρισης και αποτίμησης των αποθεμάτων στις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης.

Βασικό θέμα της λογιστικής των αποθεμάτων αποτελεί το ποσό του κόστους που αναγνωρίζεται ως στοιχείο του Ενεργητικού και μεταφέρεται από χρήση σε χρήση, μέχρι να αναγνωριστούν τα αντίστοιχα έσοδα.

Το εν λόγω Πρότυπο βοηθάει στον προσδιορισμό του κόστους, την αναγνώρισή του ως έξοδο στα αποτελέσματα χρήσεως και την πιθανή αποτίμηση των αποθεμάτων στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τους (Grant Thornton 2004).

Επίσης, καθορίζει ποιες πληροφορίες ως προς τα αποθέματα πρέπει να περιλαμβάνονται στις συνοδευτικές των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων επεξηγηματικές σημειώσεις.

Μία επιχείρηση οφείλει να εφαρμόσει το Δ.Λ.Π. 2 στις οικονομικές καταστάσεις που καλύπτουν τις χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά την 1^η Ιανουαρίου 2005.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 2 εφαρμόζεται για το λογιστικό χειρισμό όλων των κατηγοριών αποθεμάτων, εκτός από εκείνα που αφορούν σε:

- Εργασίες σε εξέλιξη που προκύπτουν από συμβάσεις κατασκευής έργων (Δ.Λ.Π. 11)
- Χρηματοοικονομικά μέσα (Δ.Λ.Π. 39)
- Βιολογικά στοιχεία του Ενεργητικού που σχετίζονται με γεωργικές δραστηριότητες (Δ.Λ.Π. 41).

Το Δ.Λ.Π.2 δεν εφαρμόζεται στην αποτίμηση των αποθεμάτων που κατέχονται από μεσάζοντες – εμπόρους εμπορευμάτων, οι οποίοι αποτιμούν τα αποθέματά τους στην εύλογη αξία, μείον τα εκτιμώμενα μέχρι την πώληση κόστη.

Η βασική του Προτύπου διαφορά σε σχέση με το Ελληνικό Δίκαιο, είναι ότι, βάσει ελληνικού δικαίου, τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ αξίας κτήσεως ή παραγωγής τους, τρέχουσας τιμής και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, κατά την ημερομηνία κλεισίματος Ισολογισμού, ενώ το Δ.Λ.Π. προβλέπει αποτίμηση στη χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, με την καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία να ορίζεται ως το ποσό που πραγματικά θα ανακτηθεί από τη χρήση ή πώληση του αποθέματος.

2.5.3 Δ.Λ.Π. 3

Δ.Λ.Π. 3: Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις – ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

2.5.4 Δ.Λ.Π. 4

Δ.Λ.Π. 4: Λογιστική Αποσβέσεων – ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

2.5.5 Δ.Λ.Π. 5

Δ.Λ.Π. 5: Πληροφορίες που Πρέπει να Γνωστοποιούνται με τις Οικονομικές Καταστάσεις – ΈΧΕΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΘΕΙ

2.5.6 Δ.Λ.Π.6

Δ.Λ.Π.6: Λογιστική Αντιμετώπιση των Μεταβολών των Τιμών – ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

2.5.7 Δ.Λ.Π. 7

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 7: Καταστάσεις Ταμιακών Ροών (Κ.Τ.Ρ.) (I.A.S. 7: Cash Flow Statements) είναι να θέσει τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τη σύνταξη των Κ.Τ.Ρ.

Οι Κ.Τ.Ρ. παρέχουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πληροφορίες όσον αφορά στη δυνατότητα μίας επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα, καθώς και το χρόνο και τη βεβαιότητα δημιουργίας των διαθεσίμων αυτών (Grant Thornton 2004).

Οι ταμιακές ροές μίας επιχείρησης ταξινομούνται και παρουσιάζονται σε τρεις επιμέρους κατηγορίες:

- Ταμιακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες: Πρόκειται για ροές προερχόμενες από τις κύριες δραστηριότητες δημιουργίας εσόδων της επιχείρησης και παρουσιάζονται είτε με την άμεση είτε με την έμμεση μέθοδο.
- Ταμιακές Ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες: Πρόκειται για ροές προερχόμενες από την απόκτηση και διάθεση μακροπροθέσμων στοιχείων του Ενεργητικού και άλλων επενδύσεων, που δε συμπεριλαμβάνονται στα ταμιακά ισοδύναμα της επιχείρησης.
- Ταμιακές Ροές από Χρηματοοικονομικές Δραστηριότητες: Πρόκειται για ροές προερχόμενες από δραστηριότητες που καταλήγουν σε μεταβολές στο μέγεθος και στη συγκρότηση των Ιδίων Κεφαλαίων και του δανεισμού της επιχείρησης.

Τα Δ.Π.Χ.Π. θεωρούν τη σύνταξη αυτής της Κατάστασης υποχρεωτική και αναπόσπαστο τμήμα των οικονομικών καταστάσεων, σε αντίθεση με την

ελληνική νομοθεσία, που επιβάλλει τη σύνταξή της αποκλειστικά και μόνο στις εισηγμένες στο Χ.Α.Α. εταιρίες.

2.5.8 Δ.Λ.Π. 8

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 8: Αποτελέσματα Περιόδου, Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές στις Λογιστικές Εκτιμήσεις και Λάθη (I.A.S. 8: Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors) είναι ο καθορισμός της κατάταξης, γνωστοποίησης και του προτύπου λογιστικού χειρισμού ορισμένων οικονομικών γεγονότων, έτσι ώστε όλες οι επιχειρήσεις να χειρίζονται τα γεγονότα αυτά με τον ίδιο τρόπο και με συνέπεια και να ενισχύεται η συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων τόσο της ίδιας της επιχείρησης διαχρονικά - από χρήση σε χρήση, όσο και διαφορετικών επιχειρήσεων (Grant Thornton 2004).

Επιπρόσθετα, το εν λόγω Πρότυπο καθορίζει τις πληροφορίες, αναφορικά με την πληροφόρηση που απαιτείται σχετικά με την αλλαγή λογιστικών πολιτικών ή τον εντοπισμό λαθών προηγούμενων χρήσεων, η οποία και θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 8 εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις που καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Π.

Οι κυριότερες έννοιες που επεξεργάζεται το Πρότυπα αυτό είναι οι εξής:

- **Λογιστικές Πολιτικές:** είναι οι συγκεκριμένες αρχές, παραδοχές, κανόνες και πρακτικές, που υιοθετούνται από μία επιχείρηση για την κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών της καταστάσεων
- **Αλλαγή στις λογιστικές εκτιμήσεις:** Πρόκειται για προσαρμογές:
 - ∅ της λογιστικής αξίας ενός στοιχείου του Ενεργητικού ή των υποχρεώσεων
 - ∅ του ποσού της περιοδικής ανάλωσης ενός στοιχείου Ενεργητικού, που προέκυψε κατόπιν εκτίμησης της παρούσας κατάστασης ή των αναμενομένων μελλοντικών οφελών ή υποχρεώσεων, που σχετίζονται με τα συγκεκριμένα στοιχεία του Ενεργητικού ή των υποχρεώσεων

Οι αλλαγές αυτές δε συνιστούν διορθώσεις λαθών.

- *Λάθη Προηγούμενων Χρήσεων*: Πρόκειται για παραλήψεις ή ανακρίβειες στις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης, για μία ή περισσότερες προηγούμενες χρήσεις. Τέτοια λάθη περιλαμβάνουν μαθηματικά λάθη, λάθη ως προς την εφαρμογή των λογιστικών πολιτικών, παραλήψεις γεγονότων ή ακόμη και απάτη (Grant Thornton 2004).

2.5.9 Δ.Λ.Π. 9

Δ.Λ.Π. 9: Δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης – ΈΧΕΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΘΕΙ

2.5.10 Δ.Λ.Π. 10

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 10: Γεγονότα Μετά την Ημερομηνία Ισολογισμού (I.A.S. 10: Events After the Balance Sheet Date) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού των γεγονότων που συμβαίνουν μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού, καθώς και των πληροφοριών που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων (Grant Thornton 2004).

Γεγονότα μετά την ημερομηνία Ισολογισμού είναι αυτά που λαμβάνουν χώρα στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την ημερομηνία του Ισολογισμού, έως και την ημερομηνία κατά την οποία εγκρίνονται οι οικονομικές καταστάσεις για έκδοση και τα οποία μπορεί να επηρεάσουν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης την ημερομηνία τέλους χρήσης. Συνεπώς, η γνωστοποίησή τους ενδιαφέρει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Το Πρότυπο αυτό καθορίζει πότε η επιχείρηση πρέπει να αναπροσαρμόζει τις οικονομικές της καταστάσεις για γεγονότα που συνέβησαν μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού, καθώς και τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να παρέχει κατά την ημερομηνία που εγκρίθηκαν για έκδοση οι οικονομικές της καταστάσεις και για γεγονότα που έλαβαν χώρα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

2.5.11 Δ.Λ.Π. 11

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 11: Συμβάσεις Κατασκευής Έργων (I.A.S. 11: Construction Contracts) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού εσόδων και εξόδων στις κατασκευαστικές συμβάσεις, οι οποίες ορίζονται σε χρονικό ορίζοντα μεγαλύτερου του έτους (δηλ. που αρχίζουν και τελειώνουν σε διαφορετικές λογιστικές περιόδους).

Το Δ.Λ.Π. 11 καθορίζει τα κριτήρια κατανομής των συμβατικών εσόδων και του συμβατικού κόστους στις χρήσεις, κατά τη διάρκεια των οποίων εκτελείται το έργο, καθώς και το λογιστικό χειρισμό των αποτελεσμάτων (εσόδων και εξόδων) στις χρήσεις που αυτά αναλογούν και των απαιτήσεων και υποχρεώσεων που σχετίζονται με το συγκεκριμένο έργο (Grant Thornton 2004).

Σύμβαση κατασκευής έργου είναι μία σύμβαση που έχει συναφθεί για την κατασκευή ενός στοιχείου του Ενεργητικού ή ενός συνδυασμού στοιχείων του ενεργητικού, που είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους ως προς το σχεδιασμό, την τεχνολογία και τη λειτουργία τους ή τον τελικό τους σκοπό (Grant Thornton 2004).

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 11 εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις κατασκευής έργων, για τη λογιστική αντιμετώπιση των εκτελεσθεισών συμβάσεων έργων.

2.5.12 Δ.Λ.Π. 12

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 12: Φόροι Εισοδήματος (I.A.S. 12: Income Taxes) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού που πρέπει να ακολουθείται για τους φόρους εισοδήματος και συγκεκριμένα του τρόπου λογιστικής παρακολούθησης των τρεχουσών και μελλοντικών φορολογικών συνεπειών, που θα προκύψουν από τη μελλοντική ανάκτηση (ή διακανονισμό) της λογιστικής αξίας στοιχείων του Ενεργητικού (ή υποχρεώσεων) μίας επιχείρησης, καθώς και από συναλλαγές και άλλα οικονομικά γεγονότα της τρέχουσας χρήσης, που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της (Grant Thornton 2004).

Το εν λόγω Πρότυπο αναπτύσσει τις έννοιες της τρέχουσας και της αναβαλλομένης φορολογίας και τους κανόνες υπολογισμού και αναγνώρισής τους (στα Ε.Λ.Π. δεν υπάρχει διάταξη περί λογισμού και καταχώρησης αναβαλλομένου φόρου). Επιπρόσθετα, καθορίζει τον τρόπο παρουσίασής τους και τις σχετικές πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης.

Αναβαλλόμενοι φόροι είναι η διαφορά μεταξύ α) του ποσού των φόρων που υπολογίζονται για μία περίοδο λειτουργίας μίας επιχείρησης, με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και β) του ποσού των φόρων που θα προέκυπτε για την ίδια περίοδο λειτουργίας της επιχείρησης, σύμφωνα με τα λογιστικά κέρδη και τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή.

Η δαπάνη του αναβαλλομένου φόρου εισοδήματος βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης, στην οποία λογίζεται ο αναβαλλόμενος φόρος. Αν, όμως, οι προσωρινές διαφορές αφορούν σε στοιχεία της καθαρής θέσης (π.χ. διαφορές αναπροσαρμογής παγίων στοιχείων), ο αναβαλλόμενος φόρος που αναλογεί σ' αυτές καταχωρείται απ' ευθείας στην καθαρή θέση και όχι στο αποτέλεσμα.

Προκειμένου να υπολογιστεί ο αναβαλλόμενος φόρος, χρησιμοποιείται ο φορολογικός συντελεστής που θα ισχύει την ημερομηνία πραγματοποίησης της διαφοράς.

2.5.13 Δ.Λ.Π. 13

Δ.Λ.Π. 13: Εμφάνιση Κυκλοφορούντος Ενεργητικού και Βραχυπροθέσμων Υποχρεώσεων – ΈΧΕΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΘΕΙ

2.5.14 Δ.Λ.Π. 14

Η δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων σε διαφορετικές αγορές, τόσο γεωγραφικά, όσο και από πλευράς παρεχόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών, είχαν ως αποτέλεσμα την ύπαρξη ανάγκης κατάτμησης των παρεχομένων πληροφοριών, σε επίπεδο τμημάτων, επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και γεωγραφικών περιοχών.

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 14: Οικονομικές Πληροφορίες Κατά Τομέα (I.A.S. 14: Segment Reporting) είναι ο καθορισμός των αρχών παροχής οικονομικών πληροφοριών κατά τομέα, έτσι ώστε οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να διαμορφώσουν πιο εμπειριστατωμένη άποψη για τη συνολική εικόνα μίας επιχείρησης και να εκτιμήσουν καλύτερα την απόδοση και τους κινδύνους της (Grant Thornton 2004). Κάτι τέτοιο δεν υπάρχει στην ελληνική νομοθεσία.

Επιπρόσθετα, το Πρότυπο καθορίζει τις σχετικές γνωστοποιήσεις, που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 14 πρέπει να εφαρμόζεται για όλες τις δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις, που καταρτίζονται με βάση τους κανόνες των Δ.Π.Χ.Π., δηλαδή για τον Ισολογισμό, την Κ.Α.Χ., την Κ.Μ.Ι.Κ., την Κ.Τ.Ρ., τις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις.

Επιχειρηματικός τομέας είναι κάθε διακριτό μέρος μίας επιχείρησης, το οποίο παρέχει ένα προϊόν, μία υπηρεσία ή μία ομάδα σχετιζομένων προϊόντων ή υπηρεσιών, που υπόκεινται σε κινδύνους και αποδόσεις διαφορετικούς από τους αντιστοίχους άλλων επιχειρηματικών τομέων.

Γεωγραφικός τομέας είναι κάθε διακριτό μέρος μίας επιχείρησης, που παρέχει προϊόντα ή υπηρεσίες μέσα σε ένα συγκεκριμένο οικονομικό περιβάλλον, το οποίο υπόκειται σε κινδύνους και αποδόσεις διαφορετικούς από τους αντιστοίχους άλλων μερών (τομέων), που λειτουργούν σε άλλα οικονομικά περιβάλλοντα (Grant Thornton 2004).

2.5.15 Δ.Λ.Π. 15

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 15: Πληροφορίες που Φανερώνουν τις Επιδράσεις από τις Μεταβολές των Τιμών (I.A.S. 15: Information Reflecting the Effects of Changing Prices) είναι να φανερώσει τις επιδράσεις από τις μεταβολές των τιμών πάνω στις αποτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό των

αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης μίας επιχείρησης και της χρηματοοικονομικής της θέσης (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998).

Το εν λόγω πρότυπο αντικατέστησε το Δ.Λ.Π. 6 «Λογιστική Αντιμετώπιση των Μεταβολών των Τιμών»

2.5.16 Δ.Λ.Π. 16

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 16: Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις (I.A.S. 16: Property, Plant and Equipment) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού των ενσωμάτων παγίων ως προς την αναγνώρισή τους, τον προσδιορισμό της λογιστικής τους αξίας, των αποσβέσεων ή της μείωσης της αξίας τους (Grant Thornton 2004).

Επιπρόσθετα, το εν λόγω Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις που χρειάζεται να γίνουν, σχετικά με τα ενσώματα πάγια, στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 16 εφαρμόζεται στο σύνολο των ενσωμάτων παγίων μίας επιχείρησης, εκτός από βιολογικά στοιχεία του Ενεργητικού που σχετίζονται με γεωργική δραστηριότητα, δικαιώματα ορυχείων - μεταλλείων και αποθέματα μεταλλευμάτων, πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Όμως, το Δ.Λ.Π. 16 εφαρμόζεται για τα ενσώματα πάγια που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη ή διατήρηση των παραπάνω στοιχείων.

Ενσώματα πάγια είναι εκείνα τα υλικά στοιχεία που κατέχονται από την επιχείρηση με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους στην παραγωγική διαδικασία, στην παροχή αγαθών ή υπηρεσιών ή για εκμίσθωση σε τρίτους και τα οποία πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για διάστημα μεγαλύτερο της μιας χρήσης.

Το Δ.Λ.Π. 16 είναι ένα πολύ σημαντικό Πρότυπο, που έρχεται να καλύψει τα κενά της λογιστικής του ιστορικού κόστους, καθιστώντας τις οικονομικές καταστάσεις αξιόπιστη πηγή πληροφοριών. Αυτό συμβαίνει γιατί επιτρέπει την εκτίμηση των παγίων στην πραγματική τους αξία (η οποία πρέπει να εκτιμάται όσο το δυνατόν ακριβέστερα, από επαγγελματίες εκτιμητές, που ακόμη δεν υπάρχουν στη χώρα μας, οπότε δεν υπάρχει η βασική προϋπόθεση εφαρμογής

του προτύπου) και το λογισμό των αποσβέσεων πάνω σ' αυτή την αξία και μάλιστα με βάση τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής των παγίων, λαμβάνοντας υπόψη τη φυσιολογική φθορά τους και την τεχνική απαξίωσή τους (έτσι ώστε η δαπάνη απόσβεσης να συσχετίζεται με τα αντίστοιχα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από τη χρησιμοποίησή τους – και η ωφέλιμη ζωή πρέπει να εκτιμάται όσο το δυνατόν ακριβέστερα) και όχι βάσει συντελεστών απόσβεσης, που καθορίζονται από το Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) 100/98 (το Π.Δ. αυτό καθορίζει τους μεγίστους επιτρεπτούς φορολογικά συντελεστές). Τα παραπάνω έχουν ως συνέπεια τη σωστή παρουσίαση της οικονομικής θέσης, της περιουσιακής διάρθρωσης, των αποτελεσμάτων και της ρευστότητας της επιχείρησης.

Οι Αντώνης και Κώστας Νανόπουλος, σε άρθρο τους με θέμα «Φορολογία και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», στο ένθετο «MBA» στα «NEA» της 5/9/2005 (σελ. 4/36 & 5/37), αναφέρουν ότι δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο πρόεδρος του IASB, sir Tweedie David, θέτει ως κύριο στόχο την ενδυνάμωση των λογιστικών προτύπων, ώστε να παρέχουν υψηλού επιπέδου, διαφανείς και συγκρίσιμες πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις, προκειμένου να διευκολύνονται οι επενδυτικές αποφάσεις των ενδιαφερομένων. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, το πρώτο βήμα ήταν να διαλυθεί το θεμέλιο της «κλασικής λογιστικής», που δεν είναι άλλο από το ιστορικό κόστος. Τα πρότυπα, ενσωματώνοντας την έννοια της εύλογης αξίας, επιδιώκουν – και καταφέρνουν σε μεγάλο βαθμό – να αποτιμώνται τα πάγια μίας εταιρίας στην πραγματική τους αξία, τη στιγμή της κατάρτισης του Ισολογισμού. Το δεύτερο βήμα είναι η παροχή προσθέτων πληροφοριών για την πορεία της επιχείρησης στις οικονομικές καταστάσεις.

Σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., οι αναπροσαρμογές της αξίας των παγίων πρέπει να γίνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, έτσι ώστε οι λογιστικές αξίες να μη διαφέρουν πολύ από τις πραγματικές, ενώ, κατά τα Ε.Λ.Π., τα πάγια περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις στην αξία κτήσεως, χωρίς αυτή να αναπροσαρμόζεται (επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, η αναπροσαρμογή, με εφαρμογή ειδικού νόμου – ο Ν. 2065/1992 καθιέρωσε την αναπροσαρμογή της αξίας γηπέδων και κτιρίων ανά τετραετία, από τη χρήση 1992).

Επίσης, βάσει Δ.Λ.Π., τα έξοδα κτήσεως των ενσωμάτων ακινητοποιήσεων (φόρος μεταβίβασης, συμβολαιογραφικά, κ.τλ.) βαρύνουν το κόστος τους, ενώ, βάσει Ε.Λ.Π., χαρακτηρίζονται ως έξοδα πολυετούς απόσβεσης.

2.5.17 Δ.Λ.Π. 17

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 17: Μισθώσεις (I.A.S. 17: Leases) είναι ο καθορισμός της λογιστικής που πρέπει να εφαρμόζεται και των γνωστοποιήσεων που πρέπει να γίνονται αναφορικά με τις μισθώσεις (χρηματοοικονομικές και λειτουργικές), τόσο από την πλευρά του μισθωτή, όσο και του εκμισθωτή (Grant Thornton 2004).

Επιπρόσθετα, το εν λόγω Πρότυπο καθορίζει τις σχετικές γνωστοποιήσεις, που χρειάζεται να γίνουν στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Μίσθωση είναι μία σύμβαση, στην οποία ο ιδιοκτήτης ενός στοιχείου του Ενεργητικού (εκμισθωτής-lessor), το ενοικιάζει - μεταβιβάζει το δικαίωμα χρήσης (εκμισθώνει) σε κάποιον (μισθωτή-lessee), με αντάλλαγμα κάποια οικονομική αποζημίωση – πληρωμή ή σειρά πληρωμών, που καθορίζεται από τη σύμβαση (μίσθωμα). Οι μισθώσεις αποτελούν πολύ συνηθισμένες μορφές συναλλαγών στη ζωή των επιχειρήσεων.

Χρηματοοικονομική μίσθωση είναι μία μίσθωση, με την οποία μεταβιβάζονται όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη που έχουν σχέση με την κυριότητα ενός στοιχείου του Ενεργητικού, ανεξάρτητα από την τελική μεταβίβαση ή όχι του τίτλου κυριότητας του στοιχείου του Ενεργητικού.

Λειτουργική μίσθωση είναι μία μίσθωση που δεν είναι χρηματοδοτική (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998β).

Το Πρότυπο αναθεωρήθηκε το Δεκέμβριο του 2003 (προηγούμενη αναθεώρηση το 1997) και εφαρμόζεται στη νέα μορφή του για τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που ξεκινούν από την 1^η Ιανουαρίου του 2005 και έπειτα.

Υπάρχει μία σημαντική διαφορά στο λογιστικό και φορολογικό χειρισμό των μισθωμένων παγίων στοιχείων μεταξύ Ελληνικών και Διεθνών Προτύπων.

Η κυριότερη λογιστική διαφορά είναι ότι, κατά τα Ε.Λ.Π., τόσο οι λειτουργικές όσο και οι χρηματοδοτικές μισθώσεις λογίζονται σε βάρος των αποτελεσμάτων (τα μηνιαία μισθώματα του μισθωτή καταχωρούνται ως λειτουργικές δαπάνες στα αποτελέσματα χρήσεως με τη μέθοδο του δεδουλευμένου και εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά του), με άλλα λόγια, θεωρούνται όλες λειτουργικές μισθώσεις, ενώ, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., οι μισθώσεις διακρίνονται σε χρηματοδοτικές και λειτουργικές, με τις χρηματοδοτικές μισθώσεις να καταχωρούνται στον Ισολογισμό και τις λειτουργικές στα αποτελέσματα. Μία μίσθωση θεωρείται χρηματοδοτική, όταν μεταβιβάζονται ουσιαστικά όλοι οι κίνδυνοι και οι ωφέλειες που ακολουθούν την κυριότητα, ενώ όταν αυτοί δε μεταβιβάζονται, τότε θεωρείται λειτουργική.

Αναφορικά με τις φορολογικές διαφορές, βάσει Δ.Λ.Π., το σχετικό έσοδο (για τον εκμισθωτή) και έξοδο (για το μισθωτή) είναι ο τόκος επί του κεφαλαίου της επένδυσης, ενώ, υπό τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις, είναι το συνολικό μίσθωμα, το οποίο διαμορφώνεται, βάσει κεφαλαίου επένδυσης και σχετικού τόκου.

2.5.18 Δ.Λ.Π. 18

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 18: Έσοδα (I.A.S. 18: Revenue) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού των εσόδων, που προκύπτουν από τις συναλλαγές και διάφορα οικονομικά γεγονότα στη «ζωή» μίας επιχείρησης. Τα έσοδα αναγνωρίζονται όταν είναι πιθανόν να εισρεύσουν στην επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά οφέλη και τα οφέλη αυτά μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα. Επομένως, είναι καθοριστικός ο προσδιορισμός του χρόνου αναγνώρισης των εσόδων και ισχύει η αρχή της οικονομικής ουσίας πάνω από το νομικό τύπο (Grant Thornton 2004).

Επιπρόσθετα, το εν λόγω Πρότυπο καθορίζει τις σχετικές γνωστοποιήσεις που χρειάζεται να γίνουν, ως προς τα έσοδα, στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Έσοδα είναι οι μικτές (ακαθάριστες) εισροές οικονομικών οφελμάτων κατά τη διάρκεια της χρήσης, που προκύπτει από τις συνήθεις δραστηριότητες μίας επιχείρησης, όταν οι εισροές αυτές έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των Ιδίων

Κεφαλαίων, εκτός από εκείνη που σχετίζεται με εισφορά κεφαλαίου από τους μετόχους ή τους εταίρους.

Το έσοδο αποτιμάται στην εύλογη αξία του εισπραχθέντος ή του εισπρακτέου ανταλλάγματος, λαμβάνοντας υπόψη κάθε είδους παρεχομένη έκπτωση.

Εύλογη (πραγματική) αξία είναι το ποσό, με το οποίο ένα στοιχείο του Ενεργητικού μπορεί να ανταλλαγεί, ή μία υποχρέωση να διακανονιστεί, μεταξύ δύο μερών, που έχουν πλήρη γνώση και ενεργούν με τη θέλησή τους σε μία αντικειμενική αμοτεροβαρή συναλλαγή (Grant Thornton 2004 & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998γ).

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 18 εφαρμόζεται για την παρακολούθηση των εσόδων που προκύπτουν από την πώληση αγαθών, την παροχή υπηρεσιών ή τη χρήση στοιχείων του Ενεργητικού της επιχείρησης από τρίτους (έσοδα από τόκους, δικαιώματα χρήσης και μερίσματα προς τους μετόχους).

2.5.19 Δ.Λ.Π. 19 σε συνδυασμό με το Δ.Λ.Π. 26

Τα Δ.Λ.Π. 19 και 26 πραγματεύονται το ίδιο αντικείμενο.

Παροχές σε εργαζομένους είναι κάθε είδους αντιπαροχή (π.χ. μισθός) που δίνεται από μία επιχείρηση στο προσωπικό της, με αντάλλαγμα την παρεχομένη από τους εργαζομένους υπηρεσία.

Το Δ.Λ.Π. 19: Παροχές σε Εργαζομένους (I.A.S. 19: Employee Benefits) έχει ως σκοπό του τον καθορισμό της λογιστικής αναγνώρισης και απεικόνισης και των γνωστοποιήσεων που απαιτούνται, όσον αφορά στις παροχές από έναν εργοδότη στους εργαζομένους. Βάσει του Προτύπου αυτού, οι παροχές σε εργαζομένους διακρίνονται σε πέντε μεγάλες κατηγορίες:

- Βραχυχρόνιες παροχές σε εργαζομένους
- Παροχές λόγω λήξης της εργασιακής σχέσης
- Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους ή με βάση την αξία αυτών (αναλύονται πλέον στο Δ.Π.Χ.Π. 2)
- Παροχές μετά τη λήξη της απασχόλησης

- Άλλες μακροχρόνιες παροχές σε εργαζομένους (Grant Thornton 2004).

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 26: Λογιστική και Πληροφόρηση Προγραμμάτων Παροχών Αποχώρησης από την Υπηρεσία (I.A.S. 26: Accounting for Government Grants and Disclosure of Government) είναι ο καθορισμός του τρόπου παρουσίασης των οικονομικών εκθέσεων των προγραμμάτων παροχών αποχώρησης από την υπηρεσία, όταν επιβάλλεται η κατάρτιση των εκθέσεων αυτών από το φορέα του προγράμματος (δηλαδή το Ταμείο).

Για το εν λόγω Πρότυπο, ο διαχειριστικός φορέας (Ταμείο) ενός τέτοιου προγράμματος αποτελεί ξεχωριστή, διαφορετική οντότητα από την επιχείρηση που έχει υιοθετήσει το πρόγραμμα.

Επειδή το κόστος τέτοιων προγραμμάτων αποτελεί σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης του συνολικού κόστους λειτουργίας και προσδιορισμού των υποχρεώσεων κάθε εταιρίας, η εκτίμηση και ο προσδιορισμός αυτού του κόστους είναι μεγάλης σπουδαιότητας, έτσι ώστε οι χρήσεις να επιβαρύνονται με όλα τα έξοδα που τις αφορούν.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής τους, τα Δ.Λ.Π. 19 και 26 εφαρμόζονται για όλες τις παροχές προς το προσωπικό, όπως:

- Επίσημες συμφωνίες της επιχείρησης με τους εργαζομένους της συνολικά και ατομικά
- Παροχές που προέρχονται από νομοθετικές ρυθμίσεις (π.χ. συλλογικές συμβάσεις εργασίας) και
- Πρακτικές της επιχείρησης που δημιουργούν μία τεκμαιρόμενη δέσμευση.

2.5.20 Δ.Λ.Π. 20

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 20: Λογιστική των Κρατικών Επιχορηγήσεων και Γνωστοποίησης της Κρατικής Υποστήριξης (I.A.S. 20: Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance) είναι ο καθορισμός του τρόπου αναγνώρισης (χρόνος και κριτήρια αναγνώρισης), της λογιστικής παρακολούθησης και γνωστοποίησης των κρατικών επιχορηγήσεων

και άλλων μορφών κρατικής υποστήριξης, καθώς και της απεικόνισης αυτών στις οικονομικές καταστάσεις.

Επιπρόσθετα, το εν λόγω Πρότυπο καθορίζει τις σχετικές πληροφορίες που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Κρατική επιχορήγηση είναι η ενίσχυση που παρέχεται από το κράτος με τη μορφή μεταβίβασης πόρων σε μία επιχείρηση, σε ανταπόδοση του ότι αυτή έχει τηρήσει ή πρόκειται να τηρήσει ορισμένους όρους που σχετίζονται με τη λειτουργία της (Grant Thornton 2004, Σ.Ο.Ε.Λ. 1998δ & Σακέλλης 2002). Οι κρατικές επιχορηγήσεις αποτελούν ένα παράγοντα που επιδρά πολύ σημαντικά στην οικονομική θέση των εταιριών που τις λαμβάνουν, γι'αυτό και πρέπει να αποκαλύπτονται λεπτομερώς στις οικονομικές καταστάσεις, ώστε να μπορεί ο χρήστης αυτών να εκτιμήσει καλύτερα τα αποτελέσματα της χρηματοδότησης της επιχείρησης. Οι κρατικές επιχορηγήσεις δεν πρέπει να καταχωρούνται λογιστικά, μέχρις ότου υπάρξει η βεβαιότητα ότι η επιχείρηση θα συμμορφωθεί με τους όρους της επιχορήγησης και η επιχορήγηση θα εισπραχθεί.

Εκτός από τον τρόπο απεικόνισης στις οικονομικές καταστάσεις των κρατικών επιχορηγήσεων, τίθεται και το θέμα της αναγνώρισης του ποσού της επιχορήγησης, που θα πρέπει να απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις κάθε χρήσης.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 20 εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις που λαμβάνουν κρατικές επιχορηγήσεις και συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Π.

2.5.21 Δ.Λ.Π. 21

Μία επιχείρηση μπορεί να διεξάγει τις δραστηριότητές της στο εξωτερικό με δύο τρόπους:

- Να έχει συναλλαγές σε ξένα νομίσματα ή
- Να έχει δικές της εκμεταλλεύσεις στο εξωτερικό.

Αυτές οι δραστηριότητες, για να συμπεριληφθούν στις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης, πρέπει να απεικονίζονται στο νόμισμα, με το οποίο η επιχείρηση καταρτίζει τις δικές της οικονομικές καταστάσεις (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ε).

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 21: Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές Συναλλάγματος (I.A.S. 21: The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates) είναι ο καθορισμός του προτύπου λογιστικού χειρισμού, σχετικά με την αναγνώριση και γνωστοποίηση των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα και των εργασιών στο εξωτερικό μίας επιχείρησης στις οικονομικές της καταστάσεις.

Επιπρόσθετα, το εν λόγω Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις, σχετικά με τις επιδράσεις από τις μεταβολές στις τιμές του συναλλάγματος, που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Κύρια θέματα για τη λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα και των εκμεταλλεύσεων του εξωτερικού αποτελούν:

- Ποια ισοτιμία πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη μετατροπή των συναλλαγών και των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων
- Ο τρόπος χειρισμού, καθώς και πού εμφανίζονται οι συναλλαγματικές διαφορές που θα προκύψουν (Grant Thornton 2004).

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Δ.Λ.Π. 21 εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Για τη λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών σε ξένα νομίσματα, εκτός από τις συναλλαγές που αναφέρονται σε παράγωγα και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 39.
- Για τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων του εξωτερικού, που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης με οποιαδήποτε μέθοδο (ολική ή αναλογική ενοποίηση, ή με τη μέθοδο της καθαρής θέσης)
- Για τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης σε άλλο νόμισμα, στο οποίο και γίνεται η παρουσίαση.

2.5.22 Δ.Λ.Π. 22

Ενοποίηση επιχειρήσεων είναι η συγκέντρωση διαφορετικών επιχειρήσεων σε ένα οικονομικό συγκρότημα, είτε ύστερα από τη συνένωση δύο εταιριών είτε ύστερα από την απόκτηση ελέγχου στην καθαρή περιουσία και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες μίας άλλης επιχείρησης (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ζ).

Το Πρότυπο αναφέρεται τόσο στην αγορά ολόκληρης επιχείρησης από άλλη όσο και στην περίπτωση εξαγοράς μεμονομένων στοιχείων Ενεργητικού ή Παθητικού μίας επιχείρησης. Δύο μέθοδοι ενοποίησης εφαρμόζονται : η μέθοδος της αγοράς και η μέθοδος της συνένωσης δικαιωμάτων.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. αφενός δεν προβλέπει την περίπτωση αγοράς μεμονομένων στοιχείων Ενεργητικού ή Παθητικού μίας επιχείρησης από άλλη και αφετέρου αναγνωρίζει ως μέθοδο ενοποίησης τη μέθοδο της αγοράς.

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 22: Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων (I.A.S. 22: Business Combinations) είναι ο καθορισμός της λογιστικής αντιμετώπισης των ενοποιήσεων επιχειρήσεων. Καλύπτει, όπως αναφέρθηκε, τόσο την αγορά μίας επιχείρησης από μία άλλη όσο και την περίπτωση της συνένωσης δικαιωμάτων, όταν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί ο αγοραστής. Η λογιστική αντιμετώπιση της απόκτησης με αγορά περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του κόστους αγοράς, τον επιμερισμό του στα επί μέρους περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της αποκτώμενης επιχείρησης, καθώς και τη λογιστική παρακολούθηση της υπεραξίας, θετικής ή αρνητικής, που θα προκύψει τόσο κατά την αγορά όσο και μετέπειτα.

2.5.23 Δ.Λ.Π. 23

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 23: Κόστος Δανεισμού (I.A.S. 23: Borrowing Costs) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού του δανειακού κόστους.

Συμπληρωματικά, το Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις, σχετικά με το κόστος δανεισμού μίας επιχείρησης, που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές της καταστάσεις.

Κόστος δανεισμού είναι οι τόκοι και άλλες δαπάνες που πραγματοποιούνται από μία επιχείρηση για τη λήψη δανείων.

Στο κόστος δανεισμού μπορεί να περιλαμβάνονται:

- Τραπεζικοί τόκοι βραχυπροθέσμων και μακροπροθέσμων δανείων, καθώς και τόκοι υπεραναλήψεων
- Απόσβεση της διαφοράς υπό το άρτιο λήψης ή υπέρ το άρτιο εξόφλησης ομολογιακών δανείων
- Απόσβεση συμπληρωματικών εξόδων – επικουρικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για τη λήψη των δανείων
- Χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις από χρηματοοικονομικές μισθώσεις, οι οποίες παρακολουθούνται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 17 «Λογιστική Μισθώσεων»
- Συναλλαγματικές διαφορές που έχουν προκύψει από λήψη δανείων σε ξένο νόμισμα, κατά την έκταση που αυτές θεωρούνται ως χρηματοοικονομικό έξοδο (συμπληρωματικό ποσό των χρεωστικών τόκων) (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998η).

Ο βασικός παράμετροι στις οποίες στηρίζεται το εν λόγω Πρότυπο είναι ο ορισμός του κόστους δανεισμού και η αναγνώριση και απεικόνισή του στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης (δηλαδή αν το κόστος αυτό θα βαρύνει τα έξοδα της χρήσης στην οποία πραγματοποιείται ή αν υπάρχει δυνατότητα κεφαλαιοποίησής του). Εναλλακτικός χειρισμός είναι η μεταφορά του σε αύξηση της αξίας των στοιχείων του Ενεργητικού, εφόσον το κόστος αυτό σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή επιλέξιμων στοιχείων του ενεργητικού.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, Το Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις που έχουν δανειακό κόστος και συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π., ωστόσο, δεν αναγνωρίζει ως κόστος δανεισμού το πραγματικό ή υπολογιστικό κόστος των Ιδίων Κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένου του κόστους του προνομιούχου κεφαλαίου που δεν εντάσσεται στις υποχρεώσεις.

Αναφορικά με το λογισμό του κόστους δανεισμού, το Δ.Λ.Π. 23 προτείνει δύο λογιστικούς χειρισμούς που μία επιχείρηση μπορεί να υιοθετήσει, ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετεί ο δανεισμός:

- *Βασική μέθοδος*: το κόστος δανεισμού λογίζεται στα έξοδα της χρήσης στην οποία πραγματοποιείται, ανεξαρτήτως του τρόπου χρησιμοποίησης των δανείων (αν, με άλλα λόγια, τα δάνεια επενδύθηκαν για την κατασκευή παγίων στοιχείων ή για κεφάλαιο κίνησης)
- *Επιτρεπόμενη εναλλακτική μέθοδος*: το κόστος δανεισμού που σχετίζεται άμεσα με την αγορά, κατασκευή ή παραγωγή ενός μη άμεσα εκμεταλλεύσιμου στοιχείου του Ενεργητικού, πρέπει να μεταφέρεται στα πάγια στοιχεία, ως αύξηση του κόστους τους, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - ∅ Πιθανολογείται ότι η επιχείρηση θα έχει μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τα στοιχεία αυτά
 - ∅ Το κόστος δανεισμού που θα προσαυξήσει την αξία των επιλεξιμών στοιχείων του Ενεργητικού μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα (Grant Thornton 2004).

Μη άμεσα εκμεταλλεύσιμο περιουσιακό στοιχείο είναι εκείνο που χρειάζεται ένα σημαντικό χρονικό διάστημα προετοιμασίας για τη χρήση για την οποία προορίζεται ή για την πώλησή του. Παραδείγματα τέτοιων στοιχείων είναι τα πάγια που βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής ή τα αποθέματα που χρειάζονται μεγάλο χρονικό διάστημα, προκειμένου να καταστούν έτοιμα για πώληση (καπνά, κρασί παλαίωσης). Στον ορισμό αυτό εμπίπτουν και τα άυλα πάγια που μπορούν να αναγνωριστούν ως επιλέξιμα (σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 38) και δεν είναι ακόμα έτοιμα για χρήση.

2.5.24 Δ.Λ.Π. 24

Το Δ.Λ.Π. 24: Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών (I.A.S. 24: Related Party Disclosures) αναφέρεται στις συναλλαγές μεταξύ μίας επιχείρησης που καταρτίζει οικονομικές καταστάσεις και των συνδεδεμένων με αυτή μερών.

Σκοπός του είναι ο καθορισμός ενός πλαισίου αρχών και κανόνων, που θα διασφαλίζει ότι οι οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και γνωστοποιήσεις, έτσι ώστε οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων μίας επιχείρησης, να είναι σε θέση να κατανοήσουν αν η χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα μίας χρήσης, έχουν επηρεαστεί από την ύπαρξη συνδεδεμένων μερών και από συναλλαγές με τα μέρη αυτά. (είναι πολύ πιθανό, οι συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων μερών να μη γίνονται στην εύλογη αξία τους).

Το Δ.Λ.Π. 24 δεν περιέχει λογιστικούς χειρισμούς.

Συνδεδεμένα μέρη θεωρούνται δύο μέρη, αν το ένα έχει τη δυνατότητα ελέγχου του άλλου ή τη δυνατότητα ουσιαστικής επιρροής πάνω στο άλλο, κατά τη λήψη οικονομικών και επιχειρηματικών αποφάσεων.

Το βασικό στοιχείο που θα πρέπει να εξεταστεί για να χαρακτηριστεί μία σχέση ως σχέση συνδεδεμένων μερών, είναι η οικονομική ουσία και όχι ο νομικός τύπος της σχέσης.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Πρότυπο εφαρμόζεται υποχρεωτικά για τις χρήσεις που αρχίζουν μετά την 01/01/2005, προκειμένου:

- Να αναγνωρίζονται οι σχέσεις και οι συναλλαγές μεταξύ συνδεδεμένων μερών
- Να αναγνωρίζονται τα διεταιρικά υπόλοιπα στις οικονομικές καταστάσεις μεταξύ της επιχείρησης και των συνδεδεμένων μερών
- Να αναγνωρίζονται οι περιστάσεις, κατά τις οποίες η γνωστοποίηση των παραπάνω σχέσεων και των ανοιχτών υπολοίπων είναι επιβεβλημένη
- Να καθοριστούν οι απαραίτητες γνωστοποιήσεις για τα παραπάνω γεγονότα (Grant Thornton 2004).

2.5.25 Δ.Λ.Π. 25

Δ.Λ.Π. 25: Λογιστική Επενδύσεων – ΈΧΕΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΘΕΙ

2.5.26 Δ.Λ.Π. 26

Δ.Λ.Π. 26: Λογιστική και Πληροφόρηση Προγραμμάτων Παροχών Αποχώρησης από την Υπηρεσία (Έχει αναλυθεί μαζί με το Δ.Λ.Π. 19)

2.5.27 Δ.Λ.Π. 27

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 27: Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις (I.A.S. 27: Consolidated and Separate Financial Statements) είναι ο καθορισμός της λογιστικής αντιμετώπισης (κατάρτιση και παρουσίαση) των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ενός ομίλου επιχειρήσεων, κάτω από τον έλεγχο της μητρικής. Επιπλέον, περιγράφονται και οι λογιστικοί χειρισμοί για την απεικόνιση των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες, στις ατομικές καταστάσεις της μητρικής επιχείρησης (Grant Thornton 2004β).

Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι οι οικονομικές καταστάσεις ενός ομίλου επιχειρήσεων, που παρουσιάζονται ως εκείνες μίας ενιαίας επιχείρησης. Ατομικές οικονομικές καταστάσεις είναι εκείνες οι καταστάσεις που παρουσιάζονται από τη μητρική επιχείρηση, στις οποίες οι επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες απεικονίζονται στη βάση του άμεσου μεριδίου της στα Ίδια Κεφάλαια, παρά στη βάση των αποτελεσμάτων και των Ιδίων Κεφαλαίων των επενδύσεων αυτών.

Έλεγχος είναι το δικαίωμα να κατευθύνεται η οικονομική και επιχειρηματική πολιτική μίας επιχείρησης, ούτως ώστε να λαμβάνονται οφέλη από τις δραστηριότητές της. Έλεγχος τεκμαίρεται ότι υπάρχει, όταν η μητρική κατέχει (άμεσα ή έμμεσα), μέσω των θυγατρικών της, περισσότερο από το μισό των δικαιωμάτων ψήφου μίας επιχείρησης, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις που μπορεί να αποδειχθεί ξεκάθαρα ότι μία πλειοψηφική κατοχή ψήφων δε συνιστά έλεγχο.

Μητρική είναι μία επιχείρηση που έχει μία ή περισσότερες θυγατρικές.

Θυγατρική είναι μία επιχείρηση που ελέγχεται από μία άλλη επιχείρηση (τη μητρική).

Όμιλος επιχειρήσεων είναι μία μητρική και όλες οι θυγατρικές της.

Δικαιώματα Μειοψηφίας είναι η αναλογία στα αποτελέσματα και στα ίδια Κεφάλαια της θυγατρικής, των μετοχών εκείνων που δεν κατέχονται άμεσα ή έμμεσα από τη μητρική εταιρία (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998θ).

Το Δ.Λ.Π. 27 εκδόθηκε το 1998 με τον τίτλο «Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις και Λογιστική Επενδύσεων σε Θυγατρικές», αναθεωρήθηκε το Δεκέμβριο του 2003, με διατάξεις που τίθενται σε ισχύ από την 01/01/2005 και εφαρμόζεται υποχρεωτικά για τις χρήσεις που ξεκινούν μετά την 01/01/2005.

2.5.28 Δ.Λ.Π. 28

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 28: Λογιστική Επενδύσεων σε Συγγενείς Επιχειρήσεις («I.A.S. 28: Investments in Associates) είναι ο καθορισμός της λογιστικής απεικόνισης των επενδύσεων σε συγγενείς επιχειρήσεις, με εξαίρεση αυτές που κρατούνται: 1) από εταιρίες επιχειρηματικού ρίσκου - Venture Capital και 2) από Αμοιβαία Κεφάλαια (Α/Κ), πιστωτικά συγκροτήματα επενδύσεων και συναφείς επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων και των επενδύσεων που είναι συνδεδεμένες με κεφάλαιο ασφαλιστικών εταιριών και οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως κατεχόμενες για εμπορικούς σκοπούς, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 39. Οι επενδύσεις αυτές, αποτιμώνται σε εύλογες αξίες (σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39) και οποιαδήποτε μεταβολή τους αναγνωρίζεται ως κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα χρήσης (Grant Thornton 2004β).

Συγγενής είναι μία επιχείρηση, στην οποία η επενδύτρια επιχείρηση ασκεί ουσιώδη επιρροή και η οποία δεν είναι ούτε θυγατρική ούτε κοινοπραξία του επενδυτή.

Ουσιώδης επιρροή είναι το δικαίωμα συμμετοχής στις χρηματοοικονομικές και επιχειρηματικές - λειτουργικές πολιτικές της επενδυόμενης - εκδότριας επιχείρησης, χωρίς όμως να ασκείται έλεγχος πάνω σε αυτές τις πολιτικές (Grant Thornton 2004β).

Όταν μία επενδύτρια επιχείρηση κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, μέσω θυγατρικών, ποσοστό 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου της επενδυόμενης - εκδότριας επιχείρησης, τότε τεκμαίρεται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή, εκτός αν

μπορεί να αποδειχτεί καθαρά το αντίθετο. Η επιρροή αυτή αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω τρόπους:

- Αντιπροσώπευση στο Δ.Σ. ή ισοδύναμο διοικητικό όργανο της επενδύμενης - εκδότριας επιχείρησης
- Συμμετοχή σε διαδικασίες χάραξης της πολιτικής
- Σημαντικές συναλλαγές μεταξύ επενδύτριας και επενδύμενης επιχείρησης
- Ανταλλαγή διευθυντικού προσωπικού
- Παροχή ουσιαστικής τεχνικής πληροφόρησης.

Έλεγχος είναι η δυνατότητα να κατευθύνεται η οικονομική και επιχειρηματική πολιτική μίας επιχείρησης, ούτως ώστε να προκύπτουν οφέλη από τις δραστηριότητές της.

Οι ατομικές οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται επιπρόσθετα των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, στις οποίες οι επενδύσεις στις συγγενείς αναγνωρίζονται με τη Μέθοδο της Καθαρής Θέσης.

Η Μέθοδος της Καθαρής Θέσης είναι μία λογιστική πολιτική, κατά την οποία η επένδυση αναγνωρίζεται – καταχωρείται, αρχικά, στο κόστος κτήσης της και, στη συνέχεια, αναπροσαρμόζεται (απεικονίζοντας τις μεταβολές στα ίδια Κεφάλαια της επένδυσης), για τη μεταβολή που επήλθε στο μερίδιο του επενδυτή στην καθαρή θέση της εκδότριας επιχείρησης, μετά την απόκτηση. Το κέρδος ή η ζημία της επενδύτριας επιχείρησης περιλαμβάνει το μερίδιό της στα αποτελέσματα χρήσης της επενδύμενης (Grant Thornton 2004β & Σακέλλης 2002).

Η Μέθοδος της Καθαρής Θέσης δεν εφαρμόζεται στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις και στις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης που δεν έχει μερίδιο σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία.

Επομένως, η επένδυση σε μία συγγενή επιχείρηση απεικονίζεται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, εκτός αν η επένδυση αυτή αποκτάται και κατέχεται με αποκλειστικό σκοπό τη διάθεσή της στο άμεσο μέλλον, οπότε απεικονίζεται με τη μέθοδο του κόστους κτήσεως.

Σύμφωνα με τα Ελληνικά Πρότυπα και τους κανόνες αποτίμησης του Ν. 2190/1920, οι μετοχές ανωνύμων εταιριών, οι ομολογίες και τα λοιπά χρεόγραφα, καθώς και τα μερίδια Α/Κ και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρίας, αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή, μεταξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας τιμής.

Το Δ.Λ.Π. 28 εφαρμόζεται υποχρεωτικά για τις χρήσεις που αρχίζουν μετά την 01/01/2005.

2.5.29 Δ.Λ.Π. 29

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 29: Οικονομικές Καταστάσεις σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες (I.A.S. 29: Financial Reporting in Hyperinflationary Economies) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού και των μεθόδων προσαρμογής των οικονομικών καταστάσεων, απλών και ενοποιημένων, κάθε επιχείρησης που δραστηριοποιείται σε μια υπερπληθωριστική οικονομία, με τέτοιο τρόπο, ώστε οι χρήστες αυτών να εξασφαλίζουν όσο το δυνατόν καλύτερη πληροφόρηση, αναφορικά με την οικονομική θέση και την απόδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε τέτοιου είδους οικονομίες (Grant Thornton 2004β).

Επιπρόσθετα, το εν λόγω Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης που δραστηριοποιείται σ' αυτές τις οικονομίες.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, Το Πρότυπο εφαρμόζεται στις βασικές οικονομικές καταστάσεις (ατομικές και ενοποιημένες) κάθε επιχείρησης που τις καταρτίζει σε νόμισμα μίας υπερπληθωριστικής οικονομίας, από την έναρξη της χρήσης στην οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερπληθωρισμού, καθώς, είναι προφανές ότι, η παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων στα πλαίσια μίας υπερπληθωριστικής οικονομίας, χωρίς προηγούμενη αναμόρφωσή τους, ώστε να λαμβάνουν υπόψη τις επιδράσεις του πληθωρισμού, έχει μειωμένη αξία.

2.5.30 Δ.Λ.Π. 30

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 30: Γνωστοποιήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζών και Ομοίων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων (I.A.S. 30: Disclosures in the Financial Statements at Banks & Similar Financial Institution) είναι ο καθορισμός των επιπρόσθετων γνωστοποιήσεων που απαιτούνται και πρέπει να παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και λοιπών ομοίων χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων.

Ως γνωστόν, οι τράπεζες εκτίθενται σε κινδύνους ρευστότητας και λοιπούς κινδύνους, που προέρχονται από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών, τις μεταβολές των επιτοκίων, τις μεταβολές στις τρέχουσες τιμές του χαρτοφυλακίου των επενδυτών ή την πτώχευση των αντισυμβαλλομένων.

Παρόλο που οι κίνδυνοι αυτοί μπορεί να εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών, οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων αποκτούν πληρέστερη γνώση, αν η διοίκηση παρέχει πρόσθετες γνωστοποιήσεις, που περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται και ελέγχει τους κινδύνους που συνδέονται με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της τράπεζας.

Τράπεζες θεωρούνται όλα τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, μία από τις κύριες δραστηριότητες των οποίων, είναι να δέχονται καταθέσεις, με σκοπό την παροχή δανείων, τη διενέργεια επενδύσεων και τη διεξαγωγή όλων των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο αντικείμενο της τραπεζικής νομοθεσίας.

Ρευστότητα είναι η διαθεσιμότητα επαρκών ρευστών κεφαλαίων, για την αντιμετώπιση των αναλήψεων καταθέσεων και την ικανοποίηση άλλων οικονομικών υποχρεώσεων των τραπεζών, όταν αυτές καθίστανται πληρωτέες.

Φερεγγυότητα είναι το πλεόνασμα των στοιχείων Ενεργητικού πάνω από τις υποχρεώσεις και συνεπώς η επάρκεια Τραπεζικού Κεφαλαίου (Grant Thornton 2004β).

Γνωστοποιήσεις στην Κ.Α.Χ.

Οι τράπεζες οφείλουν να παρουσιάζουν στις Κ.Α.Χ. που δημοσιοποιούν μία ομαδοποίηση των εσόδων και των εξόδων κατ' είδος και τα ποσά των κυρίων κατηγοριών εσόδων και εξόδων. Μεταξύ άλλων, πρέπει να γνωστοποιούνται

είτε στην Κ.Α.Χ. είτε στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις και τα παρακάτω (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ι):

- Έσοδα τόκων και συναφή έσοδα
- Τόκοι και συναφή έξοδα
- Έσοδα από μερίσματα
- Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες
- Έξοδα για αμοιβές και προμήθειες
- Κέρδη μείον ζημιές από διαπραγματεύσιμα χρεώγραφα (αγοραπωλησία - εμπορία χρεογράφων)
- Κέρδη μείον ζημιές από επενδύσεις σε χρεόγραφα.
- Κέρδη μείον ζημιές από αγοραπωλησία ξένων νομισμάτων
- Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως
- Ζημιές από δάνεια και προκαταβολές
- Γενικά έξοδα διοίκησης
- Διάφορα έξοδα εκμεταλλεύσεως.

Κονδύλια εσόδων και εξόδων δεν πρέπει να συμψηφίζονται, εκτός από εκείνα που σχετίζονται με αντισταθμίσεις κινδύνων, καθώς και με απαιτήσεις και υποχρεώσεις που έχουν συμψηφιστεί.

Γνωστοποιήσεις στον Ισολογισμό

Οι τράπεζες οφείλουν να παρουσιάζουν έναν Ισολογισμό, στον οποίο εμφανίζονται τα περιουσιακά στοιχεία (Ενεργητικό) και οι υποχρεώσεις, ομαδοποιημένα κατ' είδος και με τέτοιο τρόπο, ώστε να παρουσιάζεται η σχετική τους ρευστότητα.

Η τράπεζα, μεταξύ άλλων, οφείλει να παρουσιάζει τις ακόλουθες κατηγορίες στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού:

Ενεργητικό:

- Ταμείο και υπόλοιπα (διαθεσίμων) στην Κεντρική Τράπεζα
- Κρατικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια, δεκτά για επαναπροεξόφληση από την Κεντρική Τράπεζα
- Κρατικά και άλλα χρεόγραφα, που κατέχονται για συναλλακτικούς σκοπούς

- Τοποθετήσεις, δάνεια και προκαταβολές σε άλλες τράπεζες
- Άλλες τοποθετήσεις στις χρηματαγορές
- Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες
- Επενδυτικοί τίτλοι.

Παθητικό:

- Καταθέσεις από άλλες τράπεζες
- Άλλες καταθέσεις από τις χρηματαγορές
- Ποσά οφειλόμενα σε άλλους καταθέτες
- Πιστοποιητικά καταθέσεων
- Υποσχετικές και άλλες υποχρεώσεις, που αποδεικνύονται εγγράφως
- Άλλα δανεισμένα κεφάλαια (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ι).

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, Το Πρότυπο εφαρμόζεται τόσο στις ιδιαίτερες όσο και στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις τραπεζών και άλλων ομοίων χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, που συντάσσουν καταστάσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Π. Επιπλέον, πρέπει να χρησιμοποιείται, σε συνδυασμό και με άλλα Πρότυπα, που χρησιμοποιούνται από τις τράπεζες, για την κατάρτιση των οικονομικών τους καταστάσεων.

2.5.31 Δ.Λ.Π. 31

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 31: Λογιστική Δικαιωμάτων σε Κοινοπραξίες (I.A.S. 31: Interests in Joint Ventures) είναι ο καθορισμός της λογιστικής απεικόνισης των δικαιωμάτων σε κοινοπραξίες, καθώς και της παρουσίασης των στοιχείων του Ενεργητικού, των υποχρεώσεων, των εσόδων και των εξόδων των κοινοπραξιών, στις οικονομικές καταστάσεις των κοινοπρακτούντων και των επενδυτών. Το συγκεκριμένο Πρότυπο δεν εφαρμόζεται για τη λογιστική απεικόνιση των επενδύσεων σε συγγενείς εταιρίες, εκτός από αυτές που κατέχονται από 1) εταιρίες Venture Capital και 2) Α/Κ, πιστωτικά συγκροτήματα επενδύσεων και συναφείς εταιρίες, συμπεριλαμβανομένων και των ασφαλιστικών κεφαλαίων, που έχουν χαρακτηριστεί ως κρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς, βάσει του Δ.Λ.Π. 39. Οι επενδύσεις αυτές αποτιμώνται

σε εύλογες αξίες και οποιαδήποτε μεταβολή τους αναγνωρίζεται ως κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα χρήσεως (Grant Thornton 2004β).

Κοινοπραξία είναι ένας συμβατικός διακανονισμός, βάσει του οποίου, δύο ή περισσότερα μέρη αναλαμβάνουν μία οικονομική δραστηριότητα, που υπόκειται σε από κοινού έλεγχο.

Έλεγχος είναι η δυνατότητα κατεύθυνσης της οικονομικής και επιχειρηματικής πολιτικής μίας οικονομικής δραστηριότητας, έτσι ώστε να λαμβάνονται οφέλη από αυτή.

Από κοινού έλεγχος είναι η συμβατικά συμφωνηθείσα κατανομή του ελέγχου πάνω σε μία επιχείρηση - οικονομική δραστηριότητα.

Ουσιώδης επιρροή είναι το δικαίωμα συμμετοχής στις οικονομικές και λειτουργικές - επιχειρηματικές πολιτικές μίας επιχείρησης, χωρίς όμως να ασκείται έλεγχος ή από κοινού έλεγχος πάνω σε αυτές τις πολιτικές.

Μέλος κοινοπραξίας - κοινοπρακτών είναι ένα μέλος σε μία κοινοπραξία, που έχει από κοινού έλεγχο πάνω σε αυτή.

Επενδυτής σε μία κοινοπραξία είναι ένα μέλος σε μία κοινοπραξία, που έχει από κοινού έλεγχο πάνω σε αυτή.

Μέθοδος της Καθαρής Θέσης είναι μια λογιστική μέθοδος, βάσει της οποίας, η επένδυση στην κοινοπραξία αναγνωρίζεται, αρχικά, στο κόστος κτήσης της και, στη συνέχεια, αναπροσαρμόζεται (αναγνωρίζοντας τις μεταβολές στα ίδια κεφάλαια της κοινοπραξίας) για την, μετά την απόκτηση, μεταβολή του μεριδίου του κοινοπρακτούντος στην καθαρή θέση της κοινοπραξίας. Το κέρδος ή η ζημία του κοινοπρακτούντος αντικατοπτρίζει το μερίδιό του στα αποτελέσματα χρήσης της κοινοπραξίας (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998κ).

Μέθοδος της Αναλογικής Ενοποίησης είναι μία μέθοδος λογιστικής και απεικόνισης, βάσει της οποίας, το μερίδιο του κοινοπρακτούντος στα στοιχεία του Ενεργητικού, στις υποχρεώσεις, στα έσοδα και στα έξοδα της κοινοπραξίας είτε προστίθεται γραμμή προς γραμμή με τα αντίστοιχα στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις του κοινοπρακτούντος είτε εμφανίζεται με ιδιαίτερα κονδύλια στις οικονομικές καταστάσεις του κοινοπρακτούντος.

Οι ατομικές οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται επιπρόσθετα των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, στις οποίες οι επενδύσεις σε κοινοπραξίες αναγνωρίζονται με τη Μέθοδο της Αναλογικής Ενοποίησης.

Συμβατικός Διακανονισμός είναι το διακριτικό γνώρισμα των δικαιωμάτων που εμπεριέχουν τον από κοινού έλεγχο, από τις επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις, στις οποίες η επενδύτρια επιχείρηση ασκεί ουσιώδη επιρροή. Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, Το Πρότυπο εφαρμόζεται υποχρεωτικά για τις χρήσεις που αρχίζουν μετά την 01/01/2005.

2.5.32 Δ.Λ.Π. 32

Δ.Λ.Π. 32: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποίηση και Παρουσίαση (Αναλύεται παρακάτω στο Κεφάλαιο 3)

2.5.33 Δ.Λ.Π. 33

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 33: Κέρδη ανά Μετοχή (I.A.S. 33: Earnings per Share) είναι ο καθορισμός των αρχών, βάσει των οποίων, προσδιορίζονται και παρουσιάζονται τα κέρδη ανά μετοχή, με τρόπο ώστε να παρέχεται η ευχέρεια στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να συγκρίνουν την απόδοση μίας επιχείρησης τόσο διαχρονικά όσο και διαστρωματικά, συγκριτικά, δηλαδή, με ομοειδείς επιχειρήσεις για την ίδια περίοδο (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998κ).

Συμπληρωματικά, το Πρότυπο καθορίζει τις πληροφορίες, σχετικά με τα κέρδη ανά μετοχή μίας επιχείρησης, που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές της καταστάσεις.

Κοινή μετοχή είναι ένας συμμετοχικός τίτλος, τα δικαιώματα του οποίου έπονται όλων των λοιπών κατηγοριών των συμμετοχικών τίτλων.

Δυνητικός τίτλος μετατρέψιμος σε κοινή μετοχή είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή άλλη σύμβαση, που δύναται να παράσχει στον κάτοχό της το δικαίωμα απόκτησης κοινών μετοχών.

Δικαιώματα μετοχών (Warrants) ή Δικαιώματα προαίρεσης (Options) είναι χρηματοπιστωτικά μέσα, που παρέχουν στον κάτοχό τους το δικαίωμα να αγοράσει κοινές μετοχές (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998λ).

Ο υπολογισμός των κερδών ανά μετοχή είναι ιδιαίτερα σημαντικός, αφού αποτελούν τον παρονομαστή του δείκτη P / E (Τιμή / Κέρδη ανά μετοχή - Price / Earnings per Share), ο οποίος χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της αποδοτικότητας επιχειρήσεων, οι μετοχές των οποίων είναι εισηγμένες σε κεφαλαιαγορές.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις, που συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π. και των οποίων οι κοινές μετοχές, ή δυνητικοί τίτλοι μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές, είναι δημόσια διαπραγματεύσιμες, καθώς και από επιχειρήσεις που βρίσκονται στη διαδικασία έκδοσης κοινών μετοχών ή τίτλων δυνητικά μετατρεψίμων σε κοινές μετοχές, σε δημόσιες αγορές χρεωγράφων.

2.5.34 Δ.Λ.Π. 34

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 34: Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις (I.A.S. 34: Interim Financial Reporting) είναι ο καθορισμός του ελαχίστου περιεχομένου μίας ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης, καθώς και των αρχών και των κανόνων που πρέπει να εφαρμόζονται για την αποτίμηση, παρουσίαση και σύνταξη των ενδιάμεσων οικονομικών εκθέσεων – καταστάσεων.

Το Πρότυπο αυτό δεν καθορίζει ποιες επιχειρήσεις πρέπει να συντάσσουν ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις. Η συγκεκριμένη υποχρέωση καθορίζεται από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία της χώρας, στην οποία δραστηριοποιείται η κάθε επιχείρηση.

Επιπρόσθετα, το Πρότυπο καθορίζει τις πληροφορίες, σχετικά με τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης, που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές της καταστάσεις.

Ενδιάμεση περίοδος είναι μία περίοδος οικονομικής έκθεσης, που είναι μικρότερη από ένα πλήρες οικονομικό έτος.

Ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις - καταστάσεις είναι οι οικονομικές εκθέσεις, που περιέχουν είτε μία πλήρη σειρά οικονομικών καταστάσεων (όπως ορίζει το Δ.Λ.Π. 1) είτε μία σειρά συνοπτικών καταστάσεων, για μία ενδιάμεση περίοδο (όπως περιγράφονται σ' αυτό το Πρότυπο).

Οι ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Συνοπτικό Ισολογισμό
- Συνοπτική Κ.Α.Χ.
- Συνοπτική Κατάσταση που να δείχνει:
 - ∅ όλες τις μεταβολές στην καθαρή θέση, ή
 - ∅ τις άλλες μεταβολές στην καθαρή θέση, εκτός εκείνων που προκύπτουν από κεφαλαιακές συναλλαγές με τους μετόχους - εταίρους και διανομές προς αυτούς
- Συνοπτική Κ.Τ.Ρ.
- Επεξηγηματικές Σημειώσεις (Grant Thornton 2004β).

2.5.35 Δ.Λ.Π. 35

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 35: Παύση Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων – Διακοπτόμενες Εκμεταλλεύσεις (I.A.S. 35: Discontinuing Operations) είναι ο καθορισμός των αρχών παρουσίασης οικονομικών πληροφοριών για τις διακοπτόμενες εκμεταλλεύσεις. Απώτερος στόχος είναι η ενίσχυση της ικανότητας των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων να προβλέπουν τις ταμιακές ροές μίας επιχείρησης, τη δυνατότητα δημιουργίας κερδών και την οικονομική της θέση, διαχωρίζοντας την πληροφόρηση, αναφορικά με τις διακοπτόμενες εκμεταλλεύσεις, από αυτήν για τις συνεχιζόμενες εκμεταλλεύσεις (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998μ).

2.5.36 Δ.Λ.Π. 36

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 36: Απομείωση Αξίας Στοιχείων του Ενεργητικού (I.A.S. 36: Impairment of Assets) είναι ο καθορισμός των διαδικασιών που εφαρμόζει μία εταιρία, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι τα περιουσιακά της στοιχεία απεικονίζονται σε αξία όχι μεγαλύτερη από την ανακτήσιμη αξία τους.

Το εν λόγω Πρότυπο εισάγει στην ελληνική πραγματικότητα την έννοια της «μείωσης της αξίας», η οποία, μέχρι την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Π., ήταν άγνωστη.

Ένα περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται σε αξία μεγαλύτερη από την ανακτήσιμή του, αν η λογιστική του αξία υπερβαίνει το ποσό που ανακτάται από τη χρήση ή πώλησή του. Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο, το στοιχείο αυτό περιγράφεται ως στοιχείο απομειωμένης αξίας και η επιχείρηση οφείλει να καταχωρήσει ζημία απομείωσής του. Το Πρότυπο, λοιπόν, περιγράφει τη μέθοδο ανίχνευσης της ενδεχόμενης αυτής ζημίας, τον ποσοτικό προσδιορισμό του μεγέθους της και των προϋποθέσεων αναστροφής της αναγνωρισμένης ζημίας, λόγω μείωσης της αξίας (Grant Thornton 2004β).

Επιπρόσθετα, το Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις, σχετικά με τα στοιχεία του Ενεργητικού, των οποίων η αξία έχει μειωθεί, που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Ζημία λόγω μείωσης της αξίας στοιχείων του Ενεργητικού (ζημία απομείωσης) είναι το ποσό, κατά το οποίο, η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου είναι μεγαλύτερη από το ανακτήσιμο ποσό του.

Ανακτήσιμο ποσό είναι το υψηλότερο ποσό μεταξύ της καθαρής τιμής πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης ενός στοιχείου του Ενεργητικού.

Λογιστική αξία στοιχείου του Ενεργητικού είναι το ποσό, με το οποίο ένα στοιχείο του Ενεργητικού αναγνωρίζεται και καταχωρείται στον Ισολογισμό, μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών, λόγω μείωσης της αξίας του.

Αξία χρήσης ενός στοιχείου του Ενεργητικού είναι η παρούσα αξία των εκτιμωμένων μελλοντικών ταμιακών ροών, που αναμένεται να εισρεύσουν στην επιχείρηση, από τη συνεχή χρήση του στοιχείου και από τη διάθεσή του στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του (Grant Thornton 2004β & Σακέλλης 2002).

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του (Grant Thornton 2004β), το Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις που υιοθετούν τα Δ.Π.Χ.Π., για όλα τα στοιχεία Ενεργητικού, εκτός από:

- Τα αποθέματα (καλύπτονται από το Δ.Λ.Π. 2)
- Απαιτήσεις που δημιουργούνται στα πλαίσια κατασκευαστικών συμβολαίων (καλύπτονται από το Δ.Λ.Π. 11)

- Τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (καλύπτονται από το Δ.Λ.Π. 12)
- Τις απαιτήσεις που προέρχονται από παροχές σε εργαζομένους (αποτιμώνται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 19)
- Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των Δ.Λ.Π. 32 και 39
- Τα βιολογικά στοιχεία του Ενεργητικού (αποτιμώνται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 41)
- Τις επενδύσεις σε ακίνητα, που καλύπτονται από το Δ.Λ.Π. 40.

2.5.37 Δ.Λ.Π. 37

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 37: Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδεχόμενες Απαιτήσεις (I.A.S. 37: Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets) είναι η εξασφάλιση της εφαρμογής ορθών κριτηρίων καταχώρησης και βάσεων αποτίμησης και λογιστικοποίησης, αναφορικά με τις προβλέψεις, τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις και τις ενδεχόμενες απαιτήσεις.

Επιπλέον, το Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις, όσον αφορά στις προβλέψεις που αναγνωρίζει μία επιχείρηση, που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές της καταστάσεις.

Πρόβλεψη ορίζεται μία υποχρέωση αβέβαιου χρόνου ή ποσού.

Υποχρέωση ορίζεται μία παρούσα δέσμευση της επιχείρησης, που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας αναμένεται να προκαλέσει την εκροή οικονομικών πόρων.

Δεσμευτικό γεγονός είναι το γεγονός που δημιουργεί μία νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση για την επιχείρηση, με αποτέλεσμα η επιχείρηση να μην έχει άλλη πραγματική εναλλακτική λύση από το να προβεί σε διακανονισμό αυτής της δέσμευσης.

Νομική υποχρέωση είναι η δέσμευση που προέρχεται από:

- Ένα συμβόλαιο μέσα από ρητούς ή σιωπηρούς όρους
- Την ισχύουσα νομοθεσία

- Άλλη λειτουργία του νόμου (Grant Thornton 2004β, Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ν & Σακέλλης 2002).

Ενδεχόμενη υποχρέωση αποτελεί (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ν):

- Μία πιθανή υποχρέωση, που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος και η ύπαρξη της οποίας θα επιβεβαιωθεί από την πραγματοποίηση ή μη, ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων
- Μία παρούσα υποχρέωση – δέσμευση, που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος, αλλά δεν αναγνωρίζεται διότι:
 - ∅ δεν πιθανολογείται ότι θα απαιτηθεί μία εκροή οικονομικών πόρων για το διακανονισμό της δέσμευσης και
 - ∅ το ποσό της δέσμευσης δεν μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα.

Η κύρια διαφορά μεταξύ της έννοιας της πρόβλεψης και της ενδεχόμενης υποχρέωσης είναι το γεγονός ότι οι προβλέψεις απεικονίζονται στον Ισολογισμό, ενώ οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις δεν απεικονίζονται, πρέπει, όμως, να γνωστοποιούνται στις επεξηγηματικές σημειώσεις.

Ενδεχόμενη απαίτηση είναι μία πιθανή απαίτηση, που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος και της οποίας η ύπαρξη θα επιβεβαιωθεί ύστερα από την πραγματοποίηση ή όχι ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων, τα οποία δεν υπόκεινται στον έλεγχο της επιχείρησης (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ν).

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ν), το Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αναγνωρίσουν προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις, εκτός από αυτές που:

- Προέρχονται από χρηματοοικονομικά μέσα που απεικονίζονται στην εύλογη - πραγματική αξία τους
- Προέρχονται από εκτελεστές συμβάσεις που δεν έχουν καταστεί επαχθείς
- Προέρχονται από ασφαλιστήρια συμβόλαια ασφαλιστικών εταιριών
- Καλύπτονται από άλλο Πρότυπο.

2.5.38 Δ.Λ.Π. 38

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 38: Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία (I.A.S. 38: Intangible Assets) είναι ο καθορισμός των κριτηρίων που πρέπει να ικανοποιούνται, ώστε ένα στοιχείο να αναγνωρισθεί στις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης ως άυλο στοιχείο του Ενεργητικού, καθώς και της μετέπειτα λογιστικής του αντιμετώπισης.

Επιπλέον, το Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις.

Σημαντικό στοιχείο του Προτύπου είναι και η αναφορά στον τρόπο απόσβεσης των άυλων στοιχείων και στους κανόνες, βάσει των οποίων, υπόκεινται σε μείωση της αξίας τους (οι τελευταίοι περιγράφονται και από το Δ.Λ.Π. 36).

Στοιχείο του Ενεργητικού – περιουσιακό στοιχείο είναι οι πόροι που ελέγχονται από μία επιχείρηση, ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος και από τους οποίους αναμένεται να εισρεύσουν στην επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά οφέλη.

Άυλο στοιχείο του Ενεργητικού είναι ένα αναγνωρίσιμο, μη νομισματικό περιουσιακό στοιχείο, χωρίς φυσική υπόσταση και το οποίο κατέχεται, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή ή προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών, για εκμίσθωση σε άλλους ή για να χρησιμοποιηθεί για διοικητικούς σκοπούς.

Νομισματικό στοιχείο του Ενεργητικού είναι μετρητά, που κατέχονται από την επιχείρηση και απαιτήσεις που θα εισπραχθούν σε συγκεκριμένα ή προκαθορισμένα ποσά χρημάτων.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις που καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Π., ως προς το λογιστικό χειρισμό των άυλων στοιχείων του Ενεργητικού, εκτός από τις περιπτώσεις στοιχείων, που απεικονίζονται στον Ισολογισμό καιπραγματεύονται από άλλα Πρότυπα.

Οι διαφορές, σε σχέση με τα Ε.Λ.Π., είναι ότι σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π., στις ασώματες ακινητοποιήσεις περιλαμβάνεται και η υπεραξία (goodwill), ενώ, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., η υπεραξία εμφανίζεται εντελώς ξεχωριστά στις οικονομικές καταστάσεις και δεν πραγματεύεται μαζί με άυλα στοιχεία. Αναφορικά με τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης, βάσει Ε.Λ.Π., καταχωρούνται στον Ισολογισμό, ενώ τα Δ.Λ.Π. περιέχουν σαφή διάταξη, σύμφωνα με την οποία κάποιες δαπάνες πρέπει να μεταφέρονται άμεσα στα αποτελέσματα. Πρόκειται για δαπάνες, οι οποίες, παρόλο που θα αποφέρουν μελλοντικά οφέλη, εντούτοις δεν οδηγούν στην απόκτηση ή τη δημιουργία κανενός άυλου ή άλλου περιουσιακού στοιχείου που να πληροί τα κριτήρια καταχώρησης. Τέτοιου είδους έξοδα είναι τα έξοδα έρευνας, τα έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης (εκτός αν έχουν περιληφθεί στο κόστος κτήσης των ενσωμάτων παγίων), τα έξοδα αναδιοργάνωσης ή επανεγκατάστασης, οι δαπάνες διαφήμισης ή οι δαπάνες εκπαίδευσης των εργαζομένων.

2.5.39 Δ.Λ.Π. 39

Δ.Λ.Π. 39: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Καταχώρηση και Αποτίμηση (Αναλύεται παρακάτω στο Κεφάλαιο 3)

2.5.40 Δ.Λ.Π. 40

Σκοπός του Προτύπου 40: Επενδύσεις σε Ακίνητα (I.A.S. 40: Investment Property) είναι ο καθορισμός του λογιστικού χειρισμού (καταχώρηση και αποτίμηση) που πρέπει να ακολουθείται για τα ακίνητα που κατέχει ή νοικιάζει μία επιχείρηση με χρηματοδοτική μίσθωση, τα οποία δε χρησιμοποιούνται στην παραγωγή (εργοστάσια) ή στην προμήθεια υλικών (αποθήκες) ή για διοικητικούς σκοπούς (κτίρια γραφείων), ούτε κατέχονται για πώληση, κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών της επιχείρησης και τα οποία είτε αποφέρουν εισόδημα μέσω της μίσθωσής τους είτε κατέχονται για ενίσχυση του κεφαλαίου (αύξηση της αξίας τους) ή και για τα δύο (Grant Thornton 2004β).

Επιπρόσθετα, το Δ.Λ.Π. 40 καθορίζει τις γνωστοποιήσεις, αναφορικά με τις επενδύσεις σε ακίνητα, που περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων.

Όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του, το Πρότυπο εφαρμόζεται κατά την καταχώρηση, αποτίμηση και γνωστοποίηση των επενδύσεων σε ακίνητα. Το Πρότυπο αυτό δεν καλύπτει θέματα με τα οποία ασχολείται το Δ.Λ.Π. 17.

2.5.41 Δ.Λ.Π. 41

Σκοπός του Προτύπου 41: Γεωργία (I.A.S. 41: Agriculture) είναι ο καθορισμός της λογιστικής αντιμετώπισης και του τρόπου παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων επιχειρήσεων γεωργικής δραστηριότητας. Το Πρότυπο αυτό αναλύει τα βιολογικά περιουσιακά στοιχεία, τα γεωργικά προϊόντα τη στιγμή της συγκομιδής (γεωργική σοδειά) και τις κρατικές επιχορηγήσεις που συνδέονται με τα γεωργικά προϊόντα και τα βιολογικά στοιχεία του Ενεργητικού (Grant Thornton 2004β).

Επιπλέον, το Πρότυπο καθορίζει τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων γεωργικής δραστηριότητας.

Γεωργική δραστηριότητα είναι η διαχείριση, από μία επιχείρηση, του βιολογικού μετασχηματισμού των βιολογικών στοιχείων του Ενεργητικού σε γεωργικά προϊόντα ή σε πρόσθετα βιολογικά περιουσιακά στοιχεία ή για πώληση.

Γεωργικό προϊόν είναι το προϊόν της συγκομιδής των βιολογικών στοιχείων Ενεργητικού της επιχείρησης.

Βιολογικά στοιχεία του Ενεργητικού είναι ζώα και φυτά, υπό τη διαχείριση μίας επιχείρησης.

Βιολογικός μετασχηματισμός είναι οι διαδικασίες ανάπτυξης, παραγωγής και αναπαραγωγής, που δημιουργούν ποιοτικές και ποσοτικές μεταβολές σε βιολογικά περιουσιακά στοιχεία.

Συγκομιδή είναι η απόσπαση του προϊόντος από ένα βιολογικό στοιχείο Ενεργητικού ή η λήξη της διαδικασίας ζωής ενός βιολογικού περιουσιακού στοιχείου (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ξ).

Το Δ.Λ.Π. 41 δεν ασχολείται με την επεξεργασία του γεωργικού προϊόντος μετά την συγκομιδή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ 32 ΚΑΙ 39

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα συγκεκριμένα Πρότυπα προέκυψαν από τη συνεχή αύξηση του αριθμού και είδους των διαφόρων χρηματοοικονομικών μέσων, που βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση στις διεθνείς χρηματαγορές και την αυξανόμενη ανάγκη παροχής ανάλογης πληροφόρησης προς τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων (Γεωργίου).

Οι εταιρίες οφείλουν να εφαρμόζουν τα αναθεωρημένα Δ.Λ.Π. 32 και Δ.Λ.Π.39 για τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που αρχίζουν μετά την 01/01/2005. Παρέχεται η δυνατότητα να τα εφαρμόσουν και νωρίτερα, με την προϋπόθεση ότι θα το γνωστοποιούν στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές τους καταστάσεις.

3.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 32

3.2.1 Σκοπός του Προτύπου

Σκοπός του Προτύπου 32 «ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ» (I.A.S. 32 «Financial Instruments: Disclosure and Presentation»), σε συνδυασμό με το Δ.Λ.Π. 39, είναι να βοηθήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν πληρέστερα τη σημασία και την επίδραση των χρηματοπιστωτικών μέσων, στην οικονομική θέση, τα

αποτελέσματα-απόδοση και τις ταμιακές ροές μίας επιχείρησης (Grant Thornton 2004β).

Σύμφωνα με τους Αντώνη και Κώστα Νανόπουλο, σε άρθρο τους με θέμα «Φορολογία και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», στο ένθετο «MBA» στα «ΝΕΑ» της 5/9/2005 (σελ. 4/36 & 5/37), αν θέλαμε να συνοψίσουμε τη μεγάλη συνεισφορά των ΔΛΠ, θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν είναι άλλη από την αποτίμηση (valuation) και τη γνωστοποίηση (disclosure). Δηλαδή, ότι το μεγαλύτερο τόλμημα είναι η αλλαγή στον τρόπο, με τον οποίο αποτιμώνται οι επιχειρήσεις και η αποκάλυψη λογιστικών στοιχείων, σχετικά με την αποτίμηση αυτή.

Το Πρότυπο χωρίζει τα χρηματοπιστωτικά μέσα σε δύο κατηγορίες:

- ο Αυτά που έχουν αναγνωρισθεί και εμφανίζονται στον Ισολογισμό, δηλ. τα καταχωρημένα (On-balance-sheet) και
- ο Αυτά που δεν έχουν αναγνωρισθεί λογιστικά και δεν εμφανίζονται στον Ισολογισμό, δηλ. τα μη καταχωρημένα-τάξεως (Off-balance-sheet).

Το Πρότυπο αυτό αποτελεί έναν οδηγό, για την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων στις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης, καθώς και για τις απαραίτητες γνωστοποιήσεις που θα πρέπει περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές της καταστάσεις. Το Πρότυπο έχει στόχο να παρέχει, στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, πληροφορίες, που ξεφεύγουν από τα στενά οικονομικά δεδομένα και άπτονται διοικητικών και επιχειρηματικών θεμάτων και αποφάσεων.

Τα θέματα που σχετίζονται με την παρουσίαση των μέσων, περιλαμβάνουν την κατάταξή τους μεταξύ υποχρεώσεων και Ιδίων Κεφαλαίων, την κατάταξη των σχετικών τόκων, των μερισμάτων, κερδών και ζημιών, καθώς και τις συνθήκες συμψηφισμού των χρηματοπιστωτικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού.

Τα θέματα που σχετίζονται με τις αναγκαίες γνωστοποιήσεις, περιλαμβάνουν πληροφορίες που επηρεάζουν το μέγεθος, το χρονοδιάγραμμα και τη βεβαιότητα των μελλοντικών ταμιακών ροών της εταιρίας, που προέρχονται από χρηματοοικονομικά μέσα, τις εφαρμοσμένες λογιστικές μεθόδους, όπως επίσης και γνωστοποιήσεις, σχετικές με τη φύση και έκταση χρήσης των μέσων

αυτών, τους επιχειρηματικούς σκοπούς που εξυπηρετούν, καθώς και τους κινδύνους που υπάρχουν και την πολιτική διαχείρισής τους.

3.2.2 Πεδίο εφαρμογής

Το Δ.Λ.Π. 32 πρέπει να εφαρμόζεται για όλους τους τύπους χρηματοοικονομικών μέσων, εκτός από τα κάτωθι (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο):

- Τις υποχρεώσεις των εργοδοτών προς εργαζομένους από προγράμματα παροχών μετά την αποχώρηση, για τις οποίες εφαρμόζονται τα Δ.Λ.Π. 19 και 26
- Τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις που προκύπτουν από ασφαλιστικά συμβόλαια
- Τις υποχρεώσεις εργοδοτών, που προκύπτουν από δικαιώματα αγοράς μετοχών από εργαζομένους (stock options)
- Τα συμβόλαια που περιέχουν πληρωμές, που συνδέονται με κλιματολογικές, γεωλογικές ή άλλες φυσικές μεταβολές (το Πρότυπο, όμως, εφαρμόζεται για τα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε τέτοιου είδους συμβόλαια)
- Τις επενδύσεις – δικαιώματα σε θυγατρικές εταιρίες, συγγενείς-συνδεδεμένες επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, για τις οποίες εφαρμόζονται τα Δ.Λ.Π. 27, 28 και 31 αντίστοιχα. Στην περίπτωση που, σύμφωνα με τις διατάξεις των σχετικών Προτύπων, οι επενδύσεις αυτές αποτιμώνται, βάσει των διατάξεων του Δ.Λ.Π. 39, τότε θα εφαρμόζεται το παρών Πρότυπο μαζί με τα προαναφερθέντα (Δ.Λ.Π. 27, 28 και 31).

3.2.3 Χρηματοοικονομικά μέσα – Χρηματοοικονομικά στοιχεία

Χρηματοοικονομικό μέσο είναι κάθε σύμβαση που δημιουργεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού (χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο) σε μία επιχείρηση (μπορεί να είναι ατομική επιχείρηση, προσωπική εταιρία, κεφαλαιουχική - ανώνυμη εταιρία ή κρατικός οργανισμός) και μία χρηματοοικονομική υποχρέωση ή ένα συμμετοχικό τίτλο (στοιχείο Ιδίων Κεφαλαίων) σε μία άλλη επιχείρηση.

Χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού είναι κάθε στοιχείο του Ενεργητικού που αφορά σε:

- Ταμιακά διαθέσιμα (μετρητά: αποτελούν το μέσο ανταλλαγής, τη βάση αποτίμησης και καταχώρησης των συναλλαγών – καταθέσεις σε τράπεζες)
- Συμβατικό δικαίωμα είσπραξης μετρητών ή οποιουδήποτε άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου Ενεργητικού από άλλη επιχείρηση
- Οποιοδήποτε συμβατικό δικαίωμα ανταλλαγής χρηματοοικονομικών μέσων με μία άλλη επιχείρηση, με όρους που είναι πιθανόν ευνοϊκοί
- Κάθε τίτλος συμμετοχής στα ίδια Κεφάλαια άλλης επιχείρησης.

Χρηματοοικονομικό στοιχείο Παθητικού - χρηματοοικονομική υποχρέωση είναι μία συμβατική υποχρέωση για:

- Παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου του Ενεργητικού σε άλλη επιχείρηση
- Ανταλλαγή οποιωνδήποτε χρηματοοικονομικών μέσων με άλλη επιχείρηση, με όρους που είναι πιθανόν δυσμενείς (Grant Thornton 2004β).

Παραδείγματα χρηματοοικονομικών μέσων:

- Απαιτήσεις από πελάτες και υποχρεώσεις σε προμηθευτές
- Επιταγές εισπρακτέες ή πληρωτέες (χρεώστες, πιστωτές εμπορίου)
- Γραμμάτια εισπρακτέα ή πληρωτέα
- Δάνεια (ομολογίες) εισπρακτέα ή πληρωτέα
- Μετοχές
- Εγγυήσεις από τρίτους ή προς τρίτους
- Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα (δικαιώματα προαίρεσης, προθεσμιακά συμβόλαια, συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων)
- Προνομιακά δικαιώματα αγοράς μετοχών (share options) (Grant Thornton 2004β).

Δεν αποτελούν χρηματοοικονομικά μέσα και, συνεπώς, δεν εμπίπτουν στις σχετικές διατάξεις, τα ακόλουθα στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού:

- Στοιχεία του Ενεργητικού που είναι:
 - ∅ Άυλα πάγια (δικαιώματα χρήσης, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, σήματα, άδειες εκμετάλλευσης)

∅ Ενσώματα πάγια (κτίρια, μηχανήματα, εξοπλισμός)

∅ Αποθέματα

∅ Πάγια που χρησιμοποιούνται με χρηματοοικονομική μίσθωση.

(Όλα τα πιο πάνω στοιχεία, ενδεχομένως, δίνουν με την εκποίηση τους τη δυνατότητα ή την ευχέρεια για απόκτηση μετρητών ή άλλων στοιχείων του Ενεργητικού, όμως, δεν αποτελούν άμεσο δικαίωμα για την απόκτηση αυτή)

- Οι προκαταβολές σε προμηθευτές, για απόκτηση αποθεμάτων ή υπηρεσιών, λόγω του ότι δεν προβλέπεται να καλυφθούν με μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία
- Οι προκαταβολές από πελάτες, για μελλοντική πώληση αποθεμάτων ή παροχή υπηρεσιών
- Υποχρεώσεις ή απαιτήσεις που δεν είναι συμβατικές, αλλά επιβάλλονται από κρατικές ρυθμίσεις (αυτές, π.χ., που σχετίζονται με το φόρο εισοδήματος - λογαριασμός «Φόροι – Τέλη»), παρά το γεγονός ότι θα καλυφθούν με μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά μέσα
- Το κόστος αγοράς ιδίων μετοχών δεν αποτελεί χρηματοοικονομικό μέσο, αλλά στοιχείο μειωτικό των Ιδίων Κεφαλαίων
- Η υποχρέωση μίας εταιρίας να εκδώσει ή να παραδώσει δικές της μετοχές (συμμετοχικούς τίτλους), όπως ένα δικαίωμα αγοράς μετοχών της, δεν είναι χρηματοοικονομικό μέσο - χρηματοοικονομική υποχρέωση, αλλά ένας συμμετοχικός τίτλος, λόγω του ότι δε θα καλυφθεί με μετρητά ή άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο του Ενεργητικού
- Απαιτήσεις ή υποχρεώσεις που δε συνεπάγονται τη μεταβίβαση μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων του Ενεργητικού και των υποχρεώσεων (όπως, μία προκαταβολή, που δόθηκε ή λήφθηκε, για απλή μίσθωση παγίου ή ένα προθεσμιακό συμβόλαιο εμπορευμάτων, που διακανονίζεται με μη χρηματοοικονομικά στοιχεία), λόγω του ότι τα στοιχεία αυτά δε δημιουργούν άμεσο δικαίωμα λήψης μετρητών ή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων
- Τα δικαιώματα μειοψηφίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις
- Οι μεταβατικοί λογαριασμοί του Ενεργητικού και του Παθητικού, όπως προπληρωθέντα έξοδα ή προεισπραχθέντα έσοδα, λόγω του ότι συνιστούν συμβατικά δικαιώματα και υποχρεώσεις για λήψη ή παράδοση αγαθών και

υπηρεσιών, παρά άμεσο δικαίωμα είσπραξης ή πληρωμής μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων του Ενεργητικού

- Οι προβλέψεις, στο βαθμό που δε συνιστούν συμβατικές υποχρεώσεις για παράδοση μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων του Ενεργητικού (Grant Thornton 2004β).

Συμμετοχικός Τίτλος – μέσο συμμετοχής στην καθαρή θέση (equity instrument) είναι κάθε σύμβαση, από την οποία απορρέει ένα καθαρό δικαίωμα – συμφέρον στην υπολειμματική αξία των περιουσιακών στοιχείων μίας επιχείρησης, μετά την αφαίρεση όλων των υποχρεώσεών της.

Παραδείγματα συμμετοχικών τίτλων:

- Συνήθεις ή κοινές μετοχές
- Ορισμένοι τύποι προνομιούχων μετοχών (όπως, όταν η διανομή μερίσματος βρίσκεται στην ευχέρεια του εκδότη τους)
- Δικαιώματα που παρέχονται στον κάτοχο, για την αγορά συγκεκριμένου αριθμού μετοχών της εκδότριας επιχείρησης, έναντι προκαθορισμένου ποσού ή άλλου στοιχείου του Ενεργητικού.

Νομισματικά χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού (νομισματικά χρηματοπιστωτικά μέσα) είναι χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού, εισπρακτέα ή πληρωτέα σε καθορισμένα ή προσδιορίσιμα χρηματικά ποσά.

Εύλογη (πραγματική) αξία είναι το ποσό, για το οποίο ένα στοιχείο του Ενεργητικού θα μπορούσε να ανταλλαχθεί ή μία υποχρέωση να διακανονιστεί, στα πλαίσια μίας αμοτεροβαρούς συναλλαγής σε εμπορική βάση, μεταξύ δύο μερών, τα οποία ενεργούν με πλήρη επίγνωση του αντικειμένου και με τη θέλησή τους.

Τρέχουσα αξία είναι το ποσό που μπορεί να ληφθεί από την πώληση ή να πληρωθεί κατά την αγορά ενός χρηματοπιστωτικού μέσου σε μία ενεργό αγορά (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο).

3.2.4 Παρουσίαση – ταξινόμηση χρηματοπιστωτικών μέσων

Τα χρηματοπιστωτικά μέσα διακρίνονται σε «πρωτεύοντα» και «παράγωγα». Τα «πρωτεύοντα» περιλαμβάνουν χρεώστες, πιστωτές και συμμετοχικούς τίτλους, ενώ τα «παράγωγα» περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά δικαιώματα, προθεσμιακά συμβόλαια (forwards), προαγορές - προπωλήσεις (futures), δικαιώματα ανταλλαγής (swaps).

3.2.4.1 Υποχρεώσεις και Ίδια Κεφάλαια

Ο εκδότης ενός χρηματοοικονομικού μέσου πρέπει να ταξινομεί το μέσο ή τα συστατικά του μέρη, κατά την αρχική αναγνώρισή του, είτε ως χρηματοοικονομική υποχρέωση είτε ως συμμετοχικό τίτλο (Ίδια Κεφάλαια), με βάση την ουσία της σύμβασης και τους ορισμούς των Προτύπων για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και τους συμμετοχικούς τίτλους.

Για την κατάταξη στον Ισολογισμό του εκδότη ενός χρηματοοικονομικού μέσου προέχει η ουσία και οι όροι εκπλήρωσης του μέσου από τον τύπο – νομική μορφή της κάθε σύμβασης, γιατί δε συμπίπτουν σε κάθε περίπτωση (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο). Ορισμένα μέσα, για παράδειγμα, έχουν το νομικό τύπο του συμμετοχικού τίτλου, αλλά στην ουσία τους είναι υποχρεώσεις, ενώ άλλα μπορεί να συνδυάζουν χαρακτηριστικά, που σχετίζονται με συμμετοχικούς τίτλους και με χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

Το βασικό κριτήριο διαχωρισμού μεταξύ χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και συμμετοχικού τίτλου, είναι η ύπαρξη συμβατικής υποχρέωσης μεταβίβασης μετρητών ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων από το ένα μέρος στο άλλο ή η ύπαρξη συμβατικής υποχρέωσης να ανταλλαχθεί το χρηματοπιστωτικό μέσο με χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις με άλλη επιχείρηση, με όρους που είναι πιθανόν δυσμενείς για τον εκδότη.

Παραδείγματα χρηματοοικονομικών μέσων:

- Προνομιούχες μετοχές, που υποχρεώνουν τον εκδότη σε εξαγορά προς ένα καθορισμένο ή μεταβλητό ποσό, σε μία καθορισμένη ή μεταβαλλόμενη

ημερομηνία, αποτελούν μία χρηματοοικονομική υποχρέωση και κατατάσσονται στα χρηματοοικονομικά στοιχεία Παθητικού. Ο ίδιος χειρισμός επιβάλλεται ακόμη και όταν η προνομιούχος μετοχή δεν προβλέπει ρητά τέτοια συμβατική υποχρέωση, αλλά προκύπτει έμμεσα από τους όρους και τις προϋποθέσεις που εμπεριέχει.

Για παράδειγμα, μία προνομιούχος μετοχή, η οποία δε θέτει υποχρέωση εξαγοράς της από τον εκδότη ή δικαίωμα προαιρεσεως του κατόχου για επιστροφή της, μπορεί να έχει ένα συμβατικό όρο για αυξανόμενο μέρος, έτσι ώστε η μερισματική απόδοση για τον κάτοχό του προβλέπεται να είναι τόσο υψηλή, ώστε ο εκδότης εξαναγκάζεται, από οικονομικής άποψης, να εξοφλήσει τη μετοχή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η κατάταξη ως χρηματοοικονομική υποχρέωση είναι περισσότερο κατάλληλη, διότι ο εκδότης έχει μικρή ή σχεδόν καμία ευχέρεια να αποφύγει την εξόφληση του χρηματοπιστωτικού μέσου. Με τον ίδιο τρόπο, όταν ένα χρηματοοικονομικό μέσο, με τη μορφή μετοχής, παρέχει στον κάτοχό του το δικαίωμα να ζητήσει εξόφληση, υπό την αίρεση της επέλευσης ενός μελλοντικού γεγονότος, που είναι ιδιαίτερα πιθανό να επέλθει, το μέσο κατατάσσεται στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

- Ένα χρηματοοικονομικό μέσο, που πρόκειται να διακανονιστεί με μεταβλητό αριθμό μετοχών της εκδότριας επιχείρησης, αποτελεί μία χρηματοοικονομική υποχρέωση, ενώ ένα χρηματοοικονομικό μέσο, που θα διακανονιστεί με συγκεκριμένο αριθμό μετοχών, αποτελεί έναν συμμετοχικό τίτλο. Συνεπώς, μία σύμβαση, που απαιτεί την παράδοση μετοχών της εκδότριας, που να έχουν συγκεκριμένη αξία, η οποία υπολογίζεται, με βάση την τιμή ενός δείκτη (π.χ. παράδοση μετοχών η αξία των οποίων ισούται με 200 κιλά χρυσό), αποτελεί μία χρηματοοικονομική υποχρέωση. Αντίστοιχα, μία σύμβαση, που δίνει στον κάτοχό της το δικαίωμα να αγοράσει συγκεκριμένο αριθμό μετοχών σε συγκεκριμένη τιμή, αποτελεί έναν συμμετοχικό τίτλο.

Σε περίπτωση που ένα χρηματοοικονομικό μέσο δίνει σε ένα από τα δύο μέρη το δικαίωμα να επιλέξει τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει ο διακανονισμός, τότε αποτελεί χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού ή χρηματοοικονομική υποχρέωση, εκτός αν όλες οι επιλογές διακανονισμού αφορούν σε τακτοποίηση με συμμετοχικό τίτλο (Grant Thornton 2004β).

Σε περίπτωση που τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αφορούν στον τρόπο διακανονισμού ενός χρηματοοικονομικού μέσου εξαρτώνται από την πραγματοποίηση ή όχι αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων ή από το αποτέλεσμα αβέβαιων καταστάσεων, πέρα από τον έλεγχο του εκδότη ή του κατόχου του, σύμφωνα με τη Διερμηνεία 5 της I.A.S.C., που τέθηκε σε ισχύ από την 1^η/06/1998, το χρηματοοικονομικό μέσο πρέπει να κατατάσσεται ως υποχρέωση, εκτός αν η δυνατότητα του εκδότη να διακανονίσει με μετρητά ή άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού είναι πολύ μακρινή στο χρόνο, οπότε τα αβέβαια γεγονότα διακανονισμού πρέπει να αγνοηθούν και να ταξινομηθεί το μέσο ως καθαρή θέση.

Επίσης, σύμφωνα με τη Διερμηνεία 16 της I.A.S.C., που τέθηκε σε ισχύ από την 1^η/07/1999, οι ίδιες μετοχές που κατέχονται από μία επιχείρηση πρέπει να παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις ως μεταβολή των Ιδίων Κεφαλαίων και να απεικονίζονται στον Ισολογισμό ως μείωση αυτών. Τα αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες), που σχετίζονται με συναλλαγές ιδίων μετοχών, όπως η έκδοση, πώληση ή ακύρωσή τους, δεν πρέπει να καταχωρούνται στην Κ.Α.Χ., αλλά να παρουσιάζονται ως μεταβολή των Ιδίων Κεφαλαίων.

Τέλος, σύμφωνα με τη Διερμηνεία 17 της I.A.S.C., που τέθηκε σε ισχύ από την 30^η/01/2000, οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα, που κατατάσσονται ως συμμετοχικοί τίτλοι (δαπάνες συναλλαγών καθαρής θέσης), πρέπει να καταχωρούνται μειωτικά της καθαρής θέσης (του προϊόντος της έκδοσης - καθαρό από φόρους). Ως τέτοιες δαπάνες θεωρούνται αυτές που αφορούν στην έκδοση ή απόκτηση συμμετοχικών τίτλων της ίδιας της επιχείρησης, όπως δαπάνες δημοσιεύσεων, καταχώρησης στο μητρώο εταιριών, αμοιβές συμβούλων, νομικές αμοιβές, έξοδα εκτύπωσης ενημερωτικών δελτίων, δαπάνες για φόρους, χαρτόσημα, κ.τλ. Αφορούν σε έξοδα άμεσα αποδοτέα στον εκδιδόμενο συμμετοχικό τίτλο, που θα είχαν αποφευχθεί, αν η σχετική συναλλαγή δεν πραγματοποιούνταν.

Οι δαπάνες, τέλος, μίας συναλλαγής καθαρής θέσης που απέτυχε, πρέπει να καταχωρούνται στα έξοδα – μεταφορά στα αποτελέσματα της χρήσης.

3.2.4.2 Σύνθετα χρηματοπιστωτικά μέσα

Ο εκδότης ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, το οποίο συντίθεται μερικώς από χρηματοοικονομική υποχρέωση και μερικώς από συμμετοχικό τίτλο, πρέπει να κατατάσσει στον Ισολογισμό, ξεχωριστά, τα στοιχεία της υποχρέωσης και του συμμετοχικού τίτλου. Τα χρηματοοικονομικά μέσα με αυτά τα χαρακτηριστικά ονομάζονται σύνθετα (compound financial instruments) (Grant Thornton 2004β).

Παράδειγμα ενός τέτοιου μέσου είναι ένα μετατρέψιμο ομόλογο, που εκδίδεται από μία επιχείρηση και το οποίο παρέχει στον κάτοχό του το δικαίωμα να το ανταλλάξει είτε με καθορισμένο αριθμό μετοχών της επιχείρησης είτε με μετρητά. Το εν λόγω μέσο συμπεριλαμβάνει δύο συστατικά στοιχεία: δημιουργεί μία βασική χρηματοοικονομική υποχρέωση του εκδότη (μία συμβατική δέσμευση να καταβάλλει μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία) και επιπλέον περιλαμβάνει και ένα συμμετοχικό τίτλο (δίνει στον κάτοχό του ένα δικαίωμα προαίρεσης να το μετατρέψει, εντός ενός καθορισμένου χρονικού διαστήματος, σε τίτλο συμμετοχής (κοινές μετοχές) του εκδότη).

Η κατάταξη των συστατικών μερών ενός μετατρέψιμου μέσου και ο διαχωρισμός του σε αυτό που αφορά σε υποχρέωση και σε αυτό που αφορά στα Ίδια Κεφάλαια, γίνεται κατά την έκδοσή του και δε μεταβάλλεται διαχρονικά, ανάλογα με την πιθανότητα άσκησης του ενσωματωμένου δικαιώματος μετατροπής, ανεξάρτητα από το αν οι οικονομικές συνθήκες οδηγούν στο λογικό συμπέρασμα ότι η άσκησης του είναι συμφέρουσα για τον κάτοχό του.

Το πρόβλημα που προκύπτει με τέτοια μέσα είναι ο τρόπος με τον οποίο θα καθοριστεί η υποχρέωση, καθώς και ο καθορισμός του ποσού που θα θεωρηθεί χρηματοοικονομικό κόστος και θα επιβαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης (Grant Thornton 2004β).

Τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για την έκδοση ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου, πρέπει να κατανέμονται σε αυτά που αφορούν στην υποχρέωση (και μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσης) και σε αυτά που αφορούν στο συμμετοχικό τίτλο (και μεταφέρονται στα Ίδια Κεφάλαια,

μειώνοντας το προϊόν της έκδοσης). Ο χειρισμός αυτός δεν ισχύει για την περίπτωση συμμετοχικών τίτλων που αφορούν στην εξαγορά επιχείρησης.

Τα χρηματοοικονομικά έξοδα που προκύπτουν, επομένως, από αυτά τα μέσα, θα πρέπει να αναγνωριστούν στα αποτελέσματα χρήσης με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ομοιόμορφη κατανομή στις χρήσεις που αφορούν. Αυτό γίνεται με τη χρησιμοποίηση του πραγματικού επιτοκίου του χρηματοοικονομικού μέσου (Δ.Λ.Π. 39).

Το Πρότυπο, δεν ασχολείται με την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού και των τίτλων συμμετοχής. Επομένως, δεν περιγράφει κάποια ειδική μέθοδο για τον προσδιορισμό μίας λογιστικής αξίας της υποχρέωσης και της συμμετοχής στο κεφάλαιο, που περιλαμβάνονται σε ένα σύνθετο μέσο.

Μία μέθοδος προσέγγισης, είναι να ληφθεί ως αξία του συνθετικού στοιχείου με τις περισσότερες δυσκολίες αποτίμησης (συνήθως του συμμετοχικού τίτλου) η υπολειμματική αξία που απομένει, αν από τη συνολική αξία του σύνθετου μέσου αφαιρεθεί η αξία του ευκολότερα μετρήσιμου συνθετικού στοιχείου (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο).

Για παράδειγμα, ο εκδότης ενός ομολογιακού δανείου μετατρέψιμου σε κοινές μετοχές, προσδιορίζει πρωτίστως τη λογιστική αξία της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, προεξοφλώντας τις μελλοντικές ταμιακές ροές για τόκο και κεφάλαιο με το ισχύον επιτόκιο της αγοράς για όμοια υποχρέωση, η οποία δε συνοδεύεται από τίτλο συμμετοχής. Αφαιρώντας από τη συνολική αξία του σύνθετου μέσου τη λογιστική αξία της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, προσδιορίζεται η λογιστική αξία του συμμετοχικού τίτλου.

Άλλη μέθοδος προσέγγισης, είναι η αποτίμηση των δύο συνθετικών μερών ξεχωριστά, με κάποια προσαρμογή, στο βαθμό που απαιτείται, ώστε το άθροισμά τους να ισούται με τη συνολική αξία του σύνθετου μέσου.

Για παράδειγμα, ο εκδότης καθορίζει την αξία του δικαιώματος μετατροπής είτε ανατρέχοντας στην εύλογη (πραγματική) αξία ενός ομοίου δικαιώματος, αν υπάρχει, είτε χρησιμοποιώντας κάποια από τις μεθόδους αποτίμησης αποθεμάτων (όπως, το μοντέλο αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης των Black – Scholes). Στη συνέχεια, η αξία που προσδιορίζεται για κάθε συνθετικό

μέρος, προσαρμόζεται αναλογικά, ώστε το άθροισμα των αξιών των μερών να ισούται με τη συνολική αξία κτήσεως του μετατρέψιμου ομολόγου.

Ακολουθούν παρακάτω (στην παρουσίαση του Δ.Λ.Π. 39) σχετικά παραδείγματα αποτίμησης – διαχωρισμού σύνθετων μέσων.

3.2.4.3 Παρουσίαση κερδών, ζημιών, τόκων, μερισμάτων στην Κ.Α.Χ. ή στα Ίδια Κεφάλαια

Η κατάταξη που έχει ένα χρηματοπιστωτικό μέσο στον Ισολογισμό καθορίζει αν οι σχετικοί με αυτό τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημίες θα απεικονιστούν στην Κ.Α.Χ. ως έσοδο ή έξοδο ή αν θα απεικονιστούν ως μεταβολή των Ιδίων Κεφαλαίων. Στην περίπτωση που το μέσο έχει χαρακτηριστεί ως απαίτηση ή υποχρέωση, τότε κάθε κέρδος ή ζημία που σχετίζεται με αυτό, θα αναγνωρίζεται απευθείας στα αποτελέσματα της χρήσης, κατά την οποία προέκυψε. Στην περίπτωση, αντίθετα, που το χρηματοοικονομικό μέσο έχει χαρακτηριστεί ως συμμετοχικός τίτλος, τότε τα αντίστοιχα ποσά θα αναγνωρίζονται στα Ίδια Κεφάλαια. Οι επιδράσεις αυτές μεταφέρονται καθαρές από κάθε επίδραση των φόρων (Grant Thornton 2004β).

Η ορθή κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού μέσου ή ενός συνθετικού μέρους του σε υποχρέωση ή συμμετοχικό τίτλο έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς οι τόκοι, τα μερίσματα, τα κέρδη ή οι ζημίες που σχετίζονται με αυτό, στην πρώτη περίπτωση μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσης (υποχρέωση), ενώ στην άλλη μεταφέρονται στα Ίδια Κεφάλαια (συμμετοχικός τίτλος).

Παράδειγμα

Μία επιχείρηση εκδίδει την 01/01/2005 ομολογιακό δάνειο, ονομαστικής αξίας 3.000.000 €, με επιτόκιο 3% και στην τιμή των 2.640.000 €. Τα έξοδα της έκδοσης ανήλθαν σε ποσό 10.000 € και το δάνειο θα αποπληρωθεί την 31/12/2008. Το πραγματικό επιτόκιο προσδιορίστηκε σε 7,7655%. Να προσδιοριστεί η αξία, με την οποία θα εμφανιστεί το δάνειο στον Ισολογισμό, οι τόκοι - έξοδα που αφορούν στην έκδοσή του και ο τρόπος μερισμού αυτών στις διάφορες χρήσεις.

Τα χρηματοοικονομικά έξοδα ανέρχονται σε 640.000 € και υπολογίζονται ως εξής:

Χρήση	Αξία δανείου στην αρχή κάθε χρήσης	Τόκοι - έξοδα	Πληρωμή τόκων και χρεολυσίων	Υπόλοιπο δανείου στο τέλος κάθε χρήσης
1 ^η	2.630.000 (2.640.000 - 10.000)	204.232,95 (2.630.000*7,7655%)	90.000 (3.000.000 * 3%)	2.744.232,95 (2.630.000 + 204.232,95 - 90.000)
2 ^η	2.744.232,95	213.103,71 (2.744.232,95*7,7655%)	90.000 (3.000.000 * 3%)	2.867.336,66 (2.744.232,95 + 213.103,71 - 90.000)
3 ^η	2.867.336,66	222.663,34 (2.867.336,66*7,7655%)	3.090.000 (90.000 + 3.000.000)	0
Σύνολο		640.000		

3.2.4.4 Απόκτηση ιδίων μετοχών

Στην περίπτωση που μία επιχείρηση αποκτά ίδιες μετοχές, αυτές δεν αποτελούν στοιχείο του Ενεργητικού, αλλά αφαιρούνται από τα Ίδια Κεφάλαιά της, ως μία μείωση της καθαρής της θέσης (Grant Thornton 2004β). Επιπλέον, κανένα κέρδος ή ζημία δεν πρέπει να αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα κατά την απόκτηση, πώληση ή ακύρωση αυτών των μετοχών, είτε η απόκτηση γίνεται από την ίδια την επιχείρηση είτε από άλλο μέρος του ενοποποιημένου ομίλου στον οποίο ανήκει. Τα ποσά που πληρώνονται ή εισπράττονται από συναλλαγές αυτής της μορφής, αναγνωρίζονται, απευθείας, στα Ίδια Κεφάλαια

της επιχείρησης και παρουσιάζονται διακεκριμένα στον Ισολογισμό ή γνωστοποιούνται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις.

3.2.4.5 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων Ενεργητικού και Παθητικού

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού πρέπει να συμψηφίζονται και να εμφανίζεται στον Ισολογισμό το καθαρό ποσό, όταν συντρέχουν δύο απαραίτητες προϋποθέσεις:

- Η επιχείρηση έχει το νομικό δικαίωμα να συμψηφίσει τα καταχωρημένα ποσά και
- Έχει πρόθεση είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου (τακτοποίηση της απαίτησης και της υποχρέωσης σε συμψηφισμένη βάση) είτε να εισπράξει την απαίτηση και να εξοφλήσει την υποχρέωση ταυτόχρονα (Grant Thornton 2004β & Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο).

Το Πρότυπο απαιτεί η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων να γίνεται σε συμψηφισμένη βάση, όταν αυτό αντανakλά τις μελλοντικές ταμιακές ροές της επιχείρησης, από την τακτοποίηση των σχετικών μέσων, δηλαδή, όταν η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να πληρώσει ή να εισπράξει ένα καθαρό ποσό και έχει την πρόθεση να το κάνει, τότε είναι σωστός ο συμψηφισμός, διαφορετικά, τα χρηματοοικονομικά μέσα πρέπει να παρουσιάζονται ξεχωριστά.

Ο συμψηφισμός των χρηματοπιστωτικών μέσων διαφέρει από τη διαγραφή τους, καθώς, με την τελευταία, ένα χρηματοοικονομικό μέσο παύει να εμφανίζεται στον Ισολογισμό και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα της χρήσης ένα κέρδος ή μια ζημία, ενώ ο συμψηφισμός δε δημιουργεί αποτέλεσμα.

Μία επιχείρηση, που διενεργεί έναν αριθμό συναλλαγών χρηματοοικονομικών μέσων με έναν αντισυμβαλλόμενο, μπορεί να συνάψει μαζί του μία «γενική συμφωνία – γενικό διακανονισμό συμψηφισμού» (master netting arrangement). Συνήθως, οι διακανονισμοί αυτοί συνάπτονται από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, σε περιπτώσεις δημιουργίας πολλαπλών συμβάσεων, για

διαφορετικά χρηματοπιστωτικά μέσα, με ένα πρόσωπο (φυσικό ή νομικό), με τέτοιο τρόπο ώστε, αν το συγκεκριμένο πρόσωπο αθετήσει τις υποχρεώσεις του ως προς ένα από αυτά τα μέσα, το ίδρυμα να έχει δικαίωμα συμψηφισμού και των υπολοίπων μέσων. Με τον παραπάνω τρόπο, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί επιτυγχάνουν κάλυψη από ενδεχόμενες ζημίες, λόγω πτωχεύσεων ή άλλων γεγονότων, που καθιστούν το ένα από τα δύο μέρη σε αδυναμία να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του.

Προϋπόθεση για να παρέχει η γενική συμφωνία συμψηφισμού τη δυνατότητα συμψηφισμού είναι να ικανοποιούνται τα δύο κριτήρια που θέσαμε στην αρχή της συγκεκριμένης ενότητας.

3.2.4.6 Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα

Παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή κάποιο άλλο συμβόλαιο με τα εξής χαρακτηριστικά:

- Έχει μία ονομαστική αξία, η οποία μπορεί να είναι ένα χρηματικό ποσό νομίσματος, ένας αριθμός μετοχών ή ένας αριθμός μονάδων βάρους ή όγκου ή άλλης μονάδας, που καθορίζεται στο συμβόλαιο. Η αξία αυτή μεταβάλλεται σε συνάρτηση με τη μεταβολή προς ένα καθορισμένο επιτόκιο ή την αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, την τιμή εμπορεύματος, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, το δείκτη τιμών καταναλωτή, τους αριθμοδείκτες, μία πιστωτική διαβάθμιση ή τη μεταβολή κάποιας άλλης μεταβλητής (μερικές φορές καλούμενη το «υποκείμενο»).
- Δεν απαιτεί αρχική καθαρή επένδυση ή η αρχική επένδυση που απαιτείται είναι μικρότερη (ελάχιστη) από αυτή που θα απαιτούνταν για άλλου τύπου συμβόλαια, με παρόμοια ανταπόκριση σε μεταβολές των συνθηκών της αγοράς (για παράδειγμα το τίμημα (premium), όπως θα δούμε παρακάτω, ενός συμβολαίου δικαιώματος προαίρεσης (option), είναι ουσιαστικά μικρότερο από την επένδυση που θα χρειαζόταν για την απόκτηση του χρηματοοικονομικού μέσου, με το οποίο σχετίζεται το δικαίωμα προαίρεσης).
- Εκπληρώνεται – διακανονίζεται σε μελλοντική ημερομηνία.

Τα παράγωγα μπορεί να διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά, όπως το Χρηματιστήριο Παραγώγων (χρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα), ή να δημιουργούνται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, για την εξυπηρέτηση αναγκών των πελατών τους (εξωχρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα). Τα παράγωγα προϊόντα λειτουργούν είτε ως επενδυτικά εργαλεία είτε ως μέσα αντιστάθμισης κινδύνων.

Κατά την έναρξη της σύμβασης ενός παραγώγου χρηματοπιστωτικού μέσου, το ένα μέρος αποκτά το δικαίωμα να ανταλλάξει με ένα άλλο μέρος χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, με όρους δυνητικά ευνοϊκούς, ή τη συμβατική υποχρέωση, με όρους δυνητικά δυσμενείς. Εξαιτίας των μεταβολών των τιμών σε οργανωμένες αγορές και επειδή οι όροι του παραγώγου συμφωνούνται κατά την έναρξή του, αυτοί, στο τέλος, μπορεί να καταστούν είτε ευνοϊκοί είτε δυσμενείς.

Τυπικά παραδείγματα παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων αποτελούν:

- Οι προθεσμιακές χρηματοοικονομικές συμβάσεις – μελλοντικά και προθεσμιακά συμβόλαια (Futures & Forwards)
- Τα προθεσμιακά συμβόλαια επιτοκίου (FRA's)
- Οι συμβάσεις ανταλλαγής (swaps) επιτοκίων, συναλλάγματος, μετοχών
- Τα συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης (options).

Παραδείγματα

α) Μία επιχείρηση αγοράζει μία σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίου, σε ποσό 3.000 € (interest rate swap), βάσει του οποίου, πληρώνει σε σταθερό επιτόκιο 4,5% και εισπράττει στο τρίμηνο EURIBOR πλέον 0,25%.

Με αυτά τα δεδομένα, ο υποκείμενος δείκτης είναι το τρίμηνο EURIBOR, ενώ το τεκμαρτό ποσό είναι το ποσό των 3.000 €, βάσει του οποίου, προκύπτει το πραγματικό ποσό πληρωμής. Αν σε τρεις μήνες το EURIBOR + 0,25 είναι μεγαλύτερο του 4,5%, τότε θα εισπράξει τη διαφορά επί της τεκμαρτής αξίας, ενώ, σε αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει να την καταβάλλει.

β) Η ίδια επιχείρηση έχει ένα συμβόλαιο future, για την αγορά 200 μετοχών μίας επιχείρησης, μετά από τρεις μήνες, στην τιμή των 5 €.

Εδώ, δεν προσδιορίζεται ένα τεκμαρτό ποσό, αλλά, με βάση τους όρους του συμβολαίου, έχει καθοριστεί συγκεκριμένη πληρωμή, ποσού 1000 €.

Η παρουσίαση (ανάλυση – αποτίμηση) των παραγώγων θα γίνει κατά την παρουσίαση του Δ.Λ.Π. 39.

3.2.5 Γνωστοποιήσεις

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα, που πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις μίας επιχείρησης.

Οι γνωστοποιήσεις αυτές έχουν σκοπό να δώσουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων τη δυνατότητα να κατανοούν πληρέστερα τη σημασία των χρηματοοικονομικών μέσων που χρησιμοποιεί η επιχείρηση ως προς:

- Την οικονομική θέση
- Την απόδοση
- Την εκτίμηση του ποσού, του χρόνου και της βεβαιότητας πραγματοποίησης των μελλοντικών ταμιακών ροών που σχετίζονται με αυτά.

3.2.5.1 Γνωστοποιήσεις αναφορικά με τους κινδύνους των χρηματοοικονομικών μέσων

Οι επιχειρήσεις, εκτός από τις ειδικές πληροφορίες για τα υπόλοιπα ή για συναλλαγές συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών μέσων, πρέπει να παρέχουν και πληροφορίες για την έκταση χρήσης τέτοιων μέσων, τους συνυφασμένους κινδύνους και τους επιχειρηματικούς σκοπούς, που αυτά εξυπηρετούν.

Οι γνωστοποιήσεις αυτές, οι οποίες αναλύονται περαιτέρω και κατά την παρουσίαση του Δ.Λ.Π. 39, βοηθούν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν την έκταση των κινδύνων, στους οποίους είναι εκτεθειμένη η επιχείρηση, όπως επίσης και την πολιτική της ως προς τη διαχείριση αυτών των κινδύνων (πολιτικές μεταφοράς των κινδύνων

σε τρίτα μέρη, μέσω των τεχνικών αντιστάθμισης - αποφυγή συγκέντρωσης κινδύνων, όροι λήψης εγγυήσεων για κάλυψη πιστωτικών κινδύνων).

Οι συναλλαγές της επιχείρησης σε χρηματοοικονομικά μέσα μπορεί να συνεπάγονται την ανάληψη ή τη μεταβίβαση σε άλλο μέρος οικονομικών κινδύνων, οι οποίοι αναλύονται ως εξής:

- Κίνδυνος τιμής (Price risk) – αυτός ο κίνδυνος πηγάζει από τυχόν αρνητικές μεταβολές στις τιμές ξένου συναλλάγματος, των επιτοκίων ή της τρέχουσας τιμής μετοχών. Υπάρχουν τρία είδη κινδύνου τιμής:
 - Συναλλαγματικός κίνδυνος (Currency risk), που είναι ο κίνδυνος διακύμανσης της τιμής ενός χρηματοοικονομικού μέσου, λόγω μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Αυτός ο κίνδυνος προκύπτει όταν υπάρχει καθαρή θέση (Ενεργητικό ή Παθητικό) σε ένα ή περισσότερα ξένα νομίσματα ή από επενδύσεις σε εταιρίες και υποκαταστήματα που διεξάγουν εργασίες στο εξωτερικό. Ο τελευταίος αυτός κίνδυνος καλύπτεται με την τήρηση ισοπόσων υποχρεώσεων στο ίδιο νόμισμα με την επένδυση.
 - Κίνδυνος επιτοκίου (Interest rate risk), που είναι ο κίνδυνος διακύμανσης της τιμής ενός χρηματοοικονομικού μέσου, λόγω μεταβολών των επιτοκίων της αγοράς.
 - Κίνδυνος αγοράς (Market risk), που είναι ο κίνδυνος διακύμανσης της τιμής ενός χρηματοοικονομικού μέσου, λόγω μεταβολών στις τιμές που ισχύουν στην αγορά, είτε αυτές οι μεταβολές προκαλούνται από παράγοντες ειδικούς προς το συγκεκριμένο αξιόγραφο ή τον εκδότη του είτε από παράγοντες που επηρεάζουν όλα τα εμπορεύσιμα αξιόγραφα.

Ο κίνδυνος τιμής αναφέρεται τόσο στην πιθανότητα ζημιών όσο και στην πιθανότητα κερδών.

- Πιστωτικός κίνδυνος (Credit risk) – είναι ο κίνδυνος το ένα από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη ενός χρηματοοικονομικού μέσου να βρεθεί σε αδυναμία εκπλήρωσης μίας συμβατικής υποχρέωσής του (όπως, αποπληρωμή δανείων ή άλλων χορηγήσεων), με συνέπεια το άλλο μέρος να υποστεί ζημία.

- Κίνδυνος ρευστότητας – κίνδυνος χρηματοδότησης (Liquidity risk), που είναι ο κίνδυνος έλλειψης κεφαλαίων, για την εκπλήρωση υποχρεώσεων, που προέρχονται από χρηματοοικονομικά μέσα. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να προκύψει και λόγω αδυναμίας άμεσης πώλησης ενός περιουσιακού στοιχείου σε τιμή κοντά στην πραγματική του αξία.
- Κίνδυνος ταμιακών ροών (Cash flow risk), που είναι ο κίνδυνος διακύμανσης των ποσών των μελλοντικών ταμιακών ροών ενός νομισματικού χρηματοπιστωτικού μέσου.

Η επιχείρηση πρέπει να αναλύει την εφαρμοζόμενη πολιτική διαχείρισης και τους στόχους της για την αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών κινδύνων, όπως επίσης και τις πολιτικές αντιστάθμισης για κάθε σημαντική μελλοντική συναλλαγή, για την οποία χρησιμοποιεί λογιστική αντιστάθμιση των κινδύνων (Δ.Λ.Π.39).

Κάθε επιχείρηση πρέπει να παρέχει τις ακόλουθες πληροφορίες, για όλες τις κατηγορίες χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (αναγνωρισμένων και μη), όσον αφορά στην έκθεσή τους στους κινδύνους που προέρχονται από τη διακύμανση των επιτοκίων:

- Τον κίνδυνο στον οποίο είναι εκτεθειμένη η επιχείρηση, από τη διακύμανση των επιτοκίων (μελλοντική μεταβολή του ισχύοντος επιπέδου επιτοκίων), καθώς η επίδραση είναι άμεση τόσο στις προσδιορισμένες ταμιακές ροές των συμβάσεων (ο λεγόμενος κίνδυνος ταμιακών ροών) όσο και στην πραγματική αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (ο λεγόμενος κίνδυνος τιμών)
- Τα στοιχεία που αφορούν στις συμβατικές ημερομηνίες λήξης (ή ανατίμησης, αν αυτές προηγούνται), κάτι που δείχνει το χρονικό διάστημα, για το οποίο τα επιτόκια είναι σταθερά
- Τα ποσοστά των επιτοκίων που βρίσκονται σε ισχύ.

Η γνωστοποίηση των παραπάνω πληροφοριών δίνει μία βάση εκτίμησης του κινδύνου επιτοκίου, στον οποίο εκτίθεται μία επιχείρηση και, επομένως, την πιθανότητα πραγματοποίησης κέρδους ή ζημίας. Προκειμένου για

χρηματοοικονομικά μέσα που αναπροσαρμόζονται σε ένα επιτόκιο αγοράς πριν από τη λήξη τους, είναι περισσότερο σημαντικό να είναι γνωστή η περίοδος μέχρι την επόμενη ανατίμηση παρά η περίοδος μέχρι τη λήξη.

Η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί ποια χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις εκτίθενται στον κίνδυνο επιτοκίου που αφορά στις τιμές τους (όπως είναι τα νομισματικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις σταθερού επιτοκίου), ποια στον κίνδυνο επιτοκίου που αφορά στις ταμιακές ροές (όπως είναι τα νομισματικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις μεταβλητού επιτοκίου, που επαναπροσδιορίζεται σε κάθε μεταβολή των επιτοκίων της αγοράς) και ποια στοιχεία δεν εκτίθενται σε κίνδυνο επιτοκίου (όπως είναι ορισμένες επενδύσεις σε μετοχές) (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο).

Όταν οι αναμενόμενες ημερομηνίες ανατίμησης ή λήξης διαφέρουν αρκετά από τις συμβατικές ημερομηνίες, αυτές πρέπει να γνωστοποιούνται. Αν, για παράδειγμα, μία επιχείρηση μπορεί να προβλέψει αξιόπιστα τον αριθμό των ενυπόθηκων δανείων σταθερού επιτοκίου, που θα εξοφληθούν πριν τη λήξη τους, μπορεί να χρησιμοποιήσει τα δεδομένα αυτά ως βάση, για τη διαχείριση του ανοίγματός της στον κίνδυνο επιτοκίου.

Το πραγματικό επιτόκιο ενός χρηματοοικονομικού μέσου είναι η πραγματική του απόδοση, είναι αυτό που δίνει τη λογιστική του αξία, όταν εφαρμόζεται για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας. Προκειμένου να υπολογιστεί η παρούσα αξία, εφαρμόζεται το επιτόκιο στις μελλοντικές ταμιακές εισροές ή εκροές, από την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού μέχρι την επόμενη ημερομηνία ανατίμησης – λήξης, πάνω στην αναμενόμενη λογιστική αξία (κεφάλαιο) κατά την ημερομηνία ανατίμησης – λήξης. Ως επιτόκιο λαμβάνεται, για τα χρηματοοικονομικά μέσα σταθερού επιτοκίου (απεικονίζονται στην αναπόσβεστη αξία τους – Δ.Λ.Π. 39), το ιστορικό επιτόκιο, ενώ για τα χρηματοοικονομικά μέσα μεταβλητού επιτοκίου - απεικονιζόμενα στην πραγματική τους αξία, το τρέχον επιτόκιο της αγοράς.

Το πραγματικό επιτόκιο ορίζεται, μερικές φορές, ως απόδοση μέχρι τη λήξη ή την επόμενη ημερομηνία ανατίμησης και είναι ο εσωτερικός ρυθμός απόδοσης του χρηματοοικονομικού μέσου.

Αυτή η απαίτηση για τη γνωστοποίηση των πραγματικών επιτοκίων, εφαρμόζεται στις ομολογίες, στα χρεωστικά ομόλογα και παρόμοια μέσα, που εμπεριέχουν μελλοντικές πληρωμές και αντανακλούν τη διαχρονική αξία του χρήματος, ενώ δεν εφαρμόζεται σε μη νομισματικά μέσα και παράγωγα, που δεν έχουν προσδιορισμένο πραγματικό επιτόκιο.

Μία επιχείρηση ενδέχεται να έχει κάποιο άνοιγμα σε κίνδυνο επιτοκίου, λόγω της απαλοιφής κάποιων χρηματοοικονομικών στοιχείων από τα βιβλία της (όπως, μία μετατροπή δανείου σε χρεόγραφο), ή λόγω μίας συναλλαγής, όπου κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο δεν καταχωρείται στον Ισολογισμό (όπως, μία δέσμευση χορήγησης δανείου με σταθερό επιτόκιο). Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να γνωστοποιεί τη φύση και έκταση της έκθεσής της στον κίνδυνο. Όταν έχει μετατραπεί ένα δάνειο σε χρεόγραφο, για παράδειγμα, θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες για το αρχικό κεφάλαιο, το επιτόκιο, το χρόνο μέχρι τη λήξη και λοιπούς όρους, που προκαλούν έκθεση στον κίνδυνο επιτοκίου.

Οι γνωστοποιήσεις για τον κίνδυνο επιτοκίου μπορούν να παρουσιαστούν είτε σε περιγραφική μορφή είτε με χρήση πινάκων είτε με συνδυασμό και των δύο τρόπων, ανάλογα με τη φύση δραστηριοποίησης. Μία επιχείρηση που κατέχει ένα σημαντικό αριθμό χρηματοοικονομικών μέσων, τα οποία εκτίθενται σε κίνδυνο επιτοκίου, μπορεί να χρησιμοποιήσει μία από τις παρακάτω μεθόδους παρουσίασης:

Παρουσίαση των λογιστικών αξιών των μέσων που εκτίθενται σε κίνδυνο τιμής επιτοκίου με τη μορφή πίνακα, ομαδοποιημένες κατά τις συμβατικές ημερομηνίες λήξης ή τις ημερομηνίες ανατίμησης του επιτοκίου:

- Μέσα σε ένα χρόνο από την ημερομηνία Ισολογισμού
- Σε περισσότερο από ένα χρόνο και λιγότερο από πέντε χρόνια από την ημερομηνία Ισολογισμού
- Σε πέντε ή και περισσότερα χρόνια από την ημερομηνία Ισολογισμού.

Μία Τράπεζα, καλό είναι να γνωστοποιεί την έκθεσή της στον κίνδυνο τιμής επιτοκίου με περισσότερες λεπτομέρειες, δεδομένου ότι η απόδοσή της επηρεάζεται ουσιωδώς από τον εν λόγω κίνδυνο. Η παραπάνω παρουσίαση των λογιστικών αξιών μετατρέπεται ως εξής:

- ü Μέσα σε ένα μήνα από την ημερομηνία Ισολογισμού
- ü Σε περισσότερο από ένα και λιγότερο από τρεις μήνες από την ημερομηνία Ισολογισμού
- ü Σε περισσότερο από τρεις μήνες και λιγότερο από ένα χρόνο από την ημερομηνία Ισολογισμού (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο).

Με παρόμοιο τρόπο, μπορεί να γνωστοποιηθεί η έκθεση στον κίνδυνο επιτοκίου των ταμιακών ροών, με τη χρήση ενός πίνακα, που περιέχει τις συγκεντρωτικές λογιστικές αξίες ομάδων χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού κυμαινομένου επιτοκίου, διαφόρων μελλοντικών λήξεων.

Τέλος, η επιχείρηση μπορεί να δείξει την ευαισθησία της στα επιτόκια, δηλαδή τι επίδραση θα έχει μία υποθετική μεταβολή του ισχύοντος επιπέδου επιτοκίων της αγοράς, κατά, έστω, 1%, την ημερομηνία Ισολογισμού, στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών της μέσων, τα μελλοντικά της κέρδη και τις ταμιακές ροές της. Η επίδραση αυτή αφορά σε μεταβολή των εσόδων και εξόδων από τόκους των χρηματοοικονομικών μέσων μεταβλητού επιτοκίου, όπως επίσης και στα κέρδη / ζημίες που προκύπτουν από μεταβολές στην πραγματική αξία των χρηματοοικονομικών μέσων σταθερού επιτοκίου.

Επίσης, πρέπει να παρέχει τις ακόλουθες πληροφορίες, για όλες τις κατηγορίες χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (αναγνωρισμένων και μη), όσον αφορά στην έκθεσή της στους κινδύνους της πιστωτικής της πολιτικής (πιστωτικός κίνδυνος):

- Το μέγιστο πιθανό πιστωτικό κίνδυνο, στον οποίο είναι εκτεθειμένη, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, χωρίς να ληφθεί υπόψη η πραγματική αξία οποιωνδήποτε εμπραγμάτων εγγυήσεων, σε περίπτωση που τα αντισυμβαλλόμενα μέρη αθετήσουν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, που απορρέουν από τα χρηματοπιστωτικά μέσα (καταχωρημένα και μη). Αυτό πρέπει να γίνεται, έτσι ώστε να παρέχεται στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ένα ομοιόμορφο μέτρο, για τον προσδιορισμό του ύψους του ποσού που είναι εκτεθειμένο σε πιστωτικό κίνδυνο, καθώς και να λαμβάνεται υπόψη ότι υπάρχει πιθανότητα να διαφέρει η μέγιστη έκθεση σε ζημία από τη λογιστική αξία ενός καταχωρημένου

χρηματοοικονομικού στοιχείου του Ενεργητικού (όσον αφορά στα καταχωρημένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού, που εκτίθενται σε πιστωτικό κίνδυνο, η λογιστική τους αξία, μειωμένη με τις σχηματισμένες προβλέψεις για ζημία, αντιπροσωπεύει το ποσό που είναι εκτεθειμένο στον κίνδυνο) ή από την πραγματική αξία ενός μη καταχωρημένου χρηματοοικονομικού στοιχείου του Ενεργητικού.

- Σημαντικές συγκεντρώσεις κινδύνων πιστωτικής πολιτικής, δηλαδή κινδύνων που έχουν συλλογική μορφή και προέρχονται από συγκεκριμένο επιχειρηματικό κλάδο δραστηριοποίησης. Συγκεντρώσεις πιστωτικών κινδύνων μπορεί να προκύψουν από ανοίγματα προς ένα μοναδικό χρεώστη ή ομάδες χρεωστών με παρεμφερή χαρακτηριστικά, με τρόπο ώστε η δυνατότητά τους να αντεπεξέρχονται στις υποχρεώσεις τους επηρεάζεται με όμοιο τρόπο από μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς (οικονομικές ή άλλες), από δραστηριοποίηση σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς και γεωγραφικούς τομείς, ή από το επίπεδο πιστοληπτικής αξιοπιστίας και φερεγγυότητας των οφειλετών. Η πληροφόρηση για τις συγκεντρώσεις πιστωτικού κινδύνου πρέπει να περιέχει μία περιγραφή του ομοίου χαρακτηριστικού, που προσδιορίζει κάθε συγκέντρωση και καθορισμό του ύψους της μέγιστης έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο, από τα στοιχεία που χαρακτηρίζονται από το παραπάνω κοινό χαρακτηριστικό.

Η παροχή πληροφόρησης για τον πιστωτικό κίνδυνο βοηθάει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να εκτιμήσουν την επίδραση που μπορεί να έχει η αδυναμία των αντισυμβαλλομένων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους στις μελλοντικές ταμιακές εισροές από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, που κατέχει κατά την ημερομηνία Ισολογισμού. Τέτοιου είδους αδυναμίες προκαλούν ζημίες, που καταχωρούνται στην Κ.Α.Χ.

Η παροχή εγγύησης προς τρίτο εκθέτει τον εγγυητή σε πιστωτικό κίνδυνο και πρέπει να περιλαμβάνεται στις γνωστοποιήσεις.

Επιπλέον, όταν τα χρηματοοικονομικά μέσα που κατέχει ή έχει εκδώσει μία επιχείρηση δημιουργούν τους παραπάνω κινδύνους, θα πρέπει να γνωστοποιούνται οι εξής όροι και προϋποθέσεις:

- Το κεφάλαιο, κύριο, ονομαστικό, δηλωμένο ή άλλο ανάλογο (τεκμαρτό ποσό), βάσει του οποίου, θα γίνουν μελλοντικές πληρωμές ορισμένων παραγώγων (π.χ. συμβόλαια ανταλλαγής επιτοκίων)
- Η ημερομηνία ωρίμανσης-εκπνοής, λήξης ή άσκησης
- Τα δικαιώματα για πρόωρη εξόφληση, που έχει κάθε ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης και της ημερομηνίας άσκησης τέτοιου δικαιώματος και της τιμής ή του εύρους τιμών εξάσκησης
- Τα δικαιώματα που έχει κάθε ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη να μετατρέψει ένα μέσο ή να το ανταλλάξει με ένα άλλο μέσο ή με ένα περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, συμπεριλαμβανομένης και της περιόδου ή ημερομηνίας που μπορεί να ασκηθεί το δικαίωμα και της σχέσης μετατροπής ή ανταλλαγής
- Το ποσό και το χρονικό ορίζοντα των προγραμματισμένων μελλοντικών ροών (εισπράξεων ή πληρωμών) του αρχικού ποσού του χρηματοοικονομικού μέσου και τις περιοδικές εξοφλητικές δόσεις ή τοκοχρεωλύσια
- Το επιτόκιο, τόκο, μερίσματα ή άλλη περιοδική απόδοση στο κεφάλαιο και το χρονικό ορίζοντα των πληρωμών
- Αναφορά του ξένου νομίσματος, αν οι ταμιακές ροές του μέσου εκφράζονται σε ξένο νόμισμα
- Τις εμπράγματα εγγυήσεις που έχουν ληφθεί ή δοθεί (ανάλογα με το αν υπάρχει χρηματοοικονομική απαίτηση ή υποχρέωση)
- Τυχόν όρους ή δεσμεύσεις του χρηματοοικονομικού μέσου, που, αν δεν τηρηθούν, θα επιφέρουν ουσιώδεις αλλαγές κάποιου άλλου όρου.

Οι παραπάνω πληροφορίες βοηθούν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογούν τις μελλοντικές ταμιακές ροές της επιχείρησης και να εκτιμούν τα ενδεχόμενα κέρδη ή ζημίες.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αξιολογούν κάθε φορά τις παρεχόμενες πληροφορίες, με τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται η απαραίτητη ισορροπία μεταξύ της παροχής πολλών και υπερβολικών πληροφοριών και των παρανοήσεων που μπορεί να δημιουργήσει μία ιδιαίτερα συνοπτική παρουσίαση.

3.2.5.2 Γνωστοποιήσεις αναφορικά με τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις λογιστικές πρακτικές των χρηματοοικονομικών μέσων

Για κάθε μία από τις τέσσερις ομάδες χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού ή Παθητικού και συμμετοχικών τίτλων, πρέπει να γνωστοποιούνται τα ακόλουθα:

- Το μέγεθος - έκταση και η φύση των χρησιμοποιημένων χρηματοπιστωτικών μέσων
- Όλοι οι σημαντικοί όροι που ενδεχομένως θα επηρεάσουν τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμιακές ροές (ποσό, χρόνο και πιθανότητα επέλευσής τους) και
- Οι λογιστικές πολιτικές και τα κριτήρια αναγνώρισης και αποτίμησης που εφαρμόστηκαν (Δ.Λ.Π.39).

Μία επιχείρηση πρέπει να παρέχει σαφή και περιεκτική πληροφόρηση, για όλες τις σημαντικές λογιστικές πρακτικές της (Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων»). Όσον αφορά στα χρηματοοικονομικά μέσα, οφείλει να παρέχει πληροφόρηση για:

- Τα κριτήρια που εφαρμόστηκαν, προκειμένου να προσδιοριστεί ο χρόνος έναρξης και λήξης της εμφάνισης στον Ισολογισμό ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου Ενεργητικού ή Παθητικού
- Τη βάση αποτίμησης, που εφαρμόστηκε κατά την αρχική καταχώρηση, αλλά και μετά απ' αυτήν και
- Τη βάση αποτίμησης και καταχώρησης των εσόδων και εξόδων, που προέρχονται από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Δ.Λ.Π. 39).

Η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί τις γενικές λογιστικές αρχές που έχει υιοθετήσει και τις μεθόδους εφαρμογής τους, σε περιπτώσεις σημαντικών συναλλαγών και γεγονότων που ανακύπτουν από τη δράση της. Τέτοιες σημαντικές συναλλαγές είναι:

- Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού σε παρακαταθήκη, με σκοπό την εκπλήρωση υποχρέωσης κατά τη λήξη της,

χωρίς ο μεταβιβάζων να απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του τη χρονική στιγμή της μεταβίβασης

- Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού, όταν υπάρχει σε αυτά ένα διαρκές δικαίωμα ή εμπλοκή (τιτλοποίηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, συμφωνίες πώλησης με δικαίωμα επαναγοράς, συμφωνίες αγοράς με δικαίωμα επαναπώλησης)
- Απόκτηση ή έκδοση χρηματοοικονομικών μέσων, για αντιστάθμιση κινδύνων
- Απόκτηση ή έκδοση νομισματικών χρηματοοικονομικών μέσων, με επιτόκιο διαφορετικό από αυτό που ισχύει στην αγορά, κατά την ημερομηνία έκδοσής τους (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο).

3.2.5.3 Γνωστοποιήσεις λογιστικών αρχών σχετικές με την αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού

Οι γνωστοποιήσεις λογιστικών αρχών, ως προς την αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού, δεν αποτυπώνουν μόνο αν έχει εφαρμοστεί το κόστος κτήσης, η εύλογη αξία ή κάποια άλλη βάση αποτίμησης, σε κάποια κατηγορία στοιχείων, δείχνουν, επιπλέον, και τη μέθοδο εφαρμογής αυτής της βάσης.

Μία επιχείρηση που απεικονίζει τα χρηματοοικονομικά μέσα σε τιμές κόστους κτήσης, πρέπει να παρέχει πληροφορίες για το πώς λογιστικοποιεί τα ακόλουθα:

- Το κόστος κτήσης ή έκδοσης
- Τα υπέρ ή υπό το άρτιο ποσά των νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και νομισματικών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων
- Τις μεταβολές των συνθηκών, που έχουν ως αποτέλεσμα την αβεβαιότητα, όσον αφορά στην έγκαιρη είσπραξη όλων των συμβατικών ποσών που οφείλονται από νομισματικά χρηματοοικονομικά στοιχεία
- Τις μεταβολές στην εκτίμηση των προσδιορισίμων μελλοντικών ταμιακών ροών, που είναι σχετικές με νομισματικά χρηματοοικονομικά στοιχεία (για παράδειγμα, ομολογίες που συνδέονται με δείκτες τιμών εμπορευμάτων)
- Τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, που έχουν αναδιαπραγματευτεί

- Τις μειώσεις στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, κάτω από τη λογιστική τους αξία (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998ο).

3.2.5.4 Γνωστοποιήσεις σχετικές με την απεικόνιση κερδών και ζημιών που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού

Οι επιχειρήσεις πρέπει να γνωστοποιούν τη βάση απεικόνισης κερδών και ζημιών (πραγματοποιημένων και μη) και άλλων εσόδων και εξόδων, που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού και Παθητικού, καθώς και των εσόδων και εξόδων, που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά μέσα, που κατέχονται για αντισταθμιστικούς σκοπούς.

Αν μία επιχείρηση, που απεικονίζει τα έσοδα και έξοδα συμφηφισμένα, ενώ τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που σχετίζονται με αυτά δεν είναι συμφηφισμένα στον Ισολογισμό, πρέπει να γίνονται γνωστοί οι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκε αυτή η απεικόνιση, εφόσον η επίδραση είναι σημαντική.

3.2.5.5 Γνωστοποιήσεις για την εύλογη (πραγματική) αξία

Οι επιχειρήσεις πρέπει να παρέχουν γνωστοποιήσεις, για την εύλογη αξία κάθε κατηγορίας χρηματοοικονομικού στοιχείου του Ενεργητικού και Παθητικού (καταχωρημένων και μη), με τρόπο ώστε να μπορεί να γίνει αντιπαραβολή με τις λογιστικές αξίες του Ισολογισμού.

Πρόκειται, ουσιαστικά, για μία αναλυτική παρουσίαση και συμφωνία με τα συγκεντρωτικά υπόλοιπα του Ισολογισμού. Τέτοιες πληροφορίες δεν είναι απαραίτητες, για απαιτήσεις ή υποχρεώσεις μικρής διάρκειας (πελάτες, δάνεια), όπου η λογιστική αξία είναι μία λογική προσέγγιση της εύλογης.

Θεμελιώδες στοιχείο του ορισμού της εύλογης αξίας είναι η προϋπόθεση ότι η επιχείρηση συνεχίζει τη δραστηριότητά της, δεν έχει την πρόθεση ούτε την ανάγκη ρευστοποίησης ούτε ουσιαστικής περικοπής των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων ούτε ανάληψης συναλλαγών με όρους δυσμενείς. Η εύλογη αξία δεν είναι το ποσό που θα εισπραχθεί ή θα πληρωθεί σε μία αναγκαστική

συναλλαγή, ακούσια ρευστοποίηση ή εκποίηση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι για τον προσδιορισμό της δε λαμβάνονται υπόψη οι τρέχουσες συνθήκες (για παράδειγμα, το ποσό που θα εισπραχθεί από μία άμεση πώληση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, επηρεάζεται από την τρέχουσα ρευστότητα και το εύρος της αγοράς γι' αυτό το στοιχείο).

Η παροχή πληροφοριών για την εύλογη αξία βοηθάει στον προσδιορισμό της οικονομικής θέσης μίας εταιρίας και στη λήψη αποφάσεων, σε σχέση με μεμονωμένα χρηματοοικονομικά μέσα. Η εύλογη αξία είναι αυτή που αντανακλά την εκτίμηση των χρηματαγορών για την παρούσα αξία των αναμενομένων μελλοντικών ταμιακών ροών ενός χρηματοπιστωτικού μέσου και επιτρέπει τη σύγκριση μέσων, που έχουν όμοια οικονομικά χαρακτηριστικά. Η πραγματική αξία παρέχει μία αντικειμενική βάση για την εκτίμηση της διαχειριστικής ικανότητας της διοίκησης (πόσο αποτελεσματικές είναι οι αποφάσεις της στο να αγοράσει, πωλήσει ή διακρατήσει χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού και στο να αναλάβει, εξοφλήσει ή διατηρήσει υποχρεώσεις). Όταν η εταιρία δεν απεικονίζει στον Ισολογισμό ένα μέσο με την πραγματική του αξία, θα πρέπει να τη γνωστοποιεί.

Όταν δεν είναι πρακτικά εφικτός ο αξιόπιστος προσδιορισμός της πραγματικής αξίας, λόγω χρονικού περιορισμού ή υψηλού κόστους, το γεγονός αυτό πρέπει να γνωστοποιείται. Συνεπώς, στις περιπτώσεις συμμετοχικών τίτλων ή παραγώγων που συνδέονται με τέτοιους τίτλους, οι οποίοι απεικονίζονται στο κόστος, επειδή η εύλογη αξία δεν μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα, η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί το γεγονός αυτό, τους λόγους για τους οποίους συμβαίνει κάτι τέτοιο, όπως επίσης, αν είναι εφικτό, και ένα εύρος εκτιμήσεων, μέσα στο οποίο βρίσκεται η εύλογη αξία. Αν κάποιοι τίτλοι αυτής της κατηγορίας έχουν πωληθεί, τότε η λογιστική αξία και τα αναγνωρισθέντα κέρδη ή ζημιές πρέπει να γνωστοποιούνται.

Σχετικά με τις διαδικασίες προσδιορισμού της εύλογης αξίας, όταν ένα μέσο είναι διαπραγματεύσιμο σε μία ενεργό αγορά, η τιμή που ανταποκρίνεται καλύτερα στην πραγματική του αξία είναι η χρηματιστηριακή τιμή. Συνήθως, η χρηματιστηριακή τιμή ενός κατεχόμενου περιουσιακού στοιχείου ή μίας υποχρέωσης υπό έκδοση, είναι η τρέχουσα τιμή ζήτησης, ενώ ενός περιουσιακού στοιχείου που αγοράζεται ή μίας υπάρχουσας υποχρέωσης, είναι

η τρέχουσα τιμή προσφοράς. Σε περίπτωση μη ύπαρξης προσφερομένων και ζητουμένων τιμών, η τιμή που ανταποκρίνεται καλύτερα στην τρέχουσα πραγματική αξία, είναι αυτή της πιο πρόσφατης συναλλαγής (εφόσον δεν έχει προκύψει ουσιαστική μεταβολή των οικονομικών συνθηκών μεταξύ της ημερομηνίας συναλλαγής και της ημερομηνίας κλεισίματος Ισολογισμού). Μία επιχείρηση με εξισορροπημένη θέση στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού μπορεί να χρησιμοποιήσει τις μέσες τιμές της αγοράς για να προσδιορίσει την εύλογη αξία. Αν μία αγορά δε χαρακτηρίζεται από συχνή δραστηριότητα ή αν διαπραγματεύονται μικροί όγκοι ενός χρηματοοικονομικού μέσου, συγκριτικά με τον αριθμό των διαπραγματευσίμων μονάδων, τότε η χρηματιστηριακή τιμή, συνήθως, δεν είναι η καλύτερη απόδειξη της εύλογης αξίας. Στην περίπτωση αυτή ή όταν δεν υπάρχει χρηματιστηριακή τιμή, χρησιμοποιούνται εκτιμητικές τεχνικές για τον προσδιορισμό της, που περιλαμβάνουν ή την τρέχουσα αγοραία αξία ενός άλλου ομοίου μέσου ή την ανάλυση προεξοφλημένων ταμιακών ροών, καθώς και υποδείγματα αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης.

Ως προς τις διαδικασίες προσδιορισμού της εύλογης αξίας, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να γνωστοποιούν τα ακόλουθα:

- Τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους και παραδοχές, για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας, για τις σημαντικές κατηγορίες χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού
- Αν αυτές οι αξίες προκύπτουν, στο σύνολό τους ή κατά ένα μέρος, άμεσα, από δημοσιευόμενες τιμές σε ενεργές αγορές (τιμές μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιριών) ή με τη χρήση μεθόδων εκτίμησης - αποτίμησης
- Αν περιέχονται αποτιμήσεις στην εύλογη αξία, που έγιναν με τη χρήση τεχνικών, που βασίζονται σε υποθέσεις που δεν υποστηρίζονται από παρατηρούμενες αγοραίες τιμές, θα πρέπει να γνωστοποιείται αν θα υπάρξει σημαντικά διαφορετική αποτίμηση, από μία αλλαγή σε κάποια υπόθεση, όπως επίσης και το εύρος όλων των εναλλακτικών υποθέσεων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν

- Το συνολικό ποσό από τις μεταβολές στην πραγματική αξία, που καθορίζεται με τη χρήση μεθόδων αποτίμησης και που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα (Grant Thornton 2004β).

3.2.5.6 Γνωστοποιήσεις για χρηματοοικονομικά μέσα που απεικονίζονται με λογιστική αξία πάνω από την εύλογη

Αν μία επιχείρηση απεικονίζει ένα ή περισσότερα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με λογιστική αξία μεγαλύτερη από την εύλογη, θα πρέπει να γνωστοποιεί τη λογιστική και την εύλογη αξία (είτε των μεμονομένων περιουσιακών στοιχείων είτε κατάλληλων ομαδοποιήσεών τους), καθώς και τους λόγους για τους οποίους δε μειώθηκε η λογιστική αξία, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που δείχνουν την ανάκτηση της λογιστικής αξίας.

3.2.5.7 Γνωστοποιήσεις για την επανάκτηση ιδίων μετοχών

Σχετικά με τις κατεχόμενες ίδιες μετοχές, η επιχείρηση πρέπει να παρέχει πληροφόρηση (είτε στον Ισολογισμό είτε στο Προσάρτημα), αναφορικά με το ποσό, με το οποίο μειώνονται τα Ίδια Κεφάλαια για αυτές τις μετοχές, όπως επίσης και αν η ίδια ή κάποια θυγατρική της έχει επανακτήσει ίδιες μετοχές από τρίτους, που μπορούν να την ελέγχουν ουσιαστικά.

3.3 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 39

3.3.1 Σκοπός του Προτύπου

Σκοπός του Προτύπου 39 «ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ» (I.A.S. 39 «Financial Instruments: Recognition and Measurement»), που αποτελεί συνέχεια του Δ.Λ.Π. 32, είναι να προσδιορίσει τις λογιστικές πολιτικές και αρχές, που ακολουθούνται για την καταχώρηση και αποτίμηση των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων και ορισμένων συμβάσεων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων

μίας επιχείρησης, καθώς και τις απαραίτητες πληροφορίες και γνωστοποιήσεις που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές της καταστάσεις.

3.3.2 Πεδίο εφαρμογής

Το Δ.Λ.Π. 39 πρέπει να εφαρμόζεται για όλους τους τύπους χρηματοοικονομικών μέσων, εκτός από τα κάτωθι:

- Τις υποχρεώσεις των εργοδοτών προς εργαζομένους από προγράμματα παροχών μετά την αποχώρηση, για τις οποίες εφαρμόζονται τα Δ.Λ.Π. 19 και 26
- Τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις, που προκύπτουν από ασφαλιστήρια συμβόλαια (το Πρότυπο, όμως, εφαρμόζεται σε παράγωγα, ενσωματωμένα σε ασφαλιστικές συμβάσεις)
- Τα χρηματοπιστωτικά μέσα, που αφορούν σε μέσα ιδίων συμφερόντων – συμμετοχικούς τίτλους (equity instruments), όπως, δικαιώματα προαίρεσης (options) ή δικαιώματα αγοράς μετοχών (warrants) (ο κάτοχος, όμως, αυτών των μέσων, πρέπει να εφαρμόζει σ' αυτά το Δ.Λ.Π. 39)
- Τα συμβόλαια που περιέχουν πληρωμές, που συνδέονται με κλιματολογικές, γεωλογικές ή άλλες φυσικές μεταβολές (το Πρότυπο, όμως, εφαρμόζεται για τα παράγωγα, που είναι ενσωματωμένα σε τέτοιου είδους συμβόλαια)
- Τις συμβάσεις για ενδεχόμενο τίμημα σε μία ενοποίηση επιχειρήσεων, στις οποίες εφαρμόζεται το Δ.Λ.Π. 22
- Τις επενδύσεις – δικαιώματα σε θυγατρικές εταιρίες, συγγενείς-συνδεδεμένες επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, για τις οποίες εφαρμόζονται τα Δ.Λ.Π. 27, 28 και 31 αντίστοιχα (στην περίπτωση που, σύμφωνα με τις διατάξεις των σχετικών Προτύπων, οι επενδύσεις αυτές αποτιμώνται, βάσει των διατάξεων του Δ.Λ.Π. 39, τότε θα εφαρμόζεται το παρών Πρότυπο, μαζί με τα προαναφερθέντα (Δ.Λ.Π. 27, 28 και 31). Σε περίπτωση που, κάποια από τις ανωτέρω κατηγορίες επιχειρήσεων λειτουργεί κάτω από σοβαρούς περιορισμούς, που περιορίζουν την ικανότητά της να μεταφέρει κεφάλαια στην επιχείρηση ή κατέχεται με σκοπό την πώλησή της στο άμεσο μέλλον, τότε η λογιστική της αναγνώριση γίνεται, βάσει του Δ.Λ.Π. 39

- Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, από χρηματοδοτικές ή λειτουργικές μισθώσεις (Δ.Λ.Π. 17) (το Πρότυπο, όμως, εφαρμόζεται για τα παράγωγα, που είναι ενσωματωμένα σε συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης)
- Τις εγγυητικές επιστολές, για κάλυψη τρίτων, ως προς την αποπληρωμή υποχρεώσεων, σε περίπτωση αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί σ' αυτές (Δ.Λ.Π. 37). Όμως, όταν οι συμβάσεις χρηματοοικονομικής εγγύησης προβλέπουν να γίνονται πληρωμές σε σχέση με τις μεταβολές σε καθορισμένο επιτόκιο, τιμή εμπορεύματος ή αξιογράφου, συναλλαγματική ισοτιμία, πιστωτική διαβάθμιση, δείκτες τιμών ή επιτοκίων, τότε υπόκεινται στο Πρότυπο 39.

3.3.3 Ορισμοί σχετικοί με την καταχώρηση και αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων

Αναπόσβεστο κόστος μίας χρηματοοικονομικής απαίτησης ή υποχρέωσης (Grant Thornton 2004β) είναι το ποσό, στο οποίο αποτιμάται το στοιχείο, κατά την αρχική αναγνώριση, μείον τις αποπληρωμές κεφαλαίου, πλέον ή μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις, που προκύπτουν χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου επί κάθε διαφοράς μεταξύ του αρχικού ποσού και του ποσού της λήξης, μείον κάθε ζημία – υποτίμηση (είτε άμεση είτε μέσα από τη χρήση λογαριασμού πρόβλεψης), λόγω μείωσης της αξίας του ή μη εισπραξιμότητας.

Μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου είναι η μέθοδος υπολογισμού του αποσβεστέου κόστους και της κατανομής των τόκων (εσόδων ή εξόδων), ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου, κατά τη διάρκειά του, χρησιμοποιώντας το πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης.

Πραγματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο που εξισώνει τις προεξοφλημένες (παρούσα αξία) αναμενόμενες μελλοντικές ροές (εισπράξεις ή πληρωμές), κατά τη διάρκεια της ζωής ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου (μέχρι τη λήξη ή την επόμενη ημερομηνία αναπροσαρμογής του επιτοκίου, που βασίζεται στην αγορά) με την τρέχουσα καθαρή λογιστική του αξία – αρχική λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου. Για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμιακών ροών,

πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι συμβατικοί όροι χωρίς να υπολογίζονται μελλοντικές ζημιές. Στους υπολογισμούς αυτούς, συμπεριλαμβάνονται όλες οι αμοιβές, που πληρώνονται ή εισπράττονται, μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, τα έξοδα της συναλλαγής και κάθε πρόσθετο ποσό ή έκπτωση.

Διαγραφή είναι η απομάκρυνση από τον Ισολογισμό ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του Ενεργητικού ή μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης.

Έξοδα συναλλαγής είναι τα πρόσθετα κόστη, που σχετίζονται άμεσα με την αγορά ή διάθεση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου του Ενεργητικού ή μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Είναι, με άλλα λόγια, εκείνα τα έξοδα που δε θα είχαν πραγματοποιηθεί, αν η επιχείρηση δεν είχε προβεί στη συγκεκριμένη χρηματοοικονομική συναλλαγή. Παραδείγματα δαπανών συναλλαγής είναι τα έξοδα – προμήθειες σε πρακτορεία, μεσίτες, συμβούλους, διαπραγματευτές, οι εισφορές που επιβάλλονται από τα καταστατικά όργανα και τα Χρηματιστήρια Αξιών, όπως και οι φόροι μεταβίβασης.

Έλεγχος ενός περιουσιακού στοιχείου είναι η δύναμη λήψης των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών, που απορρέουν από αυτό.

Βέβαιη δέσμευση είναι μία δεσμευτική συμφωνία, για την ανταλλαγή μίας καθορισμένης ποσότητας πόρων, σε μία καθορισμένη τιμή και σε μία καθορισμένη μελλοντική ημερομηνία.

Τιτλοποίηση είναι η διαδικασία, μέσω της οποίας, χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού μετασχηματίζονται σε μετοχές ή ομολογίες.

Συμφωνία επαναγοράς είναι μία συμφωνία με ένα άλλο μέρος, για μεταβίβαση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του Ενεργητικού, με ανταλλαγή μετρητών ή άλλης αντιπαροχής, με μία ταυτόχρονη δέσμευση για επαναγορά του στοιχείου, σε μία μελλοντική ημερομηνία, δίνοντας ένα ποσό ίσο με τα παραπάνω μετρητά ή την αντιπαροχή, πλέον τόκου.

3.3.4 Αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων

Μία επιχείρηση πρέπει να καταχωρεί ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μία χρηματοοικονομική υποχρέωση στον Ισολογισμό της, όταν καθίσταται ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη του μέσου. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η επιχείρηση καταχωρεί στον Ισολογισμό όλα τα συμβατικά δικαιώματα ή

τις δεσμεύσεις από παράγωγα, ως, αντίστοιχα, περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις.

Κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοπιστωτικών μέσων, η επιχείρηση πρέπει να τα αποτιμά στην τιμή κόστους (κόστος κτήσης– αρχική αξία), η οποία θεωρείται ως η εύλογη αξία τους, δηλαδή η δίκαιη αξία (fair value) του τιμήματος της συναλλαγής, πλέον τα έξοδα που είναι άμεσα αποδοτέα στη διενέργεια της συγκεκριμένης συναλλαγής (τα σχετικά έξοδα δεν προστίθενται για χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω της Κ.Α.Χ.

Η εύλογη αξία της δοθείσας ή ληφθείσας αντιπαροχής στηρίζεται στις τιμές της αγοράς. Αν οι αγοραίες τιμές δε μπορούν να προσδιοριστούν αξιόπιστα και με ακρίβεια, τότε ως πραγματική αξία του τιμήματος υπολογίζεται το άθροισμα των αναμενομένων μελλοντικών ροών (εισπράξεων ή πληρωμών), προεξοφλημένων, σε περίπτωση που η επίδραση της προεξόφλησης θεωρείται σημαντική, με το επιτόκιο που βρίσκεται σε ισχύ στην αγορά, για ένα όμοιο χρηματοοικονομικό μέσο, ως προς τον τύπο επιτοκίου, το νόμισμα, την προθεσμία ή την πιστωτική διαβάθμιση του εκδότη (Σακέλλης 2002).

Παράδειγμα

Μία επιχείρηση αγοράζει μετοχές για το εμπορικό της χαρτοφυλάκιο (επομένως, πρόκειται για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς), μίας εισηγμένης επιχείρησης, συνολικής αξίας 2.000 €, καταβάλλοντας προμήθεια, ποσού 30 €.

Κατά την ημερομηνία κλεισίματος Ισολογισμού (31/12/2005), οι μετοχές έχουν εύλογη αξία 1.900 €. Αν η επιχείρηση θελήσει να πωλήσει τις μετοχές που αγόρασε, θα καταβάλλει φόρο επί του τιμήματος πώλησης 0,3%.

Η επιχείρηση πρέπει, αρχικά, να αναγνωρίσει τις αγορασθείσες μετοχές στο ποσό των 2.000 € (δε λαμβάνονται υπόψη τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά την πώληση, δεδομένου ότι οι μετοχές αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους μέσω της Κ.Α.Χ.). Την 31/12/2005, η επιχείρηση θα πρέπει να αναγνωρίσει στα αποτελέσματά της, μία ζημία, ποσού 100 € (2.000 – 1.900). Κατά την αποτίμηση, δε λαμβάνονται υπόψη τα έξοδα που θα πραγματοποιηθούν κατά την πώληση.

3.3.4.1 Παραδείγματα καταχώρισης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης

Οι χωρίς όρους εισπρακτέες και πληρωτέες αξίες καταχωρούνται ως απαιτήσεις ή υποχρεώσεις, όταν η επιχείρηση καθίσταται συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση, αποκτώντας ένα νόμιμο δικαίωμα είσπραξης ή μία νόμιμη υποχρέωση πληρωμής μετρητών.

Τα χρηματοοικονομικά δικαιώματα προαίρεσης (options) καταχωρούνται ως απαιτήσεις ή υποχρεώσεις, όταν ο κάτοχός τους ή ο πωλητής τους καθίσταται ένα συμβαλλόμενο μέρος στο συμβόλαιο.

Ένα προθεσμιακό συμβόλαιο, δηλαδή μία δέσμευση για αγορά ή πώληση ενός χρηματοοικονομικού μέσου ή ενός εμπορεύματος, σε μία ορισμένη τιμή και σε κάποια μελλοντική ημερομηνία, καταχωρείται ως απαίτηση ή υποχρέωση κατά την ημερομηνία της δέσμευσης, όχι κατά την ημερομηνία κλεισίματος, κατά την οποία λαμβάνει χώρα η ανταλλαγή. Η δέσμευση σε ένα προθεσμιακό συμβόλαιο καταχωρείται από τον αγοραστή και τον πωλητή τη στιγμή που αυτοί καθίστανται συμβαλλόμενα μέρη, ακόμη και σε περίπτωση που το συμβόλαιο έχει μηδενική καθαρή αξία εκείνη τη στιγμή, αφού η πραγματική του αξία (η οποία, μελλοντικά, μπορεί να γίνει μία καθαρή απαίτηση ή υποχρέωση) εξαρτάται τόσο από τη διαχρονική αξία του χρήματος όσο και από την αξία του υποκειμένου του προθεσμιακού συμβολαίου (δηλαδή του χρηματοοικονομικού μέσου ή του εμπορεύματος).

3.3.4.2 Παραδείγματα μη καταχώρισης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης

Τα περιουσιακά στοιχεία που αγοράζονται και οι υποχρεώσεις που προκύπτουν, ως αποτέλεσμα δέσμευσης, για αγορά ή πώληση αγαθών και υπηρεσιών, δεν καταχωρούνται, παρά μόνο αν, ένας, τουλάχιστον, από τα συμβαλλόμενα μέρη, αποκτήσει το δικαίωμα να λάβει ή την υποχρέωση να εκταμιεύσει ένα περιουσιακό στοιχείο. Η παραγγελία που δέχεται μία επιχείρηση δεν καταχωρείται ως απαίτηση κατά το χρόνο της δέσμευσης, παρά μόνο όταν

τα εμπορεύματα έχουν φορτωθεί ή παραδοθεί και οι υπηρεσίες έχουν παρασχεθεί.

Οι προγραμματισμένες μελλοντικές συναλλαγές, ακόμη και αν αυτές είναι πολύ πιθανό να λάβουν χώρα, δεν καταχωρούνται ως απαιτήσεις και υποχρεώσεις.

3.3.5 Μεταγενέστερη αποτίμηση - ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού ή Παθητικού διακρίνονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες. Η εν λόγω διάκριση εξυπηρετεί κυρίως το σκοπό της αποτίμησής τους, μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησης. Οι κατηγορίες αυτές είναι οι εξής:

- Χρηματοοικονομικά μέσα (Ενεργητικού ή Παθητικού), που αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους μέσω της Κ.Α.Χ.
- Κατεχόμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις (held to maturity)
- Δάνεια και απαιτήσεις (εισπρακτέες αξίες), που έχουν δημιουργηθεί από την επιχείρηση και δε διατηρούνται για εμπορικούς σκοπούς (δεν ανήκουν στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών)
- Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία.

Ως προς την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων, το Πρότυπο ορίζει ότι εκείνα τα στοιχεία που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους και έχουν καθορισμένη λήξη, πρέπει να αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, ενώ εκείνα που δεν έχουν καθορισμένη λήξη, πρέπει να αποτιμώνται στο κόστος. Όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε αναθεώρηση για απομείωση (Σακέλλης 2002).

Δάνεια και απαιτήσεις, που δημιουργούνται από την επιχείρηση και δε διατηρούνται για εμπορικούς σκοπούς, αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, ανεξαρτήτως της πρόθεσης να κρατηθούν ως τη λήξη.

Χρηματοοικονομικά μέσα (Ενεργητικού ή Παθητικού, που αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους μέσω της Κ.Α.Χ.

Πρόκειται για χρηματοοικονομικά στοιχεία, που ικανοποιούν οποιαδήποτε από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Χαρακτηρίζονται ως κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς (held for trading), με απώτερο σκοπό το εμπορικό κέρδος, μέσα από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις των τιμών ή του μικτού περιθωρίου κέρδους. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται κάθε χρηματοοικονομικό μέσο, αν:
 - αποκτάται ή δημιουργείται με κύριο σκοπό την πώληση ή την επαναγορά στο άμεσο μέλλον
 - αποτελεί μέρος ενός χαρτοφυλακίου από αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία διαχειρίζονται συνολικά και για τα οποία υπάρχουν στοιχεία, σύμφωνα με πρόσφατα δεδομένα, βραχυχρόνιας λήψης κέρδους
 - είναι παράγωγο χρηματοοικονομικό στοιχείο ή παράγωγη χρηματοοικονομική υποχρέωση (εκτός εκείνων που αποτελούν καθορισμένα και αποτελεσματικά μέσα αντιστάθμισης).
- Κατά την αρχική αναγνώριση, ορίζεται από την επιχείρηση ως στοιχείο αποτιμώμενο στην εύλογη αξία, με αναγνώριση των μεταβολών στην Κ.Α.Χ. (Grant Thornton 2004β).

Τα χρηματοοικονομικά μέσα αυτής της κατηγορίας, αναγνωρίζονται, αρχικά, στο κόστος κτήσης τους - εύλογη αξία τους, ενώ, μετά την αρχική αναγνώριση, συνεχίζουν να εμφανίζονται στην εύλογη αξία τους (fair value). Κάθε διαφορά από την αποτίμηση (κέρδος ή ζημία), μεταφέρεται απευθείας στην Κ.Α.Χ. Ως πραγματική αξία θεωρείται η χρηματιστηριακή αξία, για εισηγμένους τίτλους.

Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού ή Παθητικού μπορούν να χαρακτηριστούν ως στοιχεία αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω της Κ.Α.Χ., πλην των επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους, που δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή από μία ενεργό αγορά και των οποίων η εύλογη αξία δεν μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα.

Κατεχόμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις (held to maturity)

Πρόκειται για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, μη παράγωγα, με καθορισμένες πληρωμές και λήξη, τα οποία η επιχείρηση έχει την πρόθεση και τη δυνατότητα να τα κρατήσει μέχρι τη λήξη τους (εκτός από τα δάνεια και τις απαιτήσεις που δημιουργούνται από την επιχείρηση).

Συνηθισμένες περιπτώσεις τέτοιων στοιχείων είναι τα ομόλογα (εταιρικά ή κρατικά – έντοκα γραμμάτια δημοσίου). Εξαιρούνται εκείνα τα στοιχεία, που, κατά την αρχική αναγνώρισή τους, κατατάσσονται στην κατηγορία των αποτιμωμένων στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ. ή στην κατηγορία των διαθέσιμων προς πώληση ή στην κατηγορία των δανείων και απαιτήσεων, που έχουν δημιουργηθεί από την επιχείρηση και δε διατηρούνται για εμπορικούς σκοπούς.

Η επιχείρηση καθορίζει την πρόθεση και την ικανότητά της να κρατήσει μέχρι τη λήξη τις κατεχόμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, όχι μόνο κατά το χρόνο της αρχικής απόκτησης αυτών των περιουσιακών στοιχείων, αλλά και σε κάθε κλείσιμο Ισολογισμού.

Πολλοί τίτλοι συμμετοχής δε δύνανται να χαρακτηριστούν ως κατεχόμενοι μέχρι τη λήξη είτε γιατί μπορεί να έχουν απροσδιόριστη διάρκεια ζωής, όπως για παράδειγμα οι κοινές μετοχές, είτε γιατί τα ποσά – πληρωμές που μπορεί να εισπράξει ο κάτοχος μπορεί να μην είναι καθορισμένα.

Δεν πρέπει να κατατάσσονται σε αυτή την κατηγορία τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, αν κατά τη διάρκεια των δύο προηγούμενων χρήσεων ή της τρέχουσας χρήσης, η επιχείρηση έχει πωλήσει ή ανακατατάξει, πριν από τη λήξη τους, σημαντικής αξίας επενδύσεις, εκτός αν πρόκειται για:

- Χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού, που βρίσκονται πολύ κοντά στη λήξη τους (διάστημα λιγότερο των τριών μηνών), με συνέπεια οι μεταβολές στα επιτόκια της αγοράς να μην έχουν σημαντική επίδραση στην εύλογη αξία τους
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού, για τα οποία η επιχείρηση έχει εισπράξει σχεδόν όλο το χρεολύσιο – αρχικό κεφάλαιο, μέσω προγραμματισμένων πληρωμών ή προπληρωμών

- Πωλήσεις, οφειλόμενες σε κάποιο μεμονωμένο, μη επαναλαμβανόμενο, μη αναμενόμενο περιστατικό, πέρα από τον έλεγχο της επιχείρησης (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998π).

Η επιχείρηση δεν έχει την πρόθεση να κρατήσει μία επένδυση μέχρι τη λήξη της, όταν:

- Έχει σκοπό να κρατήσει το περιουσιακό στοιχείο, μόνο για μία περίοδο, απροσδιόριστης διάρκειας, και μετά να το ρευστοποιήσει
- Είναι διατεθειμένη να πουλήσει το στοιχείο, προκειμένου να καλύψει ανάγκες ρευστότητας ή να εκμεταλλευτεί μεταβολές της αγοράς (επιτοκίων, δείκτη αποδοτικότητας, συναλλαγματικών ισοτιμιών) ή να αντικαταστήσει την επένδυση με άλλες, περισσότερο αποδοτικές
- Ο εκδότης έχει το δικαίωμα εξόφλησης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, σε ουσιαστικά χαμηλότερη αξία από το αναπόσβεστο κόστος του.

Η επιχείρηση δεν έχει την ικανότητα να κρατήσει μία επένδυση μέχρι τη λήξη της, όταν:

- Δε διαθέτει τους αναγκαίους χρηματοοικονομικούς πόρους, για τη διατήρησή της
- Έχουν προκύψει διάφοροι νομικοί ή φορολογικοί περιορισμοί, που δεν ευνοούν τη διατήρησή της, μέχρι τη λήξη (Σακέλλης 2002).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αυτής της κατηγορίας, τα οποία, όπως έχουμε ήδη, αναφέρει, αρχικά, καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εξόδων κτήσης, αποτιμώνται, μεταγενέστερα, στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης τους, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και υπόκεινται σε απομείωση, σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού. Τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από τη διαδικασία των αποσβέσεων, σε περίπτωση μείωσης της αξίας τους και κατά τη διαγραφή τους, μεταφέρονται απευθείας στα αποτελέσματα χρήσεως.

Παραδείγματα (επενδύσεις σταθερής απόδοσης, που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, π.χ. ομολογίες έκδοσης άλλων εταιριών, κρατικά ομόλογα)

- Μία επιχείρηση αγοράζει, την 01/01/2005, ομολογίες αξίας 2.000 €, καταβάλλοντας έξοδα ποσού 30 €. Η διάρκεια των ομολογιών ορίζεται σε 3 χρόνια, οι τόκοι καταβάλλονται στο τέλος κάθε έτους και υπολογίζονται με επιτόκιο 4%.

Η επιχείρηση πρέπει, αρχικά, να υπολογίσει το πραγματικό επιτόκιο, που εξισώνει το κόστος κτήσης με τις μελλοντικές ταμιακές εισροές. Το επιτόκιο αυτό - πραγματικό επιτόκιο της επένδυσης, υπολογίζεται σε 3,465%, ως εξής:

$$2.030 = \frac{80}{(1+0,03465)} + \frac{80}{(1+0,03465)^2} + \frac{2.080}{(1+0,03465)^3}$$

Εφαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο, οι λογιστικές εγγραφές που πρέπει να διενεργηθούν, μέχρι και τη λήξη των ομολογιών, είναι οι ακόλουθες:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Επενδύσεις σε ομολογίες κρατούμενες μέχρι τη λήξη τους	Λογισμός αγοράς ομολογιών (01/01/2005)	2.030,00	
Ταμείο			2.030,00
Ταμείο	Είσπραξη τόκων με ονομαστικό επιτόκιο (2.000 * 4%) (31/12/2005)	80,00	
Τόκοι έσοδα	Υπολογισμός τόκων εσόδων με πραγματικό επιτόκιο (2.030 * 3,465%)		70,33
Επενδύσεις σε ομολογίες κρατούμενες μέχρι τη λήξη τους	Μείωση αναπόσβεστης αξίας επένδυσης σε ομολογίες (80 – 70,33)		9,67

Ταμείο	Είσπραξη τόκων με ονομαστικό επιτόκιο (2.000 * 4%) (31/12/2006)	80,00	
Τόκοι έσοδα	Υπολογισμός τόκων εσόδων με πραγματικό επιτόκιο (2.020,33 * 3,465%)		70,00
Επενδύσεις σε ομολογίες κρατούμενες μέχρι τη λήξη τους	Μείωση αναπόσβεστης αξίας επένδυσης σε ομολογίες (80 – 70)		10,00
Ταμείο	Είσπραξη τόκων με ονομαστικό επιτόκιο και κεφαλαίου (2.000 * 4% + 2.000) (31/12/2007)	2.080,00	
Τόκοι έσοδα	Υπολογισμός τόκων εσόδων με πραγματικό επιτόκιο (2.010,33 * 3,465%)		69,67
Επενδύσεις σε ομολογίες κρατούμενες μέχρι τη λήξη τους	Κλείσιμο του λογαριασμού επενδύσεων σε ομολογίες		2.010,33

Σε περίπτωση, κατά την οποία, υπάρχουν ενδείξεις ότι υπάρχει ζημία, λόγω μείωσης της αξίας της επένδυσης, το ποσό της υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του αναπόσβεστου κόστους και της παρούσας αξίας των αναμενομένων μελλοντικών ταμιακών ροών. Ο έλεγχος μείωσης της αξίας γίνεται, ξεχωριστά, για τις σημαντικής αξίας επενδύσεις ή μπορεί να εκτιμηθεί συνολικά, για τα ποσά που δεν είναι σημαντικά (ομαδοποιώντας τις απαιτήσεις με κριτήριο τον πιστωτικό τους κίνδυνο). Η προεξόφληση γίνεται με το πραγματικό επιτόκιο,

που χρησιμοποιήθηκε κατά την αρχική αναγνώριση και η ζημία επιβαρύνει τα αποτελέσματα χρήσεως.

- Μία εταιρία αγοράζει, την 01.01.2005, κρατικά ομόλογα, ονομαστικής αξίας 500.000 €, πλέον εξόδων αγοράς 2.000 €, τα οποία αποδίδουν ετήσιο τόκο 8%. Το κεφάλαιο θα επιστραφεί στο τέλος του 2^{ου} έτους. Η επένδυση θεωρείται ως κρατούμενη μέχρι τη λήξη. Η εταιρία αναζητεί ένα επιτόκιο, που, αν εφαρμοστεί στο εκάστοτε αναπόσβεστο κόστος, δίνει το ποσό των 500.000 € (που καταβάλλεται στο τέλος του 2^{ου} έτους).

Το επιτόκιο αυτό είναι το 7,776 %, οπότε προκύπτει ο εξής πίνακας για την επένδυση:

ΈΤΟΣ	ΑΡΧΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ	ΡΟΕΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ	ΑΝΑΠΟΣΒΕΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ
2005	502.000	39.036 *	40.000 **	964	501.036
2006	501.036	38.964 ***	40.000	1.036	500.000

* (502.000 € * 7,776%)

** (500.000 * 8%)

*** (501.036 € * 7,776%)

Παραθέτουμε τις σχετικές λογιστικές εγγραφές:

(01.01.2005 – αγορά των ομολόγων)

Επενδύσεις 502.000
σε Ταμείο 502.000

(31.12.2005)

Ταμείο 40.000
σε Επενδύσεις 964
Έσοδα 39.036

(31.12.2006 – εξόφληση ομολόγων)

Ταμείο 540.000
σε Επενδύσεις 501.036
Έσοδα 38.964

- Μία εταιρία αγοράζει, την 01.01.2005, κρατικά ομόλογα, ονομαστικής αξίας 500.000 €, διετούς διάρκειας, με επιτόκιο προεξόφλησης 6%.

Οι λογιστικές εγγραφές είναι οι εξής:

	(01.01.2005 – αγορά των ομολόγων)	
Επενδύσεις	444.998	$(500.000/(1+0,06)^2)$
σε Ταμείο	444.998	
	(31.12.2005 - λογισμός τόκων χρήσεως)	
Επενδύσεις	26.700	
σε Έσοδα	26.700	$(444.998 * 6\%)$
	(31.12.2006 - λογισμός τόκων χρήσεως)	
Επενδύσεις	28.302	
σε Έσοδα	28.302	$((444.998 + 26.700) * 6\%)$
	(31.12.2006 – εξόφληση ομολόγων)	
Ταμείο	500.000	
σε Επενδύσεις	500.000	

Δάνεια και απαιτήσεις (εισπρακτέες αξίες), που έχουν δημιουργηθεί από την επιχείρηση και δε διατηρούνται για εμπορικούς σκοπούς (δεν ανήκουν στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών)

Πρόκειται για μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, που δημιουργούνται από μία επιχείρηση, παρέχοντας χρήματα, εμπορεύματα ή υπηρεσίες σε κάποιο χρεώστη, με σταθερές και καθορισμένες πληρωμές, οι οποίες δεν αναφέρονται σε ενεργό αγορά. Σ' αυτή την κατηγορία δεν περιλαμβάνονται:

- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, για τα οποία υπάρχει πρόθεση να πωληθούν στο άμεσο μέλλον και ταξινομούνται ως κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία τους, μέσω της Κ.Α.Χ.
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, τα οποία, κατά την αρχική τους αναγνώριση, έχουν ταξινομηθεί ως διαθέσιμα προς πώληση
- Απαιτήσεις από προκαταβολές για αγορά αγαθών ή υπηρεσιών
- Απαιτήσεις που σχετίζονται με δοσοληψίες φόρων, που έχουν επιβληθεί μέσω νόμου από το κράτος

- Ο,τιδήποτε δεν καλύπτεται από τυπική ή άτυπη σύμβαση, που δημιουργεί δικαίωμα για λήψη μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων του Ενεργητικού (Grant Thornton 2004β).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αυτής της κατηγορίας, όπως έχουμε, ήδη, αναφέρει, αρχικά, καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εξόδων κτήσης.

Όσον αφορά στη μεταγενέστερη αποτίμησή τους, πρέπει να διακρίνουμε τα εν λόγω στοιχεία σε αυτά που έχουν καθορισμένη λήξη και αυτά που δεν έχουν καθορισμένη λήξη. Ισχύουν τα ακόλουθα:

- Τα στοιχεία με καθορισμένη διάρκεια λήξης, αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος τους, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται τα μακροπρόθεσμα γραμμάτια εισπρακτέα, τα μακροπρόθεσμα δάνεια καθορισμένης λήξης, οι επενδύσεις σε ομολογίες, οι μακροπρόθεσμες μεταχρονολογημένες επιταγές.
- Τα στοιχεία που δεν έχουν καθορισμένη διάρκεια λήξης (για παράδειγμα, απαιτήσεις έναντι πωλήσεων, που δεν έχουν καθορισμένη λήξη, όπως, πελάτες, επιταγές εισπρακτέες) αποτιμώνται, μεταγενέστερα, στο αναπόσβεστο υπόλοιπό τους και υπόκεινται σε αναθεώρηση για απομείωση.
- Στην περίπτωση που η αναπόσβεστη αξία ή το κόστος ενός στοιχείου υπερβαίνει την παρούσα αξία (υπάρχει, συνεπώς, μείωση της αξίας του), τότε το στοιχείο αυτό πρέπει να αποτιμάται στο ανακτήσιμο ποσό του (είτε απευθείας είτε με τη χρήση λογαριασμού πρόβλεψης). Ως ανακτήσιμο ποσό ορίζεται η παρούσα αξία των μελλοντικών ροών του στοιχείου του Ενεργητικού, η οποία υπολογίζεται, με βάση το αρχικό πραγματικό επιτόκιο. Το ποσό της ζημίας μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσης.
- Σε περίπτωση ζημίας, λόγω μείωσης της αξίας, το ποσό της υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της τρέχουσας και της παρούσας αξίας των αναμενομένων μελλοντικών ταμιακών ροών, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εκτιμώμενες απώλειες τόκων, αφού δεν έχουν καταστεί δεδουλευμένοι. Επομένως, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι απώλειες κεφαλαίου.

Ο έλεγχος για τη μείωση της αξίας γίνεται, ξεχωριστά, για τις απαιτήσεις που έχουν μεγάλη αξία και, για τα ποσά που δεν είναι σημαντικά, μπορεί να γίνει συνολικά, με ομαδοποίηση των απαιτήσεων, με βάση την ομοιότητά τους ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο.

Αν σε μεταγενέστερη χρήση, και, σύμφωνα με αντικειμενικές ενδείξεις, η ζημία λόγω μείωσης της αξίας (ζημία από επισφαλείς απαιτήσεις) έχει μειωθεί (λόγω βελτίωσης της πιστωτικής διαβάθμισης του πελάτη), τότε η υποτίμηση της απαίτησης αναστρέφεται είτε απευθείας είτε με τη χρήση λογαριασμού πρόβλεψης, και η αναστροφή αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα. Η αναστροφή δεν πρέπει να καταλήγει σε λογιστική αξία - αναπόσβεστο κόστος της απαίτησης, που να ξεπερνά το ποσό που θα είχε η απαίτηση (ανεξόφλητο υπόλοιπο), κατά την ημερομηνία που γίνεται η αναστροφή, αν δεν είχε καταχωρηθεί η ζημία απομείωσης.

Παραδείγματα

- Μία επιχείρηση έχει απαίτηση έναντι ενός πελάτη της (α), την 31/12/2000, ύψους 2.000 €, από πώληση εμπορευμάτων, την 30/10/2000, με πίστωση δύο μηνών. Επιπρόσθετα, έχει απαίτηση έναντι ενός άλλου πελάτη (β), ύψους 3.000 €, από πώληση, την 30/11/2000, με πίστωση δύο μηνών. Το ισχύον επιτόκιο της αγοράς είναι 5%.

Την 31/12/2000, ο πρώτος πελάτης (α) αδυνατεί να πληρώσει το ποσό και ζητά πίστωση ενός έτους, παρέχοντας εγγυήσεις και, αναφορικά, με τον πελάτη (β), εξαιτίας προβλημάτων ρευστότητας, η επιχείρηση εκτιμά ότι θα εισπράξει το 50% της απαίτησης, την ημερομηνία λήξης της πίστωσης.

Και στις δύο περιπτώσεις, η επιχείρηση υφίσταται ζημία, που θα αναγνωρισθεί στα αποτελέσματα:

- ∅ Από τον πελάτη (α): Προεξοφλώντας το ποσό που θα εισπραχθεί μετά από ένα χρόνο, αυτό θα είναι μικρότερο από τη λογιστική αξία του. Η ζημία ανέρχεται στο ποσό των $95,3 \text{ €} [2.000 / (1 + 0,05)^1] = 1.904,7$.
- ∅ Από τον πελάτη (β): Η ζημία είναι ίση με το μισό της απαίτησης, δηλαδή $1.500 \text{ €} (3.000 / 2)$.

Παραθέτουμε τις λογιστικές εγγραφές που πρέπει να διενεργηθούν κατά τη

διάρκεια των δύο χρήσεων:

Ημερομηνία	Περιγραφή - Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
31/12/2000	Ζημία, λόγω μείωσης της αξίας των απαιτήσεων	1.595,3	
	Πελάτης (α)		95,3
	Πελάτης (β)		1.500
31/01/2001	Ταμείο	1.500	
	Πελάτης (β)		1.500
31/12/2001	Ταμείο	2.000	
	Πελάτης (α)		1.904,7
	Τόκοι - έσοδα		95,3

(Απόσβεση άτοκου δανείου)

Μια επιχείρηση, την 01.01.2000, χορηγεί άτοκο δάνειο στο προσωπικό της, ύψους 5.000 €, διάρκειας δύο ετών. Η επιχείρηση προεξοφλεί το ποσό των 5.000 €, που θα εισπραχθεί σε δύο χρόνια, με προεξοφλητικό επιτόκιο, για τέτοιου είδους δάνεια, 5%. Η παρούσα αξία που προκύπτει είναι: $5.000/(1+0,05)^2 = 4.535,15$ €. Η διαφορά καταχωρείται στα αποτελέσματα χρήσεως και η απόσβεση του δανείου γίνεται με ετήσιο επιτόκιο 5%.

Παραθέτουμε τις σχετικές λογιστικές εγγραφές:

(01.01.2000)

Δάνειο 4.535,15
Έξοδα (τόκοι) 464,50
σε Ταμείο 5.000

(31.12.2000)

Δάνειο 226,76 (4.535,15 * 5%)
σε Έσοδα 226,76

(31.12.2001)

Δάνειο 238,10 (4.535,15 + 226,76) * 5%
Ταμείο 5.000
σε Δάνειο 5.000
Έσοδα 283,10

Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία

Πρόκειται για μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, που δεν ανήκουν στις τρεις άλλες κατηγορίες χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, που αναλύθηκαν παραπάνω.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αυτής της κατηγορίας, όπως έχουμε, ήδη, αναφέρει, αρχικά, καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εξόδων κτήσης.

Η μεταγενέστερη αποτίμησή τους γίνεται στην πραγματική τους αξία, εφόσον υπάρχει χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά και, επομένως, μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα. Το Δ.Λ.Π. 39 θέτει ορισμένες προϋποθέσεις, αλλά παρέχει και εναλλακτικές μεθόδους, για την εκτίμηση της εύλογης αξίας. Σε περίπτωση που η εύλογη αξία δε μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα, η αποτίμηση γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, αν τα στοιχεία έχουν καθορισμένη λήξη και στο κόστος, αν δεν έχουν καθορισμένη λήξη (Σακέλλης 2002).

Το αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημία), που προκύπτει από την αποτίμηση στην εύλογη αξία, πρέπει να μεταφέρεται είτε στα αποτελέσματα της χρήσεως, στην οποία προκύπτει είτε απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια της επιχείρησης, μέχρις ότου το στοιχείο διαγραφεί (πωληθεί, εισπραχθεί), οπότε και το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημία που είχε καταχωρηθεί στην καθαρή θέση, μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως.

Σε περίπτωση μείωσης της αξίας ή κερδών / ζημιών από μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, τα ποσά δε μεταφέρεται αμέσως στα Ίδια Κεφάλαια της επιχείρησης, αλλά στα αποτελέσματα.

Παράδειγμα

Μία επιχείρηση α αγοράζει, την 1/1/2002, το 8% του μετοχικού κεφαλαίου μίας επιχείρησης β, εισηγμένης στο Χρηματιστήριο, καταβάλλοντας 3.000 € + άλλα 50 €, για έξοδα αγοράς (φόρο μεταβίβασης).

Την 31/12/2002, η αξία της επένδυσης έχει διαμορφωθεί στα 3.030 €.

Την επόμενη χρήση, η τιμή της μετοχής της επιχείρησης (β) εμφανίζει πτώση

και η αξία της επένδυσης διαμορφώνεται στα 2.400 €, την 31/12/2003.

Η επιχείρηση α, την 31/01/2004, πώλησε όλες τις μετοχές της β, έναντι 2.300 €

Αν η επένδυση στην επιχείρηση β αναγνωριστεί ως διαθέσιμο προς πώληση στοιχείο του Ενεργητικού, οι λογιστικές εγγραφές στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης α είναι οι εξής:

Ημ/νία	Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
1/1/2002	Διαθέσιμες προς πώληση μετοχές της επιχείρησης β	3.050	
	Ταμείο		3.050

Μέχρι την ημερομηνία πώλησης των μετοχών θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

(αναγνώριση απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια)				
Ημερομηνία	Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
31/12/2002	Ίδια Κεφάλαια	Αποτίμηση	20	
	Διαθέσιμες προς πώληση μετοχές της β (3.050 - 3.030)			20
31/12/2003	Ίδια Κεφάλαια	Αποτίμηση	630	
	Διαθέσιμες προς πώληση μετοχές της β (3.030 - 2.400)			630
31/01/2004	Ζημία από πώληση μετοχών	Πώληση	750	
	Ίδια Κεφάλαια			650
	Ταμείο		2.300	
	Διαθέσιμες προς πώληση μετοχές της β			2.400

Αν η επένδυση στην επιχείρηση β αναγνωριστεί χρηματοοικονομικό στοιχείο του Ενεργητικού, αποτιμώμενο στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ., τότε οι εγγραφές στα βιβλία της α δε θα περιλάβουν καμία χρέωση ή πίστωση στα Ίδια Κεφάλαια.

3.3.6 Ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής έναντι της ημερομηνίας διακανονισμού

Η αγορά ή πώληση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου καταχωρείται:

- Είτε την ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής
- Είτε την ημερομηνία του διακανονισμού του περιουσιακού στοιχείου.

Η μέθοδος που επιλέγεται, πρέπει να εφαρμόζεται παγίως για όλες τις αγορές και πωλήσεις των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, που ανήκουν στην ίδια κατηγορία.

3.3.6.1 Ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής

Πρόκειται για την ημερομηνία, κατά την οποία, η επιχείρηση δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει ένα περιουσιακό στοιχείο.

Η λογιστική της ημερομηνίας της εμπορικής συναλλαγής αναφέρεται σε δύο περιπτώσεις:

- Στην καταχώρηση ενός αγοραζομένου περιουσιακού στοιχείου και στην υποχρέωση εξόφλησής του, κατά την ημερομηνία που γίνεται η συναλλαγή
- Στη διαγραφή ενός περιουσιακού στοιχείου που πωλείται και στην καταχώρηση της απαίτησης για εξόφληση από τον αγοραστή, κατά την ημερομηνία που γίνεται η συναλλαγή.

Την ημερομηνία που μεταβιβάζεται ο τίτλος, δηλαδή την ημερομηνία διακανονισμού, λογίζεται τόκος στην παραπάνω απαίτηση ή υποχρέωση.

3.3.6.2 Ημερομηνία διακανονισμού

Πρόκειται για την ημερομηνία, κατά την οποία, ένα περιουσιακό στοιχείο παραδίδεται στην ή από την επιχείρηση.

Η λογιστική της ημερομηνίας διακανονισμού αναφέρεται σε δύο περιπτώσεις:

- Στην καταχώρηση ενός αγοραζομένου περιουσιακού στοιχείου, την ημέρα που αυτό μεταβιβάζεται στην επιχείρηση

- Στη διαγραφή ενός περιουσιακού στοιχείου, την ημέρα που αυτό μεταβιβάζεται από την επιχείρηση.

Όταν εφαρμόζεται η λογιστική της ημερομηνίας διακανονισμού, κάθε μεταβολή της εύλογης αξίας του περιουσιακού στοιχείου, μεταξύ της ημερομηνίας της εμπορικής συναλλαγής και της ημερομηνίας διακανονισμού, λογιστικοποιείται με δύο τρόπους, σύμφωνα με το πώς έχει λογιστικοποιηθεί το περιουσιακό στοιχείο:

- Δεν καταχωρείται, όταν τα στοιχεία απεικονίζονται στο κόστος ή στο αναπόσβεστο κόστος
- Καταχωρείται στα αποτελέσματα (καθαρό κέρδος ή ζημία), όταν τα στοιχεία έχουν αποκτηθεί για εμπορικούς σκοπούς
- Καταχωρείται στα αποτελέσματα (καθαρό κέρδος ή ζημία) ή στην καθαρή θέση, όταν τα στοιχεία έχουν ταξινομηθεί ως διαθέσιμα προς πώληση (Σακέλλης 2002).

3.3.7 Μεταγενέστερη αποτίμηση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Η επιχείρηση, μετά την αρχική καταχώριση των χρηματοοικονομικών της υποχρεώσεων (που γίνεται στην πραγματική αξία της ληφθείσας αντιπαροχής και λαμβάνει χώρα όταν γεννάται η υποχρέωσή της να πληρώσει μετρητά), πρέπει να τις αποτιμά στο αναπόσβεστο κόστος, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, με εξαίρεση, τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, που διατηρούνται για εμπορικούς σκοπούς και τα παράγωγα, που είναι υποχρεώσεις, που αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους μέσω της Κ.Α.Χ. Υποχρεώσεις που σχετίζονται και διακανονίζονται με την παράδοση τίτλων συμμετοχής μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο, πρέπει να αποτιμώνται στο κόστος, καθώς σε τέτοιες περιπτώσεις δε μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα η εύλογη αξία.

3.3.8 Απομείωση – μη εισπραξιμότητα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Απομείωση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου υφίσταται, όταν η λογιστική του αξία είναι μεγαλύτερη από το εκτιμώμενο ανακτήσιμο ποσό του.

Σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού, πρέπει να προσδιορίζεται αν υπάρχει κάποια αντικειμενική απόδειξη ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή και ομάδα στοιχείων μπορεί να έχουν απομειωθεί (Σακέλλης 2002).

Σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να εισπράξει όλα τα οφειλόμενα σ' αυτή ποσά - κεφάλαιο και τόκους δανείων, εισπρακτέων αξιών, επενδύσεων που διατηρούνται ως τη λήξη και απεικονίζονται στο αναπόσβεστο κόστος, τότε υπάρχει μία ζημία απομείωσης ή μία απώλεια από επισφαλείς απαιτήσεις.

Η ζημία αυτή ισούται με τη διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου και της παρούσας αξίας των αναμενομένων μελλοντικών ταμιακών ρών, προεξοφλημένων με το αρχικό αποτελεσματικό επιτόκιο του στοιχείου (ανακτήσιμο ποσό). Η λογιστική αξία του στοιχείου μειώνεται στο εκτιμώμενο ανακτήσιμο ποσό του είτε απευθείας είτε μέσω ενός αντίθετου λογαριασμού, το δε ποσό της ζημίας συμπεριλαμβάνεται στα αποτελέσματα χρήσης. Αν, σε μεταγενέστερη χρήση, γίνει αναστροφή της υποτίμησης του στοιχείου, η αναστροφή αυτή δεν πρέπει να καταλήγει σε λογιστική αξία μεγαλύτερη από το αναπόσβεστο κόστος που θα υπήρχε αν δεν είχε καταχωρηθεί η απομείωση. Το ποσό της αναστροφής συμπεριλαμβάνεται στα αποτελέσματα χρήσης.

Το ανακτήσιμο ποσό ενός χρεωστικού τίτλου, αποτιμωμένου σε πραγματικές αξίες, είναι η παρούσα αξία των αναμενομένων μελλοντικών ταμιακών ρών, προεξοφλημένων με το τρέχον επιτόκιο της αγοράς, για κάποιο όμοιο στοιχείο. Μετά την αποτίμηση ενός στοιχείου στο ανακτήσιμο ποσό του, τα μεταγενέστερα έσοδα από τόκους υπολογίζονται, χρησιμοποιώντας το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μελλοντικών ταμιακών ρών για την αποτίμηση του ανακτησίμου ποσού.

Γεγονότα που αποδεικνύουν την απομείωση ή μη εισπραξιμότητα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι:

- Μία μεγάλη πιθανότητα πτώχευσης, οικονομικής δυσχέρειας ή οικονομικής αναδιοργάνωσης του εκδότη
- Μία διάρρηξη στο συμβόλαιο, όπως, μία πλημμύρα στις πληρωμές τόκου ή κεφαλαίου

- Η εξαφάνιση μίας ενεργού αγοράς, για κάποιο στοιχείο, εξαιτίας οικονομικών δυσκολιών.

3.3.9 Διαγραφή χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού

Η διαγραφή ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή αναλογίας αυτού υφίσταται, όταν η επιχείρηση χάσει τον έλεγχο των συμβατικών δικαιωμάτων, που συνθέτουν αυτό το στοιχείο. Ο έλεγχος χάνεται, όταν η επιχείρηση λάβει τα οφέλη από τα δικαιώματά της, που καθορίζονται στο συμβόλαιο, καθώς και όταν τα δικαιώματα αυτά εκπνεύσουν ή εγκαταλειφθούν (Σακέλλης 2002).

Κατά τη διαγραφή χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου που μεταβιβάζεται σε άλλο συμβαλλόμενο και του ποσού α) του προϊόντος που λήφθηκε ή είναι εισπρακτέο και β) κάθε προηγούμενης αναπροσαρμογής, για να αντανakλάται η εύλογη αξία του, που είχε απεικονιστεί στην καθαρή θέση, πρέπει να μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης.

Η διαγραφή από τον Ισολογισμό μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης ή μέρους αυτής υφίσταται, όταν εξοφλείται (εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει). Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας μίας υποχρέωσης που εξοφλείται ή μεταβιβάζεται σε άλλο μέρος και του ποσού που πληρώθηκε γι' αυτή, πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στα αποτελέσματα χρήσης.

3.3.10 Διαχωρισμός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου σε υποχρέωση και συμμετοχικό τίτλο

Παράδειγμα

Μία επιχείρηση εκδίδει 3.000 μετατρέψιμες ομολογίες, ονομαστικής αξίας 110 € ανά ομολογία, 3-ετούς διάρκειας, την 01/01/2000. Το ονομαστικό ετήσιο επιτόκιο είναι 4%, ενώ το επιτόκιο για παρόμοια προϊόντα, που δεν περικλείουν δικαίωμα μετατροπής σε μετοχές, ανέρχεται σε 5%. Κάθε ομολογία είναι μετατρέψιμη σε 200 κοινές μετοχές.

περίοδο και σε μία ορισμένη τιμή και μπορούν να αφορούν σε ένα ποσό κάποιου μέσου ή μία ποσότητα κάποιου προϊόντος (Grant Thornton 2004β).

Πρέπει να τονιστεί ότι, ο αγοραστής έχει τη δυνητική ευχέρεια να εξασκήσει ή όχι το δικαίωμα προαίρεσης, αλλά, αν το εξασκήσει, τότε ο πωλητής είναι υποχρεωμένος να προβεί στην τήρηση των όρων του συμβολαίου.

Ο επενδυτής πληρώνει ένα ποσό, για να αποκτήσει μία ενδεχόμενη απόδοση, υπό προϋποθέσεις. Αν οι προϋποθέσεις εκπληρωθούν, ο επενδυτής γνωρίζει εκ των προτέρων το ποσό της αποζημίωσης που θα εισπράξει, ενώ, αν οι προϋποθέσεις δεν εκπληρωθούν, το συμβόλαιο δε θα αξιοποιηθεί.

Τα δικαιώματα προαίρεσης χωρίζονται σε δύο κατηγορίες (Grant Thornton 2004β):

- Τα *Call Options*: δικαίωμα αγοράς ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, σε μία μελλοντική ημερομηνία
- Τα *Put Options*: δικαίωμα πώλησης ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, σε μία μελλοντική ημερομηνία.

Οι δυνατές θέσεις που μπορεί να πάρει ένας επενδυτής, σε ένα δικαίωμα προαίρεσης, είναι οι εξής:

Δικαίωμα Προαίρεσης	Αγοράς	Πώλησης
Αγοραστής Δικαιώματος	Long Call Αποκτά το <u>δικαίωμα να αγοράσει</u> , έστω 50 μετοχές, σε μία συγκεκριμένη τιμή Προσδοκά αύξηση τιμών	Long Put Αποκτά το <u>δικαίωμα να πωλήσει</u> , έστω 50 μετοχές, σε μία συγκεκριμένη τιμή Προσδοκά πτώση τιμών
Πωλητής Δικαιώματος	Short Call Αναλαμβάνει την <u>υποχρέωση να πωλήσει</u> , έστω 50 μετοχές, σε μία συγκεκριμένη τιμή Προσδοκά πτώση τιμών	Short Put Αναλαμβάνει την <u>υποχρέωση να αγοράσει</u> , έστω 50 μετοχές, σε μία συγκεκριμένη τιμή Προσδοκά αύξηση τιμών

Ο πωλητής, έναντι της δέσμευσής του να εκπληρώσει τους όρους της σύμβασης, εισπράττει, κατά τη σύναψή της, από τον αγοραστή, μία αμοιβή (premium), η οποία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο στον υπολογισμό της απόδοσης και δεν επιστρέφεται στον αγοραστή του δικαιώματος, σε περίπτωση που δεν το ασκήσει.

Η θετική διαφορά μεταξύ της τιμής του προϊόντος, κατά την ημερομηνία λήξης, και του τεκμαρτού ποσού του, αποτελεί το εισόδημα του συμβαλλομένου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης είναι περίπλοκα προϊόντα, αναφορικά με την αποτίμηση της αξίας τους και τους παράγοντες που την επηρεάζουν.

Οι κυριότερες αξίες επί των οποίων συνάπτονται τέτοιου είδους συμβόλαια είναι (Grant Thornton 2004β):

- Δικαίωμα προαίρεσης επί μετοχών: Σ' αυτή την περίπτωση, ο κάτοχος ενός Call Option έχει το δικαίωμα, όχι, όμως, και την υποχρέωση, να αγοράσει ένα συγκεκριμένο αριθμό μετοχών, ενώ ο κάτοχος του Put Option έχει το δικαίωμα, αλλά, όχι την υποχρέωση, να πωλήσει το συγκεκριμένο αριθμό των μετοχών.
- Δικαίωμα προαίρεσης επί συναλλάγματος: Εδώ, το αντικείμενο είναι μία συγκεκριμένη ποσότητα ενός νομίσματος, όπως, για παράδειγμα, ένα δικαίωμα αγοράς 1.000.000 \$, σε συγκεκριμένη ισοτιμία με το εγχώριο νόμισμα.
- Δικαίωμα προαίρεσης επί χρηματιστηριακών δεικτών: Σ' αυτό το συμβόλαιο, δεν περιλαμβάνεται η αγορά ή πώληση ενός συγκεκριμένου αντικειμένου, όπως παραπάνω. Η εξάσκηση των συγκεκριμένων δικαιωμάτων σημαίνει παράδοση μετρητών, υπολογιζόμενα πάνω στο πολλαπλάσιο - για παράδειγμα 200πλάσιο - ενός δείκτη (για παράδειγμα, δικαιώματα προαίρεσης επί του δείκτη FTSE/ASE-20, ο οποίος δείκτης είναι βασισμένος στις 20 εταιρίες του Χ.Α.Α. με την υψηλότερη κεφαλαιοποίηση, από διάφορους κλάδους της ελληνικής χρηματιστηριακής αγοράς - η κεφαλαιοποίηση των 20 αυτών εταιριών που απαρτίζουν το δείκτη ξεπερνά το ήμισυ της συνολικής κεφαλαιοποίησης του Χ.Α.Α., με τις μετοχές του τραπεζικού κλάδου να αποτελούν πάνω από το 55% του δείκτη και τον

κλάδο των τηλεπικοινωνιών να ακολουθεί -, δικαιώματα προαίρεσης επί του δείκτη FTSE/ASE Mid 40, ο οποίος δείκτης είναι βασισμένος σε 40 εταιρίες του Χ.Α.Α. μεσαίας κεφαλαιοποίησης - η κεφαλαιοποίηση των 40 αυτών εταιριών που συμμετέχουν στο δείκτη ξεπερνά το 15% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του Χ.Α.Α.)

Παράδειγμα - θέση Long Call

Έστω, αγοραστής δικαιώματος προαίρεσης αγοράς συναλλάγματος, 50.000 \$, με ημερομηνία πράξης την 10/10/2000, ημερομηνία άσκησης την 10/03/2001 και τιμή άσκησης \$ / € = 1,20.

$$\text{Premium} = 0,01 \text{ €} / \$ = 500 \text{ €} (0,01 * 50.000 \$)$$

Η χρονική αξία του δικαιώματος εξελίσσεται διαχρονικά ως εξής:

Ø	10/10/2000	= 500 €
Ø	31/12/2000	= 450 €
Ø	10/03/2001	= 0 €

Έχουμε τις ακόλουθες λογιστικές εγγραφές:

Αρχική Αναγνώριση (αγορά του δικαιώματος):

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Δικαίωμα Προαίρεσης χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου	500	
Ταμείο		500

Οι λογιστικές εγγραφές, κατά τη διάρκεια του συμβολαίου και μέχρι τη λήξη του, εξαρτώνται από την ισοτιμία που θα ισχύει, κατά το χρόνο κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων.

Έστω ότι, την 31/12/2000, η ισοτιμία διαμορφώνεται σε \$ / € = 1,30. Επομένως, ο αγοραστής θα ασκήσει το δικαίωμα, καταβάλλοντας 60.000 € (1,20 * 50.000 \$) και, αποκτώντας κέρδος, ύψους 5.000 € [(1,3 - 1,2) * 50.000 \$].

Κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Ζημία, λόγω χρονικής μείωσης της αξίας του premium	Αναγνώριση χρονικής μείωσης της αξίας premium (500 - 450)	50	
Δικαίωμα προαίρεσης χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου			50
Δικαίωμα προαίρεσης χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου	Αναγνώριση αύξησης της εσωτερικής αξίας του δικαιώματος	5.000	
Κέρδη αποτίμησης του δικαιώματος προαίρεσης στην εύλογη αξία			5.000

Αν η ισοτιμία, την 31/12/2000, ήταν \$ / € = 1,10, η επιχείρηση δε θα ασκούσε το δικαίωμα και θα διενεργούσε μόνο την εγγραφή της χρονικής μείωσης της αξίας του premium.

Στη λήξη του συμβολαίου (10/03/2001), η ισοτιμία διαμορφώνεται σε \$ / € = 1,10, οπότε δε θα ασκηθεί το δικαίωμα και οι λογιστικές εγγραφές που θα διενεργηθούν είναι οι εξής:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Ζημία, λόγω χρονικής μείωσης της αξίας του premium	Αναγνώριση χρονικής μείωσης της αξίας premium	450	
Δικαίωμα προαίρεσης χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου			450
Ζημία από αποτίμηση του δικαιώματος στην εύλογη αξία	Κλείσιμο του λογαριασμού δικαιώματος	5.000	
Δικαίωμα προαίρεσης χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου			5.000

Παράδειγμα - θέση Short Call

Έχουμε τα δεδομένα του προηγούμενου παραδείγματος, με τη διαφορά ότι υπάρχει πωλητής δικαιώματος αγοράς 50.000 \$.

Αρχική Αναγνώριση (αγορά του δικαιώματος):

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Ταμείο	500	
Υποχρεώσεις από δικαιώματα προαίρεσης		500

Το ποσό που έχει εισπραχθεί ως premium, θα μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως, σύμφωνα με τη χρονική μείωση της αξίας του.

Οι λογιστικές εγγραφές αποτίμησης, κατά τη διάρκεια του συμβολαίου και μέχρι τη λήξη του, εξαρτώνται από την ισοτιμία που θα διαμορφωθεί, κατά το χρόνο κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων.

Έστω ότι την 31/12/2000, η ισοτιμία διαμορφώνεται σε \$ / € = 1,3. Επομένως, ο αγοραστής θα ασκήσει το δικαίωμα, καταβάλλοντας 60.000 € (1,20 * 50.000 \$), με συνέπεια, ο πωλητής να υποστεί ζημία, ύψους 5.000 € [(1,3 - 1,2) * 50.000 \$].

Κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, θα γίνουν οι εξής εγγραφές, από πλευράς πωλητή:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Υποχρεώσεις από δικαιώματα προαίρεσης	Πραγματοποιημένο έσοδο, από τη χρονική μεταβολή της αξίας premium	50	
Κέρδη, από τη χρονική μεταβολή της αξίας premium			50
Ζημία, από άσκηση δικαιώματος	Αναγνώριση ζημίας, από την άσκηση του δικαιώματος	5.000	
Υποχρεώσεις από δικαιώματα προαίρεσης			5.000

Αν η ισοτιμία, την 31/12/2000, ήταν \$ / € = 1,10, ο αγοραστής δε θα ασκούσε το δικαίωμα και ο πωλητής δε θα διενεργούσε καμία εγγραφή.

Στη λήξη του συμβολαίου (10/03/2001), η ισοτιμία διαμορφώνεται σε \$ / € = 1,10, οπότε ο αγοραστής δε θα ασκήσει το δικαίωμα και οι λογιστικές εγγραφές που θα διενεργηθούν από τον πωλητή είναι οι εξής:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Υποχρεώσεις από δικαιώματα προαίρεσης	Πραγματοποιημένο έσοδο, από τη χρονική μεταβολή της αξίας του premium	50	
Κέρδη, από τη χρονική μεταβολή της αξίας του premium			50
Υποχρεώσεις, από δικαιώματα προαίρεσης	Κλείσιμο λογαριασμού δικαιώματος - αντιστροφή εγγραφής αποτίμησης	5.000	
Κέρδη, από κλείσιμο του δικαιώματος			5.000

3.3.11.2 Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (ΣΜΕ) (Futures)

Τα ΣΜΕ είναι συμφωνίες αγοράς ή πώλησης, ενός συγκεκριμένου ποσού, κάποιου χρηματοπιστωτικού μέσου, σε μία προκαθορισμένη ημερομηνία και σε μία ορισμένη τιμή.

Οι κυριότεροι τύποι αυτών των συμβολαίων είναι οι εξής (Grant Thornton 2004β & Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών Α.Ε. 2002):

- Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλάγματος (Currency futures): πρόκειται για συμβόλαια αγοράς ή πώλησης ενός ορισμένου ποσού συναλλάγματος, σε μία μελλοντική ισοτιμία. Η διαφορά, μεταξύ της συμφωνημένης ισοτιμίας και της τρέχουσας - μέση τιμή fixing, πολλαπλασιαζόμενη με το ποσό του συμβολαίου, αποτελεί την εισπραττομένη διαφορά, κατά την ημερομηνία διακανονισμού, δηλ. το εισόδημα.

- Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επιτοκίων (Interest rate futures): πρόκειται για συμβόλαια αγοράς ή πώλησης συγκεκριμένου επιτοκίου κάποιου νομίσματος, σε μία μελλοντική ημερομηνία και επί προκαθορισμένου ποσού. Η εισπραττομένη, εδώ, διαφορά, κατά την ημερομηνία διακανονισμού, δηλ. το εισόδημα, είναι η διαφορά μεταξύ του συμφωνηθέντος και του τρέχοντος επιτοκίου, πολλαπλασιαζόμενη με το ποσό του συμβολαίου.
- Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επί χρηματιστηριακών δεικτών (Index futures): πρόκειται για συμβόλαια αγοράς ή πώλησης ορισμένων μονάδων, πάνω σε ένα χρηματιστηριακό δείκτη (FTSE/ASE-20, FTSE/ASE-MID 40), σε μία μελλοντική ημερομηνία. Τα συμβόλαια είναι εκ των προτέρων τυποποιημένα, έχουν καθορισμένη διάρκεια και καθημερινή διαπραγμάτευση και εκκαθάριση. Το εισόδημα, δηλ. η εισπραττομένη διαφορά, κατά την ημερομηνία λήξης του συμβολαίου, είναι η διαφορά μεταξύ του τρέχοντος και του συμφωνηθέντος επιπέδου του δείκτη, πολλαπλασιαζόμενη με την τιμή κάθε μονάδας. Το τελικό αποτέλεσμα προκύπτει την ημερομηνία λήξης του συμβολαίου, δηλαδή, το κέρδος ή η ζημία του επενδυτή, υπολογίζεται, με βάση την τελική τιμή εκκαθάρισης του συμβολαίου στη λήξη. Στην πράξη, ο επενδυτής δε χρειάζεται να περιμένει μέχρι την ημερομηνία λήξης, για να λάβει το αποτέλεσμα από τη στρατηγική του, αφού, κάθε μέρα, εισπράττει το κέρδος ή πληρώνει τη ζημία, ανάλογα με την κίνηση της τιμής του ΣΜΕ, σε σχέση με την προηγούμενη μέρα.

Η θεωρητική τιμή (F) του συμβολαίου, πάνω σε έναν χρηματιστηριακό δείκτη, υπολογίζεται από τον τύπο (Grant Thornton 2004β):

$$F = S + S \times (i-d) \times T-t/360,$$

$$S = \text{Τιμή κλεισίματος δείκτη}$$

$$i = \text{Επιτόκιο}$$

$$d = \text{Μερισματική απόδοση δείκτη}$$

$$T-t = \text{Διάρκεια έως τη λήξη του συμβολαίου}$$

Περιθώριο (margin) είναι το ποσό που θα πρέπει να καταθέσει ο κάθε αντισυμβαλλόμενος ως εγγύηση, για τη συμμετοχή του στο συμβόλαιο,

προκύπτει ως ποσοστό της αξίας του συμβολαίου και περιλαμβάνεται στους όρους (για παράδειγμα, περιθώριο 5% για αγορά ενός συμβολαίου μεγέθους 80.000 €, στην τιμή 0,80 € ανέρχεται στο ποσό των $(80.000 * 0,80) * 5\% = 3.200$ €).

Επιπλέον, υφίσταται καθημερινή αποτίμηση του ΣΜΕ και καθημερινή εκκαθάριση του κέρδους (mark to market).

Το περιθώριο ασφαλείας (maintenance margin) είναι το ποσό, κάτω από το οποίο, δε μπορεί να μειωθεί το ποσό της αρχικής κατάθεσης (initial margin), κατά την καθημερινή αποτίμηση. Επιστρέφοντας στο προηγούμενο παραδειγμα, έστω ότι, το maintenance margin ορίζεται σε 3,5%. Αυτό σημαίνει ότι το ποσό των 80.000 € δε μπορεί να πέσει κάτω από 2.240 € $[(80.000 * 0,80) * 3,5\%]$.

Ένας επενδυτής σε ένα ΣΜΕ, έχει να επιλέξει μεταξύ Θέσης Αγοράς (Long Position), που είναι η θέση που παίρνει ένας επενδυτής που εκτιμά ότι η τιμή του υποκειμένου τίτλου θα αυξηθεί, στο μέλλον (όπως, αύξηση ενός δείκτη τιμών του χρηματιστηρίου ή της τιμής μίας μετοχής) και Θέσης Πώλησης (Short Position), που είναι η θέση που παίρνει ο επενδυτής, που εκτιμά ότι η τιμή του υποκειμένου τίτλου θα μειωθεί, στο μέλλον.

Στη θέση αγοράς (προσδοκία ανόδου), κάθε ημέρα, αν η τιμή εκκαθάρισης του ΣΜΕ έχει ανεβεί, σε σύγκριση με την προηγούμενη, ο αγοραστής εισπράττει τη διαφορά – κέρδος, από τον πωλητή. Αν η τιμή εκκαθάρισης του ΣΜΕ έχει μειωθεί, ο αγοραστής πληρώνει τη διαφορά – ζημία στον πωλητή.

Στη θέση πώλησης (προσδοκία πτώσης), κάθε ημέρα, αν η τιμή εκκαθάρισης του ΣΜΕ έχει μειωθεί, σε σύγκριση με την προηγούμενη, ο πωλητής εισπράττει τη διαφορά – κέρδος, από τον αγοραστή. Αν η τιμή εκκαθάρισης του ΣΜΕ έχει ανεβεί, ο πωλητής πληρώνει τη διαφορά – ζημία στον αγοραστή (Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών Α.Ε. 2002).

Το αποτέλεσμα στο οποίο θα καταλήξει ένα μέσο αυτής της κατηγορίας, προκύπτει, συγκρίνοντας την τιμή που ορίζει το συμβόλαιο και την τιμή που έχει διαμορφωθεί για αυτό το χρηματοοικονομικό στοιχείο του Ενεργητικού κατά την ίδια ημερομηνία.

Παραδείγματα (Συμβόλαιο Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί Χρηματιστηριακού Δείκτη)

- Αγοράζεται ένα ΣΜΕ, στο δείκτη FTSE-ASE 20, με πολλαπλασιαστή 120 € στις 1.400 μονάδες. Αν στη λήξη του συμβολαίου ο δείκτης έχει διαμορφωθεί στις 1.550 μονάδες, τότε ο επενδυτής έχει κερδίσει $(1.550 - 1.400) * 120 = 18.000$ €.

- Μία επιχείρηση αγοράζει, την 01/11/2000, ένα προθεσμιακό συμβόλαιο επί του δείκτη FTSE-ASE 20 στις 4.000 μονάδες, με λήξη το Δεκέμβριο. Η αξία του προθεσμιακού συμβολαίου είναι 60.000 € ($15 * 4.000$), καθώς ο δείκτης αποτιμάται 15 φορές στην αξία του. Η εγγύηση (margin) έχει οριστεί σε 12%.

Στη λήξη του συμβολαίου, η αξία του δείκτη έχει διαμορφωθεί στις 3.600 μονάδες, επομένως η επιχείρηση έχει υποστεί ζημία:

Περιγραφή - Αιτιολογία	Τιμή Δείκτη	Αξία Συμβολαίου
Πώληση	$3.600 * 15$	54.000
Αγορά	$4.000 * 15$	60.000
Αποτέλεσμα χρήσης - Ζημία		(6.000)

Οι εγγραφές που θα διενεργηθούν, από την αγορά ως την πώληση του ΣΜΕ, είναι οι εξής:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Προθεσμιακό Συμβόλαιο επί του δείκτη FTSE-ASE 20	Αγορά δικαιώματος και καταβολή margin $(60.000 * 12\%)$	7.200	
Ταμείο			7.200
Ζημία, κατά τη λήξη του Συμβολαίου	Εκκαθάριση Προθεσμιακού Συμβολαίου	6.000	
Ταμείο		1.200	
Προθεσμιακό Συμβόλαιο επί του δείκτη FTSE-ASE 20			

3.3.11.3 Προθεσμιακά συμβόλαια (Forwards)

Πρόκειται για συμβόλαια, όπως και τα ΣΜΕ, που υποχρεώνουν, το ένα συμβαλλόμενο μέρος να αγοράσει και το άλλο να πωλήσει, το υποκείμενο προϊόν του συμβολαίου, το οποίο μπορεί να είναι φυσικό προϊόν (πετρέλαιο) ή χρηματοοικονομικό προϊόν (επιτόκιο: Προθεσμιακό Συμβόλαιο Μελλοντικού Επιτοκίου – Forward Rate Agreement, συνάλλαγμα: Forward Foreign Exchange Contract).

Ο επενδυτής ενός προθεσμιακού συμβολαίου, μπορεί να επιλέξει μεταξύ Θέσης Αγοράς (Long Position), που είναι η θέση που παίρνει ο αγοραστής του συμβολαίου, ο οποίος υποχρεώνεται να αγοράσει το υποκείμενο προϊόν και Θέσης Πώλησης (Short Position), που είναι η θέση που παίρνει ο πωλητής, ο οποίος υποχρεώνεται να παραδώσει (πωλήσει) το υποκείμενο προϊόν (Grant Thornton 2004β).

Η βασική διαφορά μεταξύ Forwards και Futures συνίσταται στο ότι, τα Forwards δημιουργούνται από τις τράπεζες, για την εξυπηρέτηση των αναγκών των πελατών τους, με όρους που να εξυπηρετούν κάθε πελάτη ξεχωριστά (tailored - customer oriented – customization), ενώ τα Futures αναπτύσσονται σε επίπεδο Χρηματιστηρίου Παραγώγων και, επιπλέον, η είσοδος σε ένα τέτοιο συμβόλαιο (ΣΜΕ) απαιτεί την καταβολή εγγύησης, ενός μικρού ποσού (margin).

Προθεσμιακό Συμβόλαιο Μελλοντικού Επιτοκίου (Forward Rate Agreement – F.R.A.)

Σε τέτοιου είδους συμβόλαια, δεν υπάρχει κίνηση κεφαλαίου μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Το μόνο που εισπράττεται ή καταβάλλεται, είναι το ποσό που θα προκύψει, από τη διαφορά μεταξύ του τρέχοντος και του συμφωνηθέντος επιτοκίου. Πρόκειται, ουσιαστικά, για συμβόλαια μεταξύ δύο μερών, με τα οποία, το ένα μέρος καλύπτεται από την άνοδο των επιτοκίων και το άλλο από την πτώση.

Η αγορά ενός μελλοντικού επιτοκίου σημαίνει ότι ο αγοραστής θέλει να προστατευτεί από την τυχόν άνοδο των επιτοκίων και να εισπράξει από τον

πωλητή τη διαφορά των τόκων, ενώ ο πωλητής προστατεύεται από την πτώση των επιτοκίων και θα πληρώσει, στον αγοραστή, τη διαφορά των τόκων.

Το ένα μέρος του συμβολαίου πληρώνει, με βάση ένα σταθερό επιτόκιο, ενώ το άλλο, βάσει ενός κυμαινόμενου, το δε ποσό της πληρωμής προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ των επιτοκίων, πάνω σε ένα τεκμαρτό κεφάλαιο.

Σχετικά με το πώς αποτιμάται το συμβόλαιο, ισχύουν τα εξής (Grant Thornton 2004β):

- Ο αγοραστής του συμβολαίου εισπράττει, όταν το μελλοντικό επιτόκιο είναι μεγαλύτερο από το επιτόκιο του συμβολαίου
- Ο αγοραστής πληρώνει, όταν το μελλοντικό επιτόκιο είναι μικρότερο από το επιτόκιο του συμβολαίου
- Τα ακριβώς αντίθετα ισχύουν για τον πωλητή
- Το ποσό που πληρώνεται ή εισπράττεται, προκύπτει από το τεκμαρτό ποσό, πολλαπλασιαζόμενο με τη διαφορά των επιτοκίων.

Παράδειγμα (Προθεσμιακού Συμβολαίου Μελλοντικού Επιτοκίου)

Μία εταιρία αγοράζει, την 01/10/2000, ένα F.R.A., διάρκειας τριών μηνών, με βάση το επιτόκιο EURIBOR τριμήνου, προβλέποντας ότι, τα επιτόκια θα κινηθούν ανοδικά. Το F.R.A. έχει τα εξής χαρακτηριστικά: σταθερό επιτόκιο συμβολαίου 5%, κυμαινόμενο επιτόκιο το EURIBOR τριμήνου και τεκμαρτό ποσό 10.000 €.

Αν το EURIBOR, την 31/12/2000, είναι 6% και, την 31/01/2001, είναι 6,5%, η αποτίμηση του συμβολαίου θα είναι:

Κατά τη σύναψη του συμβολαίου:

Δε θα διενεργηθεί καμία εγγραφή, διότι δεν έχει αξία.

Κατά τη διάρκεια του συμβολαίου:

Την 31/12/2000, η επιχείρηση αποτιμά το συμβόλαιο και, από την αύξηση των επιτοκίων, έχει προκύψει κέρδος ύψους 25 € $[10.000 (6\% - 5\%) * 90 / 360]$.

Θα διενεργηθεί η εξής εγγραφή:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Απαιτήσεις, από προθεσμιακά συμβόλαια F.R.A.	25	
Κέρδη, από αποτίμηση προθεσμιακού συμβολαίου μελλοντικού επιτοκίου (F.R.A.)		25

Στη λήξη του συμβολαίου:

Την 31/01/2001, η επιχείρηση θα εισπράξει 37,50 € [$10.000 (6,5\% - 5\%) * 90 / 360$].

Θα διενεργηθεί η εξής εγγραφή:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Ταμείο	37,50	
Απαιτήσεις, από προθεσμιακά συμβόλαια F.R.A.		25
Κέρδη, κατά τη λήξη του προθεσμιακού συμβολαίου F.R.A.		12,50

Στην περίπτωση που, την 31/01/2001, το EURIBOR τριμήνου είχε διαμορφωθεί σε 4,5%, τότε η επιχείρηση θα έπρεπε να πληρώσει 12,50 € [$10.000 (4,5\% - 5\%) * 90 / 360$] και θα διενεργείτο η ακόλουθη εγγραφή:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Ζημία, κατά τη λήξη του προθεσμιακού συμβολαίου F.R.A.	37,50	
Απαιτήσεις, από προθεσμιακά συμβόλαια F.R.A.		25
Ταμείο		12,50

3.3.11.4 Ανταλλαγές (Swaps)

Πρόκειται για συμφωνίες, μεταξύ δύο μερών, για την ανταλλαγή κεφαλαίων ή αξιών, μελλοντικά, με όρους που έχουν προσυμφωνηθεί. Οι ανταλλαγές δεν είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές, αλλά προϊόντα

που δημιουργούνται με τρόπο ευέλικτο, για την κάλυψη μεγάλου εύρους αναγκών.

Οι ανταλλαγές σχετίζονται με τα παρακάτω χρηματοπιστωτικά μέσα (Grant Thornton 2004β):

Ανταλλαγές Νομισμάτων (Currency Swaps)

Σ' αυτές τις συμφωνίες, οι αντισυμβαλλόμενοι ανταλλάσσουν πληρωμές, σε ένα συγκεκριμένο νόμισμα. Η ανταλλαγή, για κάθε μέρος, περιλαμβάνει τις πληρωμές του άλλου (κεφάλαιο και τόκο, βάσει του επιτοκίου του κάθε νομίσματος).

Ανταλλαγές Επιτοκίων (Interest Rate Swaps)

Πρόκειται για συμβάσεις, βάσει των οποίων, οι δύο αντισυμβαλλόμενοι συμφωνούν να ανταλλάξουν σειρές χρηματοροών, πάνω σε ένα υποθετικό κεφάλαιο, όπου η μία σειρά χρηματοροών υπολογίζεται με σταθερό επιτόκιο και η άλλη με κυμαινόμενο.

Το υποθετικό κεφάλαιο, που αναφέρεται στη σύμβαση, δεν ανταλλάσσεται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και το χρονικό διάστημα των δύο χρηματοροών μπορεί να είναι το ίδιο ή διαφορετικό.

Η πραγματική χρηματοροή μεταξύ των αντισυμβαλλομένων είναι η διαφορά μεταξύ των δύο σειρών χρηματοροών και το ύψος της, όπως επίσης και το αποτέλεσμα της ανταλλαγής, καθορίζεται στη λήξη.

Οι ανταλλαγές (Swaps) αποτελούν το βασικό μέσο αντιστάθμισης των κινδύνων, που προέρχονται από τα επιτόκια.

Όσον αφορά στο νόμισμα του υποθετικού κεφαλαίου, μπορεί να είναι κάποιο από το βασικό δελτίο fixing και οι χρηματοροές μπορεί να είναι στο ίδιο νόμισμα (single currency interest rate swap) ή σε διαφορετικό.

Η αποτίμηση ενός συμβολαίου ανταλλαγής, αφορά στον προσδιορισμό της παρούσας αξίας των μελλοντικών καθαρών πληρωμών, που θα προκύψουν από τη σύμβαση ανταλλαγής. Ένα πολύ βασικό πρόβλημα, που προκύπτει στην ακριβή αποτίμηση του παραπάνω ποσού, είναι η εκτίμηση της εξέλιξης των μελλοντικών επιτοκίων.

Παράδειγμα (Interest Rate Swap)

Μία επιχείρηση, την 01/07/2000, συνάπτει σύμβαση, τριετούς διάρκειας, με την τράπεζα που συνεργάζεται, η οποία προβλέπει την ανταλλαγή πληρωμών με τον εξής τρόπο:

Σε τεκμαρτό ποσό 20.000 €, η επιχείρηση πληρώνει ανά εξάμηνο EURIBOR + 0,25 και η τράπεζα πληρώνει ανά εξάμηνο σταθερό επιτόκιο 5,00%.

Την 31/12/2000, το EURIBOR είχε διαμορφωθεί σε 5,00%, οπότε, η αποτίμηση της ανταλλαγής στις καταστάσεις της επιχείρησης, έχει ως εξής:

Η επιχείρηση θα πληρώσει ποσό 525 € και θα εισπράξει 500 €, οπότε έχει ένα έξοδο, ύψους 25 €, από τη σύμβαση. Η αποτίμηση του συμβολαίου, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, είναι ίση με την παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωμών, αν υποτεθεί ότι το επιτόκιο παραμένει σταθερό. Η προεξόφληση γίνεται με επιτόκιο 5,25% και υπολογίζεται ως εξής:

Έτος	Εισπράξεις	Πληρωμές	Διαφορά	Συντελεστής προεξόφλησης - επιτόκιο 5,25%	Παρούσα αξία
30/06/2001	500	525	-25	0,97442	-24,36 *
31/12/2001	500	525	-25	0,94950	-23,74 **
30/06/2002	500	525	-25	0,92521	-23,13 ***
31/12/2002	500	525	-25	0,90154	-22,54 ****
30/06/2003	500	525	-25	0,87848	-21,96 *****
			-125		-115,73

$$* 1 / [1 + (5,25\% / 2)] = 0,97442 \text{ και } 0,97442 * 25 = 24,36$$

$$** 1 / [1 + (5,25\% / 2)^2] = 0,94950 \text{ και } 0,94950 * 25 = 23,74$$

$$*** 1 / [1 + (5,25\% / 2)^3] = 0,92521 \text{ και } 0,92521 * 25 = 23,13$$

$$**** 1 / [1 + (5,25\% / 2)^4] = 0,90154 \text{ και } 0,90154 * 25 = 22,54$$

$$***** 1 / [1 + (5,25\% / 2)^5] = 0,87848 \text{ και } 0,87848 * 25 = 21,96$$

Ακολουθούν οι εγγραφές:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Τόκοι έξοδα	Καταβολή πληρωμής	25,00	
Ταμείο	I.R.S., την 31/12/2000		25,00
Τόκοι έξοδα	Αποτίμηση σύμβασης	115,73	
Τόκοι πληρωτέοι, από σύμβαση I.R.S	ανταλλαγής επιτοκίων - I.R.S., την 31/12/2000		115,73

Η επόμενη ημερομηνία αποτίμησης του συμβολαίου, βάσει των πληρωμών, είναι η 30/06/2001 και έστω ότι το EURIBOR είχε διαμορφωθεί σε 4,50%.

Η αποτίμηση της σύμβασης, στις καταστάσεις της επιχείρησης, είναι πληρωμή 475 € και είσπραξη 500 €, οπότε, έχει ένα έσοδο από τη σύμβαση, ύψους 25 €. Η αποτίμηση του συμβολαίου την ημερομηνία του Ισολογισμού, είναι ίση με την παρούσα αξία των υπολοίπων τεσσάρων μελλοντικών πληρωμών, με το επιτόκιο να παραμένει σταθερό. Η προεξόφληση γίνεται με επιτόκιο 4,75% και είναι η ακόλουθη:

Έτος	Εισπράξεις	Πληρωμές	Διαφορά	Συντελεστής προεξόφλησης - επιτόκιο 4,75%	Παρούσα αξία
31/12/2001	500	475	25	0,97680	24,42
30/06/2002	500	475	25	0,95414	23,85
31/12/2002	500	475	25	0,932005	23,30
30/06/2003	500	475	25	0,910383	22,76
			100		94,33

Ακολουθούν οι εγγραφές:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Ταμείο	Είσπραξη ποσού, από σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων - I.R.S., την 30/06/2001	25,00	
Τόκοι έσοδα			25,00
Τόκοι πληρωτέοι, από σύμβαση I.R.S	Αποτίμηση σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίων - I.R.S., την 30/06/2001	115,73	
Τόκοι εισπρακτέοι, από σύμβαση I.R.S		94,33	
Τόκοι έσοδα (115,73 + 94,33)			

3.3.12 Λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων – λογιστικός χειρισμός

Η λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων αναγνωρίζει, στην Κ.Α.Χ., τη συμφηφιστική επίδραση των μεταβολών στην πραγματική αξία ενός μέσου αντιστάθμισης και του αντιστοίχου στοιχείου που αντισταθμίζει.

3.3.12.1 Εισαγωγικά

Αντιστάθμιση (Grant Thornton 2004β) είναι ο προσδιορισμός ενός ή περισσοτέρων χρηματοπιστωτικών μέσων αντιστάθμισης, για παράδειγμα παραγώγων (ένα μη παράγωγο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση μπορεί να προσδιοριστεί ως τέτοιο μέσο, μόνο για αντισταθμίσεις συναλλαγματικού κινδύνου), με τέτοιο τρόπο, ώστε η μεταβολή της εύλογης αξίας ή των ταμιακών ροών τους να συμφηφίζει, συνολικά ή μερικά, την αντίστοιχη μεταβολή ενός αντισταθμισμένου στοιχείου.

Αντισταθμισμένο στοιχείο είναι ένα στοιχείο του Ενεργητικού, μία υποχρέωση, μία βέβαιη δέσμευση, μία προβλεπόμενη μελλοντική συναλλαγή ή μία καθαρή επένδυση σε δραστηριότητα του εξωτερικού, που έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Εκθέτει την επιχείρηση σε κίνδυνο, εξαιτίας των μεταβολών στην εύλογη αξία ή τις μελλοντικές ταμιακές ροές
- Έχει χαρακτηριστεί ότι είναι αντισταθμισμένο στοιχείο. Ένα αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί να είναι στοιχείο του Ενεργητικού της επιχείρησης, υποχρέωση ή προβλεπόμενη μελλοντική συναλλαγή. Χρηματοοικονομικά μέσα και δραστηριότητες που μπορούν να χαρακτηριστούν ως αντισταθμισμένα, είναι χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού, προβλεπόμενες μελλοντικές συναλλαγές, μη χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού, όπως πάγια, δεσμεύσεις της επιχείρησης, χρηματοοικονομικά μέσα κατεχόμενα μέχρι τη λήξη, όπως ομόλογα, ενεργητικά στοιχεία ή υποχρεώσεις που ενέχουν κινδύνους συναλλαγματικών διαφορών - μεταβολής ισοτιμιών, χαρτοφυλάκια, κ.τλ. Μη αντισταθμισμένα χρηματοοικονομικά μέσα και δραστηριότητες, αποτελούν τα παράγωγα, χρηματοπιστωτικά μέσα κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς, επενδύσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης ή επενδύσεις σε θυγατρικές, στοιχεία του Ενεργητικού που δεν επηρεάζουν τα αποτελέσματα χρήσης ή διεταιρικές συναλλαγές σε ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, μελλοντικά γεγονότα που δεν είναι βέβαια, δεσμεύσεις για αγορά θυγατρικών, εκτός από θυγατρικές του εξωτερικού, κ.τλ.

Δέσμευση της εταιρίας είναι μία δεσμευτική συμφωνία ανταλλαγής καθορισμένων πόρων, σε μία συγκεκριμένη τιμή και σε μία συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία.

Μελλοντική συναλλαγή είναι μία συναλλαγή, που αναμένεται να συμβεί στο μέλλον και δεν προέρχεται από δέσμευση της επιχείρησης.

Σχετικά με τις επενδύσεις που κατέχονται μέχρι τη λήξη (κάτι ανάλογο δε συμβαίνει με τα δάνεια εισπρακτέα και τις απαιτήσεις), δε μπορεί να αντισταθμιστεί ο κίνδυνος επιτοκίου ή προπληρωμής, λόγω του ότι προϋποθέτουν την πρόθεση κατοχής μέχρι τη λήξη, ανεξάρτητα από τις

μεταβολές στην εύλογη αξία ή τις ταμιακές ροές της επένδυσης, που αποδίδονται σε μεταβολές των επιτοκίων.

Εντούτοις, αυτές οι επενδύσεις μπορούν να θεωρηθούν ως αντισταθμισμένα στοιχεία, για τον κίνδυνο που σχετίζεται με τις μεταβολές στις ισοτιμίες – κίνδυνος τιμής (σε περίπτωση που, αναφέρεται σε ξένο νόμισμα) ή τον πιστωτικό κίνδυνο.

3.3.12.2 Μέσα αντιστάθμισης

Μέσα αντιστάθμισης είναι προσδιορισμένα παράγωγα, των οποίων η εύλογη αξία ή οι ταμιακές ροές συμψηφίζουν μεταβολές στην εύλογη αξία ή τις ταμιακές ροές κάποιου αντισταθμισμένου στοιχείου. Μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις μπορούν να προσδιοριστούν ως τέτοια μέσα, μόνο για αντισταθμίσεις κινδύνου συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Τα παράγωγα αποτιμώνται στην εύλογη αξία, οι μεταβολές της οποίας καταχωρούνται στο αποτέλεσμα (καθαρό κέρδος ή ζημία) ή στην καθαρή θέση (αν πρόκειται για αντιστάθμιση ταμιακής ροής, όπως θα δούμε παρακάτω).

Τα μη παράγωγα αποτιμώνται είτε στην εύλογη αξία, με τις μεταβολές της να καταχωρούνται στο αποτέλεσμα ή στην καθαρή θέση, είτε στο αναπόσβεστο κόστος.

3.3.12.3 Προϋποθέσεις ένταξης στις διατάξεις της αντισταθμιστικής λογιστικής

Ένα χρηματοπιστωτικό μέσο αναγνωρίζεται ως αντισταθμιστικό (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998π), στην περίπτωση που ικανοποιούνται και οι πέντε από τους ακόλουθους όρους:

- Κατά την έναρξη της αντιστάθμισης, πρέπει να υπάρχει επίσημος καθορισμός και τεκμηρίωση της αντισταθμιστικής σχέσης και της επιδίωξης και στρατηγικής της επιχείρησης, αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου. Η τεκμηρίωση πρέπει να περιλαμβάνει ρητή αναφορά στο μέσο αντιστάθμισης, το αντισταθμισμένο στοιχείο ή συναλλαγή, τη φύση του κινδύνου που αντισταθμίζεται, καθώς και τον τρόπο που η εταιρία θα εκτιμήσει την αποτελεσματικότητα του μέσου αντιστάθμισης, ως προς το συμψηφισμό της έκθεσης σε μεταβολές στην εύλογη αξία του

αντισταθμισμένου στοιχείου ή των ταμιακών ροών, που απορρέουν από τον αντισταθμισμένο κίνδυνο.

Η πράξη αντιστάθμισης αξιολογείται ως τέτοια, πάντα εκ των προτέρων, και όχι κατά τη διάρκειά της ή κατά τη λήξη της. Για παράδειγμα, η πολιτική διαχείρισης κινδύνων της επιχείρησης επιβάλλει την αγορά μετοχών, με παράλληλη αγορά δικαιώματος πώλησής τους, προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος.

- Προσδοκία υψηλής αποτελεσματικότητας, ως προς το συμφηισμό της έκθεσης σε μεταβολές στην εύλογη αξία του αντισταθμισμένου στοιχείου ή των ταμιακών ροών, που απορρέουν από τον αντισταθμισμένο κίνδυνο. Αποτελεσματική είναι η αντιστάθμιση που συμφηίζει σχεδόν το σύνολο των μεταβολών είτε στην εύλογη αξία είτε στις ταμιακές ροές των αντισταθμισμένων στοιχείων.

Για παράδειγμα, μία επιχείρηση δανείζεται με σταθερό επιτόκιο, πετυχαίνοντας καλύτερους όρους χρηματοδότησης. Η επιχείρηση συνάπτει μία σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίου, με βάση το επιτόκιο EURIBOR, για προστασία από τον κίνδυνο μεταβολής των επιτοκίων. Η επιχείρηση, λοιπόν, συνάπτει ένα συμβόλαιο ανταλλαγής χρηματοροών, βάσει του οποίου, θα πληρώνει, σύμφωνα με το EURIBOR, και θα εισπράττει, σύμφωνα με το σταθερό επιτόκιο, που είναι έστω 5%.

- Προκειμένου για αντισταθμίσεις ταμιακών ροών, η προβλεπομένη μελλοντική συναλλαγή πρέπει να είναι πολύ πιθανή και να εκθέτει την επιχείρηση σε κίνδυνο μεταβολής των ταμιακών ροών της, που επηρεάζουν τα αποτελέσματα χρήσης. Η αντιστάθμιση, για τη μεταβολή της αξίας μίας μετοχής, που αναμένεται να πωληθεί στο βραχυχρόνιο διάστημα, καλύπτει αυτό το κριτήριο.
- Η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης πρέπει να μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα, δηλαδή, τόσο η εύλογη αξία ή οι ταμιακές ροές του αντισταθμισμένου στοιχείου όσο και η εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης (η αντιστάθμιση, λόγου χάρη, της ενδεχόμενης ζημίας, από μείωση της αξίας ενός στοιχείου του Ενεργητικού – π.χ. κρατική απαλλοτρίωση οικοπέδου - δε μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα, οπότε και δεν ικανοποιεί τα κριτήρια της αντιστάθμισης).

- Η αντιστάθμιση αναμένεται ότι θα είναι αποτελεσματική, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, που θα χρησιμοποιείται. Η σχέση αυτή ποσοτικοποιείται, από το Πρότυπο αυτό, σε ένα εύρος 80% έως 120%. Για παράδειγμα, μία επιχείρηση έχει ζημίες, ύψους 5.000 €, από αποτίμηση μετοχών και κέρδη, ύψους 4.500 €, από συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης, επί αυτών των μετοχών. Η αποτελεσματικότητα μετράται είτε ως $5.000 / 4.500 = 111\%$ είτε ως $4.500 / 5.000 = 90\%$. Επομένως, πρόκειται για αποτελεσματική αντιστάθμιση.

3.3.12.4 Αντισταθμιστική λογιστική – Τύποι αντιστάθμισης κινδύνων

Αντικείμενο της αντισταθμιστικής λογιστικής είναι η συμμετρική καταχώρηση, στα αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες), των συμψηφιστικών αποτελεσμάτων των μεταβολών στις εύλογες αξίες του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμισμένου στοιχείου.

Η λογιστική της αντιστάθμισης θα πρέπει να διακόπτεται στο μέλλον, σε περίπτωση που:

- Το μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, τερματίζεται ή εξασκείται (σε περίπτωση που, αυτό αντικατασταθεί ή ανακυκλωθεί με ένα άλλο μέσο, αυτό δε θεωρείται τερματισμός της αντιστάθμισης, αν μια τέτοια πρακτική αποτελεί μέρος της γενικής στρατηγικής της επιχείρησης, για την αντιστάθμιση κινδύνων)
- Το μέσο αντιστάθμισης, στο εξής, δεν ικανοποιεί τα κριτήρια για να χαρακτηρίζεται ως τέτοιο
- Η επιχείρηση δεν το κατατάσσει πλέον – το ακυρώνει από μέσο αντιστάθμισης.

Το Πρότυπο ορίζει τρεις τύπους σχέσεων αντιστάθμισης κινδύνων:

Αντιστάθμιση εύλογης αξίας (Fair value hedging): Είναι μία αντιστάθμιση, της έκθεσης σε κίνδυνο μεταβολής της εύλογης αξίας ενός καταχωρημένου περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ή μίας αναλογίας τους, η οποία

οφείλεται σε κάποιο συγκεκριμένο κίνδυνο, που επηρεάζει αρνητικά τα αποτελέσματα χρήσεως (όπως, μεταβολές σε επιτόκια ενός δανείου με σταθερό επιτόκιο) (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998π).

Η αντιστάθμιση αυτή χρησιμοποιεί παράγωγα ή άλλα χρηματοπιστωτικά στοιχεία, για να συμψηφίσει αρνητικές μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρισμένων στοιχείων του Ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισμένων δεσμεύσεων της επιχείρησης.

Η αντιστάθμιση εύλογης αξίας λογιστικοποιείται, με βάση τους παρακάτω κανόνες (Grant Thornton 2004β):

- Οι διαφορές που προκύπτουν, κατά την αποτίμηση του χρηματοπιστωτικού μέσου αντιστάθμισης στην εύλογη αξία του (κέρδος ή ζημία), καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσεως
- Οι διαφορές (κέρδος ή ζημία), που προκύπτουν στο αντισταθμισμένο στοιχείο και αφορούν στον αντισταθμισμένο κίνδυνο, θα πρέπει να αναμορφώνουν – προσαρμόζουν τη λογιστική αξία του στοιχείου και να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως (Κ.Α.Χ.). Το παραπάνω ισχύει και για αντισταθμισμένα στοιχεία, απεικονιζόμενα στο κόστος, και για εκείνα, που θεωρούνται διαθέσιμα προς πώληση.

Παραδείγματα

- Μία επιχείρηση αγοράζει 2.000 μετοχές, μίας εισηγμένης στο Χ.Α.Α. επιχείρησης, με τιμή αγοράς 0,90 € ανά μετοχή. Επειδή εκτιμά πτώση των τιμών, αγοράζει ένα δικαίωμα πώλησης, για 2.000 μετοχές της παραπάνω επιχείρησης, στην τιμή των 0,90 €

Σ' αυτό το παράδειγμα, το μέσο αντιστάθμισης είναι το αγοραζόμενο δικαίωμα, το αντισταθμισμένο στοιχείο είναι οι μετοχές, το αποτέλεσμα της αντιστάθμισης είναι ο σκοπός που θέλει να επιτύχει η επιχείρηση (προστασία από ζημίες, σε περίπτωση πτώσης της τιμής της μετοχής). Αυτή η αντισταθμιστική σχέση καλύπτει τη μεταβολή της *εύλογης αξίας* της μετοχής. Σε αυτό το δικαίωμα, η μόνη απώλεια της επιχείρησης είναι το ποσό που κατέβαλε για την αγορά του.

- Μία επιχείρηση, αγόρασε 2.000 μετοχές, μιας εισηγμένης στο Χ.Α.Α. επιχείρησης, έναντι 2 € ανά μετοχή, την 15/07/2000. Επίσης, η επιχείρηση, την 01/08/2000, αγόρασε ένα δικαίωμα πώλησης, για 2.000 μετοχές της παραπάνω επιχείρησης, με τιμή άσκησης 2,5 € και ημερομηνία άσκησης την 15/02/2001, για την αγορά του οποίου καταβλήθηκαν 300 €. Αυτές οι 2.000 μετοχές αποτελούν στοιχείο του Ενεργητικού, αποτιμώμενο στην πραγματική αξία, μέσω της Κ.Α.Χ. Θεωρούμε ότι, οι τιμές της μετοχής της παραπάνω επιχείρησης, μεταβάλλονται ως εξής:

	01/08/2000	31/12/2000	15/02/2001
Περίπτωση Α	2,5	2,4	2,3
Περίπτωση Β	2,5	2,7	3

Ακολουθώντας το πρώτο σενάριο, θα διενεργήσουμε τις παρακάτω εγγραφές:

Ημερ/νία	Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
15/07/2000	Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ.	Αγορά μετοχών	4.000	
	Ταμείο			4.000
01/08/2000	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας	Αγορά Δικαιώματος	300	
	Ταμείο			300
31/12/2000	Απόσβεση δικαιώματος	Απόσβεση χρονικής αξίας δικαιώματος (300*5/6)	250	
	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			250
31/12/2000	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση της εύλογης αξίας		200	

	Κέρδος, από την αποτίμηση δικαιωμάτων, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας	Αποτίμηση δικαιώματος την 31/12/2000 (5.000 – 4.800)		200
31/12/2000	Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ.	Αποτίμηση μετοχών την 31/12/2000 (4.800 – 4.000)	800	
	Κέρδος, από την αποτίμηση μετοχών για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			800
15/02/2001	Απόσβεση δικαιώματος	Απόσβεση χρονικής αξίας δικαιώματος (300 – 250)	50	
	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			50
15/02/2001	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση της εύλογης αξίας	Αποτίμηση δικαιώματος (4.800 – 4.600)	200	
	Κέρδος, από την αποτίμηση δικαιωμάτων, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			200
15/02/2001	Ζημιά, από την αποτίμηση μετοχών στην εύλογη αξία	Αποτίμηση μετοχών στη λήξη του δικαιώματος (4.600 – 4.800)	200	
	Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ.			200

15/02/2001	Ταμείο	Εξάσκηση δικαιώματος με πώληση μετοχών	5.000	
	Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω της Κ.Α.Χ.			4.600
	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			400

Ακολουθώντας το δεύτερο σενάριο, θα διενεργήσουμε τις παρακάτω εγγραφές:

Ημερ/νία	Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
15/7/2000	Χρηματ/κά στοιχεία του Ενεργητικού, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ.	Αγορά μετοχών	4.000	
	Ταμείο			4.000
01/08/2000	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας	Αγορά δικαιώματος	300	
	Ταμείο			300
31/12/2000	Απόσβεση δικαιώματος	Απόσβεση χρονικής αξίας δικαιώματος (300*5/6)	250	
	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			250
31/12/2000	Χρηματ/κά στοιχεία Ενεργητικού, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ.	Αποτίμηση μετοχών την 31/12/2000 (5.400 – 4.000)	1.400	
	Κέρδος, από την αποτίμηση μετοχών στην εύλογη αξία			1.400

15/02/2001	Απόσβεση δικαιώματος	Απόσβεση	50	
	Δικαιώματα πώλησης μετοχών, για αντιστάθμιση εύλογης αξίας	χρονικής αξίας δικαιώματος (300-250)		50
15/02/2001	Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού, αποτιμώμενα στην εύλογη αξία, μέσω της Κ. Α. Χ.	Αποτίμηση μετοχών, στη λήξη του	600	
	Κέρδος, από την αποτίμηση μετοχών στην εύλογη αξία τους	δικαιώματος (6000 – 5.400)		600

Αν η επιχείρηση δεν είχε προβεί σε πράξη αντιστάθμισης, θα είχε κέρδη, ύψους 2.000 €, που θα προέκυπταν από την άνοδο της τιμής της μετοχής. Με την πράξη αντιστάθμισης, θα πρέπει να εκπέσει από αυτά το premium των 300 €, οπότε τα κέρδη μειώνονται στα 1.700 €.

Αντιστάθμιση ταμιακών ροών (Cash flow hedging): Είναι μία αντιστάθμιση, της έκθεσης σε κίνδυνο στις μεταβολές των ταμιακών ροών, αναγνωρισμένων στοιχείων του Ενεργητικού (όπως, μεταβολές σε επενδύσεις χρηματοοικονομικών μέσων) ή υποχρεώσεων (όπως, το σύνολο ή μέρος, μελλοντικών πληρωμών τόκων δανείου, κυμαινομένου επιτοκίου, από μεταβολές σε επιτόκια ή συναλλαγματικές ισοτιμίες) ή προβλεπόμενων μελλοντικών οικονομικών συναλλαγών (όπως, μία αναμενόμενη αγορά ή πώληση), που εκτίθενται σε συγκεκριμένους κινδύνους, που θα επηρεάσουν (αρνητικά) τα αποτελέσματα χρήσεως (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998π).

Όσον αφορά στο λογιστικό χειρισμό, ισχύουν τα εξής:

- Το μέρος των κερδών ή ζημιών που προέρχονται από το μέσο αντιστάθμισης που είναι αποτελεσματικό, μεταφέρεται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια
- Το μέρος που σχετίζεται με μη αποτελεσματική αντιστάθμιση, μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως.

Παραδείγματα

- Μία εταιρία συνάπτει σύμβαση μακροπροθέσμου δανείου με τράπεζα, ύψους 500.000 €, εξοφλητέου, σε δώδεκα ισόποσες εξαμηνιαίες δόσεις και πληρωτέες, ένα χρόνο μετά τη σύναψη του δανείου.

Το επιτόκιο υπολογίζεται σύμφωνα με το EURIBOR + 0,25%. Η επιχείρηση συνάπτει μία σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίου (swap), βάσει της οποίας, πληρώνει 5%, επί ονομαστικού ποσού 500.000 € και εισπράττει EURIBOR + 0,25%.

Στο παράδειγμά μας, το μέσο αντιστάθμισης είναι η αγοραζόμενη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων, το αντισταθμισμένο στοιχείο - υποχρέωση είναι το μακροπρόθεσμο δάνειο και το αποτέλεσμα της αντιστάθμισης είναι η επιδίωξη της επιχείρησης να μειώσει τον κίνδυνο, από τις μεταβολές των επιτοκίων, μετατοπίζοντάς τον πλήρως στον αντισυμβαλλόμενο της σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίου.

Η επιχείρηση εξοφλεί το δάνειο, με επιτόκιο 5%. Η σχέση αντιστάθμισης αφορά αντιστάθμιση ταμιακής ροής (η επιχείρηση αντισταθμίζει τον κίνδυνο μεταβολής κυμαινομένου επιτοκίου με σταθερό).

- Μία από τις υποχρεώσεις μίας εταιρίας, την 31/10/2000, είναι ποσού 200 \$, που πρόκειται να εξοφληθεί την 28/02/2001. Η επιχείρηση, έχοντας σκοπό να αντισταθμίσει τον κίνδυνο από τη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας, αγοράζει ένα ΣΜΕ (Future), για αγορά συναλλάγματος, την 28/02/2001, στην ισοτιμία \$ / € 0,9. Έχουμε τα εξής σχετικά με την αποτίμηση του συμβολαίου:

Αιτιολογία	31/12/2000	28/02/2001
\$ / €	1,2	1,1
Αποτίμηση υποχρέωσης	240 €	220 €
Αποτίμηση ΣΜΕ (Future)	180 €	180 €

Την 31/12/2000, η αποτίμηση του δικαιώματος, κατά το μέρος που συμψηφίζει τη ζημία αποτίμησης, μεταφέρεται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια (40 €), ενώ το υπόλοιπο μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης (20 €). Θα διενεργηθούν οι εξής λογιστικές εγγραφές:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Ζημία, από την αποτίμηση υποχρέωσης στην εύλογη αξία	Αποτίμηση υποχρέωσης, την 31/12/2000	40	
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις			40
Χρηματοοικονομικές απαιτήσεις, από σύμβαση μελλοντικής εκπλήρωσης	Αποτίμηση ΣΜΕ	60	
Ίδια Κεφάλαια – Αποθεματικό Αντιστάθμισης			40
Κέρδος, από την αντιστάθμιση ταμιακών ροών			20

(Σε περίπτωση που, το συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις αντιστάθμισης, το σύνολο του κέρδους (60 €) θα απεικονιζόταν στα αποτελέσματα χρήσεως).

Την 28/2/2001, έχουμε τις ακόλουθες λογιστικές εγγραφές:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Εξόφληση υποχρέωσης και αναγνώριση αποτελέσματος	240	
Κέρδος, από την αντιστάθμιση ταμιακών ροών			20
Ταμείο			220
Ζημία αντιστάθμισης	Αποτέλεσμα ΣΜΕ	20	
Ταμείο		40	
Χρηματοοικονομικές απαιτήσεις, από σύμβαση μελλοντικής εκπλήρωσης			60

Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης σε αλλοδαπή επιχείρηση:

Ορίζεται στο Δ.Λ.Π. 21 «Οι επιδράσεις των μεταβολών στις τιμές συναλλάγματος».

Με τη χρήση χρηματοπιστωτικών μέσων, επιτυγχάνεται ο συμψηφισμός ή η εξάλειψη συναλλαγματικών κινδύνων, από επενδύσεις σε θυγατρική του εξωτερικού.

Οι αντισταθμίσεις αυτές λογιστικοποιούνται, όπως οι αντίστοιχες των ταμιακών ροών (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998π), με άλλα λόγια, το ποσοστό – αναλογία του κέρδους ή της ζημίας στο μέσο αντιστάθμισης που εμπίπτει στο αποδεκτό εύρος αποτελεσματικότητας, μεταφέρεται απ' ευθείας στην καθαρή θέση, μέσω της Κατάστασης μεταβολών στην καθαρή θέση, ενώ κάθε υπέρβασή του (η μη αποτελεσματική αντιστάθμιση), μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως, αν το μέσο αντιστάθμισης είναι παράγωγο, ή βάσει του Δ.Λ.Π. 21, στις πολύ λίγες περιπτώσεις που έχουμε να κάνουμε με μη παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα αντιστάθμισης. Με την πώληση της επένδυσης του εξωτερικού, το ποσό των κερδών ή ζημιών, που αφορούσε στο αποτελεσματικό κομμάτι της αντιστάθμισης και είχε αναγνωριστεί στα Ίδια Κεφάλαια, μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως (Κ.Α.Χ.).

Παράδειγμα

Μία εταιρία αγοράζει μία επιχείρηση, που εδρεύει στον Καναδά, έναντι τιμήματος 5.000.000 € και συνάπτει μακροπρόθεσμο δάνειο, ύψους 5.000.000 \$, προκειμένου να αντισταθμιστεί ο κίνδυνος ζημίας, από τη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Με αυτό τον τρόπο, λόγω του ότι υπάρχει παράλληλη απαίτηση και υποχρέωση σε ξένο νόμισμα, το δολάριο \$, κάθε μεταβολή της ισοτιμίας θα συμψηφίζεται.

3.3.12.5 Εκτίμηση αντισταθμιστικής αποτελεσματικότητας

Αποτελεσματικότητα αντιστάθμισης είναι ο βαθμός, στον οποίο συμψηφίζονται οι μεταβολές στην εύλογη αξία ή τις ταμιακές ροές του αντισταθμισμένου στοιχείου, με τις μεταβολές στην εύλογη αξία ή τις ταμιακές ροές του μέσου αντιστάθμισης.

Μία αντιστάθμιση θεωρείται ότι είναι πολύ αποτελεσματική αν, τόσο κατά τη σύναψή της όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της, μέχρι τη λήξη της, ο συμψηφισμός των μεταβολών στην πραγματική αξία ή τις ταμιακές ροές του αντισταθμισμένου στοιχείου και του μέσου αντιστάθμισης είναι σε ένα εύρος από 80% έως 120% (Grant Thornton 2004β) (βλ. και § 3.3.12.3).

Όταν οι όροι του μέσου αντιστάθμισης δεν είναι ίδιοι με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο (όπως, όταν καθορίζονται σε διαφορετικά νομίσματα), τότε η μέτρηση της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης δεν είναι εύκολη. Όταν, όμως, οι κύριοι όροι του μέσου αντιστάθμισης είναι οι ίδιοι με το αντισταθμιζόμενο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή προβλεπόμενη συναλλαγή, τότε οι μεταβολές στην εύλογη αξία ή τις ταμιακές ροές, που σχετίζονται με τον αντισταθμισμένο κίνδυνο, συμψηφίζονται πλήρως.

Η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης εκτιμάται, τουλάχιστον, κατά το χρόνο κατάρτισης των ετησίων ή ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων.

Το Πρότυπο δεν καθορίζει μία μέθοδο, για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης. Η στρατηγική της επιχείρησης, ως προς την πολιτική της αντιστάθμισης, είναι αυτή που καθορίζει τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν, για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας.

3.3.13 Γνωστοποιήσεις

Πέραν των γνωστοποιήσεων, που επιβάλλει το Δ.Λ.Π. 32, σχετικά με τις λογιστικές αρχές μίας επιχείρησης, βάσει του Δ.Λ.Π. 39, η επιχείρηση πρέπει, επίσης, να γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

- Τις λογιστικές πολιτικές και μεθόδους, που ακολουθούνται, για την αναγνώριση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων (περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις ή τίτλοι συμμετοχής)
- Πληροφορίες, αναφορικά με σημαντικούς όρους, που ενδέχεται να επηρεάσουν το ποσό, το χρονοδιάγραμμα και την πιθανότητα επέλευσης μελλοντικών ταμιακών ροών
- Τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους και παραδοχές, που εφαρμόζονται, για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των χρηματοπιστωτικών στοιχείων Ενεργητικού

και Παθητικού (ιδίως των σημαντικών κατηγοριών), που απεικονίζονται στην εύλογη αξία

- Αν οι αξίες αυτές προκύπτουν άμεσα (στο σύνολό τους ή μερικώς), από δημοσιευόμενες τιμές σε ενεργές αγορές (όπως, τιμές μετοχών εισηγμένων εταιριών) ή αν εκτιμώνται με διάφορες μεθόδους αποτίμησης
- Αν τα κέρδη και οι ζημιές, που προκύπτουν από μεταβολές στην εύλογη αξία των διαθέσιμων προς πώληση χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων, που απεικονίζονται στην εύλογη αξία, μετά την αρχική τους αναγνώριση, συμπεριλαμβάνονται στα αποτελέσματα χρήσης ή καταχωρούνται στα Ίδια Κεφάλαια, μέχρι την πώληση του στοιχείου
- Αν οι αγορές και πωλήσεις των χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων, λογιστικοποιούνται με βάση την ημερομηνία εμπορικής συναλλαγής ή διακανονισμού.

3.3.13.1 Γνωστοποιήσεις αναφορικά με την πολιτική αντιστάθμισης – διαχείρισης κινδύνων

Η επιχείρηση πρέπει να περιγράφει την εφαρμοζόμενη πολιτική διαχείρισης των χρηματοοικονομικών κινδύνων, τους στόχους της για την αντιμετώπισή τους και τις πολιτικές αντιστάθμισης, για κάθε σημαντική προβλεπόμενη συναλλαγή, για την οποία χρησιμοποιεί λογιστική αντιστάθμισης.

Σε περιπτώσεις αντισταθμίσεων εύλογης αξίας, ταμιακών ρών και επενδύσεων σε αλλοδαπές επιχειρήσεις, πρέπει να γνωστοποιούνται τα ακόλουθα (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998π):

- Μία περιγραφή της διαχείρισης κινδύνων, της αντιστάθμισης, των χρηματοπιστωτικών μέσων, που χρησιμοποιούνται ως μέσα αντιστάθμισης και της εύλογης αξίας τους, την ημερομηνία Ισολογισμού
- Η φύση των κινδύνων που αντισταθμίζονται
- Προκειμένου για αντισταθμίσεις ταμιακών ρών, τις περιόδους που αναμένεται αυτές να συμβούν και την επικείμενη επίπτωσή τους στα αποτελέσματα

- Προκειμένου για αντισταθμίσεις προβλεπομένων συναλλαγών, τις περιόδους που αναμένεται αυτές να πραγματοποιηθούν και τότε θα συμπεριληφθούν στον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων.

Σε περιπτώσεις που, τα κέρδη ή οι ζημίες, σε παράγωγα ή μη χρηματοπιστωτικά μέσα, που έχουν καθοριστεί ως αντισταθμισμένα μέσα σε αντιστάθμιση ταμιακών ροών, έχουν αναγνωριστεί απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια, μέσω της Κ.Μ.Ι.Κ., πρέπει να γνωστοποιούνται τα ακόλουθα:

- Το ποσό, που καταχωρήθηκε στα Ίδια Κεφάλαια, για την τρέχουσα περίοδο, καθώς και το ποσό που μεταφέρθηκε από τα Ίδια Κεφάλαια στο καθαρό κέρδος ή ζημία της χρήσης
- Το ποσό, που μεταφέρθηκε από τα Ίδια Κεφάλαια, στην αρχική αποτίμηση του κόστους κτήσης ή στο τρέχον κόστος ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, ως αποτέλεσμα μίας αντισταθμισμένης προβλεπομένης συναλλαγής, κατά την τρέχουσα χρήση.

3.3.13.2 Άλλες γνωστοποιήσεις

- Σε περίπτωση που, υπάρχουν ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, για εξασφάλιση υποχρεώσεων ή ενδεχομένων υποχρεώσεων, πρέπει να γνωστοποιείται το ποσό, για το οποίο υπάρχει ενέχυρο και οι σημαντικοί όροι, που συνδέονται με τα στοιχεία αυτά (Σ.Ο.Ε.Λ. 1998π).
- Σε περίπτωση χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, αποτιμώμενης σε εύλογες αξίες μέσω της Κ.Α.Χ., πρέπει να γνωστοποιείται το ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας, που δεν αποδίδεται σε μεταβολές του δείκτη επιτοκίων και τη διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του ποσού που η επιχείρηση θα καταβάλλει, στη λήξη της υποχρέωσης.
- Σε ό,τι αφορά παραβιάσεις ρητρών ή καθυστερήσεις πληρωμών κεφαλαίου, επιτοκίου, χρεολυτικού κεφαλαίου, κατά τη διάρκεια της χρήσης, για δάνεια πληρωτέα, που αναγνωρίζονται την ημερομηνία Ισολογισμού, πρέπει να γνωστοποιούνται τα παρακάτω:
 - ∅ Οι λόγοι της καθυστέρησης των πληρωμών

- ∅ Το ποσό που αναγνωρίστηκε, την ημερομηνία Ισολογισμού, στα δάνεια πληρωτέα, στα οποία αφορούν οι καθυστερήσεις πληρωμών
- ∅ Αν προέκυψε διακανονισμός πληρωμών, πριν την ημερομηνία που ο Ισολογισμός εγκρίθηκε για έκδοση.
- Αν η επιχείρηση έχει αναταξινομήσει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, το οποίο αρχικά το αποτιμούσε στο κόστος ή στο αναπόσβεστο κόστος, ενώ τώρα το απεικονίζει στην εύλογη αξία, θα πρέπει να γνωστοποιεί τους λόγους αυτής της αναταξινόμησης.
- Πρέπει να γνωστοποιείται, αν σημαντικά ποσά εσόδων ή εξόδων - κερδών ή ζημιών, που προκύπτουν από αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού, περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα χρήσης ή στα ίδια Κεφάλαια. Επιπλέον, πρέπει να γνωστοποιούνται:
 - ∅ Το συνολικό έσοδο και έξοδο, από τόκους, για χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, μέσω της Κ.Α.Χ.
 - ∅ Για τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, το ποσό των κερδών ή ζημιών, που αναγνωρίστηκε απευθείας στην καθαρή θέση και το ποσό που μεταφέρθηκε, από την καθαρή θέση στα αποτελέσματα χρήσεως
 - ∅ Το ποσό του εσόδου, από τόκους, που αναγνωρίστηκαν σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ 32 ΚΑΙ 39

Εφαρμογή στην ΑΤΕbank ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

4.1 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Αναφορικά με την ΑΤΕbank Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα, που σχετίζονται με τα Δ.Λ.Π. 32 και 39, είναι τα εξής:

1. Χαρτοφυλάκιο χρεογράφων
2. Παράγωγα χρηματοπιστωτικά προϊόντα
3. Δάνεια.

4.2 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ

4.2.1 Γενικά

Στα χρεόγραφα (επενδυτικό χαρτοφυλάκιο – χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς πώληση ή αξιόγραφα διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων) συμπεριλαμβάνονται ομόλογα (ομολογιακά δάνεια, όπως, κρατικά ομόλογα και ομολογίες έκδοσης άλλων εταιριών – τα περισσότερα συγκαταλέγονται στις κρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις (held to maturity) και πολύ λίγα στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο και στο χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων), μετοχές (εισηγμένες και μη) και αμοιβαία κεφάλαια (A/K).

Σχετικά με την αποτίμησή τους, βάσει Δ.Π.Χ.Π., λαμβάνεται υπόψη η μέση τιμή του τελευταίου μήνα (42Ε Ν. 2190 περί Α.Ε.) και καταχωρείται σε ειδικό αποθεματικό, όχι στα αποτελέσματα.

4.2.2 Ομόλογα – Διαφορές σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα

Σχετικά με τα ομόλογα, η διαπραγματεύσή τους γίνεται σε δευτερογενή αγορά και αποτιμώνται στο αναπόσβεστο υπόλοιπό τους, βάσει της διεθνούς παρούσας αξίας (effective rate – yield). Η διαφορά, εδώ, σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα, είναι ότι δε γίνεται ισόποση απόσβεση υπέρ το άρτιο.

Επομένως, μία βασική διαφορά των Δ.Π.Χ.Π., σε σχέση με τα Ε.Λ.Π., είναι ότι, σε οποιονδήποτε τύπο υπάρχει επιτόκιο (π.χ. σε ομολογιακό δάνειο), υπάρχει το effective rate – yield.

4.2.3 Μετοχές – Διαφορές σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα

Σχετικά με τις μετοχές, αυτές διαχωρίζονται σε: α) διαθέσιμες προς πώληση (χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων) και β) μετοχές εμπορικού χαρτοφυλακίου (χρεόγραφα εμπορικής εκμετάλλευσης).

Η διαφορά, εδώ, είναι στα έξοδα προμηθειών, που πληρώνονται, κατά τις συναλλαγές. Σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π., οι προμήθειες αποτελούν μέρος του κόστους κτήσεως. Σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., οι προμήθειες, για το μεν εμπορικό χαρτοφυλάκιο θεωρούνται έξοδα, πηγαίνουν, δηλαδή, στα αποτελέσματα χρήσεως, για το δε χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση, επηρεάζουν το κόστος κτήσεως (όπως στα Ε.Λ.Π.).

4.2.4 Αμοιβαία Κεφάλαια

Σχετικά με τα Α/Κ, αυτά ανήκουν στα χρεόγραφα διαθέσιμων προς πώληση επενδύσεων.

4.2.5 Αποτίμηση

Συμπερασματικά, αναφορικά με το χαρτοφυλάκιο χρεογράφων και, πιο συγκεκριμένα, για την **αποτίμησή** τους, ισχύουν τα εξής:

- ü Στα χρεόγραφα διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων (held to maturity), η αποτίμηση γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος. Στις γνωστοποιήσεις (disclosures), πρέπει να γνωστοποιείται η τρέχουσα αξία
- ü Το εμπορικό χαρτοφυλάκιο αποτιμάται στην εύλογη αξία, μέσω της Κ.Α.Χ.
- ü Το χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση απεικονίζεται σε εύλογη αξία, αλλά, οι μεταβολές της πηγαίνουν σε ειδικό αποθεματικό, όχι στα αποτελέσματα.

Αναφορικά με τις μη εισηγμένες μετοχές, πρέπει να βρεθεί η πραγματική τους αξία – εύλογη αξία. Λόγω του ότι δεν υπάρχουν, στην κατηγορία αυτή, τιμές χρηματιστηριακών αγορών, η εύλογη αξία υπολογίζεται, βάσει τεχνικών αποτίμησης (υπάρχουν 7 μέθοδοι), όπως, αναλύσεις προεξοφλημένων ταμιακών ροών.

4.2.6 Απομείωση χρεογράφων

Η απομείωση της αξίας των χρεογράφων εξετάζεται, ιδιαίτερα, μάλιστα, στις κατεχόμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, τις οποίες δεν τις αποτιμούμε, αλλά τις εμφανίζουμε στο αναπόσβεστο κόστος.

Αναφορικά με το αποθεματικό του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, αν υπάρχει ένδειξη απομείωσης, μεταφέρεται στα αποτελέσματα. Επίσης, όταν υπάρχουν πωλήσεις, η τιμή πώλησης συγκρίνεται με την αρχική αξία – αξία κτήσεως και η διαφορά πηγαίνει στο αποτέλεσμα.

4.3 ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν συμβόλαια προθεσμιακών πράξεων συναλλάγματος, ανταλλαγής επιτοκίων και νομισμάτων και άλλα παράγωγα. Διακρίνονται σε: α) παράγωγα, για εμπορικούς σκοπούς και β) παράγωγα, για σκοπούς αντισταθμιστικής λογιστικής (αντιστάθμιση κινδύνου).

4.3.1 Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς

4.3.1.1 Παράγωγα για εμπορικούς σκοπούς – Αποτίμηση

Όλα τα παράγωγα, που δεν καταχωρούνται ως μέσα αντιστάθμισης, θεωρούνται ότι αποκτήθηκαν για εμπορικούς σκοπούς. Αρχικά, τα παράγωγα αναγνωρίζονται – καταχωρούνται, στον Ισολογισμό, στην εύλογη αξία τους (η οποία συμπίπτει με το κόστος της συναλλαγής), την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου των παραγώγων. Μεταγενέστερα, αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, η οποία λαμβάνεται από τιμές χρηματιστηριακών αγορών. Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, που δε διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά, υπολογίζεται, βάσει τεχνικών – μοντέλων αποτίμησης, όπως, αναλύσεις προεξοφλημένων ταμιακών ροών και μοντέλα αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης. Τα μοντέλα αυτά, παρά το γεγονός ότι, βασίζονται σε μετρήσιμα στοιχεία, προϋποθέτουν την ύπαρξη εκτιμήσεων και παραδοχών, που επανεξετάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Τα παράγωγα απεικονίζονται ως απαιτήσεις – στοιχεία Ενεργητικού, όταν η εκτιμωμένη εύλογη αξία τους είναι θετική και ως υποχρεώσεις, όταν η εκτιμωμένη εύλογη αξία τους είναι αρνητική.

Ένα παράγωγο, είναι δυνατόν, να ενσωματωθεί σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα. Το σύνθετο χρηματοπιστωτικό μέσο, που δημιουργείται, αποτελείται από ένα παράγωγο και ένα κύριο συμβόλαιο. Το ενσωματωμένο παράγωγο διαχωρίζεται από το κύριο συμβόλαιο και αναγνωρίζεται ως ξεχωριστό

παράγωγο, όταν τα οικονομικά χαρακτηριστικά και οι κίνδυνοί του δεν είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι, με εκείνους του κυρίου συμβολαίου και το κύριο συμβόλαιο δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία του, μέσω των αποτελεσμάτων χρήσεως.

4.3.1.2 Τι συμβαίνει στην πράξη – Διαφορές σε σύγκριση με τα Ελληνικά Πρότυπα

Στην πράξη, υπάρχουν προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος (ανταλλαγές - swaps και προθεσμιακά συμβόλαια - forwards) και συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίου (swaps και δικαιώματα προαίρεσης - options επιτοκίου, στα options αποτιμάται η αμοιβή – premium, βάσει μοντέλου αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης των Black Sholes, με τη διαφορά να πηγαίνει στα αποτελέσματα).

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων καταχωρούνται στην Κ.Α.Χ.

Η διαφορά, σε σχέση με τα Ε.Λ.Π., είναι ότι, πριν, δεν αποτιμούσαμε τα παράγωγα.

Πρέπει να αναφερθεί ότι, η ονομαστική αξία ορισμένων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, παρέχει τη βάση για σύγκριση, με στοιχεία αναγνωρισμένα στον Ισολογισμό, αλλά, δεν υποδεικνύει, απαραίτητως, την τρέχουσα πραγματική αξία των στοιχείων αυτών ή την αξία των μελλοντικών ταμιακών ροών. Για το λόγο αυτό, δεν επιδεικνύει τον πιστωτικό κίνδυνο αγοράς, που διατρέχει. Τα παράγωγα, δημιουργούν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις, ως αποτέλεσμα των μεταβολών – διακυμάνσεων των επιτοκίων ή των συναλλαγματικών ισοτιμιών, ανάλογα με τους όρους που έχουν, με την πραγματική τους αξία να κυμαίνεται, σημαντικά, διαχρονικά.

4.3.2 Παράγωγα για σκοπούς αντισταθμιστικής λογιστικής

4.3.2.1 Γενικά

Για τους σκοπούς της αντισταθμιστικής λογιστικής, η αντιστάθμιση κινδύνου ταξινομείται είτε ως αντιστάθμιση εύλογης αξίας, όταν αντισταθμίζεται ο κίνδυνος μεταβολής της εύλογης αξίας, αναγνωρισμένων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων ή δέσμευσης είτε ως αντιστάθμιση ταμιακών ροών, όταν αντισταθμίζεται η διακύμανση στις ταμιακές ροές, η οποία μπορεί να προέρχεται από ένα συγκεκριμένο κίνδυνο, άμεσα συσχετιζόμενο με αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση ή προβλεπόμενη συναλλαγή.

Για τα παράγωγα, που χρησιμοποιούνται για αντιστάθμιση κινδύνων, ο Όμιλος εφαρμόζει αντισταθμιστική λογιστική, που περιλαμβάνει περιγραφή του αντισταθμιζομένου στοιχείου, του μέσου αντιστάθμισης, του τύπου της αντιστάθμισης, του αντισταθμιζομένου κινδύνου και της επιχειρηματικής στρατηγικής διαχείρισης των συναλλαγών αντιστάθμισης.

4.3.2.2 Αποτελεσματικότητα αντιστάθμισης

Αν υπάρχει αντιστάθμιση, η Τράπεζα καταγράφει την εκτίμησή της, αναφορικά με την αποτελεσματικότητά της (και για τις αντισταθμίσεις εύλογης αξίας και για τις αντισταθμίσεις ταμιακών ροών), τόσο κατά την αρχική καταχώρηση όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της αντισταθμιστικής σχέσης (αποτίμηση). Αποτελεσματική αντιστάθμιση σημαίνει ότι, οι μεταβολές της εύλογης αξίας ή των ταμιακών ροών, που προκύπτουν από τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο, καλύπτονται σε ποσοστό, που κυμαίνεται μεταξύ 80% - 125%.

4.3.2.3 Αντιστάθμιση εύλογης αξίας - Αποτίμηση

Σε συναλλαγές αντιστάθμισης εύλογης αξίας, οι μεταβολές στην εύλογη – πραγματική αξία των παραγώγων – κέρδη ή ζημιές (είπαμε, προηγουμένως, ότι αποτιμώνται στην εύλογη αξία), που έχουν ταξινομηθεί ως μέσα αντιστάθμισης

και πληρούν τα κριτήρια της αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης, μαζί με τις μεταβολές της εύλογης αξίας - κέρδη ή ζημίες - των αντισταθμιζομένων περιουσιακών στοιχείων (αποτιμώνται, και αυτά, στην εύλογη αξία) ή υποχρεώσεων, στα οποία αναφέρεται ο κίνδυνος που αντισταθμίζεται.

Σε περίπτωση που, η αντιστάθμιση δεν πληροί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, η μεταβολή της εύλογης αξίας του αντισταθμιζομένου στοιχείου, για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στα αποτελέσματα, βάσει της διάρκειας της συναλλαγής. Η μεταβολή στη λογιστική αξία μίας αντισταθμιζόμενης μετοχής, παραμένει στα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημίες προηγούμενων χρήσεων, μέχρι την πώληση της μετοχής. Η μεταβολή της εύλογης αξίας των παραγώγων, που δεν πληρούν τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, καταχωρούνται, άμεσα, στα αποτελέσματα χρήσεως.

4.3.2.4 Αντιστάθμιση ταμιακών ρών – Αποτίμηση

Κέρδη ή ζημίες, που αφορούν στο αποτελεσματικό μέρος μίας αντιστάθμισης ταμιακών ρών και προέρχονται από μεταβολές στην εύλογη αξία του παραγώγου χρηματοπιστωτικού μέσου, καταχωρούνται στην καθαρή θέση. Κέρδη ή ζημίες, που αφορούν στο μη αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης, καταχωρούνται, κατευθείαν, στα αποτελέσματα χρήσεως.

4.3.2.5 Διακοπή αντιστάθμισης

Σε περίπτωση που, η λογιστική της αντιστάθμισης δε συνεχίζεται (είτε επειδή δεν είναι πια αποτελεσματική ή ο αντισταθμιζόμενος κίνδυνος παύει να υφίσταται ή ένα προϊόν αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται ή η αντιστάθμιση δεν πληροί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής), τότε τα συσχετιζόμενα με την αντιστάθμιση σωρευμένα κέρδη ή ζημίες, που υπάρχουν στην καθαρή θέση – Ίδια Κεφάλαια του Ομίλου, μεταφέρονται στα αποτελέσματα.

4.3.2.6 Τι συμβαίνει στην πράξη – Αποτίμηση - Διαφορές σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα - Προβλήματα

Στην πράξη, υπάρχουν swaps, για αντιστάθμιση δανείων, όμως, έχουν χαρακτηριστεί στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο, με την αποτίμησή τους (τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα) να αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Η διαφορά, σε σχέση με τα Ε.Λ.Π., είναι ότι, πριν, δεν αποτιμούσαμε τα παράγωγα, απλά αναγνωρίζαμε τις ροές, τις πληρωμές.

Πρέπει να τονιστεί ότι, υπάρχει πρόβλημα, αναφορικά με την τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης.

Γίνεται αποτίμηση των δανείων που αντισταθμίζονται (γίνονται hedged) και των swaps (βρίσκεται καθαρή παρούσα αξία – net present value του swap, παίρνονται παρούσες αξίες μεταβλητού και σταθερού επιτοκίου, γίνεται αποτίμηση και η διαφορά των δύο, είναι η θετική, ή αρνητική, αποτίμηση).

Με τη μέθοδο της καθαρής παρούσας αξίας – net present value method, όλες οι καθαρές ταμιακές ροές προεξοφλούνται στο παρόν – χρόνος 0, με συντελεστή προεξόφλησης την ελάχιστη αποδεκτή απόδοση (μέσο σταθμικό κόστος κεφαλαίου). Βασικό πλεονέκτημα των μεθόδων, που στηρίζονται στην προεξόφληση, είναι ότι, λαμβάνουν υπόψη τόσο το μέγεθος όσο και το χρόνο πραγματοποίησης των καθαρών ταμιακών ροών, που προσδοκούνται σε κάθε περίοδο της ζωής μίας επένδυσης – διαχρονική αξία χρήματος (Αρτίκης 2002).

Η προεξόφληση των καθαρών ταμιακών ροών, με το μέσο σταθμικό κόστος κεφαλαίου, δίνει μία σαφή αναγνώριση του κόστους χρηματοδότησης και της απόδοσης που απαιτούν οι μέτοχοι.

Άλλα πλεονεκτήματα της μεθόδου της καθαρής παρούσας αξίας είναι ότι, η συγκεκριμένη μέθοδος εκφράζεται σε απόλυτα χρηματικά ποσά και όχι σε ποσοστά, ότι οι καθαρές παρούσες αξίες των διαφόρων προτάσεων επενδύσεων ακολουθούν την ιδιότητα της προσθετικότητας και, συνεπώς, η καθαρή παρούσα αξία ενός αριθμού προτάσεων επενδύσεων υπολογίζεται εύκολα, ότι η εν λόγω μέθοδος μπορεί να τροποποιηθεί, με τρόπο ώστε, να λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο της επένδυσης και τέλος, ότι, όταν αποδεχόμαστε

προτάσεις επενδύσεων με τις υψηλότερες καθαρές παρούσες αξίες, μπορούμε να μεγιστοποιήσουμε την αξία της επιχείρησής μας (Αρτίκης 2002).

4.4 ΔΑΝΕΙΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Αναφορικά με τα δάνεια, η διαφορά σε σχέση με τα Ε.Λ.Π., είναι ότι στα μεσομακροπρόθεσμα δάνεια, αν υπάρχουν προμήθειες, αναπροσαρμόζεται το επιτόκιο, δηλαδή τα έσοδα – έξοδα προμηθειών επηρεάζουν το πραγματικό επιτόκιο (αλλάζει το effective rate), τα επιμερίζουμε σταδιακά.

4.5 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΤΕΡΑ

4.5.1 Γενικά

Η απόφαση, για την ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, στην ΑΤΕbank, λαμβάνεται, κατά την απόκτησή τους, από τη Διοίκηση της Τράπεζας και είναι η εξής: α) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία, μέσω των αποτελεσμάτων, β) δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες, γ) επενδύσεις διακρατούμενες ως τη λήξη και δ) επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση.

4.5.2 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων – Καταχώρηση και αποτίμηση

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται δύο υποκατηγορίες: χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, αποτιμώμενα σε εύλογη αξία. Στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο, αναγνωρίζονται αξιόγραφα, που αποκτήθηκαν, με σκοπό τη δημιουργία κέρδους από τις βραχυχρόνιες διακυμάνσεις των τιμών (εκποίηση σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα), όπως μετοχές, ομόλογα ή μερίδια Α/Κ, καθώς και τα παράγωγα, που δεν προορίζονται για αντιστάθμιση.

Οι επενδύσεις εμπορικού χαρτοφυλακίου αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, σύμφωνα με την τρέχουσα χρηματιστηριακή αξία, την ημερομηνία κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων, με τα κέρδη ή τις ζημίες αποτίμησης να επηρεάζουν τα αποτελέσματα χρήσεως.

4.5.3 Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες

4.5.3.1 Καταχώρηση και αποτίμηση

Πρόκειται για μη παράγωγα περιουσιακά στοιχεία, που δε διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές και στα οποία υπάρχουν πάγιες ή προσδιορισμένες πληρωμές. Στις περιπτώσεις αυτές, η Τράπεζα δεν έχει πρόθεση να εμπορευτεί την απαίτησή της.

Η αρχική καταχώρηση των χορηγήσεων γίνεται στο κόστος, την ημερομηνία της εκταμίευσης. Λέγοντας κόστος, εννοούμε την εύλογη αξία των κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των αμέσων εξόδων – εσόδων, που σχετίζονται με τη χορήγηση του δανείου.

Μεταγενέστερα, οι χορηγήσεις αποτιμώνται στην αποσβέσιμη αξία τους, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι χορηγήσεις απεικονίζονται στον Ισολογισμό, αφού αφαιρεθούν οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.

4.5.3.2 Απομείωση δανείων και λοιπών χορηγήσεων – Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

4.5.3.2.1 Εισαγωγή

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο - ή μία ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων - είναι απομειωμένο, αν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις μείωσης της αξίας τους, ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων γεγονότων, που προέκυψαν, μετά την αρχική καταχώρηση και οι ενδείξεις αυτές έχουν επίδραση στις μελλοντικές ταμιακές ροές και μπορούν να υπολογιστούν με αξιοπιστία.

Αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης δανείων είναι:

- ü Σοβαρές δυσκολίες στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη
- ü Μεγάλη πιθανότητα πτώχευσης ή οικονομικής αναδιάρθρωσης του πιστούχου
- ü Καθυστέρηση ή αθέτηση πληρωμής τόκων ή χρεολυσίων
- ü Ένταξη του πιστούχου σε καθεστώς ρύθμισης, εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων, κάτι που συνεπάγεται επαχθέστερους όρους, σε σχέση με την αρχική σύμβαση, για την Τράπεζα
- ü Ενδείξεις, που υποδηλώνουν σημαντική μείωση, στις αναμενόμενες μελλοντικές ταμιακές ροές – εισπράξεις, από μία ομάδα δανείων ή απαιτήσεων, προερχομένων από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, αναλογικά με την αρχική απαίτηση. Τέτοιες ενδείξεις αποτελούν ενδεχόμενες δυσχέρειες στην πληρωμή των συμβατικών υποχρεώσεων μίας ομάδας οφειλετών, με κοινά χαρακτηριστικά ή υποβάθμιση των οικονομικών δεικτών, σε κάποιο οικονομικό κλάδο ή κάποιο γεωγραφικό τομέα, κάτι που δυσχεραίνει την αποπληρωμή των υποχρεώσεων.

4.5.3.2.2 Τι συμβαίνει στην πράξη

Η Τράπεζα, σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, εξετάζει αν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι, η αξία μίας απαίτησης ή ομάδας απαιτήσεων (δάνεια – λοιπές χορηγήσεις) έχει υποστεί απομείωση. Αν έχει επέλθει απομείωση, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό της απαίτησης και σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας της, με το ποσό της πρόβλεψης να καταχωρείται στην Κ.Α.Χ.

Πρέπει να ειπωθεί ότι, οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται, εξετάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου να μην είναι σημαντικές οι αποκλίσεις, από τις εκτιμώμενες απομειώσεις και τις πραγματικές ζημίες, από την αδυναμία είσπραξης των χορηγήσεων.

Η ΑΤΕbank, εφαρμόζει τις ανάλογες διατάξεις, για τον τρόπο υπολογισμού της απομείωσης των δανείων και των λοιπών χορηγήσεων. Επανεξέτασε, λοιπόν, όλο το δανειακό χαρτοφυλάκιο, για το οποίο υπήρχαν ενδείξεις απομείωσης και προσδιόρισε την αναλογούσα πρόβλεψη, σε ποσοστό περίπου 83% των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs – Non Performing Loans).

4.5.3.2.3 Διαφορά σε σχέση με τα Ελληνικά Πρότυπα όσον αφορά στις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Αναφορικά με τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις, η διαφορά από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., σε σχέση με τα Ε.Λ.Π., είναι ότι, πλέον, τα μεγάλου ύψους δάνεια (το επίπεδο σημαντικότητας που έχει τεθεί είναι άνω των 500.000 €) εξετάζονται ένα προς ένα, δηλαδή, η εισπραξιμότητα των χορηγήσεων αξιολογείται κατά φάκελο πιστούχου, για όλα τα δάνεια που ο Όμιλος θεωρεί σημαντικού ύψους και δημιουργούνται ειδικές προβλέψεις, σύμφωνα με τα καλύμματα – πότε θα εισπραχθούν (γίνεται προεξόφληση των ταμιακών ρών, με το αρχικό επιτόκιο της σύμβασης).

Αν υπάρχει, δηλαδή, ένδειξη απομείωσης, το ποσό της υπολογίζεται ως η διαφορά, μεταξύ της λογιστικής αξίας και της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμιακών ρών, προεξοφλημένες με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Η μείωση της λογιστικής αξίας γίνεται μέσω ενός λογαριασμού πρόβλεψης, με το ποσό της ζημίας να αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Αν ένα δάνειο ή μία επένδυση, διακρατούμενη ως τη λήξη, έχει κυμαινόμενο επιτόκιο, το επιτόκιο προεξόφλησης, που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της ζημίας απομείωσης, είναι το πραγματικό επιτόκιο της σύμβασης.

Η αξιολόγηση των χορηγήσεων λαμβάνει υπόψη το ιστορικό αποπληρωμής του οφειλέτη, τη φερεγγυότητά του, την πιθανότητα στήριξης από πιστοληπτικά αξιόπιστους εγγυητές, την οικονομική κατάσταση, τους πόρους χρηματοδότησης και τη ρευστοποιήσιμη αξία των διασφαλίσεων – καλυμμάτων. Τα δάνεια, ύψους κάτω των 500.000 €, δηλαδή, οι χορηγήσεις που δε θεωρούνται, σε ατομικό επίπεδο, σημαντικές ή και αν ακόμη είναι ατομικά σημαντικές, δεν προκύπτει αντικειμενική ένδειξη ζημίας, από τη διενέργεια του ελέγχου απομείωσης, ομαδοποιούνται, βάσει κοινών χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου (βάσει του συστήματος πιστωτικής διαβάθμισης της Τράπεζας, το οποίο λαμβάνει υπόψη τη φύση του προϊόντος, τον κλάδο δραστηριοποίησης, τη φύση και την ποιότητα των διασφαλίσεων, τη συναλλακτική συμπεριφορά, τη γεωγραφική περιοχή) και αξιολογούνται, συλλογικά (όπως, για παράδειγμα, στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά δάνεια ή πιστωτικές κάρτες). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά αποτελούν ενδείξεις της

ικανότητας του οφειλέτη να αποπληρώσει όλα τα οφειλόμενα ποσά. Επομένως, βοηθούν στην εκτίμηση των μελλοντικών ταμιακών ροών των ομαδοποιημένων περιουσιακών στοιχείων. Οι μελλοντικές ταμιακές ροές των ομαδοποιημένων χρηματοοικονομικών στοιχείων, που αξιολογούνται για την ύπαρξη ενδείξεων απομείωσης, εκτιμώνται, σύμφωνα με τις ροές που απορρέουν από τις συμβάσεις και με ιστορικά στοιχεία ζημιών, στοιχείων που παρουσιάζουν παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου. Τα ιστορικά αυτά στοιχεία αναπροσαρμόζονται, σύμφωνα με σημερινά στοιχεία, έτσι ώστε να αποδοθεί η παρούσα κατάσταση και το αποτέλεσμα της. Οι υποθέσεις, που χρησιμοποιούνται για να εκτιμηθούν οι μελλοντικές ταμιακές ροές, επανεκτιμώνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, για να υπάρχουν όσο το δυνατό λιγότερες διαφορές, μεταξύ εκτιμωμένης και πραγματικής, βάσει ιστορικών δεδομένων, ζημίας.

Στη συνέχεια, ο Όμιλος εξετάζει τη δημιουργία, σε συλλογική βάση, πιθανής πρόβλεψης για απομείωση, σε κάθε κατηγορία (π.χ. έστω ότι, στα καταναλωτικά δάνεια χάνεται το 20%, ετησίως).

Η λογιστική αξία μίας χορήγησης, που έχει χαρακτηριστεί ως επισφαλής, μειώνεται στην εκτιμωμένη ανακτήσιμη αξία, που προσδιορίζεται, ως η παρούσα αξία των αναμενομένων μελλοντικών ταμιακών ροών, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμωμένων ανακτησίμων ποσών από εγγυήσεις και εμπράγματα εξασφαλίσεις, προεξοφλουμένων με το πραγματικό επιτόκιο της χορήγησης,

Αν, μεταγενέστερα, προκύψουν αλλαγές, στα ανακτήσιμα ποσά και το χρόνο που αυτά αναμένεται να εισπραχθούν, συγκρίνονται με προηγούμενους υπολογισμούς και, όπου υπάρχει διαφορά στη σχηματισθείσα πρόβλεψη, αντίστοιχα, χρεώνεται ή πιστώνεται η Κ.Α.Χ. Η πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις μπορεί να αντιστοιχεί μόνο, όταν υπάρχει βελτίωση στη φερεγγυότητα του πελάτη, σε σημαντικό βαθμό, έτσι ώστε, να θεωρείται εφικτή η έγκαιρη είσπραξη του κεφαλαίου και των αναλογούντων τόκων, σύμφωνα με την υπογραφείσα σύμβαση.

Χορηγήσεις, με καθυστέρηση αποπληρωμής, πάνω από έξι μήνες, παύουν να εκτοκίζονται – μη εξυπηρετούμενα δάνεια (Non Performing Loans), ενώ, χορηγήσεις, των οποίων η είσπραξη δεν είναι, πλέον, εφικτή, διαγράφονται, έναντι των σχηματισμένων προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Η διαγραφή

διενεργείται, όταν έχουν ολοκληρωθεί όλες οι σχετικές διαδικασίες και έχει οριστικοποιηθεί το ποσό της ζημίας.

Η διαφορά, αναφορικά με τις προβλέψεις, είναι ότι, η χρησιμοποίηση των Ελληνικών Προτύπων έδινε μία πιο αφηρημένη εικόνα και όχι την πραγματική – συνήθως, λιγότερες προβλέψεις, απ' αυτές που θα έπρεπε να γίνονται.

4.5.4 Επενδύσεις διακρατούμενες ως τη λήξη

Πρόκειται για επενδύσεις - μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξεως και σταθερές ή προσδιορισμένες πληρωμές, για τις οποίες, ο Όμιλος έχει τη θετική πρόθεση και ικανότητα να διακρατήσει, μέχρι τη λήξη τους. Όταν πωλείται ένας σημαντικός αριθμός διακρατούμενων ως τη λήξη επενδύσεων, τότε ολόκληρη η κατηγορία αυτή αναμορφώνεται και κατηγοριοποιείται στο χαρτοφυλάκιο των διαθεσίμων προς πώληση επενδύσεων.

4.5.5 Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση

Πρόκειται για επενδύσεις (π.χ., συμμετοχικοί τίτλοι σε οποιαδήποτε εταιρία, πλην θυγατρικών και συγγενών), οι οποίες δεν έχουν προκαθορισμένο χρονικό ορίζοντα διακράτησης – μπορεί να διακρατηθούν, μέχρι τη λήξη ή να ρευστοποιηθούν, ανά πάσα στιγμή, για την ικανοποίηση αναγκών ρευστότητας ή την επίτευξη κερδών, από μεταβολές των επιτοκίων ή των τιμών ξένων νομισμάτων (συναλλαγματικών ισοτιμιών) ή των τιμών των μετοχών.

4.6 ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΤΙΜΩΝΤΑΙ ΣΕ ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, που αποτιμώνται σε εύλογη αξία, εξετάζονται, και αυτά, σε κάθε περίοδο δημοσίευσης οικονομικών καταστάσεων, ως προς το αν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης της αξία τους. Για τις μετοχές, που έχουν ταξινομηθεί στο χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς

πώληση, ένδειξη απομείωσης μπορεί να θεωρηθεί μία σημαντική μείωση της εύλογης αξίας τους, σε σχέση με το αρχικό κόστος κτήσης. Σε μία τέτοια περίπτωση, η συσσωρευμένη ζημία – η διαφορά, δηλαδή, μεταξύ του κόστους κτήσης και της τρέχουσας εύλογης αξίας, αφού αφαιρεθούν ζημίες απομείωσης, που έχουν αναγνωρισθεί, από προηγούμενες χρήσεις, στα αποτελέσματα – μεταφέρεται, από τα Ίδια Κεφάλαια στα αποτελέσματα. Μεταγενέστερα, αν προκύψει αύξηση της πραγματικής αξίας, σε κάποιο χρεόγραφο, που έχει ταξινομηθεί στην παραπάνω κατηγορία και η αύξηση αυτή αποδίδεται σε γεγονός, που έλαβε χώρα, μετά την αναγνώριση της απομείωσης στα αποτελέσματα, γίνεται αντιλογισμός της απομείωσης (μέσω των αποτελεσμάτων).

4.7 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι, όλες οι κανονικές συναλλαγές αγοράς και πώλησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, καταχωρούνται, την ημερομηνία σύναψης της συναλλαγής (trade date), που αντιστοιχεί στην ημερομηνία, κατά την οποία η Τράπεζα δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Λέγοντας κανονικές συναλλαγές αγοράς ή πώλησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, εννοούμε ότι, η παράδοση του στοιχείου ολοκληρώνεται, μέσα στο χρονικό πλαίσιο, που έχουν θεσπίσει τα νομοθετικά όργανα ή έχει καθιερωθεί, από την πρακτική λειτουργία της αγοράς.

4.8 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΤΕΡΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναφορικά με την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, ανακεφαλαιώνοντας, επαναλαμβάνουμε ότι:

- Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, αποτιμώνται στην εύλογη αξία.

Όσον αφορά στα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, τα κέρδη ή οι ζημίες, που προκύπτουν από την

αποτίμησή τους, καταχωρούνται σε ξεχωριστό λογαριασμό της καθαρής θέσης, μέχρι να εκποιηθούν ή να εισπραχθούν ή μέχρι να διαπιστωθεί ότι υπάρχει απομείωση της αξίας τους, οπότε και μεταφέρονται στην Κ.Α.Χ. Τα κέρδη ή οι ζημίες αποτίμησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, επηρεάζουν τα αποτελέσματα χρήσεως.

- ü Τα δάνεια και οι προκαταβολές σε πελάτες και τα διακρατούμενα ως τη λήξη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, εμφανίζονται στην αποσβέσιμη αξία τους (αναπόσβεστο κόστος), με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Η αποσβέσιμη αξία προσδιορίζεται, λαμβάνοντας υπόψη την αξία εξαγοράς και την οποιαδήποτε υπό ή υπέρ το άρτιο διαφορά, που προέκυψε, την ημερομηνία απόκτησης των επενδύσεων, μείον ενδεχόμενη πρόβλεψη για απομείωση.

4.9 ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΓΟΡΑΣ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ

Ο Όμιλος συνάπτει συμφωνίες – συμβάσεις «Πώλησης και επαναγοράς επενδύσεων - χρεογράφων» (Repos) και συμβάσεις «Αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων» (Reverse Repos), σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία και σε προσυμφωνημένη τιμή. Χρεόγραφα, που αποκτώνται, στα πλαίσια μίας σύμβασης «Αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων», δεν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας. Τα ποσά που πληρώνονται, καταχωρούνται στις απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα ή από πελάτες. Οι απαιτήσεις εμφανίζονται ως εξασφαλισμένες από συγκεκριμένα χρεόγραφα.

Χρεόγραφα, που πωλούνται, στα πλαίσια μίας σύμβασης «Πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων», εξακολουθούν να αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό είτε ως επενδύσεις, διαθέσιμες προς πώληση είτε ως στοιχεία, κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς, ενώ, το τίμημα της πώλησης – η αντίστοιχη υποχρέωση, απεικονίζεται, ανάλογα με τον αντισυμβαλλόμενο, είτε ως υποχρέωση σε πιστωτικά ιδρύματα είτε ως υποχρέωση σε πελάτες.

Η διαφορά, μεταξύ τιμών πώλησης και επαναγοράς, καταχωρείται σε λογαριασμό αποτελεσμάτων, αναγνωρίζεται σταδιακά, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, σε δεδουλευμένη βάση και περιέχεται στους τόκους.

4.10 ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα, μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα, δηλαδή, το Ευρώ, σύμφωνα με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, που ίσχυαν τις ημερομηνίες διενέργειας των εκάστοτε συναλλαγών.

Τα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, εμφανίζονται στο ιστορικό κόστος και μετατρέπονται σε Ευρώ, βάσει των συναλλαγματικών ισοτιμιών, που ίσχυαν τις ημερομηνίες εκείνες, με τις συναλλαγματικές διαφορές να καταχωρούνται στην ενοποιημένη Κ.Α.Χ.

Τα μη νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα, που εκφράζονται στο ιστορικό τους κόστος, μετατρέπονται σε Ευρώ, βάσει των συναλλαγματικών ισοτιμιών, που ίσχυαν τις ημερομηνίες των συναλλαγών. Τα μη νομισματικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα, που εκφράζονται στην εύλογη αξία, μετατρέπονται σε Ευρώ, βάσει των συναλλαγματικών ισοτιμιών, που ίσχυαν την ημερομηνία που καθορίστηκε η αξία τους. Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές, από τη μετατροπή των μη νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, αποτελούν συστατικό στοιχείο της μεταβολής της εύλογης αξίας τους.

Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές, για ένα μη νομισματικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, όπως, ένα στοιχείο, ταξινομημένο στο χαρτοφυλάκιο των στοιχείων «εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων», αναγνωρίζονται στην Κ.Α.Χ.

Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές, για ένα μη νομισματικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ταξινομημένο ως διαθέσιμο προς πώληση, όπως, μια μετοχή, καταχωρούνται στα Ίδια Κεφάλαια, μέχρι το εν λόγω στοιχείο να πωληθεί.

4.11 ΠΑΥΣΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Τα χρηματοοικονομικά μέσα παύουν να απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, από τη στιγμή που ο Όμιλος παύει να έχει τον έλεγχο των συμβατικών δικαιωμάτων, που απορρέουν από το μέσο αυτό. Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις παύουν να απεικονίζονται, όταν εξαλείφονται.

Ο έλεγχος των συμβατικών δικαιωμάτων χάνεται, όταν πωληθεί το μέσο ή οι ταμιακές ροές, οι σχετιζόμενες με αυτό, μεταβιβαστούν σε τρίτο, ανεξάρτητο μέρος.

4.12 ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Ο συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, με την απεικόνιση του καθαρού ποσού στις οικονομικές καταστάσεις, λαμβάνει χώρα, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού των καταχωρημένων ποσών και, ταυτόχρονα, υπάρχει η πρόθεση για συμψηφισμό.

4.13 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

4.13.1 Εισαγωγικά

Οι πιο σημαντικοί κίνδυνοι, στους οποίους είναι εκτεθειμένη η ΑΤΕbank, είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας και ο κίνδυνος αγοράς. Ο τελευταίος, περιλαμβάνει το συναλλαγματικό κίνδυνο, τον κίνδυνο επιτοκίου και τον κίνδυνο μεταβολής των τιμών των μετοχών.

Η Τράπεζα έχει συστήσει τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων, με αρμοδιότητα, την αναγνώριση, μέτρηση και διαχείριση των λειτουργικών και τραπεζικών κινδύνων – πιστωτικός, επιτοκίου, συναλλάγματος, ρευστότητας – και τη μέριμνα, για τη συμμόρφωση της Τράπεζας στο Κανονιστικό Πλαίσιο.

Η Τράπεζα έχει εγκαταστήσει ένα σύγχρονο Σύστημα Διαχείρισης Κινδύνων (μέτρησης και ποσοτικοποίησης).

Οι πελάτες διαβαθμίζονται σε κλίμακες κινδύνου αντισυμβαλλομένου, ενώ μετρείται ο πιστωτικός κίνδυνος, σε όλα τα νεοχορηγούμενα δάνεια, αλλά και για το σύνολο των απαιτήσεων, για κάθε πελάτη, μέσω ενός σύγχρονου προγράμματος.

Επίσης, έχει εγκατασταθεί και τεθεί σε λειτουργία ένα εξειδικευμένο Σύστημα Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, για την αξιολόγηση και την ποιοτική διαβάθμιση του λειτουργικού κινδύνου, σε επίπεδο Κεντρικών Διευθύνσεων, Καταστημάτων, καθώς και του συνόλου της Τράπεζας.

Στο πλαίσιο προστασίας της ATEbank, από ενδεχομένους λειτουργικούς κινδύνους κανονιστικής συμμόρφωσης, έχει συσταθεί μία ειδική υπηρεσία, για την εφαρμογή των νόμων και διατάξεων, αναφορικά με την εταιρική διακυβέρνηση, την προστασία των προσωπικών δεδομένων, τη νομιμοποίηση εσόδων, από παράνομες δραστηριότητες και την προσαρμογή της Τράπεζας στις υποχρεώσεις της προς τις εποπτεύουσες αρχές.

Επιπρόσθετα, η εν λόγω Διεύθυνση παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις, για την υιοθέτηση των κανόνων της Επιτροπής Βασιλείας II, προετοιμάζεται κατάλληλα, για την εφαρμογή του νέου πλαισίου τραπεζικής εποπτείας, ενώ συμμετέχει, ενεργά, στις εργασίες διαβούλευσης, για τη διαμόρφωση του νέου πλαισίου.

Πολύ σημαντική είναι και η Επιτροπή Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (ALCO), που απαρτίζεται από το Διοικητή, τους Υποδιοικητές και Διευθυντές των κυρίων Διευθύνσεων, για το συντονισμό των δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Η ALCO είναι υπεύθυνη, για το συνολικό επίπεδο κινδύνου της Τράπεζας και για τις πολιτικές διαχείρισής του. Συνεδριάζει μια φορά το μήνα, προκειμένου να καθοριστούν τα κριτήρια κινδύνου και μακροπρόθεσμης τιμολόγησης, παρακολουθώντας τις αλλαγές των επιτοκίων, τον κίνδυνο ρευστότητας και το εμπορικό και επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

4.13.2 Κίνδυνος αγοράς

Αφορά στην πιθανότητα απωλειών, λόγω μεταβολής στο επίπεδο ή στη μεταβλητότητα των τιμών αγοράς – τιμές μετοχών, επιτοκίων και συναλλαγματικών διαφορών. Η Τράπεζα εφαρμόζει σύγχρονες μεθόδους, για τη μέτρηση κινδύνου αγοράς, όπως είναι η μέθοδος της αποτίμησης Αξίας σε Κίνδυνο (Value-at-risk).

Η αποτίμηση Value-at-risk, εκτιμά τη μέγιστη δυνατή μείωση της καθαρής τρέχουσας αξίας, που μπορεί να συμβεί στο χαρτοφυλάκιο, σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα – χρονικός ορίζοντας μίας ημέρας - και για συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης – 97,5%.

Εκ των υστέρων, ελέγχονται οι παραπάνω εκτιμήσεις, βάσει ενός προγράμματος, που συγκρίνει, καθημερινά, τη Value-at-risk τιμή, με την πραγματική μεταβολή της αξίας του χαρτοφυλακίου.

Το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών της Τράπεζας περιλαμβάνει μετοχές, ομόλογα και παράγωγα. Στις 31/12/2005, το σύνολο του χαρτοφυλακίου των συναλλαγών είχε Value-at-risk τιμή 2,458 εκατ. € - 2,082 εκατ. € το 2004. Από αυτή την τιμή, 0,012 εκατ. € αφορούν σε κίνδυνο επιτοκίου – 0,348 εκατ. € το 2004, 0,830 εκατ. € αφορούν σε χρηματιστηριακό κίνδυνο – 0,716 εκατ. € το 2004 και 2,144 εκατ. € αφορούν σε συναλλαγματικό κίνδυνο – 1,943 εκατ. € το 2004.

4.13.2.1 Συναλλαγματικός κίνδυνος

Αφορά στο βαθμό που η Τράπεζα και ολόκληρος ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο, εξαιτίας συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, λόγω των μεταβολών στις ισοτιμίες των νομισμάτων (είτε επειδή έχει ανοιχτές συναλλαγματικές θέσεις, οι οποίες δεν είναι αντισταθμισμένες ή είναι μερικώς, είτε από τοποθετήσεις και δανεισμό σε ξένα νομίσματα είτε από παράγωγα προϊόντα, συνδεδεμένα με συνάλλαγμα).

Έχουν τεθεί όρια, από τη Διοίκηση, τα οποία παρακολουθούνται, σε καθημερινή βάση, ανά νόμισμα και στο σύνολο της ανοιχτής θέσης και για τη θέση της, στο τέλος της μέρας και για την ανοιχτή θέση, κατά τη διάρκεια της μέρας.

Ο βαθμός έκθεσης στο συναλλαγματικό κίνδυνο, υπολογίζεται τόσο για την Τράπεζα όσο και για τον Όμιλο (σε ενοποιημένη βάση), με τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις κατηγοριοποιημένα ανά νόμισμα.

4.13.2.2 Κίνδυνος επιτοκίου

Αφορά στην έκθεση της Τράπεζας και του Ομίλου σε κίνδυνο, εξαιτίας των διακυμάνσεων των επιτοκίων, που έχουν ως συνέπεια τις μεταβολές στις αναμενόμενες μελλοντικές ταμιακές ροές (παρούσα αξία των αναμενόμενων ροών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων – επενδύσεων ή υποχρεώσεων.

Ο βαθμός έκθεσης στον κίνδυνο επιτοκίου, υπολογίζεται τόσο για την Τράπεζα όσο και για τον Όμιλο (σε ενοποιημένη βάση), με τα λογιστικά υπόλοιπα των ενεργητικών και παθητικών στοιχείων της Τράπεζας, κατηγοριοποιημένα κατά το συντομότερο, μεταξύ ημερομηνίας επαναπροσδιορισμού του επιτοκίου και ημερομηνίας λήξης.

4.13.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Αφορά στη δυνατότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να εκπληρώσουν τις χρηματοοικονομικές τους υποχρεώσεις, όταν γίνουν απαιτητές. Ο κίνδυνος παρακολουθείται, με τη διαχείριση του χρονικού συσχετισμού των ταμιακών εισροών και εκροών και στην εξασφάλιση επαρκών διαθεσίμων, για τη διενέργεια των τρεχουσών συναλλαγών. Η Τράπεζα κάνει ανάλυση ανοίγματος ρευστότητας, για να γνωρίζει τις αναμενόμενες χρηματοροές, που προκύπτουν, από τα ενεργητικά και παθητικά της στοιχεία. Η Τράπεζα χρηματοδοτεί τα περιουσιακά της στοιχεία, μέσω του μετοχικού κεφαλαίου, ομολόγων ή καταθέσεων, κάτι που βελτιώνει τη δυνατότητα χρηματοδότησής της, αυξάνοντας τις πηγές, από τις οποίες εξαρτάται, αυξάνοντας την ευελιξία της, με τη χρησιμοποίηση προϊόντων διαφορετικής ληκτότητας και μειώνοντας το κόστος χρηματοδότησης.

Ο βαθμός έκθεσης στον κίνδυνο ρευστότητας υπολογίζεται τόσο για την Τράπεζα όσο και για τον Όμιλο (σε ενοποιημένη βάση), με τις απαιτήσεις και τις

υποχρεώσεις της Τράπεζας κατηγοριοποιημένες, βάσει της εναπομείνουσας διάρκειάς τους, από την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, μέχρι τη συμβατική ημερομηνία λήξης τους.

4.13.4 Πιστωτικός κίνδυνος

Αφορά στην πιθανότητα ο αντισυμβαλλόμενος – οφειλέτης να μην εκπληρώσει, στο ακέραιο, τις δανειακές του υποχρεώσεις, όταν γίνουν απαιτητές. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, όταν η είσπραξη κάποιας απαίτησης είναι αμφίβολη, σχηματίζεται πρόβλεψη, για απομείωση της αξίας της.

Η Τράπεζα έχει θεσπίσει όρια, αναφορικά με το επίπεδο πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει – υπάρχουν όρια, στον αποδεκτό βαθμό κινδύνου, για κάθε αντισυμβαλλόμενο ή ομάδα συμβαλλομένων (όρια, ανά προϊόν και επιχειρηματικό κλάδο), τα οποία, επανεξετάζονται, σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Οι πελάτες κατατάσσονται - διαβαθμίζονται σε κλίμακες κινδύνου αντισυμβαλλομένου (Συντελεστής Επικινδυνότητας του Αντισυμβαλλομένου – ΣΕΑ) και ο πιστωτικός κίνδυνος μετράται, σε όλα τα νεοχορηγούμενα δάνεια, αλλά και για το σύνολο των απαιτήσεων, για κάθε οφειλέτη.

Το πλαίσιο, για την αξιολόγηση ενός αιτήματος πιστοδότησης, καθορίζεται, μέσω βασικών αρχών και κανόνων πιστοδοτήσεων και στηρίζεται ουσιαστικά στα παρακάτω στοιχεία:

- ü Την αξιολόγηση του πελάτη, βάσει του συστήματος βαθμολόγησης/διαβάθμισης, που ισχύει, για κάθε κατηγορία πελατείας
- ü Την εξέταση της ικανότητας εξυπηρέτησης των δανειακών και λοιπών υποχρεώσεων του πελάτη είτε, μέσω του απασχολουμένου κεφαλαίου – κεφαλαιακής διάρθρωσης και των ταμιακών ροών του (αν πρόκειται για επιχειρήσεις) είτε, μέσω του δηλουμένου – προσδιοριζομένου εισοδήματός του (για τις υπόλοιπες περιπτώσεις)
- ü Τις διασφαλίσεις, που ο πελάτης είναι σε θέση να προσφέρει.

Κατά την αξιολόγηση του κάθε πελάτη, λαμβάνονται, επίσης, υπόψη, η εξέταση της δραστηριότητάς του (από την ομαλή πορεία της οποίας εξασφαλίζονται τα εισοδήματά του) και οι συνθήκες, μέσα στις οποίες αυτός λειτουργεί.

Η ΑΤΕBank προβαίνει σε συχνές αναλύσεις των οφειλετών και της ικανότητάς τους να αποπληρώνουν τόκους και κεφάλαιο.

Για την κάλυψη – μείωση του πιστωτικού κινδύνου, χρησιμοποιούνται διασφαλίσεις – καλύμματα, όπως, εγγραφές υποθηκών, ενεχυρίαση μεταχρονολογημένων επιταγών πελατείας, εκχώρηση απαιτήσεων, κ.λπ. Για κάθε χορήγηση υπολογίζεται και ο Συντελεστής Επικινδυνότητας των Καλυμμάτων (ΣΕΚ).

Μέσω του εσωτερικού συστήματος πιστωτικής κατάταξης πελατών, βάσει του οποίου, αξιολογούνται οι πελάτες χορηγητικών προϊόντων, με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο, επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα, ως προς τη διασφάλιση των συμφερόντων της Τράπεζας και την κάλυψη των ιδιαιτεροτήτων των πελατών της.

4.14 ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΤΕbank ΒΑΣΕΙ Δ.Π.Χ.Π.

Οι καταστάσεις παρουσιάζονται σε χιλιάδες Ευρώ. Έχουν συνταχθεί, βάσει της αρχής του ιστορικού κόστους, εκτός από τα χρηματοοικονομικά προϊόντα διαθέσιμα προς πώληση, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα εμπορικού χαρτοφυλακίου και τα παράγωγα, που απεικονίζονται στην εύλογη αξία. Η σύνταξη των καταστάσεων, βάσει Δ.Π.Χ.Π., απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων και παραδοχών, που επηρεάζουν τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων και τα ποσά των εσόδων – εξόδων. Οι εκτιμήσεις αυτές, που κάνει η Διοίκηση της Τράπεζας και οι οποίες έχουν σημαντικές επιδράσεις στις οικονομικές καταστάσεις, αφορούν στην απομείωση των χορηγήσεων, στον προσδιορισμό της εύλογης αξίας, στην απομείωση του χαρτοφυλακίου διαθέσιμου προς πώληση (αυτές οι εκτιμήσεις αναλύθηκαν πιο πάνω), καθώς και στο φόρο εισοδήματος – για τη χρήση, η Τράπεζα έχει διενεργήσει πρόβλεψη, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα, για τη λογιστικοποίηση των προκυπτουσών διαφορών φορολογικού ελέγχου της χρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 2004 ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ Δ.Λ.Π. – ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ & ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Οι καταστάσεις της 31.12.2004, σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου, είναι οι πρώτες που έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π.

Πρέπει να αναφερθεί ότι, η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. και η αναπροσαρμογή των αποτελεσμάτων, είχε ως αποτέλεσμα μειωμένα κέρδη, κατά 9-10%, σε επίπεδο μεγάλων τραπεζών, στη χρήση 2004.

Συγκεκριμένα, η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. είχε τις ακόλουθες συνέπειες για την ΑΤΕbank για τη χρήση 2004:

Ø Η καθαρή θέση της Τράπεζας, στις 31/12/2004, βάσει Δ.Π.Χ.Π., διαμορφώθηκε σε περίπου -321 εκατομμύρια € (αρνητικά Ίδια Κεφάλαια), έναντι 1,049 δισ. €, βάσει Ε.Λ.Π.

Αυτό συνέβη, διότι, στην καθαρή θέση συνυπολογίστηκαν:

ü Ο σχηματισμός προσθέτων προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις, ύψους 912 εκατ. € - τα 400 εκατ. € αφορούν σε δάνεια, που εμπίπτουν στις ρυθμίσεις του Νόμου 3259/2004 περί Πανωτοκίων (διαγραφή χρεών), εκ των οποίων 165 εκατ. € έχουν

ήδη διαγραφεί, και 512 εκατ. € αφορούν σε άλλα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ανεπάρκεια προβλέψεων για μη εξυπηρετούμενα δάνεια)

- ü Η αναγνώριση των μελλοντικών υποχρεώσεων της Τράπεζας προς τα ασφαλιστικά ταμεία των εργαζομένων, ύψους περίπου 294 εκατ. €, που προέκυψε από την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. (λογιστικοποίηση της υποχρέωσης που απορρέει από προγράμματα καθορισμένων παροχών – Δ.Λ.Π. 19)
- ü Η αρνητική αποτίμηση του χαρτοφυλακίου χρεογράφων και συμμετοχών, ύψους περίπου 40 εκατ. €
- ü Η αναγνώριση της αξίας των ιδίων μετοχών, που έχει στην κατοχή της η Τράπεζα, αρνητικά – αφαιρετικά των Ιδίων Κεφαλαίων, ποσού 54 εκατ. € (βάσει Ελληνικών Προτύπων, οι ίδιες μετοχές καταχωρούνται στο κόστος κτήσης και σχηματίζεται στα ίδια Κεφάλαια ανάλογο αποθεματικό) - αυτή η μείωση στα ίδια Κεφάλαια, αντισταθμίστηκε, μερικώς, από την αναγνώριση της απαίτησης από αναβαλλόμενο φόρο, ποσού περίπου 302 εκατ. €.

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πόσο σημαντικά επηρεάζει η εισαγωγή των Δ.Λ.Π. τον καθορισμό του μεγέθους των Ιδίων Κεφαλαίων.

- Ø Τα αποτελέσματα προ φόρων, της 31/12/2004, βάσει Δ.Π.Χ.Π., ανήλθαν σε 56 εκατομμύρια €, έναντι περίπου 90 εκατ. €, βάσει Ε.Λ.Π., κυρίως, λόγω ζημιών, από αποτίμηση θυγατρικών εταιριών. Κατά την 31^η /12/2004, η Τράπεζα αναγνώρισε απομείωση ορισμένων επενδύσεων σε θυγατρικές εταιρίες είτε λόγω σημαντικής μείωσης της τρέχουσας αξίας τους είτε λόγω πραγματοποίησης λειτουργικών ζημιών. Το γεγονός αυτό επηρέασε αρνητικά και τα αποτελέσματα χρήσεως (κατά περίπου 71 εκατ. €) και τα ίδια Κεφάλαια (περαιτέρω μείωσή τους, κατά περίπου 47 εκατ. €).
- Ø Τα καθαρά αποτελέσματα χρήσεως 2004, βάσει Δ.Π.Χ.Π., ανήλθαν σε ζημίες 136 εκατομμυρίων €, έναντι κερδών 63 εκατ. €, βάσει Ε.Λ.Π. Η μείωση αυτή οφείλεται, κυρίως, στην απόσβεση - λογισμό του αναβαλλομένου φόρου (αναγνωρίστηκε, κατά την 31/12/2004,

αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, ποσού 416 εκατ. €), με μικρότερο φορολογικό συντελεστή, από αυτόν που χρησιμοποιήθηκε στον Ισολογισμό έναρξης. Η απόσβεση ανήλθε στο ποσό των 149 εκατ. € και επιβάρυνε εφάπαξ τα αποτελέσματα της χρήσεως 2004.

- Ø Τα έσοδα και έξοδα από τόκους καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης, σε δεδουλευμένη βάση, χρησιμοποιώντας την πραγματική απόδοση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή το αντίστοιχο κυμαινόμενο επιτόκιο. Ουσιαστικά πρόκειται για την απόσβεση της υπέρ ή υπό το άρτιο διαφοράς ή άλλων διαφορών, ανάμεσα στην αρχική αξία του τοκοφόρου στοιχείου και στο ποσό που θα εισπραχθεί ή θα πληρωθεί στη λήξη του, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (έχει ξανααναφερθεί ότι, η εν λόγω μέθοδος υπολογίζει το αναπόσβεστο κόστος του ενεργητικού ή του παθητικού στοιχείου και κατανέμει τα έσοδα ή έξοδα από τόκους σε όλη την περίοδο αναφοράς – το πραγματικό επιτόκιο προεξοφλεί ακριβώς τις αναμενόμενες μελλοντικές ροές (εισπράξεις ή πληρωμές), σε όλη τη διάρκεια του χρηματοπιστωτικού μέσου).
- Ø Στο Παθητικό, στα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, βάσει Δ.Π.Χ.Π., υπάρχει υπόλοιπο, ύψους περίπου 34,5 εκατ. €. Το ποσό αυτό αφορά σε αποτίμηση, στην εύλογη αξία, των ανοιχτών συμβολαίων ανταλλαγής επιτοκίων – IRS. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στα Ελληνικά Πρότυπα, τα συμβόλαια αυτά δεν αποτιμώνται, αλλά λογιστικοποιούνται οι ταμιακές ροές, κατά την εκταμίευση, με τις ονομαστικές αξίες να φαίνονται στους λογαριασμούς τάξεως.

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι μία από τις σημαντικότερες διαφορές που επιφέρουν τα Δ.Λ.Π. στις οικονομικές καταστάσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι η εμφάνιση των πράξεων και συμβάσεων επί παραγώγων εντός Ισολογισμού.

- Ø Ένα σημαντικό κονδύλι, ύψους περίπου 520 εκατ. €, το οποίο, βάσει Ε.Λ.Π., είχε ταξινομηθεί στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο (μετοχές, ομόλογα και Α/Κ), ανακατατάχθηκε στο χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση. Να

θυμήσουμε ότι, λόγω διαφορετικής λογιστικής αντιμετώπισης, βάσει Δ.Λ.Π. 39 - υπάρχει διαφορά στον τρόπο υπολογισμού της τρέχουσας τιμής, με τα Ελληνικά Πρότυπα να χρησιμοποιούν τη μέση τιμή Δεκεμβρίου, ενώ τα Δ.Π.Χ.Π. την τιμή κλεισίματος - υπήρξε αναπροσαρμογή της λογιστικής αξίας.

- Ø Επίσης, υπάρχουν αναπροσαρμογές στα ποσά παγίων στοιχείων, βάσει Δ.Π.Χ.Π., από ανακατατάξεις ενσωμάτων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων, που αποκτήθηκαν μέσω πλειστηριασμών, καθώς και διαγραφές κονδυλίων από τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, γιατί, σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π., δεν πληρούν τα κριτήρια κεφαλαιοποίησης.

Επίσης, αναφορικά με τις προβλέψεις, πέρα από τους ισχύοντες κανόνες, που αφορούν στο σχηματισμό προβλέψεων από τις τράπεζες, για σκοπούς οικονομικών καταστάσεων, αλλά και για φορολογικούς σκοπούς, η τραπεζική νομοθεσία περιέχει και αυτή διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν το σχηματισμό επαρκών προβλέψεων από τις τράπεζες (σχηματισμός προβλέψεων, για τις απαιτήσεις από πιστοδοτήσεις και καθορισμός των αποδεκτών ορίων κινδύνων), στα πλαίσια άσκησης εποπτείας και ελέγχου της κεφαλαιακής τους επάρκειας, από την Τράπεζα Ελλάδος.

Επομένως, η εισαγωγή των Δ.Λ.Π., των κανόνων σχηματισμού προβλέψεων και ετησίας αποτίμησης των χορηγήσεων και η εφαρμογή του Ν. 3259/04 περί Πανωτοκίων, επηρεάζουν – αυξάνουν το ύψος των προβλέψεων και τους κανόνες σχηματισμού τους και για σκοπούς εποπτείας. Το ύψος, άλλωστε, των προβλέψεων, όπως ήδη αναφέρθηκε, αυξήθηκε, καθώς η Τράπεζα έχει σχηματίσει πρόσθετες προβλέψεις, για μελλοντικές υποχρεώσεις της στα ασφαλιστικά ταμεία, που προέκυψαν από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π.

5.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 2005 ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ Δ.Λ.Π.

Πρέπει να αναφερθεί ότι, το 2005, για όλες τις τράπεζες, ήταν πολύ καλύτερη χρονιά, συγκριτικά με τη χρήση 2004, με θετικές εξελίξεις στο ρυθμό αύξησης των κερδών τους, αφού η βάση σύγκρισης, με το 2004, αναπροσαρμόζεται σε χαμηλότερα επίπεδα.

Αναφορικά με τη χρήση 2005, παρατηρούμε ότι η ΑΤΕbank παρουσίασε εντυπωσιακή κερδοφορία, σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, κυρίως, λόγω των αυξημένων εσόδων από τόκους, αλλά και της συγκράτησης του ρυθμού μεταβολής των λειτουργικών δαπανών.

Τα κυριότερα σημεία, που συνοψίζουν τη βελτιωμένη, σε όλους τους τομείς, θέση της ΑΤΕbank στην τραπεζική αγορά, **με βάση και τα Δ.Π.Χ.Π.**, είναι:

- Ø Αύξηση λειτουργικών εσόδων 7,4% (820 εκατ. €)
- Ø Σταθερά λειτουργικά έξοδα, ως αποτέλεσμα των επιτυχημένων προσπάθειών εκλογίκευσης του λειτουργικού κόστους (507 εκατ. €), με συνέπεια, ο Δείκτης Κόστους προς Έσοδα του Ομίλου να μειωθεί σημαντικά, σε 61,8%, το 2005, από 66,3%, το 2004 (και σε 66,7 %, από 71,5%, σε επαναλαμβανόμενη βάση)
- Ø Καθαρά κέρδη 139 εκατ. €
- Ø Κέρδη ανά μετοχή, για το 2005, 0,15 €, σε ετήσια βάση – Αποδοτικότητα μέσου Ενεργητικού 0,71%
- Ø Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων 13,7% (σημαντικά βελτιωμένος ο δείκτης – 14,3%, σε επαναλαμβανόμενη βάση)
- Ø Δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Tier I - 12%, μετά από την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, ύψους 1,25 δισεκατ. €, που έλαβε χώρα το συγκεκριμένο έτος, με στόχο την οικονομική της εξυγίανση και την ενίσχυση της κεφαλαιακής της επάρκειας. Πράγματι, με την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, η Τράπεζα έχει διασφαλίσει ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια, με το δείκτη συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας να έχει διαμορφωθεί σε 13,8% (κατά πολύ υψηλότερος από

- τον ελάχιστο καθορισμένο, σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος, που ανέρχεται στο 8%), στο τέλος του 2005, ενώ ο δείκτης για τα εποπτικά κεφάλαια πρώτης διαβάθμισης, θα ανέλθει σε περίπου 12%
- Ø Αύξηση του δείκτη κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση, με προβλέψεις στο 87,5%
 - Ø Μεταστροφή των αποτελεσμάτων όλων, σχεδόν, των εταιριών του Ομίλου σε κερδοφορία
 - Ø Αύξηση των καταθέσεων του Ομίλου, κατά 3,6%, φθάνοντας τα 17,6 δισεκατ. €, με το δείκτη δανείων προς καταθέσεις στο επίπεδο του 81,1%
 - Ø Διαμόρφωση του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου (ο λόγος επαναλαμβανόμενων καθαρών εσόδων προς μέσο ενεργητικό) σε 3,04%, παρά την αύξηση, κατά 115%, των χαμηλής απόδοσης διατραπεζικών δανείων, σε 2,4 δισεκατ. €, η οποία προήλθε, κυρίως, από την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, κατά 1,25 δισεκατ. €, στο τέλος του Ιουνίου 2005.

Ειδικότερα, η κερδοφορία του Ομίλου της ATEbank, το έτος 2005, εμφανίζεται πολύ ενισχυμένη, με τα ενοποιημένα κέρδη μετά φόρων να ανέρχονται σε 145 εκατ. € (και μετά από τα δικαιώματα μειοψηφίας σε 139 εκατ. €), έναντι ζημιών, ύψους 71 εκατ. €, της προηγούμενης περιόδου, παρουσιάζοντας, δηλαδή, αύξηση, της τάξεως των 216 εκατ. €.

Η ανοδική αυτή πορεία οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση των εσόδων από τόκους, κατά 8,9%, συγκριτικά με το 2004, φθάνοντας τα 603 εκατ. €, και στην πολύ μικρή αύξηση των εξόδων διαχείρισης, κατά 0,2%, έναντι του 2004, φθάνοντας τα 507 εκατ. €. Τα καθαρά έσοδα τόκων περιλαμβάνουν μη επαναλαμβανόμενα έσοδα, ύψους 60 εκατ. €, τα οποία προήλθαν από την αναδιάρθρωση δανείων, κατ' εφαρμογή του νόμου 3259/04 περί Πανωτοκίων (Στη χρήση 2005, ολοκληρώθηκε η λογιστικοποίηση όλων των υποθέσεων, των σχετικών με το νόμο αυτό, βάσει του οποίου, οι τράπεζες ήταν υποχρεωμένες να προσαρμόσουν τις απαιτήσεις από τους δανειακούς πελάτες τους, σε ποσά που δε θα υπερβαίνουν το τριπλάσιο του αρχικού κεφαλαίου, ή, αν πρόκειται για αλληλόχρεους λογαριασμούς, του ποσού της οφειλής, όπως είχε διαμορφωθεί κατά την τελευταία εκταμίευση. Αναφορικά με τις οφειλές των

αγροτών, δε θα πρέπει να υπερβαίνουν το διπλάσιο του ληφθέντος κεφαλαίου. Η ΑΤΕbank κάλεσε τους οφειλότες, που εμπíπτουν στις διατάξεις του νόμου, να υπογράψουν ρύθμιση, ορίζοντας το χρονοδιάγραμμα πληρωμής. Κατά συνέπεια, διεγράφησαν από τις απαιτήσεις της, περίπου 574 εκατ. €, ενώ, δάνεια που ήταν σε καθυστέρηση χωρίς να εκτοκίζονται, ενημεροποιήθηκαν).

Σε επαναλαμβανόμενη βάση, το 2005, τα καθαρά έσοδα τόκων αυξήθηκαν, επίσης, κατά 8,9%, φθάνοντας τα 543 εκατ. €, σε σύγκριση με 499 εκατ. €, στη χρήση 2004.

Τα έσοδα από μη τοκοφόρες δραστηριότητες έφθασαν τα 217 εκατ. €, σημειώνοντας αύξηση, της τάξεως του 3,5%, έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2004.

Συνεπώς, τα λειτουργικά έσοδα αυξήθηκαν, κατά 7,4%, φθάνοντας τα 820 εκατ. €, με βάση τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις, και κατά 7,3%, στο ύψος, δηλαδή, των 760 εκατ. €, σε επαναλαμβανόμενη βάση.

Στο πλαίσιο των πιο πάνω οικονομικών επιδόσεων του Ομίλου εντάσσονται και τα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας, που συμμετέχουν κατά 77%, μετά την ενοποίηση, στα καθαρά κέρδη του Ομίλου. Συγκεκριμένα, τα κέρδη μετά φόρων, διαμορφώνονται στο επίπεδο των 112,4 εκατ. €, έναντι ζημιών 138,9 εκατ. €, της αντίστοιχης περιόδου του 2004. Στη διαμόρφωση του αποτελέσματος συνέβαλε η αύξηση των καθαρών εσόδων από τόκους κατά 9,7% και η συγκράτηση του ρυθμού μεταβολής των λειτουργικών εξόδων της, τα οποία παρουσιάζουν αύξηση 0,6%, έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2004.

Τα υπόλοιπα του χαρτοφυλακίου δανείων, στις 31/12/2005, παρέμειναν αμετάβλητα, έναντι αυτών της 31/12/2004, στα 14,3 δισεκατ. €. Όμως, πρέπει να ειπωθεί ότι, η αύξηση στα υπόλοιπα του χαρτοφυλακίου δανείων θα ήταν 3,4%, αν ληφθούν υπόψη οι διαγραφές των δανείων. Η αύξηση αυτή είναι μικρότερη της αναμενομένης, λόγω της μείωσης του δανεισμού προς το δημόσιο τομέα, κατά 7,9%, σε σχέση με πέρυσι, της απασχόλησης σημαντικού ποσοστού εργαζομένων για την εφαρμογή του Νόμου περί Πανωτοκίων, κατά το 1ο εξάμηνο του 2005, ή της παρατεταμένης απεργίας των εργαζομένων, τον Ιούνιο του 2005.

Ιδιαίτερη επιτυχία σημείωσε η επικέντρωση των προσπαθειών προς το δανεισμό στη λιανική τραπεζική (αύξηση κατά 33,1%) και κυρίως στα στεγαστικά δάνεια. Τα υπόλοιπα των στεγαστικών δανείων αυξήθηκαν, κατά 41%, συγκριτικά με το 2004, ενώ οι μέσες μηνιαίες εκταμιεύσεις στεγαστικών δανείων αυξήθηκαν, κατά 179% (126 εκατ. €), σε σχέση με το 1ο εξάμηνο του 2005, λόγω της εισαγωγής, μετά το 1ο εξάμηνο, νέων προϊόντων με ανταγωνιστικές τιμές και της επιθετικής επικοινωνιακής πολιτικής που ακολούθησε η Τράπεζα.

Οι ετήσιες προβλέψεις, για το έτος 2005, ανήλθαν σε 127 εκατ. €, από 110 εκατ. €, το 2004 (με τα 60 εκατ. € από τις προβλέψεις αυτές να έχουν σχηματιστεί, σε συνέχεια της προαναφερθείσας αναδιάρθρωσης δανείων, κατ' εφαρμογή του νόμου 3259/04 περί Πανωτοκίων).

Δεδομένου ότι οι σχηματισμένες προβλέψεις είναι πλέον σημαντικές, μετά την προαναφερόμενη αναμόρφωση των καταστάσεων, η ΑΤΕbank σχεδιάζει να τις μειώσει, στο μέλλον, σε λιγότερο από 80 εκατ. €, βελτιώνοντας έτσι την κερδοφορία του Ομίλου.

Ως αποτέλεσμα της αναμόρφωσης των οικονομικών καταστάσεων παρελθουσών χρήσεων, με ενισχυμένες συσσωρευμένες προβλέψεις, κατά περίπου 496 εκατ. €, ο δείκτης κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση με συσσωρευμένες προβλέψεις ανήλθε σε 87,5%, στις 31/12/2005. Παράλληλα, η ΑΤΕbank προχώρησε, εντός του έτους 2005, σε διαγραφές δανείων, ύψους 717 εκατ. €, από τα οποία, τα 409 εκατ. αφορούσαν δάνεια που ενέπιπταν στις εφαρμογές του νόμου περί Πανωτοκίων.

Η αναδιάρθρωση των προβληματικών δανείων, είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου τοποθετήσεων, με το συνολικό δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων να έχει μειωθεί από 18,7%, στις 31/12/2004, σε 13,7%, στις 31/12/2005.

Αναφορικά με το 2006, πρόθεση της ΑΤΕbank είναι η περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου δανείων τόσο μέσω ενεργειών αναδιάρθρωσης όσο και περαιτέρω διαγραφών.

Ως αποτέλεσμα της ισχυρής απόδοσης της Τράπεζας και των εταιριών του Ομίλου, η ΑΤΕbank αναθεώρησε τους στόχους του Επιχειρηματικού της Σχεδίου Δράσης (Business Plan), για την περίοδο 2006-2008, θέτοντας τους ακόλουθους στόχους – άξονες στρατηγικής για τον Όμιλο, για το τέλος του 2008:

- Δημιουργία επιπρόσθετων εσόδων, με την εκμετάλλευση και την καλύτερη αξιοποίηση του ευρέως δικτύου καταστημάτων που διαθέτει (το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ελλάδα, με 459 καταστήματα – ένα από αυτά λειτουργεί στη Γερμανία), με στόχο την αύξηση της απόδοσης των υφισταμένων πελατών (σταυροειδείς πωλήσεις, με τη δημιουργία πακέτων, που θα συνδυάζουν τυποποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες – ανάπτυξη “one stop shop” με νέα προϊόντα και υπηρεσίες) και την προσέλκυση νέων
- Ενίσχυση μεριδίων αγοράς χορηγήσεων στη λιανική τραπεζική και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (ROE) : 19-21%, μέσω της σημαντικής αύξησης της κερδοφορίας μετά φόρων
- Δείκτης εποπτικών κεφαλαίων 1ης διαβάθμισης (Tier I): >10
- Δείκτης Κόστους / Έσοδα: 50-53% (αποτελεσματικότερη διαχειριστική πολιτική – αύξηση εσόδων, σε συνδυασμό με αυστηρό έλεγχο του κόστους, με την εφαρμογή σύγχρονων και αποτελεσματικών μεθόδων διοίκησης και τη χρήση σύγχρονων εφαρμογών πληροφορικής)
- Δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) : 6-7% (ολοκλήρωση της εξυγιαντικής διαδικασίας – αναδιάρθρωσης του δανειακού χαρτοφυλακίου) και κάλυψή τους από προβλέψεις, τουλάχιστον, στο επίπεδο του 83%.

5.3 ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τελειώνοντας την εκπόνηση της παρούσας μελέτης, εξάγουμε το συμπέρασμα πως, οι αντικειμενικοί σκοποί, που θέσαμε στην έναρξη της παρούσας μελέτης, με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, επιτεύχθηκαν.

Η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. αποτελεί, πλέον, πραγματικότητα. Αναφέρθηκε και παραπάνω ότι, η υποχρέωση εφαρμογής τους αφορά στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες και ξεκινά, από τις χρήσεις που άρχισαν μετά

την 31/12/2004 και συγκεκριμένα από τις τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις του έτους 2005.

Η εφαρμογή ενός ενιαίου λογιστικού συστήματος – κοινών λογιστικών προτύπων, καθίσταται επιτακτική, από τη διεθνοποίηση των αγορών και λειτουργεί, ουσιαστικά, ως κώδικας επικοινωνίας, για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίοι καλούνται να αξιολογήσουν την απόδοση της κάθε εταιρίας και, βάσει αυτής της αξιολόγησης, να πάρουν τις αποφάσεις τους και να πετύχουν τη διεθνή διαφοροποίηση του επενδυτικού τους χαρτοφυλακίου. Οι απαιτήσεις, πλέον, των επενδυτών είναι αυξημένες, κάτι που σημαίνει ότι, η επικοινωνιακή πολιτική των επιχειρήσεων πρέπει να αναθεωρηθεί. Η νοοτροπία, όσον αφορά στην επεξεργασία στοιχείων, στη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων και στην παρουσίαση πληροφοριών προς τρίτους αλλάζει.

Ένα από τα πλεονεκτήματα της δημιουργίας και εφαρμογής των Δ.Λ.Π., που είναι φανερά με την πρώτη ματιά, είναι η εξασφάλιση της συγκρισιμότητας μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών, η παροχή αξιόπιστης και διεθνώς συγκρίσιμης λογιστικής πληροφόρησης, μέσω του περιορισμού του εύρους και της ποικιλίας των διαφορών που εντοπίζονται σε εναλλακτικές λογιστικές πρακτικές διαφορετικών χωρών, όπου ισχύουν διαφορετικοί κανόνες, με βάση τους οποίους πραγματοποιείται η μέτρηση της περιουσίας των επιχειρήσεων και του οικονομικού αποτελέσματος της δραστηριότητάς τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι λογιστικές καταστάσεις αποκτούν μεγαλύτερη συνοχή, αφού συντάσσονται, σύμφωνα με πρότυπα και διαδικασίες, που παρουσιάζουν συνέχεια και συνέπεια, ενώ δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για μία ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αγορά κεφαλαίων και διευκολύνεται η οικονομική σύγκλιση στην Ε.Ε.

Επομένως, μέσω των Δ.Λ.Π., διευκολύνεται η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και των αγορών κεφαλαίου, αφού οι καταστάσεις ομοειδών εταιριών αποκτούν συγκρισιμότητα και, κατ' αυτόν τον τρόπο, μπορούν οι επενδυτές να διαπιστώσουν, επακριβώς, ποιες εταιρίες αποτελούν, παγκοσμίως, συμφέρουσες επενδυτικές επιλογές. Η εμπιστοσύνη, επομένως, της

κεφαλαιαγοράς, στην ποιότητα της λογιστικής πληροφόρησης και, κατ' επέκταση, στη διοίκηση κάθε εταιρίας, έχει εξαιρετική σημαντικότητα για την πρόοδο της οικονομίας.

Το βέβαιο είναι ότι τα Δ.Λ.Π. παρουσιάζουν μία εικόνα των επιχειρήσεων, η οποία είναι πολύ κοντά στην τρέχουσα αξία τους, αντίθετα με την εικόνα που παρουσιάζουν οι αποτιμήσεις και οι λογιστικές πρακτικές, που βασίζονται σε εθνικές νομοθεσίες. Το μεγαλύτερο τόλμημα είναι η αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο αποτιμώνται οι επιχειρήσεις, με την κατάργηση του ιστορικού κόστους και την ενσωμάτωση, αντ' αυτού, της έννοιας της εύλογης – της πραγματικής αξίας.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό πλεονεκτήματα της δημιουργίας και εφαρμογής των Δ.Λ.Π. είναι ότι στα Δ.Π.Χ.Π. υπερισχύει η ουσία των οικονομικών συναλλαγών και η οικονομική τους πραγματικότητα και όχι ο νομικός τους τύπος.

Ο κ. Δημήτρης Γκίκας, καθηγητής λογιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, σε συνέντευξή του στην εφημερίδα ΚΕΡΔΟΣ, με θέμα «Το όφελος και το κόστος από τα ΔΛΠ», την Παρασκευή 19 Μαρτίου 2004, ερωτώμενος αν θα υπάρξουν οφέλη για τις ελληνικές εισηγμένες εταιρίες, με την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π., απάντησε ως εξής: «Εκτιμώ ότι θα υπάρξουν τόσο οφέλη όσο και κόστη, για όλες τις εταιρίες που υιοθετούν τα Δ.Π.Χ.Π., ενώ το βασικό όφελος είναι η μείωση του κόστους άντλησης κεφαλαίων, τόσο ιδίων όσο και ξένων. Η πρόσθετη πληροφόρηση που παρέχουν τα Δ.Π.Χ.Π., μειώνει την ασυμμετρία στην πληροφόρηση, που υπάρχει μεταξύ διοίκησης και όσων βρίσκονται εκτός της επιχείρησης (μετόχων, πιστωτών, κ.λπ.), καθώς, κατά κανόνα, η διοίκηση μίας επιχείρησης γνωρίζει πολύ περισσότερα από ό,τι γνωρίζουν οι μέτοχοι ή οι τράπεζες, που χορηγούν πιστώσεις στην επιχείρηση. Επομένως, η παροχή πρόσθετης πληροφόρησης, μειώνει το τμήμα του κόστους κεφαλαίων, που επηρεάζεται από την ύπαρξη ασύμμετρης πληροφόρησης, μεταξύ διοίκησης και όλων των άλλων μερών».

Συνεχίζοντας, ο κ. Γκίκας αναφέρει: «Τα Δ.Π.Χ.Π. παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες για: Τα πάγια και τις υποχρεώσεις από χρηματοοικονομικές μισθώσεις, τις υποχρεώσεις προς συνταξιοδοτικά προγράμματα, τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις, τα κέρδη ανά μετοχή, τις τρέχουσες αξίες των

παγίων και των χρεογράφων, τις επενδύσεις σε ακίνητα, τους διαφόρους τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας, τις ενέργειες που έχει αναλάβει μία επιχείρηση, προκειμένου να αντισταθμίσει ορισμένους κινδύνους, τις μεθόδους αναγνώρισης εσόδων, κ.λπ.».

Συμπεραίνουμε, επομένως, πως, η αύξηση της αξιοπιστίας και της διαφάνειας της πληροφόρησης, έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης των εταιριών, με την αυξημένη προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων.

Ερωτώμενος ο κ. Γκίκας αν η υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. δημιουργεί και πρόσθετα κόστη στις εισηγμένες, απάντησε ως εξής: «Θα υπάρξουν και κόστη, τα οποία μπορούμε να τα χωρίσουμε σε τρεις κατηγορίες. Το κόστος εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π., το κόστος απώλειας του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και το κόστος από πιθανές δικαστικές αγωγές, που μπορεί να εγερθούν κατά της επιχείρησης, το οποίο μπορεί να κληθεί, χάριν συντομίας, «νομικό κόστος». Το κόστος εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π. περιλαμβάνει την εκπαίδευση του προσωπικού του λογιστηρίου, την προσαρμογή του λογισμικού και το υψηλότερο κόστος ελέγχου από τους εξωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι θα πρέπει να δαπανήσουν πρόσθετο χρόνο, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωση της επιχείρησης με αυτά. Το κόστος απώλειας του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μπορεί να προκύψει από την παροχή πρόσθετης πληροφόρησης, η οποία δίδεται προς τα έξω και η οποία προσελκύει νέους ανταγωνιστές στον κλάδο, όταν αυτοί διαπιστώσουν την ύπαρξη υπέρ – αποδόσεων σε συγκεκριμένους κλάδους. Το κόστος από πιθανές δικαστικές αγωγές, που μπορούν να εγερθούν έναντι μίας επιχείρησης, αφορά σε αγωγές, γιατί οι εκτιμήσεις και οι υποθέσεις που είχε κάνει η διοίκησή της αποδεικνύονται ανακριβείς και με δυσμενείς συνέπειες, για τα κέρδη μεταγενέστερων χρήσεων. Τα Δ.Π.Χ.Π. απαιτούν να γίνονται εκτιμήσεις αρκετών μεγεθών όπως, για παράδειγμα, της ωφέλιμης ζωής ή της υπολειμματικής αξίας των παγίων, του ανακτησίμου ποσού από τα διάφορα πάγια, του ύψους των προβλέψεων, κ.α. Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται σε υποθέσεις, οι οποίες δημιουργούν αβεβαιότητα, για το ύψος των λογιστικών κονδυλίων.

Ένα αρνητικό στοιχείο των Δ.Λ.Π., είναι οι πολλές δυνατότητες επιλογής, που αφήνουν στις επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να υπάρχουν και πολλές ευκαιρίες επηρεασμού (χειραγώγησης) των λογιστικών μεγεθών. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των παγίων, επιτρέπουν να αποτιμώνται είτε στο κόστος κτήσης είτε στην αναπροσαρμοσμένη αξία, η οποία είναι η εύλογη αξία τους στην αγορά, όπως την εκτιμά ένας ορκωτός εκτιμητής».

Ιδιαίτερα, κατά το διάστημα της μετάβασης – προσαρμογής στα Δ.Λ.Π., μέχρι την πλήρη υιοθέτησή τους, είναι πολύ επίφοβη η πιθανή «χειραγώγηση - παραποίηση» των λογιστικών μεγεθών – αποτελεσμάτων, προκειμένου να βελτιωθεί η επιχειρηματική εικόνα των εταιριών, κάτι που, ενδεχομένως, θα αυξήσει την αβεβαιότητα και τον αποπροσανατολισμό του επενδυτικού κοινού, αναφορικά με την πορεία των εταιριών, τις προτεραιότητές τους, τη λογιστική αντιμετώπιση διαφόρων ζητημάτων ή την αποτίμηση των αποτελεσμάτων τους. Είναι βέβαιο πως, η αλλαγή των όρων και των συνθηκών του «επιχειρηματικού γίγνεσθαι», σίγουρα, δημιουργεί προβληματισμούς τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και σε επίπεδο επενδυτών, αναφορικά με το πόσο θα επηρεαστούν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των εταιριών, η βιωσιμότητά τους, το μερίδιο αγοράς που κατέχουν ή η συμπεριφορά των ανταγωνιστών.

Επομένως, η χρήση ποιοτικών Δ.Λ.Π., που προάγουν την παροχή αξιόπιστης πληροφόρησης, περιορίζει την πιθανότητα παραποίησης της χρηματοοικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού στο χρηματοοικονομικό σύστημα, τη συμπεριφορά των οικονομικών μονάδων, την εποπτεία και τον έλεγχο και μειώνοντας την αβεβαιότητα της κεφαλαιαγοράς, ως προς το ποιοι είναι οι πραγματικοί στόχοι των επιχειρήσεων ή κατά πόσο ενισχύονται τα συμφέροντα των διευθυντικών στελεχών – managers, σε βάρος των συμφερόντων των μετόχων.

Επομένως, συγκρίνοντας τα οφέλη με τα κόστη που κρύβονται πίσω από την εισαγωγή του διεθνούς λογιστικού συστήματος, καταλήγουμε πως τα οφέλη είναι, σαφώς, πολύ περισσότερα και υπερκαλύπτουν τα κόστη, ιδιαίτερα αν

σκεφτούμε σε μακροπρόθεσμη βάση, και αντισταθμίζουν τις όποιες δυσκολίες παρουσιαστούν, κατά το αρχικό στάδιο υιοθέτησής τους.

Πέραν της αναμφισβήτητης χρησιμότητας, καθώς και των δυσκολιών που ανακύπτουν, από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π., πρέπει να αναφερθεί ότι, βρισκόμαστε στο στάδιο εφαρμογής τους για πρώτη φορά, δηλαδή, στο στάδιο της μετάβασης, από τα εγχώρια στα διεθνή πρότυπα, όπου οι προβληματισμοί και τα ερωτηματικά είναι μεγάλα, καθώς, δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο, δεν υπάρχουν σαφείς οδηγίες για τον τρόπο εφαρμογής τους για πρώτη φορά. Επειδή πρόκειται για μία σύνθετη διαδικασία, η οποία αναμένεται να είναι πολύπλοκη, χρονοβόρα και δαπανηρή, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, οργάνωση, πλήρης τεκμηρίωση, υπευθυνότητα και συνέπεια, έτσι ώστε η μετάβαση στα Δ.Λ.Π. να γίνει ομαλά και όσο το δυνατόν απροβλημάτιστα. Σ' αυτή, λοιπόν, τη διαδικασία μετατροπής των οικονομικών καταστάσεων, πρέπει να έχουν συγκεντρωθεί με μεγάλη προσοχή όλες οι απαραίτητες πληροφορίες, σχετικά με αναλύσεις ποσών, αποτιμήσεις κ.λπ. και να έχουν διενεργηθεί όλες οι απαραίτητες λογιστικές εγγραφές, για την αναμόρφωση των υπολοίπων των λογαριασμών, με τρόπο ώστε να εκφράζεται η πραγματική χρηματοοικονομική εικόνα των επιχειρήσεων.

Η **εναρμόνιση – προσαρμογή των ελληνικών επιχειρήσεων** στα Δ.Λ.Π. παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες – προβλήματα, που αφορούν αφενός στο λογιστικό επάγγελμα (γιατί η εκμάθηση των Δ.Λ.Π. είναι μία σπουδή, η οποία, ορισμένες φορές, δε συμπεριλαμβάνεται στις γνώσεις αρκετών λογιστών φοροτεχνικών, που υπογράφουν Ισολογισμούς, Κ.Α.Χ. και φορολογικούς πίνακες), αφετέρου στη μηχανοργάνωση και την τήρηση των βιβλίων (αφού η πρόσθετη υποχρέωση, για ιδιαίτερη καταγραφή των αναβαλλομένων φόρων, αυξάνει, σε σημαντικό βαθμό, το συνολικό κόστος τήρησης βιβλίων, δημιουργώντας την ανάγκη αναβάθμισης των συστημάτων πληροφορικής: απαιτείται ειδικό διπλό σύστημα, για την παρακολούθηση των προβλέψεων αποζημιώσεων προσωπικού, των επισφαλών απαιτήσεων και των παγίων της χρηματοδοτικής μίσθωσης – επίσης, σημαντικό είναι το κόστος της αναλυτικής παρακολούθησης ορισμένων λογαριασμών, των οποίων τα Δ.Λ.Π. απαιτούν τη

γνωστοποίηση στο Προσάρτημα και την Ετήσια Έκθεση Διαχείρισης (annual report)).

Τα κόστη, επομένως, κατανόησης των καινούριων διατάξεων που εισάγουν τα Δ.Λ.Π. (συστηματική εκπαίδευση προσωπικού, για την κατανόηση, σε βάθος, των διαφορών, μεταξύ εγχωρίων και διεθνών προτύπων και των επιπτώσεων που τα Δ.Λ.Π. επιφέρουν στη χρηματοοικονομική κατάσταση των εταιριών, την καθαρή τους θέση και την κατάρτιση των οικονομικών τους καταστάσεων), καθώς και της ριζικής – ουσιαστικά – αναβάθμισης-αλλαγής των εγχωρίων λογιστικών συστημάτων (επενδύσεις σε καινούρια λογισμικά πακέτα λογιστικής), είναι πολύ μεγάλα, αφού απαιτούνται τεράστιοι πόροι και πολύς χρόνος.

Τόσο το κόστος αλλαγής στη μηχανοργάνωση και την τήρηση των βιβλίων όσο και οι ενδεχόμενες «πελατειακές σχέσεις», που θα αποκτήσουν οι μεγάλες επιχειρήσεις, με εταιρίες συμβούλων και κάθε λογής «γκουρού» των ΔΛΠ, αποτελούν «λογιστικό τρόμο» και δυσβάσταχτο κόστος, για τις περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Άλλο ένα **πρόβλημα** που παρουσιάζεται, είναι ότι τα Δ.Λ.Π. προβλέπουν ότι, σε περίπτωση σημαντικών λαθών στις οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων χρήσεων, οι εταιρίες έχουν τη δυνατότητα είτε να αναπροσαρμόζουν τις οικονομικές καταστάσεις των προηγούμενων ετών είτε να αναπροσαρμόζουν το αποτέλεσμα της τρέχουσας χρήσης. Βάσει, όμως, του άρθρου 17 του Κ.Β.Σ., πράξεις που επηρεάζουν τα αποτελέσματα χρήσεως, καταχωρούνται στον Ισολογισμό, το αργότερο μέσα σε τέσσερις μήνες, από τη λήξη της χρήσης. Το ζήτημα, επομένως, που τίθεται εδώ, είναι αν με την εισαγωγή των Δ.Λ.Π., τα οποία επιτρέπουν τη διόρθωση προηγούμενων καταστάσεων, για λογιστικούς σκοπούς, οι εταιρίες μπορούν να προβαίνουν σε αντίστοιχες τροποποιήσεις των φορολογητέων αποτελεσμάτων.

Άλλο ένα πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι ο τρόπος, με τον οποίο τελικά θα εφαρμοστούν τα Δ.Π.Χ.Π., καθώς, ενώ η διεθνής πρακτική επιβάλλει την ισχύ και την εφαρμογή όλων των προτύπων – κάτι που είναι ιδιαίτερα σημαντικό, προκειμένου να υπάρχει αντικειμενική και πραγματική απεικόνιση της εικόνας

όλων των επιχειρήσεων - εντούτοις, σε Ισολογισμούς εταιριών, έχουν γίνει εξαιρέσεις κάποιων προτύπων.

Το βέβαιο είναι ότι, οι εταιρίες διανύουν μία δύσκολη περίοδο προσαρμογής, με αυξημένα κόστη, αλλά και με την προσδοκία και συνάμα βεβαιότητα ότι ο χρόνος και το χρήμα, που θα εξοικονομηθούν από την αυξημένη τυποποίηση, θα είναι ανυπολόγιστα σημαντικά.

Η καθιέρωση των Δ.Λ.Π. δημιουργεί τις προϋποθέσεις μίας ολοκληρωμένης – αποτελεσματικής αγοράς κεφαλαίων και αποτελεί άμεση ανάγκη οι ελληνικές επιχειρήσεις να προετοιμάσουν και να αναμορφώσουν τις δομές τους, για την, όσο το δυνατόν, λιγότερο ανώδυνη μετάβασή τους στην καινούρια πραγματικότητα. Είναι προφανές ότι, η διαδικασία αυτή είναι χρονοβόρα, καθώς τα ελληνικά πρότυπα χρησιμοποιούνται επί σειρά δεκαετιών και είναι ταυτισμένα με τις υπάρχουσες και παγιωμένες εγχώριες οικονομικές και επιχειρηματικές δομές και πρακτικές, τεχνογνωσία, μεθοδολογία και κουλτούρα, στοιχεία, που είναι πολύ δύσκολο να αλλάξουν.

Είναι απαραίτητο, οι διαφορετικές ομάδες συμφερόντων και επιδιώξεων, που υπάρχουν στο χώρο της αγοράς κεφαλαίου να είναι πλήρως ενημερωμένες, ως προς τη χρησιμότητα των Δ.Λ.Π., τις διατάξεις και τους στόχους τους, τις διαφορές και επιπτώσεις που αυτά επιφέρουν, σε σχέση με τις απερχόμενες λογιστικές πρακτικές, για την εξασφάλιση της αποδοχής, παγκοσμίως, του ίδιου λογιστικού συστήματος.

Ας μην ξεχνάμε ότι, η κάθε οικονομία έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, τη δική της δομή, το δικό της νομικό σύστημα, τις δικές της ανάγκες, κάτι που δυσχεραίνει την καθολική αποδοχή των διεθνών προτύπων.

Η οργανωμένη και συντονισμένη προσπάθεια, υποστήριξη και ενίσχυση από όλους τους φορείς (κεφαλαιαγορές, κρατικοί φορείς, εποπτικές αρχές), όπως επίσης, ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση όλων των ζητημάτων, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν απειλή, για την αποτελεσματική λειτουργία των διεθνών προτύπων, είναι αυτά που θα συντελέσουν στο να ξεπεραστούν οι δυσκολίες προσαρμογής στην καινοτομία που εισάγουν τα Δ.Π.Χ.Π.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αρτίκης Π. Γεώργιος, ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – Αποφάσεις Επενδύσεων, Εκδοτικός Οίκος «INTERBOOKS», 2002
2. Γεωργίου Άθως, Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα – IAS
3. Κυλώνης Ι. Νικόλαος, Επίκουρος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής (Σ.Ο.Λ. Α.Ε.Ο.Ε.), μελέτη με θέμα: «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης – Παρουσίαση και ανάλυση με παραδείγματα», 2004
4. Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ, ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ – Ανάλυση και Εφαρμογή σε Συνδυασμό με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και την Εμπορική και Φορολογική Νομοθεσία – Πρακτικές Εφαρμογές, Τόμος Α', Εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2002
5. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 15), Αθήνα 1998
6. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 17), Αθήνα 1998
7. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 18), Αθήνα 1998
8. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 20), Αθήνα 1998
9. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 21), Αθήνα 1998
10. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 22), Αθήνα 1998
11. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 23), Αθήνα 1998
12. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 27), Αθήνα 1998
13. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 30), Αθήνα 1998

14. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 31), Αθήνα 1998
15. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 32), Αθήνα 1998
16. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 33), Αθήνα 1998
17. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 35), Αθήνα 1998
18. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 37), Αθήνα 1998
19. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 39), Αθήνα 1998
20. Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (Αριθμός 41), Αθήνα 1998
21. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε. – Δ/ση Ανάπτυξης Εργασιών – Τμήμα Marketing, Ιούνιος 2002
22. Grant Thornton, ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ, I.F.R.S. - αναλυτική παρουσίαση, Τόμος Α', Αθήνα 2004
23. Grant Thornton, ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ, I.F.R.S. - αναλυτική παρουσίαση, Τόμος Β', Αθήνα 2004

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημήτρης Γκίκας: «Το όφελος και το κόστος από τα ΔΛΠ», ΚΕΡΔΟΣ, σελ. 27, 19 Μαρτίου 2004
2. Αντώνης και Κώστας Νανόπουλος: «Φορολογία και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», ΤΑ ΝΕΑ – ένθετο «MBA», σελ. 4/36 και 5/37, 5 Σεπτεμβρίου 2005

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/126040.htm> (I.A.S.)
2. www.hba.gr/7logistika/diethni_logistika.htm
3. http://www.icap.gr/news/index_gr_7327.asp
4. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=52
5. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=53
6. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=54
7. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=55
8. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=56
9. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=57
10. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=58
11. http://www.taxheaven.gr/bibliothiki/show_dlp.php?id=59

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- I. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ
- II. ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΑΡΙΘ. 2563/19.07.2005 (στοιχεία που υποβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στην Τράπεζα της Ελλάδος για την άσκηση ελέγχου φερεγγυότητας, ρευστότητας και αποδοτικότητας)
- III. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ
- IV. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 31 Δεκεμβρίου 2005
(βάσει Δ.Π.Χ.Π.)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 31 Δεκεμβρίου 2004
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 31
Δεκεμβρίου 2005
(βάσει Δ.Π.Χ.Π.)
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΤΕbank 31
Δεκεμβρίου 2004
- V. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΤΕbank (σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου) 31/12/2005
- VI. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ ΑΤΕbank (σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου) 31/12/2005
- VII. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΑΤΕbank (σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου) 31/12/2005

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ